Vol. VII
Book No. 1

22nd August, 1988
Monday
(31 Sravan, 1910 S. E.)

THE ANDHRA PRADESH
Legislative Assembly Debates
OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Pages

1. సమాచార నిమిత్తం కోరిన అంశం :
రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు సేద్యానికి,
త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి. 1

2. ప్రశ్నలు-వాగ్రూప సమాధానములు 16

3. స్వల్పవ్యవధి ప్రశ్న-వాగ్రూప సమాధానములు 32

4. సభా కార్యక్రమము 42

5. ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన అత్యవసర
ప్రజాప్రాముఖ్యముగల విషయము :
16-6-88 నాడు ఎల్.బి. నగర్‌వద్ద జరిగిన ఆర్.టి.సి బస్సు
ప్రమాదాన్ని గూర్చి. 43

6. ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన :
రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడిత ప్రాంతాలకు సేద్యానికి,
త్రాగడానికి నీటి సరఫరాపై సమావేశము గురించి. 50

7. ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన అత్యవసర
ప్రజాప్రాముఖ్యముగల విషయము :
16-6-88 నాడు ఎల్.బి. నగర్‌వద్ద జరిగిన ఆర్.టి.సి బస్సు
ప్రమాదాన్ని గూర్చి. 52

8. ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన :
ఉద్యోగుల నియామకంపై నిషేధం ఎత్తివేయుట గురించి. 52

[Continued on 3rd Cover]

Printed by the Director of Printing, Govt., of A.P. Hyderabad
at Haranath Printing Works, on behalf of M/s. The N.P.A., Nellore.

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ

ప్రధానాధికారులు

సభాపతి	:	శ్రీ జి. నారాయణరావు
ఉప సభాపతి	:	శ్రీ ఏ వి. సూర్యనారాయణరాజు
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	:	శ్రీ బషీరుద్దీన్ బాబుఖాన్
		శ్రీ ఏ. మహీపాల్ రెడ్డి
		శ్రీ కె. వివేకానంద
		శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు
		శ్రీ శివరావు షేట్కార్
		శ్రీ డి. చిన్నమల్లయ్య
కార్యదర్శి	:	శ్రీ ఇ. సదాశివరెడ్డి
సంయుక్త కార్యదర్శులు	:	శ్రీ ఏ. వి. జి. కృష్ణమూర్తి
		శ్రీ సి. వెంకటేశన్
ఉప కార్యదర్శులు	:	శ్రీ పి. సత్యనారాయణశాస్త్రి
		శ్రీ పి. వి. కె. ఎల్. ఎన్. వి. రాఘవశర్మ
		శ్రీ కె. ఆర్. గోపాల్
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ టి. మురళీధరరావు
		శ్రీ వి. వి. భాస్కరరావు
		శ్రీ ఎస్. సూర్యనారాయణమూర్తి
		శ్రీ బి. కె. రామారావు
		శ్రీమతి ఎస్. జి. సుమిత్రాబాయి
		శ్రీ ఏ. ఈశ్వరశాస్త్రి
		శ్రీ ఏ. పద్మనాభన్
		శ్రీ జి. సూర్యనారాయణరెడ్డి
		శ్రీమతి ఎం. వి. ఎస్. జయలక్ష్మి
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ ఎం. హెచ్. కేశవరావు

9. ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన అత్యవసర ప్రజాప్రాముఖ్యము గల విషయము :

తెలుగును అధికార భాషగా అమలుచేయుటను గూర్చి. 54

10. సభా సమక్షమునందు వుంచిన పత్రము 65

11. ప్రభుత్వ బిల్లులు :

1. 1988, ఆంధ్రప్రదేశ్, వృత్తులు, వ్యాపారాలు, అజీవికలు, ఉద్యోగముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు (ప్రవేశపెట్టబడినది) 65

2. 1987, ఆంధ్రప్రదేశ రహదారుల (ఒరుసుకొను కట్టడముల పెరుగుదల నివారణ, దురాక్రమణతొలగింపు) బిల్లు (1987 సం.పు 49 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు) (కొనసాగించుటకై ప్రవేశపెట్టబడినది).... 66

3. 1987, ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం (సవరణ) బిల్లు (1987 సం॥పు 47 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు) (కొనసాగింపునకు ప్రవేశపెట్టబడినది) 66

12. 1988-89 సం॥నకు వార్షిక ఆదాయ వ్యయపట్టిక (బడ్జెట్) : 1988-89 సం॥నకు గ్రాంట్ల కొరకు అభ్యర్థన:

"అభ్యర్థన నెం. IX రవాణాశాఖ, అభ్యర్థన నెం. XV ప్రజాపనులు అభ్యర్థన నెం. XLIV రోడ్లు, వంతెనలు, అభ్యర్థన నెం. LII చిన్న తరహా ఓడరేవుల అభివృద్ధి" (ప్రతిపాదింపబడినది) 67

13. పౌర సరఫరాలశాఖా మంత్రి ప్రకటన :

సభలో తనపై చేసిన ఆరోపణల గురించి. 76

14. ఎక్సయిజ్‌శాఖా మంత్రి ప్రకటన :

ఎక్సయిజ్ అభ్యర్థనలో జరిగిన తప్పు అంకె గురించి. 78

15. 1988-89 సం॥నకు వార్షిక ఆదాయ వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) :

1988-89 సం॥నకు గ్రాంట్ల కొరకు అభ్యర్థన:

అభ్యర్థన నెం. V రెవిన్యూ, జిల్లా పరిపాలన

అభ్యర్థన నెం. VI స్టాంపులు, రిజిస్ట్రేషను

అభ్యర్థన నెం. XXVIII సహాయం, పునరావాసం

అభ్యర్థన నెం. XXIX ప్రకృతి వైపరీత్యాల కారణంగా సహాయం

అభ్యర్థన నెం. XLVI సర్వే, గణాంకములు

అభ్యర్థన నెం. VII అబ్కారీ శాఖ నిర్వహణ

అభ్యర్థన నెం. XLIX స్థానిక సంస్థలకు, పంచాయతీ-సంస్థలకు నష్టపరిహారాలు, కేటాయింపులు

అభ్యర్థన నెం. VIII వాణిజ్య పన్నుల శాఖ నిర్వహణ

CONTENTS—(Contd.)

అభ్యర్థన నెం. XXX మత సంబంధ దేవాలయముల నిర్వహణ
(కొనసాగుతున్నది)

16. ప్రకటనలు :

1. 11 మంది గౌ॥ సభ్యుల అరెస్టు, విడుదల గురించి. ....

2. గౌ॥ సభ్యుడు శ్రీ బి. జనార్దన్ అరెస్టు, విడుదల గురించి. ....

17. ప్రభుత్వ బిల్లులు :

1. 1988, ఆంధ్రప్రదేశ సహకార సంఘాల (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 14 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు) (ఆమోదింపబడినది) ...

2. 1988 హైదరాబాద్ మహానగర నీటి సరఫరా (నీటిరేట్లు
మరియు సర్వీసు చార్జీల చెల్లుబాటు) బిల్లు
(1988 సం॥పు 20 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు) (ఆమోదింపబడినది) ....

3. 1988, ఆంధ్రప్రదేశ పురపాలక సంఘాల (సవరణ) బిల్లు:
(1988 సం॥పు 21 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు) (ఆమోదింపబడినది) ....

4. 1988, ఆంధ్రప్రదేశ సాధారణ అమ్మకములపన్ను
(సవరణ) బిల్లు : (1988 సం॥పు
11 నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు) (ఆమోదింపబడినది) ....

5. 1988, ఆంధ్రప్రదేశ వినోదముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు:
(1988 సం॥పు 12వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)
(ఆమోదింపబడినది) ....

— — —

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ చర్చలు
అధికార నివేదిక

(పదకొండవ సమావేశము, ఇరవయ్యోకటవ రోజు)

సోమవారము, 22 ఆగస్టు, 1988.

(సభ ఉదయం 8-30 గంటలకు సమావేశమైనది)

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

సమాచారం నిమిత్తం కోరిన అంశం :

రాయలసీమలోని నిత్యకరువుపీడిత ప్రాంతాలకు సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి (జహీరాబాద్) :— మొన్న 18వ తేదీ నాడు ఈ శాసన సభలో చర్చించినప్పుడు అన్ని ప్రతిపక్షాలు సి.పి.ఐ., సి.పి.ఎం., ఎం.సి పి.ఐ., బి.జె.పి, జనతా కానీ కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ కానీ అందరు ఏకకంఠంతో రాయలసీమ నీటి సమస్య గురించి సోమవారం నాడు చర్చించాలనే మాట తమరికి సూచించడం జరిగింది. మరి గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఇక్కడ లేనందువల్లనో, వారికి వున్న ఇబ్బందుల వల్లనో సోమవారం నాడు చర్చించేటందుకు ఒప్పుకోలేకపోవడం జరిగింది. ఈ రోజు గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ శాసనసభలో వున్నారు కాబట్టి ఇదే రోజు చర్చించేటందుకు వారు ఒప్పుకుంటే సరి, లేకపోతే దీని పరిణామాలు ఎంతవరకు పోతాయో తరువాత వూహించ లేము. కాబట్టి వారు ఒప్పుకుంటే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— బాగారెడ్డిగారూ, ఏదో ఇరిగేషన్ మంత్రిగారు చెప్పడంతో మీటింగ్ పెట్టడం జరుగలేదు. నేను ఆలోచించి అప్పుడే ఫిక్స్ ఆప్ చేసిన డేట్ చెప్పాను. అంతే గాకుండా నోటీసులు ప్రతి వారికి వెళ్ళాలి. 54 మంది రాయలసీమ మెంబర్స్ వున్నారు. వారికి కూడా తెలియాలనే వుద్దేశ్యంతో 25వ తేదీ అని నిర్ణయిం చడం జరిగింది. దీనిలో ఎవరి ప్రోత్సాహం లేదు. ఎవరి సజెషన్ తీసుకోలేదు. నేను స్వతహాగా డెసిషన్ తీసుకొన్నాను. హౌస్‌లో కూడా అనౌన్స్ చేసినాను.

శ్రీ ఎన్.టి. రామారావు (ముఖ్యమంత్రి) :— అధ్యక్షా, ఇది చాలా అత్యంత సున్నితమైన విషయంగా వారికి సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. మరి చేసింది ప్రజ లకు తెలిసినప్పటికి, ఈ నాడు ఏ విధానం ప్రభుత్వం అవలంబిస్తున్నదో ఆ విధంగా నిష్పక్షపాతంగా, ప్రాంతీయ విద్వేషాలు కానీ, భేదభావాలు కానీ లేకుండా ఎన్నడూ వూహించని విధంగా ఈ నాడు వ్యవసాయానికి నీటి పారుదలకు అతి ప్రాముఖ్యత ఇచ్చాము. కనీసం ఎండిపోతున్న, దప్పికగొన్న ఆ గొంతులకు నీరు యివ్వాలన్న

సమాచారం నిమిత్తం కోరిన అంశం:
రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

భావంతో ఈ నాడు కృషి చేస్తున్నది అందరు గుర్తించిన విషయంగా కూడా మనవి చేస్తున్నాను. అలాంటిది కేవలం ప్రతి దానిని రాజకీయపరంగా బైటకు తీసుకురావాలి, చర్చించాలి; దీని వలన ఏదో ఫలితం జరుగుతుందనే విధంగా మాత్రం మనం అందరం వ్యవహరించడం మంచిది కాదని పెద్దలకు సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఎందుకంటే ప్రాంతీయ భావం లేకుండా ఐకమత్యంతో అందరం సాగాలనుకొన్నప్పుడు ఈనాడు ఇతర పార్టీల శాసనసభ్యులు గుర్తించనప్పుడు కేవలం ఒక వర్గంవారు మాత్రమే ఇది ఏదో జరుగుతున్నదనడం మాత్రం దురదృష్టకరంగా వారికి నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఈ నాడు అన్ని ప్రాంతాలవారు ఆలోచించవలసిందే. ఎవరికి ఏమి జరుగుతున్నది చెప్పవలసిందే. ఈ నాడు అందరికి ఈ రాష్ట్రం అవసరం కాబట్టి పూర్తిగా అన్ని ప్రాంతాల శాసన సభ్యులకు అవకాశం యివ్వండి. ఈ నాడు ప్రభుత్వం చేస్తున్న విధానాలను సహేతుకంగా విమర్శించమనండి ఏదన్నా న్యాయం కావాలంటే చేయడానికి సిద్ధంగా వున్నామని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. చేసినవి ఏమీ రహస్యంగా చేయలేదు. ఈ నాడు అన్నీ పబ్లిక్‌గా చెప్పే చేస్తున్నాము. బడ్జెట్‌లో ఎలొకేషన్ పెడుతున్నాము. మరి ఈ నాడు ఆర్థికపరమైన ఇబ్బందుల వలన ఏదయినా కొంచెము ఎక్కువ, తక్కువ చేసినప్పటికీ మా అంకితమైన భావం అందరికీ ఈ నాడు విదితమవుతూనే వున్నది ఈ నాడు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంత నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నప్పుడు ఏమి చేస్తాము మనం. ఈ నాడు తెలుగుగంగకు ఇంతవరకు కూడా క్లియరెన్స్ యివ్వ లేదంటే దానికి కారణం ఏమయివుంటుంది? ఇదే మనం యెంత పట్టుదలతో దేశ భక్తులుగా వ్యవహరించే వాళ్ళము ఈ నాడు కేంద్ర ప్రభుత్వం చేస్తున్న ఈ విధానానికి అందరం స్పందించవలసి వుందని సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను.

(ఇంటరప్షన్)

ఈనాడు మనకు ప్రాంతీయ ద్వేషాలు కావు; ఈ నాడు మనకు కావలసింది వైషమ్యం కాదు. ఈ నాడు కేంద్ర ప్రభుత్వంమీద అందరం ఒత్తిడి తేవాలి. ఈ నాడు మనకున్న ఈ నీటి పారుదల విధానంలో అన్ని ప్రాజెక్టులకు కూడా క్లియరెన్సు యివ్వమని, అనుమతి యివ్వమని అందరం కూడా ఏకగ్రీవంగా చెప్పవలసిన అవసరం వున్నదని సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. అవసరం అయితే అది తీవ్రమైన సమస్యగా పరిగణిస్తూ ఇంకా గుండెధైర్యంతో ఈ నాడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ముందుకు వెడుతోంది. అందరు కూడా ఈ రాష్ట్రం మీద అభిమానంతో పూర్తిగా వ్యవహరించాలని, అందరూ ఒకటిగా, ఒకే బాటగా, ఒకే మాట మీద అందరు పయనించాలని ఈ నాడు మనకు కావలసిన అనుమతులు, అంగీకారాలు తెచ్చుకోడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడి తీసుకరావడానికి సరైన పటిష్టమయిన ప్రయత్నం చేయాలని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాము.

రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి :— ఈ సమస్య ఆవేశంతో కానీ గుండెధైర్యంతో కానీ సాధించుకునే సమస్య కాదు. ముఖ్యమంత్రిగారికి సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను. వారు చెప్పినట్లు రాయలసీమే కాదు. రాష్ట్రంలో వెనుకబడిన ప్రాంతాలు చాలా ఉన్నాయి. కానీ ఈ రోజు సమస్య అది కాదు. కేవలం మీటింగ్ విషయంలోనే ఉంది. 5 రోజుల నుంచీ 12 మంది గౌరవ సభ్యులు నిరాహార దీక్షలు చేస్తుంటే మనకు చీమ కుట్టినట్లు కూడా లేకపోతే........ ఉదయం 8-40 గం

(ఇంటరప్షన్)

మాట్లాడకపోతే ఎట్లా? ఇర్రిగేషన్ మంత్రిగారు ముఖ్యమంత్రిగారు శాసన సభ్యులతో సమావేశం పెట్టే విషయంలో "తాము పట్టిన కుందేటికి మూడేకాళ్ళు" అన్నట్లుగా ఉండడం మంచిది కాదు. ఈ సమస్య పరిష్కరించడానికి మేము కూడా ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. కనుక ఈ రోజే సమావేశం పెట్టించాలి. గౌరవ సభ్యులు సి.పి.ఐ., బి.జె.పి. వంటి ఇతర పార్టీల వారు కూడా చెప్పారు. సోమవారమే పెట్టించాలన్నారు. ఇందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు ఒప్పుకోవాలి.

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు (మెట్పల్లి) :— చెప్పింది వాస్తవమే. సత్యాగ్రహం చేస్తున్న రాయలసీమ సభ్యుల విషయం అందరికీ ఆందోళనకరంగానే ఉంది. ముఖ్యమంత్రిగారు, ఇతర సభ్యులు అన్నట్లు ఇది సున్నితమైన సమస్యే. దీని పరిష్కారానికి చాలా సున్నితంగా, శాంతియుతంగా ప్రయత్నించాలి. ఆవేశాలు కాదు. రాయలసీమ వచ్చిన తరువాత, తెలంగాణా, సర్కారు అని కూడా వచ్చింది. మా పార్టీ పరంగా అన్ని వెనుకబడిన ప్రాంతాల గురించి సమావేశంలో చర్చించాలని అనుకున్నాము. బాగారెడ్డిగారు కోరారు. కనుక వారిని మీ ఛేంబర్‌కు పిలిచి, మాట్లాడండి. 25వ తేదీ అని కృష్ణమూర్తిగారు అన్నారు. క్వశ్చన్ అవర్ కాగానే, ఈ రోజే మీటింగ్ పెడితే బాగుంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మినిస్టర్ ఫర్ ఫైనాన్స్....

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ ఏ. ధర్మారావు (దుగ్గిరాల) :— అడ్జర్న్‌మెంట్ మోషన్ విషయంలో సంతోషం. శాసన సభకు రావడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు సమయం చేసుకున్నారు. చాలా సంతోషం. గత నాలుగు రోజుల నుంచి జరుగుతున్న ఈవెంట్స్ మీద శాసన సభ్యులను ఇల్‌ట్రీట్ చేసిన సంఘటన మీద సభ చర్చించాలి. తప్పకుండా చర్చించవలసిన అవసరం వుంది. అసెంబ్లీ ప్రాంగణంలో కూడా ఉంచకుండా, ఎం.ఎల్.ఎ. క్వార్టర్లకు పంపి, వర్షం పడుతున్నా, ఎం.ఎల్.ఏ.ల క్లబ్‌లో కూడా [illegible]

బయటకు పంపారు. ఈ రకమైన దుర్మార్గం జరగడానికి వీలులేదు. కనుక ఈ రోజే చర్చించడానికి సమయం యివ్వాలి. ఎడ్‌జర్న్‌మెంట్ మోషన్‌పై టేకప్ చేయాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— క్వ. నెం. 201

ఆర్థికశాఖా మంత్రి తరపున భారీ, మధ్యతరహా సాగునీటిశాఖ మంత్రి (శ్రీ కె. ఇ. కృష్ణమూర్తి) :— అధ్యక్షా, వర్క్-ఛార్జ్‌డ్ ఉద్యోగస్తులకు....

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— మేము ఎలవ్ చేయము.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి (ఖైరతాబాద్) :— నిరాహార దీక్షలో వారుంటే, మంత్రి గారు సమాధానం చెప్పడం ఏమిటి?

మిస్టర్ స్పీకర్ :— క్వశ్చన్ అవర్ ప్రొసీడ్ అవుతాను అంతే.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) :— అధ్యక్షా, తమరు అనుమతిస్తే నేను మాట్లాడుతాను. వారు నిరాహారదీక్ష మొదలు పెట్టి 5 రోజులయిన సందర్భం యిది. సోదర శాసన సభ్యులు నిరాహారదీక్షలో వున్నారు. నిరసనదీక్షలో వున్నారు. ఏదోలాగా సమస్య వచ్చింది. ముఖ్యమంత్రిగారు జోక్యం చేసుకున్నారు. తిరిగి ఒకసారి మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత జరగవలసిన చర్చల విషయం తరువాత వుండ వచ్చు. దయచేసి దీనికి పరిష్కార దృష్టితో ఆలోచిస్తే తప్పకుండా సాధ్యం అవుతుంది. ఇవాళే రాయలసీమ సమస్యలు చర్చించాలని, పరిష్కారం యిప్పుడే చేయమని పట్టు దలతో పూనుకోవడం న్యాయం అయింది కానే కాదు. కానీ అంగీకారం పొందిన, ఇది వరకే అందరూ ఆమోదం తెలిపిన ప్రాజెక్టుల విషయంలో షెడ్యూలు యేమిటి? కేంద్రాన్ని అడిగేదేమిటి? మనం చేసేదేమిటి? అనే విషయాలు చర్చించాలి. వారి ఆరోగ్యరీత్యా నేను కూడా వెళ్ళి వారిని పరామర్శించి వచ్చాను. 5 రోజులయింది. వారి ఆరోగ్యం పట్ల రాష్ట్రమంతా ప్రజలు చూస్తున్న సమయం యిది. ప్రజా సమస్య. కాబట్టి 25 కంటే ప్రిపోన్ చేసి, సాధ్యమయితే ఈ రోజే ఏదో సమయంలో కూర్చుని చర్చించి దానికి ఒక రూపం తెచ్చే పద్ధతి వుంటే, వారికి, రాష్ట్రానికి కూడా న్యాయం చేసినవారము అవుతాము. తమకు మరొక మనవి. రాత్రి మూడు గంటలకు వర్షం వస్తుంటే, బయట టెంటులో వుండలేక క్రొత్త ఎం.ఎల్.ఏ.ల హాస్టల్‌లోని క్లబ్ రూమ్‌లో పడుకోవాలి అంటే అక్కడ వార్డెన్ వారు లోనికి రావడానికి వీలు లేదని అన్నారు. నా అభిప్రాయంలో యెంత సస్పెండ్ అయినా వారూ గౌరవ సభ్యులే. వర్షంలో తడుస్తుంటే, నిరసన దీక్షలో వుంటే, హాస్టల్ క్లబ్ హాలులో పడుకోవడానికి

వార్డెన్ నిరాకరించారంటే హెరాస్‌మెంట్ అవుతుందే తప్ప ఏ మాత్రం మర్యాద శాసన సభ్యుల పట్ల పాటించినట్లు కాదు. దయచేసి తమరు జోక్యం చేసుకుని వార్డెన్‌ను పిలిచి, ఇకముందు అటువంటి పొరపాట్లు జరగకుండా చూడండి. నిరసన దీక్షలో గల గౌరవ సభ్యులను అన్ని రకాలుగా రక్షించే విషయంలో, సౌకర్యాలు కల్పించే విషయంలో మీకు బాధ్యత వుందని నేను చెప్పనక్కరలేదు. ఇంత వరకూ చాలా సహాయం చేశారు. దయచేసి దానిని పునరుద్ధరణ చేయండి. ముఖ్యమంత్రిగారికి మరొక విన్నపం. ఈ సమస్య యే మాత్రం, యెన్ని రాజకీయాలు వెనక వున్నప్పటికీ, ప్రజలు మన ముందు వున్నారు కనుక తప్పకుండా ఏమి చేయాలో యేదో సమయంలో మాట్లాడి, పరిష్కార మార్గానికి రావాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— రాజేశ్వరరావుగారూ, మీరు యింకొక సలహా కూడా ఇవ్వ వలసి వుండేది. క్వశ్చన్ అవర్ తరువాతా? యిప్పుడేనా?

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— నేను వచ్చేసరికే చర్చ జరుగుతున్నది కనుక జోక్యం చేసుకుని నేను కూడా చెప్పాను.

(ఇంటరప్షన్)

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ముందు క్వశ్చన్ అవర్ పూర్తి కావాలి. కాకుండా వేరే సమస్యలు తీసుకోవడానికి వీలులేదు. ఒక గంటలో ఒరిగేదీ లేదు. పోయేది లేదు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి (కోవూరు) :— అవసరమైతే చేయవచ్చును.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— అధ్యక్షా, తమరు కూడా తోడ్పడండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఎప్పుడూ తోడ్పడాలనే వుంది. కాని రికగ్నిషన్ లేకుండా పోయింది. ఈ రోజు పేపరులో వచ్చింది, నా మీద ప్రెషర్ వచ్చిందట. ఎందుకండీ యిటువంటి స్టేట్‌మెంట్సు యివ్వడం? నా మీద ఎవరూ వత్తిడి చేయలేదు. ఈ విష యములో నన్ను ఎవరూ ఎప్రోచ్ కాలేదు. నా యిష్టప్రకారమే అంతా జరిగింది. నా ఓన్ ఫీలింగ్‌తోనే జరిగింది. వార్డెన్ యేదో చేశారనడం . . టెలిఫోన్ చేయలేదని ...

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— మీరు టెలిఫోన్ చేయలేదని కాదు. మీమీద కాదు. వార్డెన్ ఒక ఉద్యోగి. వార్డెన్‌కి ఆ మాత్రం తెలీదా?

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— వార్డెన్ తలుపు తీయడానికి నిరాకరించారు. వారి మీద ఏమి చర్య తీసుకుంటారు? లెజిస్లేటర్స్ క్లబ్ అనేది అందరూ కూడా వాడు కోవాలి. తలుపు తీయడానికి వార్డెను నిరాకరించారు.

22 ఆగస్టు, 1988 సమాచారం నిమిత్తం కోరిన అంశం : రాయలసీమలోని నిర్బ్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి :— మీటింగు యివాళే పెట్టించండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— వారిని ఏదో యిబ్బంది పెట్టాలనుకోవడం వార్డెను ఉద్దేశం కాదు.

వ్యవసాయశాఖా మంత్రి (శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు) :— అధ్యక్షా, వారిని బాధ పెట్టాలనేది ప్రభుత్వ వుద్దేశం కాదు. ఆ ఆలోచనే లేదు. తెలియక ఎటువంటి పరిస్థితుల్లో ఆ విధంగా జరిగిందో తెలుసుకుంటాను.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— వర్షం వస్తుంటే తలుపు తీయమంటే వార్డెన్ తలుపు తీయడానికి నిరాకరించారు. అది ప్రయివేటు ప్రాపర్టీ కాదు. ఈ రోజే చర్చించాలి.

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— ఏం జరిగిందో వార్డెన్‌తో మాట్లాడి తెలుసుకుంటాను.

మిస్టర్ స్పీకరు :— వెంటనే వార్డెన్‌ను పిలిపించి, మాట్లాడతాను. మీరు నేను చెప్పేది వినండి. నా సహకారం వుండాలి అంటే మీరు సహకరించాలి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— దయచేసి క్వశ్చన్ అవర్‌ను కాన్సిల్‌చేసి....

శ్రీ వి. మోహనరంగారావు (విజయవాడ ఈస్ట్) :— టెక్నికాలిటీస్ లోకి పోకుండా సమస్యను దృష్టిలో పెట్టుకుని చేయాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— 40 నిముషాలు కాగానే వెంటనే అవసరమైన చర్య తీసుకుంటాను.

(శ్రీ వి. మోహనరంగారావుగారిని తమ స్థానములోనే కూర్చొనమని సభాపతి సూచించారు.)

(ఇంటరప్షన్)

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— సర్. ఒక సబ్మిషన్. మీరు మోహన రంగారావుగారిని వారి వెనుక సీటులోకి వెళ్ళమని సూచించారు. ఇది మంచిది కాదు. ఏ సభ్యుడయినా, ఎక్కడయినా కూర్చోవచ్చు, వోటింగు టైంలో తప్ప. ఎవరి సీటులో వారే కూర్చోవాలని రూలింగు యిచ్చారా?

(ఇంటరప్షన్)

మిస్టర్ స్పీకరు :— మీరు నాకు ఎడ్వయిజ్ యివ్వకండి. అవసరమైతే నేను అడుగుతాను.

(ఇంటరప్షన్)

రాయలసీమలోని నిర్వ్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— వారి సీట్లో వారిని కూర్చోమని మోహన్ రంగాగారిని అవమానించారు ఏ రోజు అటువైపు ఎవరి సీట్లో వారు కూర్చున్నారా? ఉదయం 8-50 గం

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి : వారు సీరియస్‌గా వున్నారు, రాత్రి వర్షంలో నానారు.

మిస్టర్ స్పీకరు :— శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు చెప్పింది రికార్డులోకి పోదు, ఆయన ప్రతి రోజూ నా పర్మిషన్ లేకుండా మాట్లాడుతున్నారు కాబట్టి ఆయన మాట్లాడింది ఏదీ రికార్డులోకి పోదు.

(అంతరాయము)

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— నేను చెప్పేది రికార్డులోకి పోదు అంటే ఆసెంబ్లీలో నేను వుండడం యెందుకు? నేను చెప్పేది రికార్డు కాదన్నారు కాబట్టి నేను "వెల్"లో కూర్చుంటాను. ప్రజాస్వామ్యం హత్య చేయబడింది.

(శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి "వెల్"లో కూర్చున్నారు)

(అంతరాయము)

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు ఎక్కడపడితే అక్కడ కూర్చోవచ్చు అంటున్నారు కాని రూల్ నెంబరు 4 ప్రకారం "సభాపతి నిర్ధారించునట్టి క్రమమున సభ్యులు ఆశీనులు కావలెను".

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— మినిస్టరుగారూ, తాము మర్యాద నేర్చుకోండి. సమస్యను డైవర్ట్ చేయకుండా పరిష్కారం చేయాలి.

(శ్రీ వంగవీటి మోహనరంగారావు తదితర కాంగ్రెస్-ఐ సభ్యులనుంచి అంతరాయము)

మిస్టర్ స్పీకర్ :— బాగారెడ్డిగారూ మీరు కూర్చోండి, శ్రీనివాసులురెడ్డిగారిని కూర్చోమనండి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— నేను ఒక ప్రజాప్రతినిధిగా మాట్లాడుతున్నాను. నేను మాట్లాడేది ప్రొసీడింగ్స్‌లోకి పోతుంది అంటేనే నేనుపోయి కూర్చుంటాను. లేకపోతే యిక్కడే సత్యాగ్రహం చేస్తాను.

మిస్టర్ స్పీకరు :— నా అనుమతి లేకుండా మాట్లాడితే రికార్డులోకి పోదు. ఇది మీకు అలవాటు అయిపోయింది, అనవాయితీ అయిపోయింది.

(ఈ సందర్భంలో శ్రీ డి. కె సమరసింహారెడ్డి, శ్రీ ఆర్. రాజగోపాల్‌రెడ్డి, శ్రీ యం. బాగారెడ్డి తదితర గౌరవ సభ్యులు లేచి నిలబడ్డారు)

శ్రీ డి.కె. సమరసింహారెడ్డి (గద్వాల్) :— ఈ విషయంలో మీరు యిచ్చిన బ్లాంక్ రూలింగును తీసివేయండి.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాల్‌రెడ్డి (లక్కిరెడ్డిపల్లి) :— శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు మాట్లాడింది యెందుకు రికార్డులోకి పోవద్దు?

మిస్టర్ స్పీకరు :— సభను నడపాలంటే అందరి సహకారం కావాలి.

శ్రీ వి. మోహనరంగారావు :— ఆయన మాట్లాడిన దానిలో తప్పు ఏమిటి? రికార్డులోకి పోవద్దంటున్నారు

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— శాసన సభలో గత 32 సంవత్సరాల నుంచి ప్రాక్టిష నల్‌గా చూస్తున్నాం. ఓటింగు సమయంలో తప్ప మిగతా సమయంలో ఇటువైపు వాళ్ళు వెళ్ళి అటు కూర్చోవడం, అటువైపు వాళ్ళు ఇటువచ్చి కూర్చోవడం జరుగుతూనే వుంది. రంగారావుగారు చేసింది నేరం కాదు.

మిస్టర్ స్పీకరు :— నేను వారిని అవమానపరచాలని కాదు. వారు కొంత దూరం వస్తే యింకొంచెం దూరం వస్తారేమోనని నా భయానికి వారిని వెళ్ళి కూర్చోమన్నాను.

(నవ్వులు)

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— అట్లా ఎందుకు వస్తారు? సభ్యులు తమ స్థానాలలోనే కూర్చోవాలని మీరు ఏదయితే రూలింగు ఇచ్చారో అది అందరికీ వర్తించేటట్లు చూస్తారా?

Mr. Speaker :— Rule is same for all Members. We will enforce for all.

(అంతరాయము)

శ్రీ కె. విద్యాధరరావు (చింతలపూడి) :— నేను మాట్లాడేటప్పుడు నా సీటు వద్దనుంచి కాకుండా వేరేచోట నిలబడి మాట్లాడేటప్పుడు రామచంద్రారెడ్డిగారు అభ్యంతరం చెపితే తమరు రూలింగు యిచ్చారు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, అటు ప్రశ్నలు తీసుకోకుండా, ఇటు వేరే సమస్య గురించి చర్చించకుండా సమయం పోతున్నది. విలువైన సమయం వృథా కాకుండా చూడండి నేను చూస్తున్నాను, మోహనరంగారావుగారు రూల్సుకు భిన్నంగా తమ సీటును వదలిపెట్టి వచ్చారని తాము వారిని మందలించినట్లు జరగనేలేదు. నార్మల్ కోర్సులో వారు తమ నాయకులవద్దకు వచ్చి నిలబడిదే తాము సహజంగానే వారిని వారి సీట్లో కూర్చోండి అన్నారు, వారు కూర్చున్నారు. ఆ విషయంలో పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డరు లేవదీయడం గాని, అభ్యంతర పెట్టడం గాని, స్పీకరుగారికి అధికారం వుందా లేదా అన్న సమస్య లేవనెత్తడం గాని ఏ పక్షం సభ్యులకు కూడా న్యాయమైంది కాదు. శాసన సభ సాంప్రదాయాలు వున్నాయి. ఒక్క ఓటింగు సమయంలో తప్ప మిగతా

సమయంలో ఎక్కడయినా మార్చోవచ్చు. కాబట్టి రంగారావుగారు యేదో రూల్‌ను ధిక్కరించి పొరపాటు చేసినట్టుగా భావించవద్దు. అలాగే మీరు మందలించినట్టుగా వారు అర్థం చేసుకోవద్దు. కాబట్టి ఈ సమస్యను యింతటితో వదలిపెట్టండి. ఇక గౌరవ సభ్యులు శ్రీనివాసులురెడ్డిగారికి నా మనవి. మనం ఒక సమస్య గురించి చర్చిస్తున్నాం. ప్రశ్నోత్తరాల సమయం కాగానే ఈ సమస్యపై గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు గానీ, నీటి పారుదల శాఖ మంత్రిగారు గానీ స్టేట్‌మెంట్ యివ్వబోతున్నారు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— నా స్పీచ్ రికార్డులోకి పోవద్దని బ్లాంక్ ఆర్డరు యిస్తే యిక్కడ యెందుకు వుండాలి?

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ఇది బ్లాంక్ ఆర్డరు కాదు. మీరు చేసిన సత్యాగ్రహం సరిపోతుంది. దయచేసి తమరు విరమించుకోండి.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— నన్ను పొమ్మన్నారు. నేను మోహన రంగాగారి పేరు యెత్తగానే నేను చెప్పేది రికార్డులోకి పోవద్దు అంటే అయన అంత అపవిత్రమైనవారు అయ్యారా? నేను యేమి మహోపకారం చేశాను, నేను చెప్పింది రికార్డులోకి పోవద్దనడానికి? నేను చెప్పింది రికార్డులోకి పోతుందని చెప్పమనండి, ఆ బ్లాంక్ డైరెక్షన్‌ను విత్‌డ్రా చేసుకుంటే నేను నా సీట్లో కూర్చుంటాను.

మిస్టర్ స్పీకరు :— అది ఆ మూమెంట్ వరకేగాని తరువాత వుండదు.

శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— రంగాగారి విషయంలో నేను ఏమి తప్పు మాట్లాడాను? నేను ఏమి తప్పు చేయలేదు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— మీరు తప్పు చేయలేదు.

శ్రీ పి. జనార్ధనరెడ్డి :— రంగాగారు మీ దగ్గరకు వస్తున్నారు అన్నారు, మీ దగ్గరకు ఎవరు వస్తారు? మీరు అంటే గౌరవం వుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— నేను ఎవరికీ భయపడేవాడిని కాదు. నేను హ్యూమరస్‌గా అన్నాను, సీరియస్‌గా తీసుకోకూడదు.

(ఈ సందర్భంలో శ్రీ నల్లపరెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు తమ స్థానంలోకి వెళ్ళి కూర్చున్నారు)

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— అధ్యక్షా, నిరాహారదీక్ష చేస్తున్న గౌరవ శాసనసభ్యులకు రాత్రి యేర్పడిన యిబ్బందుల గురించి, వార్డెన్ బిహేవియర్ గురించి ధర్మారావు గారు చెప్పారు. క్వశ్చన్ అవర్ తరువాత ఇంకో అరగంట కూర్చుని, వేస్ట్‌చేసే బదులు, యీ సమస్య గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు ఇప్పుడే చెపితే సమస్య పరిష్కారమవుతుందని

Mr. Speaker :— It can be discussed in my Chambers, immediately after Question Hour.

Only another 30 minutes are left, and we are still to take up Questions.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— ఈ రోజే ఫైనల్‌గా మీటింగు పెడితే బాగుంటుంది. ముఖ్యమంత్రిగారు రాయలసీమ సభ్యుల కోర్కెలు అర్థం చేసుకొనేందుకు అవకాశం కల్పించాలని కోరుతున్నాను.

ఉదయం 9-00 గం॥ శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి :— 25 నిమిషాలలో పెద్ద ట్రాన్‌సాక్ట్ చేసేదిలేదు, పరిష్కారం చేసేది లేదు. ఇప్పుడే చర్చలకు ఉద్యుక్తమయినాము. ఇప్పుడు జరిగింది యేమిటి? ఇక్కడ వుద్రేకమయిన వాతావరణం వుండి యేదో పరిష్కారం చేస్తారనే ఆదుర్దాతో వుంటే ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా వుద్రేక పూరితమయిన వుపన్యాసాలు యిస్తే సమస్యలు పరిష్కారం అవుతాయా? ఆయన పక్షపాత దృష్టితో వ్యవహరిస్తున్నారని యెవరూ చెప్పడం లేదు. అయితే సమస్యలను అర్థం చేసుకోవాలని మాత్రం చెబుతున్నాము. ఉన్న పరిస్థితుల దృష్ట్యా యే మాత్రం జాగు చేయకుండా తక్షణమే మనం చర్చలకు వుపక్రమిద్దాము. ఎలాంటి అవాంతర పరిస్థితులు యిక్కడ జరగవు. తక్షణమే యీ కార్యక్రమాలకు పూనుకొనే పరిస్థితులు కల్పించాలని మరీ, మరీ విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్ (నరసంపేట):— ఇప్పుడు నా విజ్ఞప్తి; సమస్యల తీవ్రత, ఆయా పార్టీలకు చెందిన సభ్యులు వారి, వారి అవగాహన ప్రకారంగా లేవనెత్తడం, చర్చించడం, దానికి ఏమయినా పరిష్కారం కోరుకోవడం అనేది ఒక భాగం. వారికి వున్న హక్కులను ఆపలేము. ఇది మన శాసన సభ. ఇక్కడ తమరు అధ్యక్షులుగా వున్నారు. వ్యక్తులుగా యెవరు వున్నప్పటికయినా అది అధ్యక్షుల స్థానం. అధ్యక్షుల ఆజ్ఞలకు లోబడి పని చేయుటకు హౌస్ సిద్ధంగా లేకపోతే హౌస్‌గా వుండే సమస్య లేదు. అధ్యక్షుడు యిచ్చిన ఆదేశాలను అదే పనిగా ధిక్కరించడం యెవరికీ క్షేమకరం కాదు. అప్పటికీ తమరు చాలా సందర్భాలలో సమస్య తీవ్రతను బట్టి యేదో సాంకేతికపరంగా పోకుండా పట్టు బిగువుగనే వ్యవహరిస్తున్నారు. ఇప్పుడు పెద్దలు బాగారెడ్డిగారు విషయం లేవనెత్తినప్పుడు కూడా కామ్రేడ్ రాజేశ్వరరావుగారి సూచన ప్రకారంగా క్వశ్చన్ అవర్ కాగానే బాగారెడ్డిగారిని ఛాంబర్స్‌కు పిలిపించి విషయం యేమిటో మాట్లాడి పరిష్కారం కనుగొనడానికి ఆమోదించారని తమరి ముఖకవళికలను బట్టి అనుకొన్నాము. దానిని అంతటితో వదిలిపెట్టి యథావిధిగా సభా కార్యక్రమాలు నడపడం మంచిది. పైగా స్పీకరుగారి అనుమతి లేకుండా యేదయినా మాట్లాడినట్లయితే రికార్డులోకి పోవడ నేది క్రొత్త కాదు, మొదటిసారి కాదు. బహుశ యిదే అంతము కూడా కాకపోవచ్చు.

సందర్భానుసారంగా తమరు అలాంటి ఆజ్ఞలు యివ్వక తప్పదు. మేము దానిని పాటించక తప్పదు. తాస్తా మన సభను హుందాగా నడుపుకొందాము. మనం నియమించి రూపొందించుకొన్న నియమాలకు లోబడి పనిచేసి శాసన సభను అల్లరిపాలు చేశారనే పేరు రాకుండా చేయడము మంచిదని అధికార, ప్రతిపక్ష సభ్యులందరికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఏ నరేంద్ర (హిమాయత్‌నగర్) :— ఇప్పుడు తమరు అధ్యక్ష స్థానంలో వున్నారు. తమరంటే అందరికీ గౌరవం వుంది. ఈ రోజున తమరు ఆ సభాధ్యక్ష స్థానంలో వుండి సర్కాస్టిక్‌గా మోహనరంగాగారు ఇక్కడి వరకూ వచ్చారు, ఇంక నా వరకు కూడా వస్తారేమో అన్న బాధ అనే మాట మా అందరికి యెందుకో చాలా బాధగా వున్నది.

మిస్టర్ స్పీకరు :— సర్‌కాస్టిక్‌గా ఎమిటి?

శ్రీ ఏ. నరేంద్ర :— సర్‌కాస్టిక్‌గా మరల అదే మాట అంటున్నాను. హ్యూమరస్‌గా భావం ఏదయినా తమరు టెక్నికల్‌గా తీసుకోకుండా నా భావాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. ఇప్పుడు మోహనరంగాగారు అక్కడి వరకు వస్తే నా వరకు వస్తారేమో అన్న భయం ఆ మాట బాగాలేదు. తమరిని గౌరవించే మా అందరికి అది బాధగా వున్నది. అలా అనడం సబబు కాదని నా అభిప్రాయం.

Mr. Speaker :— This is Question Hour. Let us confine to supplementaries.

Sri M. Baga Reddy :— But, what is your Ruling, Sir.

Mr. Speaker :— I said, I will call all the floor leaders. Speak to them. Let us complete questions now. Only after that they may come to my Chambers.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— ఇది ఏమిటో నాకు అర్థం కావడం లేదు.

శ్రీ యన్.టి. రామారావు:— గౌరవనీయ సభ్యులేమో ఇప్పుడు చర్చించాలంటున్నారు. నిన్న సెలవు కావడం వలన మా పార్టీకి సంబంధించిన రాయలసీమ గౌరవ శాసన సభ్యులు ఈనాడు ఇంతవరకు రాలేదు. సభ్యులందరు వుండాలి. వారికి నోటీసులు పంపాలి ఫలానప్పుడు చర్చ జరుగుతుంది సిద్ధంగా రావలసిందని. వారి అభిప్రాయాలు కూడా తెలుసుకోవడం మన ధర్మం కాబట్టి వారి చర్చలకు అభ్యంతరం లేదు. కాకపోతే సునిశితమైన సమస్య యిది. దీనిని ప్రాంతీయ భాగంగా తీసుకోవడం మంచిది కాదు. ప్రజలలో లేని ఒక భావన మనం కల్పించడం, శాసన సభ్యుల ధర్మం కాకూడదనే భావనే వ్యక్తం చేశాను తప్ప కేవలం-నిష్పక్షపాతంగా ప్రభుత్వం వ్యవహరించినప్పుడు

ప్రభుత్వానికి ఏమీ అటంకం లేదు దీని విషయంలో అని నేను మనవి చేస్తున్నాను. గౌరవ శాసన సభ్యులు అందరు కూడా రావాలి. మా రాయలసీమ శాసన సభ్యులు కూడా రావాలి. వారు కూడా చర్చల్లో పాల్గొనాలి. వారిని రమ్మని నోటీసులు పంపాలి. ఈ చర్చ విషయం వారికి తెలియజేసిన తరువాతనే మనం చర్చించడం మంచిదని నేను సవినయంగా మనవి చేస్తున్నాను

(అంతరాయము)

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— తమరు ప్రశ్నోత్తరాల తరువాతనే ఛేంబర్‌లో సాకల్యంగా ఆలోచిస్తామన్న సమస్య మళ్ళీ చర్చకు రానే వచ్చింది. రాయలసీమ శాసన సభ్యులు తెలుగుదేశం పార్టీకి సంబంధించిన వారందరికి నోటీసులు యివ్వాలి. వారు వచ్చిన తరువాత అంటే యీ రోజు కానీ, ఇప్పుడే కానీ దానిపైన చర్చించడానికి వీలులేదనే అర్థం స్ఫురించే విధంగా ముఖ్యమంత్రి చెబుతున్నారు.

శ్రీ యన్. టి. రామారావు :— అధ్యక్షా, తమకు మనవి చేసేది, నేను అంతే జరగాలని కాదు. వారు కూడా వస్తే బాగుంటుంది. ఏదయినా ఒక సమస్యను తీసుకొన్నప్పుడు దానికి సంబంధించిన శాసన సభ్యులందరు వుండడం సముచితంగా వుంటుంది. గౌరవనీయులైన వారికే వదిలి వేస్తున్నాను. కానీ సాంప్రదాయ సిద్ధంగా దానికి సంబంధించిన ప్రజా ప్రతినిధులు యీ నాడు సభలో వున్నవారు కూడా వుంటే సమగ్రంగా అన్నీ చర్చించడం జరుగుతుందని మనవి చేశాను.

మిస్టర్ స్పీకరు — రాజేశ్వరరావుగారు నిన్ననే అర్థం చేసుకొంటే యింత దూరం రాకపోయేది. క్వశ్చన్ అవర్ కాగానే ఛేంబర్స్‌కు రప్పించి మాట్లాడుకుందాము.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ఆయన ఒక స్టేట్‌మెంటు యిచ్చారు కాబట్టి నేను అన్నాను

శ్రీ యన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి (మలక్‌పేట) :— ఎప్పుడు కూర్చొని, ఎప్పుడు మాట్లాడాలనేది రాయలసీమ సభ్యులు వచ్చిన తరువాత డిసైడ్ చేసుకోవచ్చుగదా. దాని మీద యిప్పుడు చర్చ ఎందుకు? స్టేట్‌మెంటు యేమిటి?

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ఆ విధంగా గాకుండా దయచేసి క్వశ్చన్ అవర్‌కాగానే తమరి ఛేంబర్సులో దాని గురించి ఒక నిర్ణయానికి వస్తామని గౌరవనీయ ముఖ్యమంత్రిగారి సహాయం తీసుకొంటే దానికి ఒక మార్గం వస్తుంది కానీ గౌరవనీయ రాయలసీమ శాసన సభ్యులు వచ్చేవరకు వారికి నోటీసులు యిచ్చేవరకు అనే పద్ధతిలో మాట్లాడితే న్యాయం కాదు. వారు నిరసనదీక్షలో వున్నారు. ఆందోళనగా వున్నది. మనం ఒకసారి కూర్చొని సాధ్యమయినంత త్వరగా పరిష్కరించే ప్రయత్నములో వుండాలని కోరుతున్నాను.

రాయలసీమలోని నిర్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— రాజేశ్వరరావుగారు ఈ సమస్యను చర్చించాలంటే రూల్ అఫ్ ది పీరియడ్ కావాలి. కొంత ఆవేశం తగ్గించడానికి క్వశ్చన్ అవర్ కాగానే మనం కూర్చొని మాట్లాడుదాము.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అలాగే కానీయ్యండి.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— స్పీకర్ సర్, యీ మీటింగు యేర్పాటు చేసేది గౌరవ నీయ ముఖ్యమంత్రిగారు. వారి సమాధానం యిప్పుడు ఏ విధంగా వున్నదంటే తెలుగు దేశానికి సంబంధించిన గౌరవ శాసన సభ్యులందరు వచ్చిన తరువాత మీటింగు పెట్టు కొందామనే ధోరణిలో వున్నది.

శ్రీ యన్. టి. రామారావు :— సారీ, తెలుగుదేశం కాదు. అన్ని పక్షాల వారు కూడా.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలుసు. రాయలసీమలో తెలుగు దేశం, కాంగ్రెస్ తప్ప మిగతా పార్టీలు లేవు. కాబట్టి నేను ఆ మాట అన్నాను. వారి ఆలోచనా ధోరణి చూస్తూవుంటే ఎప్పుడో, రేపో, ఎల్లుండో పెట్టినా ఇద్దరో, ముగ్గురో నలుగురో తప్ప యెక్కువ వుండరు. కాబట్టి ఈ సమావేశం జరిగేటందుకు వీలులేదనే విధంగా వారు చెప్పిన దానిని బట్టి నేను అర్థం చేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ యన్. టి. రామారావు :— దీనికి నేను అభ్యంతరం పెడుతున్నాను. మీకు సూచన యిచ్చాను. ఉండకూడదని నేను చెప్పలేదు. కావాలనే నేను కోరుతున్నాను. 37 మంది సభ్యులను బయటపెట్టి కొద్దిమందితో మాత్రం ఆలోచన చేయడం మంచిది కాదని మనవి చేస్తున్నాను.　ఉదయ 9-10 గ

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— ఇదే రోజు పెడతామని అనౌన్స్ చేయమనండి. మా పార్టీకి సంబంధించినటువంటి 12 మంది సభ్యులు అయిదు రోజుల నుంచి నిరాహారదీక్ష చేస్తూ వుంటే మరి ముఖ్యమంత్రిగారు ఆవేశముతో, పట్టుదలతో బిహేవ్ చేస్తే యీ సమస్య పరిష్కారం కాదు ఎక్కడెక్కడ అన్యాయం జరుగుతున్నదో అక్కడ అంతా పూర్తి చేసేటందుకు అధ్యక్షులవారు దయతలచి ఇంకొకసారి 26 నాడున టైమ్ పెట్టారు. దీనికి యెంత తొందరగా పరిష్కారం చేసుకుంటే రాష్ట్రానికి అంత మంచిది. ఈరోజే సమావేశం పెట్టాలని తమరి ద్వారా నేను ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఒక సాంప్రదాయం నిలబెట్టుకుందాము. ఆల్ రెడీ నేను చెప్పాను. అందరిని పిలిపించి, ముఖ్యమంత్రిగారి సలహా కూడా తీసుకుందాము. తీసు కున్నాక, ఒక నిర్ణయానికి వద్దాము.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— ముఖ్యమంత్రిగారు యిప్పుడే చెప్పారు కదండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ఈ డేట్ పెట్టింది నేను. ముఖ్యమంత్రిగారు కాదు. నేను ఏమి చెప్పాను అంటే అందరికి నోటీసు పోవాలని చెప్పడం జరిగింది. అందరు ఉండాలని చెప్పడం జరిగింది. ముఖ్యమంత్రిగారు కొత్తగా యేమీ చెప్పలేదు. నేనే చెప్పాను, అర్థం చేసుకోండి. ఇంకా అవసరమయితే ఇంకా తొందరగా పెట్టుకోవచ్చు. పరిష్కారం కావాలి. 12 మంది ఉపవాసం చేస్తూ వుంటే నాకు కూడా బాధగా వుంది. అది సీరియస్‌గా తీసుకుందాము. సీరియస్‌నెస్ లేదని నేను అనడం లేదు. హవుస్ బిజినెస్ కూడా సీరియస్. ఇక్కడ చర్చించుకోకపోతే రిజల్ట్స్ ఎట్లా వస్తాయి?

(అంతరాయము)

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— అదే ధోరణిలో ముఖ్యమంత్రిగారి సమాధానం....

శ్రీ యన్.టి. రామారావు :— ఈనాడు వ్యక్తిగతమైన ద్వేషాలు రెచ్చగొట్టడానికి మాట్లాడడం జరుగుతోంది. వ్యక్తిగతమైన ద్వేషాలు రెచ్చగొట్టవద్దని మనవి చేశాను.

శ్రీ యం. బాగారెడ్డి :— సీరియస్‌నెస్ వుంటే ఈ రోజే పెట్టండి. 12 మంది సభ్యులు నిరాహారదీక్ష చేస్తున్నారు. చర్చలలో పాల్గొనేదానికి ఒప్పించేటందుకు, పరిష్కారం చేయించేందుకు యెంతో ఒత్తిడి చేసినా యీ రోజు పెట్టకపోతే ప్రపంచం మునిగిపోతుందా అనే. భావన చేస్తూ దీనికి ప్రభుత్వం సహకరించనందువల్ల ఏజ్ ఎ ప్రొటెస్ట్ మేము వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(కాంగ్రెస్-ఐ పార్టీ సభ్యులందరు వాకౌట్ చేశారు)

శ్రీ బి. వెంకటపతి (సత్తెనపల్లి) :— ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడినట్లు ఇది చాలా సున్నితమయిన సమస్య. ఈ సున్నితమయిన సమస్యను మరింత సున్నితం చేసే దానికి కొన్ని రాజకీయ ఒత్తిడులు అవలంబించబడుతూ వున్నాయి. దీనిని సక్రమంగా అర్థం చేసుకోడానికి వీలయినంత తొందరగా పరిష్కారం తీసుకురావడానికి ప్రభుత్వం ప్రశాంతముగా ఆలోచించవలసిన అవసరం వుందని చెప్పి మనవి చేస్తున్నాను. దీనికి యేమిటంటే, మీరు కూడా న్యాయవాదులు, యెవరయినా సరే న్యాయం చేయడమే కాదు తమకు న్యాయం జరుగుతున్నట్లుగా ప్రజలు భావించడానికి వీలుగా వుండాలి. ఒక్కొక్కప్పుడు చాలా యిరకాటంలో పడి న్యాయం చేయడం అనేది కూడా అన్యాయంగా మారే అవకాశాలు వుంటాయి. కాని అది శాశ్వతంగా వుండదు. కాని సున్నితమయిన సమస్యను పరిష్కరించే సందర్భములో ఆవేశకావేశాలకు పోయామనేటటువంటి అభిప్రాయము కలగకుండా చూసుకునే బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద వుంది. అదే విధంగా

రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరా గురించి.

మన అందరి మీద యీ వాతావరణంలో గుణాత్మకమయిన మార్పు తీసుకురావాలసిన పరిస్థితులలో అటువంటిది తీసుకురావడానికి చిత్తశుద్ధితో యెవరు ప్రయత్నిస్తున్నారో, యెవరు ప్రయత్నించడం లేదో అన్నది ప్రజలు గమనిస్తూనే వుంటారు. అయితే యీ సున్నితమయిన పరిస్థితిని దాటడానికి యిది వరకే అంగీకరించినటువంటి పథకములు ఏవయితే వున్నాయో వాటికి దేశం మొత్తంమీద ఆర్థిక వ్యవస్థను గుప్పిట్లో పెట్టుకున్నటువంటి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆర్ధిక సహాయం యిచ్చిన మరుక్షణమే అమలుపరచడానికి సిద్ధముగా వున్నామనే ప్రకటనతో ప్రభుత్వం ముందుకు రావడం అవసరమని నేను అనుకుంటున్నాను.

(అంతరాయము)

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— త్వరలో ప్రజలే చెపుతారు. ఈ రోజు సమావేశం యేర్పాటు చేయడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు నిరాకరించినందుకు నిరసన తెలుపుతూ నేను వాకౌట్ చేస్తున్నాను.

శ్రీ యన్ టి. రామారావు :— నేను నిరాకరించలేదు. తమ నిర్ణయానికే వదలి పెట్టాను.

శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డి :— ఈ రోజు శాసన సభ జరుగుతూ వుంటే మీ సభ్యులు ఎందుకు రాలేదు. శాసన సభ జరుగుతూ వుంటే అందులో రాయలసీమ సభ్యులు ఎందుకు రాలేదు?

(అంతరాయము)

మీరూ వాకౌట్ చేసే రోజు వస్తుంది.

(శ్రీ నల్లపురెడ్డి శ్రీనివాసులురెడ్డిగారు వాకౌట్ చేశారు)

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి :— వాతావరణం కలుషితం చేసే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి కాని సవ్యంగా నడిపించే దానికి, పరిష్కరించే ధోరణి నాకు కనపడడం లేదు. వెంకటపతిగారు చాలా సవ్యముగా మాట్లాడారు. ఇప్పటికయినా మించిపోయింది లేదు. శాసన సభలో వున్నవారితోనే జరిపించవచ్చు. తెలుగుదేశం పార్టీ వారు బయట కూడా చాలామంది వుంటారు. ఉన్న 20, 30 మందితో చర్చలు ప్రారంభిస్తే తరువాత కార్యక్రమం చూసుకోవచ్చు. మిగతా వారు కూడా అందులో పాల్గొంటారు. అందువల్ల యిది యేదో సాకుగా తీసుకొని చర్చలు జరపడానికి వీలులేదని చెప్పడం నాకు మాత్రం సమంజసంగా కనపడడం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకరు :— వారు చెప్పారా? మీరు ఊహిస్తున్నారు.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి :— వారు రాలేదు వీరు రాలేదు అంటే యేమి బాగుంటుంది?

మిస్టర్ స్పీకరు :— ముఖ్యమంత్రిగారు ఏ ఒక్క నిర్ణయానికి రాలేదు, దేని కయినా వారు సుముఖంగా వున్నారు.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి :— ఈ చర్చలు వాయిదా వేసే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టకూడదు.

మిస్టర్ స్పీకరు :— అది నామీద విడిచి పెట్టండి.

శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి :— దయచేసి తక్షణమే ఉపక్రమిస్తే బాగుంటుందని చెపుతూ అది వాయిదా వేస్తున్నారు కాబట్టి నేను కూడా నిరసన తెలుపుతూ వాకౌట్ చేస్తున్నాను.

(అంతరాయము)

చర్చలు జరుపుతాము అంటే కూర్చుంటాను.

(అంతరాయము)

(శ్రీ ఆర్. రాజగోపాలరెడ్డి వాకౌట్ చేశారు)

ప్రశ్నలు — వ్రాగ్రూపు సమాధానములు

కార్యపరిమితి ఉద్యోగుల (వర్క్-చార్జ్‌డ్ ఎంప్లాయీస్)కు క్రమబద్ధ వేతన ప్రమాణాలు

201—

*9667 - సర్వశ్రీ జె. వెంకయ్య (అల్లూరు), పి. రామయ్య (నిడుమోలు), బి. వెంకటేశ్వరరావు (మధిర), కె. బొజ్జి (భద్రాచలం), యస్. రాఘవరెడ్డి (నక్రెకల్) :- - ఆర్థికశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) జి. ఓ. నెం. 289 వలన కార్యపరిమితి ఉద్యోగుల (వర్క్-చార్జ్‌డ్ ఎంప్లాయీస్) కు ఏర్పడిన కష్టాలను గూర్చి ప్రభుత్వానికి విదితమేనా;

(ఆ) అయినచో, దానిని రద్దు చేయుటకు తీసుకొన్న చర్య ఏమి;

(ఇ) 10 సంవత్సరాలకు మించి సర్వీసు వున్న కార్యపరిమిత ఉద్యోగులు (వర్క్-చార్జ్‌డ్ ఎంప్లాయీస్) అందరికీ క్రమబద్ధ వేతన ప్రమాణాలు నిచ్చుటకు చర్యలు తీసుకొన్నారా?

శ్రీ కె. ఇ కృష్ణమూర్తి :— (అ) (ఆ) 23-6-86 తేదీ ఎం. ఎస్. నెం. 289 జి. ఓ లో జారీచేసిన పవరణ మూలంగా వర్క్-చార్జ్‌డ్ ఉద్యోగులు ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందుల గురించి వర్క్-చార్జ్‌డ్ ఉద్యోగుల సంఘాలు ప్రభుత్వానికి విన్నవించు

కున్నాయి. ఈ విషయం గురించి నేను కూడా 7-4-88 తేదీన ఆ సంఘాల ప్రతినిధులతో చర్చించాను. ఈ విషయం పరిశీలనలో వుంది.

(ఇ) అవునండీ, చేసిన సర్వీసు కాలంతో ప్రమేయం లేకుండా వర్కు-చార్జ్డ్ ఉద్యోగులందరికి రెగ్యులరు స్కేళ్ళను అనుమతించడం జరుగుతున్నది. 10 సంవత్సరాల సర్వీసును పూర్తి చేసి అభిమతం తెలుపుకున్న వర్కు-చార్జ్డ్ ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులతో సమానంగా అన్ని ప్రయోజనాలు విస్తరింప చేసేందుకు వీలుగా వారిని ప్రభుత్వ ఉద్యోగులుగా పరిగణించడమయింది.

శ్రీ యు. నారాయణరావు (మునుగోడు) :— వర్కు- చార్జ్డ్ ఉద్యోగుల విషయంలో హెచ్.ఎస్.సి 10వ తరగతి వారిని చేర్చుకోవాలి. ప్రభుత్వం ఒక జి.ఓ 289 పేరుతో విడుదల చేసింది. దానిలో హెచ్.ఎస్.సి.తో పాటు ఐ.టి.ఐ. పాస్ కావాలని చేర్చారు. దాని మీద వర్కు- చార్జ్డ్ ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వానికి చర్చలు జరుగగా, గతంలో గల వారిని ముట్టుకోరాదని, ఈ ఆదేశాలు వారికి వర్తించరాదని, భవిష్యత్తులో తీసుకొనే వారికే హెచ్.ఎస్.సి.తో ఐ.టి.ఐ. కావాలని మౌలికంగా అంగీకరించారు. దానికి జి.వో. ఇస్తామని నీటి పారుదల శాఖ మంత్రిగారు ఒప్పుకున్నారు. దాంతో పాటు 10 సంవత్సరాలకు పైబడిన సర్వీసుగల వర్కు- చార్జ్డ్ ఉద్యోగులకు ప్రమోషన్ ఇవ్వడం కోసం ఆనాడు అంగీకరించారు. ఈ విషయంలో కూడా జి.వో. విడుదల చేయాలని కోరారు. సమాధానం చెబుతారా?

ఉదయం 9-20 గం॥

శ్రీ కె. ఇ. కృష్ణమూర్తి :— మా మీటింగులో సూత్రప్రాయంగా క్వాలిఫికేషన్ హర్డిల్ తీసివేయడానికి ఒప్పుకున్నాము. పంచాయతీ రాజ్ ·మరియు ఆర్. అండ్ బి. శాఖలతో సంప్రదించిన తరువాత తప్పకుండా జి.వో. విడుదల చేస్తాము.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— జి.వో. 289 ప్రకారం వర్కు- చార్జ్డ్ ఉద్యోగులకు ఇబ్బంది కలుగుతోంది. దానిని తొలగించడానికి స్పష్టమైన సమాధానం ఇచ్చారు. 4, 5 సంవత్సరాలుగా పని చేస్తున్న వారికి ప్రత్యేకమైన హక్కులను ఇస్తున్నాము. 10 సంవత్సరాల తరువాత రెగ్యులర్ పే స్కేల్స్, 5 సంవత్సరాలు గలవారికి కొన్ని సెక్యూరిటీస్, గ్యారంటీస్ ఉన్నాయి. ఆ జి.వో. సవరించారా? లేదా? సవరించకపోతే సవరించబోతున్నారా?

శ్రీ కె. ఇ. కృష్ణమూర్తి :— క్వాలిఫికేషన్ విషయంలో అంగీకరించడం జరిగింది. త్వరలోనే సిష్టర్ కన్‌సర్న్స్‌తో సంప్రదించి జి. వో. విడుదల చేయడం జరుగుతుంది. 5 సంవత్సరాల వారికి కొన్ని హక్కులు ఉన్నాయన్నారు. సర్వీసు ప్రమేయము లేకుండానే ఎన్.ఎం.ఆర్. నుంచి వర్కు- చార్జ్ ఆవుతారో వారికి గవర్నమెంటు స్కేల్సు ఇస్తున్నాము. 10 సంవత్సరాల తరువాత రెగ్యులర్ ఎంప్లాయీస్‌గా డిక్లేర్ చేయడం జరుగుతుంది..

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— సంబంధిత డిపార్టుమెంట్సుతో సంప్రదించి జి.వో. ఇస్తామన్నారు. దానికి 3 నెలలు అనో 6 నెలలు అనో కాలపరిమితి ఉందా?

శ్రీ కె. ఇ. కృష్ణమూర్తి :— తప్పకుండా 6 నెలలలో ఇస్తాము.

రైతులచే పంటలు వేయు పద్ధతిలో మార్పు

202—

* 9088—శ్రీ కె. నాగేశ్వరరావు (కొత్తగూడెం) :— వ్యవసాయశాఖ మంత్రి దయచేసి క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) వర్తమాన మార్కెటు ధర ఆధారంగా రైతులు తమ పంటలు వేయు పద్ధతిని తరచుగా మార్పు చేయుచున్న విషయము ప్రభుత్వమునకు విదితమేనా;

(ఆ) అయినచో, పంటలువేయు పద్ధతిని స్థిరపరచుటకు ప్రభుత్వ సమక్షములో ఏదయినా ప్రతిపాదన కలదా?

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— (అ) అవునండీ.

(ఆ) ఫలానా పంటనే పండించాల్సిందిగా రైతులపై వత్తిడి చేయడానికి వీలు లేనందున, పంటలు వేసే పద్ధతిని నిర్ధారించడం చాలా కష్టం అయినప్పటికీ, నేల స్వభావం, వర్షాధార పరిస్థితి, లభ్యమయ్యే సాగునీటి సదుపాయాలను దృష్టిలో వుంచుకొని వ్యవసాయ అనుకూల వాతావరణ పరిస్థితుల ననుసరించి, ప్రతి ప్రదేశానికి, ప్రతి ప్రాంతానికి అనువయిన పంటలువేసే పద్ధతిని రైతులకు వ్యవసాయ శాఖ సిఫారసు చేస్తున్నది.

శ్రీ కె నాగేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, మొదటి ప్రశ్నకు "అవును" అన్నారు. మన రాష్ట్రంలో కమర్షియల్ క్రాప్స్‌గా మిర్చి, పొగాకు, ప్రత్తి వేస్తున్నారు. ఈ సంవత్సరం ప్రత్తి రేటు బాగుంటే, వచ్చే సంవత్సరం కూడా ప్రత్తి వేయడం, ఆ సంవత్సరం రేటులేక అనేక కుటుంబాలు నాశనం కావడం మనకు తెలుసు. అట్లా కాకుండా ప్రత్తికి, ముఖ్యంగా మిర్చికి, పొగాకుకు ఆ ఏరియాలో రైతులకు క్రమబద్ధంగా ఇన్ని ఎకరాలలో మాత్రమే వేయాలనే సూచన చేయడానికి ప్రభుత్వం ముందుకు వస్తుందా? ఖమ్మం జిల్లాలో పొగాకు ఎక్కువగా వేస్తారు. అటువంటి వారికి కూడా పొగాకు ఇంతే వేయాలని ఆదేశాలు ఇచ్చిన మాట వాస్తవమా?

శ్రీ వసంత నాగేశ్వరరావు :— వాస్తవమే. పొగాకు బోర్డు వుండడం వల్ల ఆ పంట వరకూ రెగ్యులేట్ చేయడానికి వారు పర్మిట్స్ ఇస్తున్నారు మిగతా పంటలకు రెగ్యులేట్ చేయడానికి యాక్టులో లేనందువలన, యాక్టులో అమెండ్‌మెంట్ తెచ్చుకోవాలి. డిమాండు, సప్లయినిబట్టి వేస్తుంటారు. రేటు ఎక్కువగా ఉండే పంటలు వేస్తారు. కర్షక పరిషత్ వచ్చిన తరువాత ఏమైనా రెగ్యులేట్ చేసే అవకాశం వుంది. 20 శాతం వారు కొనే అవకాశం వుంది కనుక అప్పుడు రెగ్యులేట్ చేసే అవకాశం వుంటే వుండవచ్చు.

హరిజన సేవా సహకార సంఘం కార్యనిర్వహణాధికారిచే కలప దొంగరవాణా

203—

*9473 — శ్రీ పి. జనార్ధన్‌రెడ్డి :— అటవీశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) అదిలాబాదు హరిజన సేవా సహకార సంఘం (హరిజన కార్పొరేషను కార్య నిర్వహణాధికారికి కోట్లాది రూపాయల విలువగల కలపను అడవులనుండి దొంగ రవాణా చేయుటలో సంబంధమున్న విషయం వాస్తవమేనా ;

(ఆ) సికిందరాబాదు ప్రాంతంలో తన భవన నిర్మాణానికి కలపను దొంగ రవాణా చేయుటకై ఆ అధికారి ప్రభుత్వ వాహనాలను వాడుకొన్న విషయం కూడా వాస్తవమేనా ;

(ఇ) అయినచో, తప్పు చేసిన అధికారిపై ప్రభుత్వం తీసికొన్న చర్య ఏమి ;

(ఈ) మొత్తం ఉదంతంపై ప్రభుత్వం విచారణ నేదైనా ప్రారంభించిందా?

అటవీశాఖ మంత్రి (శ్రీ ముద్దు కృష్ణమనాయుడు) :— (అ) అదిలాబాదు షెడ్యూలుకులాల కార్పొరేషను మాజీ ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టరుపై కలప దొంగ రవాణా కేసు రిజిష్టరు చేసారు. కలప విలువ రూ. 1675-00 లు.

(ఆ) షెడ్యూలు కులాల సహకార సంఘానికి చెందిన ఎ. పి. ఐ. 5537, ఎ. పి. ఐ. 435 నెంబర్లు గల వాహనాలను, అధికారి దొంగరవాణాకు వినియోగించారు.

(ఇ) అటవీశాఖ అధికారులపై క్రమ శిక్షణా చర్య తీసికొంటున్నారు.

(ఈ) దర్యాప్తు కొనసాగుతున్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా, ఉపాధి కల్పన సంస్థచే డబ్బు వసూళ్ళు

204—

*9581 — సర్వశ్రీ కె. వివేకానంద (గోపాలపురం) పి. సుబ్బయ్య (పలమనేరు) ఎస్ వేణుగోపాలాచారి, (నిర్మల్) కె. సత్యనారాయణ (ఇబ్రహింపట్నం) కె. యర్రన్నాయుడు (హరిశ్చంద్రపురం) జి.ఎస్.ఎస్. శివాజి (సోంపేట):— అంతరంగిక శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) "ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్య, ఉపాధి కల్పన సంస్థ"అను పేరుగల సంస్థ హైదరాబాదులోని శ్రీనగర్ కాలని, పంజగుట్టలో 27-2-1988 తేదీన ఇంటర్వ్యూలు జరిపి ఒక్కొక్క అభ్యర్థి నుండి డి.డి. రూపంలో రూ. 50 లు వసూలు చేసినదా;

(ఆ) ఉద్యోగాలకు ఎంపిక చేసినట్టి కొందరు అభ్యర్థులను ఒక్కొక్కరు రూ. 5,000 లు ధరావత్తు చేయవలసిందిగా అడిగినారా;

(ఇ) ఆ సంస్థకు తపాలా చిరునామా లేదా : వారిపేరుతో వచ్చిన డి డి.లు అన్నింటిని తపాలా కార్యాలయంనుంచి తీసుకున్నారా?

హోం శాఖా మంత్రి (డా. కె. శివప్రసాదరావు) :— ఉధ్యక్షా,

(అ) ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా ఉపాధి సంస్థ అనే దానిని 2-7-87లో రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ సొసైటీస్ రిజిష్టర్ చేసారు. దాని ఉద్దేశం కాంపిటీటివ్ ఎగ్జామినేషన్స్‌కు ట్రెయినింగ్ ఇవ్వడం, ఉద్యోగాలు ఇవ్వడం కోసం ఒక ఏజెన్సీని ఏర్పాటు చేశారు. ఉద్యోగాల కోసం వచ్చే వారి నుంచి రు. 15 తీసుకోవడం, ట్రెయినింగ్ కోసం వచ్చే వారి నుంచి రు. 80 ఫీజుగా తీసుకోవాలని నిర్ణయించారు.

(ఆ) బిజినెస్ ఎగ్జిక్యూటివ్‌లను కొందరిని రిక్రూట్ చేసుకున్న తరువాత రు. 5000 హామీ కానీ, గెజిటెడ్ ఆఫీసరు నుంచి పూచీ కావాలని కోరడం జరిగింది.

(ఇ) చిరునామా ఉంది. పోస్టు ఆఫీసుల నుంచి డి. డి. లను సేకరించడం జరుగుతోంది.

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు :— ఆంధ్రప్రదేశ్ విద్యా ఉపాధి సంస్థ పేరుతో డబ్బులు తీసుకున్నారని అన్నారు. బోగస్‌గా ప్రజలను మోసం చేస్తున్నారు కనుక వారి మీద ఏమయినా క్రిమినల్ యాక్షన్ తీసుకున్నారా? సి.బి.సి.ఐ.డి.తో ఎంక్వయిరీ చేయించి. నిరుద్యోగులను ఈ బోగస్ సంస్థలు మోసం చేస్తున్నాయి కనుక ఇకముందు ఇటువంటివి ఈ రాష్ట్రంలో స్థాపించకుండా తగిన చర్యలు తీసుకుంటారా?

డా. కె. శివప్రసాదరావు :— ముందేచెప్పాను. రిజిస్ట్రార్ ఆఫ్ సొసైటీస్ రిజిష్టర్ చేసారు. దాని వల్ల ప్రభుత్వానికి సమాచారం లేదు. కంప్లెయింట్స్ రాలేదు. కనుక పూర్తి వివరాలు రాలేదు. సి బి.సి.ఐ.డి. తో విచారణ జరిపి చర్య తీసుకుంటాను.

శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు :— దాని వివరాలకు సంబంధించిన పత్రాలు తమరికి పంపుతున్నాను.

(పంపడం జరిగింది)

ఒకే తేదీలలో పరీక్షల నిర్వహణ

205—

*9773 — సర్వశ్రీ సి హెచ్. విద్యాసాగరరావు, ఎ. నరేంద్ర, ఎన్ ఇంద్రసేనారెడ్డి :— విద్యాశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) వేరువేరు పాఠశాలలలో విభిన్న తరగతులకు వేరువేరు తేదీలలో పరీక్షలు జరుపుతున్నందువల్ల మండు వేసవిలో విద్యార్థులకు అసౌకర్యం కలుగుతున్న విషయము వాస్తవమేనా ,

(ఆ) అయినచో, అన్ని విద్యా సంస్థలలోను ఒకే నెలలో, ఒకే తేదీలలో పరీక్షలు నిర్వహించుటకైనా ప్రతిపాదన ఉన్నదా?

విద్యాశాఖ మంత్రి (శ్రీ పి. ఇంద్రారెడ్డి) :— (అ,ఆ) రాష్ట్రమంతటా 7, 10 తరగతులకు ఒకే తేదీలలో వార్షిక పరీక్షలు జరిగాయి. పాఠశాలల్లోని ఇతర తరగతులకు సంబంధించి జిల్లా విద్యా శాఖాధికారులు తమ జిల్లాలలోని పాఠశాలల్లో పరీక్షల కోసం ఉమ్మడి షెడ్యూలు పాటించేటట్లు చూడవలసిందిగా కోరుతూ ఆదేశాలు ఇదివరకే జారీ చేయడం జరిగింది. లభ్యమైన సమాచారం ప్రకారం ఈ ఆదేశాలను పాటించడం జరుగుతున్నది.

శ్రీ సి.హెచ్. విద్యాసాగరరావు :— ఇంటర్‌మీడియట్ వరకూ గల విద్యార్థులలో పబ్లిక్ స్కూల్సులో మార్చిలో ఎగ్జామినేషన్స్ జరుగుతున్నాయి. మిగతా వారికి ఇంటర్ పరీక్షలు ఏప్రిల్ నుంచి మే లో కూడా జరుగుతున్నాయి. దాని వల్ల చాలా మంది తల్లిదండ్రులకు ఇబ్బందిగా ఉంది. ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల నుంచి వచ్చిన విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు హైదరాబాదులో నీటి ఎద్దడికి మిగతా అసౌకర్యాలకు గురి అవుతున్నారు. ఇంట్లో చదువుకునే పిల్లలు నలుగురుంటే, ఇద్దరికి ఒకసారి, మరొక ఇద్దరికి ఇంకొకసారి జరగడం వంటి అస్థిర పరిస్థితులున్నాయి. కనుక మార్చి నెలాఖరునాటికల్లా, ఇంటర్‌మీడియెట్ స్థాయి వరకు పరీక్షలు పూర్తి అయ్యేటట్లు చూస్తారా?

శ్రీ పి. ఇంద్రారెడ్డి :— ప్రస్తుతం ఏప్రెల్ 13 వ తేదీలోగానే పరీక్షలు నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. అవసరమైతే మార్చి నెలాఖరులోగా నిర్వహించే విషయం పరిశీలిస్తాను.

ఎ.పి.ఎస్.ఇ.బి. మీటరు రీడర్లు విద్యుచ్ఛక్తి వినియోగం ఏమీ లేదని నమోదు చేయుట
206

*9574 — సర్వశ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు, పి. సుబ్బయ్య, కె. సత్యనారాయణ, ఎస్. వేణుగోపాలాచారి, జి. యస్. యస్. శివాజి :— విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) ఆసిఫ్‌నగర్, సీతారాంబాగ్, దత్తాత్రేయనగర్ మొదలైనచోట్ల వినియోగదార్లతో విద్యుచ్ఛక్తి మండలి మీటరు రీడర్లు కుమ్మకయి వినియోగం ఏమీలేదని (నిల్) కొన్ని సంవత్సరాలుగా నమోదు చేస్తూ విద్యుచ్ఛక్తి మండలికి నెలకు రూ. 25,000/ల మేరకు రాబడి లేకుండా చేస్తున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) ఆ ప్రాంతాలలో మీటర్లు పని చేయకపోవుటనుగూర్చి దర్యాప్తు ఏమైనా జరిపారా ;

(ఇ) లేనిచో, అందుకుగల కారణము లెవ్వి?

విద్యుచ్ఛక్తి శాఖామంత్రి (శ్రీ ఎన్. రాజారెడ్డి) :— (అ) లేదండి.

(ఆ) అవునండీ. ఈ ప్రాంతాల్లోని సుమారు 800 సర్వీసులను తనిఖీ చేయడం వలన, వీటిలో 75 సర్వీసులలో మాత్రమే మీటర్లలో లోపాలు ఉన్నట్లు కనుగొనడం

జరిగింది. ఈ లోపాలు ఉన్న మీటర్లలోని 50 మీటర్లను మార్చడం జరిగింది. మిగిలిన వాటిని కూడా మార్చడం జరుగుతుంది. నిలిచిపోయిన మీటర్లలో 2 కేసులలో విద్యుత్‌ను దొంగిలించినట్లు కూడా కనుగొనడమయింది. ఈ వినియోగదార్లపై అభియోగాన్ని ప్రారంభించడమయింది.

(ఇ) ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు

ఉదయం 30 గం॥ శ్రీ కె. యర్రన్నాయుడు :— మంత్రిగారి సమాధానంలో "అ" ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తూ 800 సర్వీసులను తనిఖీ చేయడం వలన వీటిలో 75 సర్వీసులలో మాత్రమే మీటర్లలో లోపాలు ఉన్నట్లు కనుగొనడం జరిగింది అన్నారు. అసలు మేము ఆరోపణ చేసింది-విద్యుచ్ఛక్తి సిబ్బంది వాళ్ళ యజమానులతో కుమ్మక్కై ఈ మీటర్లు పని చేయకుండా వీళ్లు ఇచ్చే సలహాల ద్వారా విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు విపరీతమైన నష్టాలు కలుగుతున్నాయి. ఆసిఫ్‌నగరే కాదు రాష్ట్రం మొత్తం మీద ఈ సమస్య ఉంది. ఎలక్ట్రిసిటీ బోర్డుకు ఎక్కువ లాసెస్ రావడానికి ఇదొక కారణం. అధికారులు స్థానికంగా ఉన్నవారు మీటర్ రెక్టిపై చేయకుండా, సకాలంలో ఎందుకు చేయడం లేదు అంటే-20, 30 రూపాయలు మాకిస్తే ఒక నెలరోజులు రెక్టిపై చేయకపోతే మీకే లాభం అని చెబుతున్నారు. రాష్ట్రం మొత్తం మీద ఇది ఉంది. గత సంవత్సరం ఇటువంటి పిల్ఫరేజ్ కేసెస్ విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు గుర్తించిందా? ఎన్ని కేసులున్నాయి? ఎంతమంది మీద చర్యలు తీసుకొన్నారు? పిల్ఫరేజ్‌కు కారణమయిన ఉద్యోగస్థులను విద్యుచ్ఛక్తి మండలి గుర్తించిందా? వారి మీద చర్య ఏమి తీసుకొన్నారు?

శ్రీ ఎన్. రాజారెడ్డి :— ఉద్యోగస్థులు కుమ్మక్కయినట్లు ఆధారాలేమీ లేవు. రాష్ట్రం మొత్తం మీద 6 నెలల వరకూ సింగిల్‌ఫేజ్ మీటర్లు 60136 స్టకప్ అయ్యాయి. త్రీఫేజ్ 3439 స్టకప్ అయ్యాయి. 480 త్రీఫేజ్ మీటర్లను రీప్లేస్ చేయడం జరిగింది. ఈ 6 నెలలలో 7239 సింగిల్ ఫేజ్‌మీటర్లుస్టకప్ అయ్యాయి. సింగిల్ ఫేజ్ 8413, త్రీఫేజ్ 553 ఈ 6 నెలల కాలంలో రీప్లేస్ చేయడం జరిగింది. రాష్ట్రం మొత్తం మీద గత సంవత్సరం ఈ కేసులు 1987-88 లో 4,386 కేసులలో ఈ యొక్క పిల్ఫరేజ్ మాల్ ప్రాక్టీస్‌లు జరిగినట్లు గుర్తించడం జరిగింది. దాని యొక్క అసెస్‌మెంట్ అమౌంట్ 149 లక్షలకు గానూ, 75 లక్షలు రిలీజ్ చేయడం జరిగింది.

ఆప్కో ఉద్యోగుల జీతములు

207—

*10077 (ఎస్) :— సర్వశ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు, మహ్మద్ రజబ్ అలీ (సుజాతనగర్) సి. విఠల్‌రెడ్డి (నర్సాపూర్) డి. చినమల్లయ్య (ఇందుర్తి) జి. యాదగిరిరెడ్డి (రామన్నపేట) జి. వెంకటేశ్వరరావు (వినుకొండ) ఎం. బి. చౌహాన్ (దేవరకొండ) :— చిన్నతరహా పరిశ్రమలు మరియు జౌళిశాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) ఆప్కో ఉద్యోగులకు జీతములను మూలవేతనాన్ని కరువు భత్యంతో కలిపి చెల్లించుటలేదన్న విషయం వాస్తవమేనా :

(ఆ) అయినచో, అందుకు గల కారణము లెవ్వి ,

(ఇ) మూలవేతనాన్ని కరువుభత్యంతో విలీనంచేసి తన ఉద్యోగుల జీతములను పెంచుటకు ఆప్కో చర్యలు తీసుకుంటుందా ?

చిన్నతరహా పరిశ్రమలు జౌళిశాఖ మంత్రి (శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు) :—

(అ) అవునండి.

(ఆ) ఆప్కో ఉద్యోగులు సిబ్బంది సంఘాల ప్రతినిధులతో సంయుక్త కార్యచరణ సంఘం ఆప్కో యాజమాన్యంతో ఒక ఒప్పందం కుదుర్చుకొంది. ఆ ఒప్పందం ఆప్కో ఉద్యోగుల జీతపు స్కేళ్ళకు వర్తిస్తుంది.

(ఇ) ఆ ఒప్పందం ప్రకారం, ఆప్కో ఉద్యోగుల ప్రస్తుత జీతపు స్కేళ్ళు 1-7-1985 నుండి 30-6-89 వరకు 4 సంవత్సరాలపాటు అమలులో ఉంటాయి.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— ఒప్పందం జరిగినట్లు చెప్పారు. ఈ ఒప్పందంలో కరువు భత్యం విలీనం చేయడం ఒక భాగమా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— కరువు భత్యం విలీనం చేయడానికి ఒప్పందంలేదు.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— అసలు విషయమే లేదన్నమాట.

పాలసేకరణ, విక్రయ ధరలు

208—

*9713 — శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి (బోన్గిర్) :— పశుసంవర్ధక మరియు మత్స్య పరిశ్రమల శాఖ మంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) ఎ.పి.డి.డి.సి. పాలసేకరణ, విక్రయ ధరలు ఎంతెంత ; సేకరించెడి, విక్రయించెడి పాలలో వెన్న శాతం ఎంతెంత ;

(ఆ) ఎ.పి.డి.డి.సి. సేకరించెడి ప్రతి లీటరు పాలనుండి వచ్చు నెయ్యి మొదలగు ఉప ఉత్పత్తుల విక్రయంద్వారా దానికి లభించు సొమ్ము ఎంత ;

(ఇ) ప్రతి లీటరు పాల ధరకు కలుపు పై ఖర్చులు ఎంత?

పశుసంవర్ధక, మత్స్య పరిశ్రమల శాఖామంత్రి (శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ) :—

(అ) ప్రస్తుతం పాల కొనుగోలు, అమ్మకం ధరలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

పాల కొనుగోలు ధర :

1) గేదెపాలు : వెన్న కిలో ఒక్కింటికి రూ. 54/- (ఉదాహరణకు 6 . 8 శాతం వెన్న 9 శాతం ఎస్ ఎన్ ఎఫ్ ఉన్న ఒక లీటరు గేదె పాలధర రూ. 3-78పై.

ii) ఆవుపాలు : ఘన పదార్థాలు సంపూర్ణంగా ఉన్న పాలు కిలో ఒక్కింటికి రూ. 25 -లు (ఉదాహరణకు 4.1 శాతం వెన్న, 8.5 శాతం ఎస్ ఎన్ ఎఫ్ ఉన్న లీటరు ఆవుపాలు ధర రూ. 3—24 పైసలు)

మిశ్రమ పాల సగటు సేకరణ ధరను లీటరు ఒక్కింటికి సుమారు రూ. 3—65 పైసలకు లెక్కకట్టడమయింది.

పాల అమ్మకం ధర :

పాలరకం	లీటరు ఒక్కింటికి రూ. పై
i) 1.5 శాతం వెన్న 9.0 శాతం ఎస్ ఎన్ ఎఫ్ ఉన్న లీటరు డబుల్ టోన్డు పాల పాకెట్ ధర	4—00
ii) 4.5 శాతం వెన్న 8.5 శాతం ఎస్ ఎన్ ఎఫ్ ఉన్న లీటరు స్టాండర్డైజడ్ పాల పాకెట్ ధర	5—00
iii) 4.5 శాతం వెన్న 8.5 శాతం ఎస్ ఎన్ ఎఫ్ తో క్యాన్లద్వారా చిల్లరగా అమ్మే పాలు లీటరు ధర	5—50

(ఆ) నెయ్యి మొదలగునటు వంటి ఉప ఉత్పత్తులను అమ్మడం ద్వారా వచ్చే మొత్తం, మార్కెటు రేట్లను బట్టి ఉంటుంది.

ముడి పాలను డబుల్‌టోన్డు మిల్కుగా "స్టాండరడైజేషను", ప్రాసెస్ చేయడం ద్వారా వచ్చిన నెయ్యి. పాలపొడి లాంటి ఉప ఉత్పత్తుల విలువను ఒక లీటరుకు రూ. 1—75 పైసలుగా అంచనా వేయడమయింది.

(ఇ) 1987-88 సంవత్సరానికి ఒక లీటరు పాల మీద పై ఖర్చుల డెయిలీడాక్ స్థాయిలో రూ. 1—27 పైసలు, ప్రాసెసింగు, పేకింగు, అమ్మకం దశలో రూ. 0-94 పైసలు, రీకానిస్టిట్యూషన్ స్థాయిలో 0-23 పైసలు అంచనా వేయడం జరిగింది. అంటే ఒక లీటరు పాల అమ్మకానికి మొత్తం ధర అన్ని కలిపి రూ. 2-44 పైసలు అవుతుందన్నమాట.

అమ్మకం ధరలను నిర్ణయించే నిమిత్తం, డబుల్‌టోన్డు మిల్కు లాంటి"ప్రాసెసు" చేసిన పాలు లీటరు ఒక్కింటికి అయిన ఖర్చుకు "కలిపిన" పై ఖర్చులు ఈ క్రిందివిధంగా ఉన్నాయి.

i) 1.08 లీటర్లకు నిర్వహణ ఖర్చులు	రూ. పై
పాలసగటు కొనుగోలు ధర (గేదె, ఆవుపాల మిశ్రమం)	3—94
అంచనా వేసిన అన్ని పై ఖర్చులు	2—64
మొత్తం ఖర్చు / లీటరు	6—58

ii) రాబట్టే ఖర్చులు :

నెయ్యి, పాలపొడి ద్వారా లభించే పైకం	1-89
డబుల్‌టోన్డు పాలపై ప్రభుత్వ సబ్సిడి	0-30
లీటరు ఒక్కింటికి డబుల్‌టోన్డు పాలను అమ్మడంద్వారా	4-00
మొత్తం	6-19

నష్టం (i -మైనస్ ii) డబుల్ టోన్డు మిల్కు లీటరు ఒక్కింటికి 0-39 పైసలు.

(గమనిక : ఒక లీటరు డబుల్ టోన్డు మిల్కు అమ్మడానికి 1-08 లీటరు ముడిపాలు అవసరమవుతాయి.)

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :— అధ్యక్షా, సమాధానం సవివరంగా సభ ముందు ఉంచడమయినది.

శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి :— మంత్రిగారు ఇచ్చిన సమాధానంలో 6.8 శాతం వెన్న, 9 శాతం ఎస్.ఎన్.ఎఫ్. ఒక లీటరు పాలు రు. 3-75 లకు కొనుగోలు చేయడం అని చెప్పడం జరిగింది. అమ్మేధర చూసినట్లయితే రు. 5-30 లు. నెయ్యి మీద గానీ, పాలపొడి తయారుచేసి గానీ వాటిపైన రు. 1-75 లు వస్తున్నాయి. కొన్నధర రు.3-78 పైసలయితే, అమ్మేధర రు. 7-20 లు అవుతున్నాయి. నిర్వహణ ఖర్చులు చేసేది చూసినట్లయితే కొన్నధర కంటే అమ్మేధర డబుల్ అవుతోంది. మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ కంటే కూడా మన రాష్ట్రం మీద నిర్వహణ ఖర్చులు ఎక్కువ అవుతున్న మాట వాస్తవమేనా? దీనిని తగ్గించడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకొంటున్నారు? రైతులకు కొనుగోలు ధర తక్కువ ఉండడంతో గిట్టుబాటు ధరలు రావడం లేదు. కొనుగోలు ధర పెంచేదానికి ప్రభుత్వం ఏమి చర్యలు తీసుకొంటుంది?

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :— సవివరంగా చెప్పాలంటే చాలా సమయం తీసుకొంటుంది. మహారాష్ట్రలో ఏదో ఎక్కువ లాభసాటిగా ఉందని గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. రు. 70 లక్షల నష్టంతో ఈనాడు అక్కడ డెయిరీ నడుస్తున్నది.

శ్రీ ఎ. మాధవరెడ్డి :— అక్కడ రైతుల దగ్గర కొనుగోలు ధర చెప్పండి. నిర్వహణ ఖర్చులు కూడా చెప్పండి.

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :— అక్కడ మన ధరలతో పాటు కొనుగోలు, అమ్మకం ధర సరిపుచ్చుకొని ఆ రకంగా కాలిక్యులేట్ చేసినప్పుడు ప్రస్తుతం మనకంటే అక్కడ రు. 70 కోట్లు నష్టంతో ఉంది. మాకు నష్టం వస్తున్నది మీరెలా సరిపుచ్చుకొంటున్నారని మన డెయిరీ వారిని సలహా అడుగుతున్నారని చెబుతున్నాను.

రిజిస్ట్రేషను స్టాంపుల కొరత

209—

9126 - శ్రీ సి హెచ్. జయరాంబాబు (గుంటూరు-2) ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) రిజిస్ట్రేషను స్టాంపుల సరఫరాలో కొరతయున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) స్టాంపులను అధిక ధరలకు అమ్ముతున్న విషయం కూడా వాస్తవమేనా;

(ఇ) అయినచో తగినన్ని స్టాంపులను నికరంగా సరఫరా చేయుటకు తీసికొన్న చర్యలేవి?

ముఖ్యమంత్రిగారి తరపున ఆర్థిక శాఖా మంత్రి (శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్) :—

(అ) లేదండి.

(ఆ) లేదండి.

(ఇ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— అధ్యక్షా, అ, ఆ ప్రశ్నలు రిజిస్ట్రేషన్ స్టాంపుల సరఫరాలో కొరత ఉన్నదా? అధిక ధరలకు అమ్ముతున్నారా? అంటే లేదు అన్నారు. ఈ మంత్రిగారు ఏ ఒక్క స్టాంపు వెండర్ దగ్గర నుంచి అయినా 5 రూపాయల స్టాంప్ పేపర్ మాకు ఇప్పించగలరా? ఎందుకండీ ఉట్టి మాటలు చెబుతారు? 5 రూపాయల స్టాంపు పేపర్ లేకపోతే 7, 10 రూపాయలు పెట్టి అవసరం లేకపోయినా తీసుకొమ్మని బజారులలో చెప్పడం జరుగుతోంది. ఈ ప్రశ్న వేసిన తరువాతనయినా మీ దృష్టికి రాలేదంటే ఏమిటి? ఈ రోజు కావలసిన స్టాంపు ఇప్పించగలరా అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— కావలసినన్ని ఇప్పిస్తాను.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— ఎక్కడున్నాయండీ? ఈ రోజు వెండర్ వేసిన రిక్విజిషన్ ప్రకారం మీరు సప్లయి చేస్తున్నారా? ఇచ్చిన రిక్విజిషన్‌కు, సప్లయి చేసిన వాటికి వ్యత్యాసం ఉందా, లేదా?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— హైదరాబాదులోని సెక్యూరిటీ ముద్రణాలయం నుంచీ 1987, సెప్టెంబరు నుంచీ 5 రూపాయలు అంతకంటే తక్కువ విలువతో స్టాంపులను ముద్రించడం, ఇవ్వడం జరుగుతోంది. అందువల్ల ఇబ్బంది ఏమీ లేదు.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— ఇస్తున్నారు గానీ, అక్కడలేవు అంటున్నారు. అంటే మీరు బ్లాక్‌లో ఏమయినా అమ్ముకొంటున్నారా? మీరు ప్రింట్ చేసుకొని మీరే అమ్ముకొంటున్నారా?

(సమాధానం లేదు)

మండలాల కేంద్రాల నుండి జిల్లా ముఖ్యకేంద్రాలకు బస్సులు

210—

* 8054 – సర్వశ్రీ టి. భద్రయ్య (పాలకొండ), కె. రామమోహనరావు (చీపురుపల్లి) యం. బాలకృష్ణారావు :— ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) ప్రతి మండల ముఖ్యకేంద్రం నుండి జిల్లా ముఖ్య కేంద్రాలకు ఆర్.టి.సి. బస్సులను వేయుటకు యేదేని ప్రతిపాదన వున్నదా;

(ఆ) అయినచో, అందుకు సంబంధించిన వివరాలేవి?

ముఖ్యమంత్రి తరపున సాంకేతిక విద్యాశాఖ మంత్రి (శ్రీ డి. సత్యనారాయణ):

(అ) అయ్యా! అవును.

(ఆ) అయ్యా! ఇప్పటికిగల 1093 మండల కేంద్ర ప్రాంతములలో 916 ప్రాంతములనుండి వాటికి చెందిన జిల్లా కేంద్ర ప్రాంతములను కలుపుచూ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ బస్సులను నడుపుచున్నది. ఆ వివరములు తెలియజేయు పట్టిక సభముందు వుంచబడింది.

వరుస సంఖ్య	జిల్లా పేరు	మండలాల సంఖ్య	ఎన్ని మండల కేంద్రప్రాంతము నుండి జిల్లా కేంద్ర ప్రాంతములకు బస్సులు నడుపబడుచున్నవి.	ఎన్ని మండల కేంద్ర ప్రాంతము నుండి జిల్లా కేంద్ర ప్రాంతములకు బస్సులు నడుపబడుటలేదు.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1.	రంగారెడ్డి	37	35	2
2.	మెదక్	45	37	8
3.	మెహబూబ్ నగర్	64	51	13
4.	నల్గొండ	59	49	10
5	కరీంనగర్	56	49	7
6.	నిజామాబాద్	35	32	3
7.	వరంగల్	50	50	—
8.	ఆదిలాబాదు	51	34	17
9.	ఖమ్మం	46	43	3
10.	కడప	50	40	10

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.	కర్నూలు	53	48	5
12.	అనంతపూరు	63	47	16
13.	గుంటూరు	57	50	7
14	కృష్ణా	47	35	12
15.	పశ్చిమ గోదావరి	46	26	20
16.	చిత్తూరు	65	44	21
17.	ప్రకాశం	56	51	5
18.	నెల్లూరు	46	46	—
19.	విశాఖపట్నం	38	38	1
20.	విజయనగరం	34	30	4
21.	శ్రీకాకుళం	37	32	5
22.	తూర్పు గోదావరి	57	49	8
		1093	916	177

శ్రీ టి. భద్రయ్య :— మాండలిక రాజ్యాంగ వ్యవస్థ వచ్చిన తరువాత కూడా 2 1/2 సంవత్సరాలయినప్పటికి కూడా, సుమారు 177 మండలాలలో ప్రధాన కేంద్రాల నుంచీ జిల్లా ప్రధాన కేంద్రాలకు రోడ్డు సదుపాయం లేదని మంత్రిగారు సభ దృష్టికి తెచ్చారు. మండల కేంద్రాలకు ఏ విధమయిన బస్ సౌకర్యం లేని కేంద్రాలున్నాయి. బస్ సౌకర్యం ఎప్పటి లోగా కలుగచేస్తారు? 177 మండలాలకు ఎప్పటి లోగా బస్ సౌకర్యాలు కలుగజేస్తారు? శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 5 మండలాలలో లేవు అన్నారు. ఏ ఏ మండలాలో తెలియజేస్తారా?

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— ఈ సమాచారం పంపిన కాలం నాటికి 1093 మండలాలలో 916 ప్రాంతాలకు బస్‌లు నడుపుతున్నాము. కానీ ఈరోజు వరకూ వున్న సమాచారం ప్రకారం 157 మండలాలకు అదనంగా బస్ సౌకర్యం కల్పించబడింది. ఇంకా మిగిలిన 120 మండలాలకు బస్‌లు నడపాలి. కానీ కొన్ని చోట్ల ఇప్పటికి కూడా బస్‌లు నడిచే సౌకర్యం లేదు. వాటి దృష్టిలో పెట్టుకొని అన్ని ప్రాంతాలకు, అన్ని మండలాలకు యీ బస్‌లు నడిపే ప్రయత్నం చేస్తాము.

19—8—88వ తేదీ నుండి వాయిదా వేయబడిన ప్రశ్న.

శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టులో నీటి పన్ను దుర్వినియోగం

181—

*9675— సర్వశ్రీ ఎ లక్ష్మినారాయణ (మిర్యాలగూడ), యస్. రాఘవరెడ్డి,

బి. వెంకటేశ్వరరావు, పి. వెంకటపతి :— ముఖ్యమంత్రి దయచేసి ఈ క్రింది విషయములు తెలిపెదరా :

(అ) శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పెద్ద ఎత్తున నీటి పన్ను దుర్వినియోగం జరుగుతున్న విషయం వాస్తవమేనా;

(ఆ) అయినచో, ప్రభుత్వం ఏదయినా విచారణను నిర్వహించిందా; అందుపై ఫలితమేమి;

(ఇ) భవిష్యత్తులో అట్టి పనులను నివారించుటకు తీసికొన్న చర్యలేవి?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— (అ) అట్టి ఫిర్యాదులు యేవీ ప్రభుత్వానికి అందలేదు.

(ఆ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

(ఇ) ఈ ప్రశ్నకు తావు లేదు.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :— శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా నీటి సెస్ దుర్వినియోగం జరుగుతున్న మాట నిజమేనా అంటే అట్టి ఫిర్యాదులు ఏమీ అందలేదుఅని సీనియర్ మంత్రిగారు చెబుతుంటే చాలా కష్టంగావుంది. ఫిర్యాదులు వచ్చాయా, లేదా అని ప్రశ్నించలేదు. దుర్వినియోగం జరిగిందా? లేదా? అన్నది ప్రశ్న. జరిగిందో లేదో చెప్పాలి గానీ వారంతటికి వారే దీనికి భిన్నమయిన జవాబు ద్వారా మిగతా రెండూ ఉత్పన్నం కాదు అంటే అసలు ప్రశ్నలే ఉత్పన్నం కాకుండా పోతాయి. దుర్వినియోగం జరిగిందా, లేదా? ఇరిగేషన్ ఇంజనీర్లు వేసిన అంచనాలో సాగుబడి భూమి గురించి, రెవెన్యూవారు వేసిన అంచనాల మధ్య తేడా వున్నదా? 1982-83లో 2 లక్షల ఎకరాలు, 1983-84లో 3 లక్షల ఎకరాల పైన, 1984-85లో 4 లక్షల ఎకరాల పైగా, 1985-86లో 2 లక్షల 30 వేల ఎకరాలు, 1986-87లో 3 లక్షల ఎకరాలు సాగయినట్లుగా ఇంజనీర్ల రికార్డ్సు తెలుపుతున్నాయి. రెవెన్యూ రికార్డ్సు 60, 70, ఒక లక్ష ఎకరాలు నమోదయిన మాట వాస్తవమేనా? ఈ రకంగా నమోదు చేయించి మాగాణీగా రికార్డు అయినట్లయితే భూ సంస్కరణల పరిది క్రింద మిగులు భూములుగా తేలుతాయి కనుక డిపార్టుమెంటుతో ఆ రకంగా రికార్డు కాకుండా భూస్వాములు ఏమయినా ప్రయత్నం చేస్తున్నారా? దుర్వినియోగం జరిగిందా, లేదా? అని చెప్పి అడిగితే మాకు ఫిర్యాదు లేదని చెప్పడం చాలా ఘోరంగా ఉంది.

(శ్రీ కె. ఎర్రన్నాయుడు అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— స్పెసిఫిక్‌గా కంప్లెయింట్ యిస్తే విచారణ ఉపయోగ చేయడానికి వీలు వుంటుంది. ఇది జనరలైజ్ చేసి చెబితే సమాధానం చెప్పడం కష్టం. 9-40 గం

శ్రీ పి. వెంకటపతి :— వారు కూడా జనరలైజ్ చేసే చెప్పవచ్చుగదా? వాటర్ సెస్ కలెక్షన్‌లో దుర్వినియోగం జరిగిందా, లేదా అని స్పెసిఫిక్‌గా అడిగాము. ఈ

మాట జనరలైజ్ అయితే యెలా? ఇంత స్పెసిఫిక్‌గా అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం లేకపోతే యింకో ప్రశ్నకు ఎయినా సమాధానం ఎలా వస్తుంది?

శ్రీ పి మహేంద్రనాథ్ :— వాటర్ సెస్ కలెక్షన్‌లో దుర్వినియోగం జరిగిందా అని అడిగారు. ఇంతవరకు సమాధానం చెప్పాను. రెవిన్యూ రికార్డులో ఏమున్నా దాచి పెట్టారా అన్న విషయం అడగలేదు. ఎక్కడయినా వారి దృష్టికి వస్తే దయచేసి నా దగ్గరకు పంపితే విచారణ జరిపిస్తాను.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :— రెవిన్యూ శాఖ మంత్రిగారికి తప్పకుండా అన్ని విషయాలు తెలుసు. ఉన్న వాస్తవాలను వెల్లడించమని కోరుతున్నాము. ఇంతకు ముందు ఒక రోజు ఈ ప్రశ్న వాయిదా పడింది. మరలా వాయిదా అడుగుతున్నానని అంటున్నారు. ఇంతకు ముందు వారు కోరితేనే వాయిదా వేయబడింది. ఈ సమాధానం యివ్వడానికే అయితే వాయిదా కోరవలసిన అవసరం ఏమిటి?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— వాయిదా వేయవలసిన అవసరం లేదు. నీటి తీరువా కలెక్షన్‌లో దుర్వినియోగం చేశారా అని అడిగారు. అలా చేసినట్లు యెలాంటి ఫిర్యాదులు అందలేదని చెప్పాను. మరి దేని కొరకు వాయిదా వేయమంటున్నారో వారు నాకు తెలియడం లేదు. నేను హామీ యిస్తున్నాను. కంప్లెయింట్ యిస్తే విచారణ చేయిస్తాము.

శ్రీ పి వెంకటపతి :— నేను వాయిదా వేయమని అడుగుతున్నాననేది ఎక్కడి న్యాయం. నేను అడుగుతున్న దానికి సమాధానం చెప్పడం లేదు

చేర్మన్ — మీరు యేదయినా రిప్రజెంటేషన్ ఇస్తే విచారణ చేయిస్తామని అంటున్నారు

శ్రీ పి వెంకటపతి :— అది కాదండీ. తమరు సభను కూడా అర్థం చేసుకోవాలి. సమస్య ఈ విధంగా ఇంకొకసారి, ఇంకొకరి వస్తుంది ఈ ప్రశ్న 19వ తేదీ నాడు వస్తే దానిని వాయిదా వేయమని మంత్రిగారు కోరారని మొన్న చెప్పారు. అందువలన 22వ తేదీకి వాయిదా వేశారు. మరి ఈ సమాధానం చెప్పడానికే అయితే వాయిదా వేయడం యెందుకు? ఆ రోజే ఇదే సమాధానం చెప్పవచ్చు గదా?

శ్రీ పి మహేంద్రనాథ్ :— ఈ గడువు లోపల క్రింది స్థాయిలో మొత్తం విచారణ జరిగింది. విచారణ ఫలితం తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ పి వెంకటపతి :— విచారణ ఫలితం ఏమని తెలియజేస్తున్నారు? దుర్వినియోగం కాలేదనా?

చేర్మన్ :— దుర్వినియోగం అయిందా, లేదా అనేది స్పెసిఫిక్‌గా చెప్పండి.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— శ్రీరాంసాగర్ ఆయకట్టులో వున్న నీటి తీరువా కలెక్షన్ దుర్వినియోగం విషయంలో ఎలాంటి ఫిర్యాదులు అందలేదని జిల్లా కలెక్టర్లు, కమీషనర్ ద్వారా తెలిపింది.

శ్రీ పి. వెంకటపతి :— ఫిర్యాదులు అందలేదని కాదు.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు :— నీటి తీరువా కలెక్షన్‌లో దుర్వినియోగం విషయం వెంకటపతిగారు అడుగుతున్నారు. అది మంత్రిగారు స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోవడం లేదు. శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టులో వున్న నీటిని డ్రై ల్యాండ్సుకు కన్వర్ట్ చేయాలని రికార్డులో నమోదయినా కూడా వెట్ ల్యాండ్స్‌కు కన్వర్ట్ చేసుకొన్నారు. గత 10, 20 సంవత్సరాల నుంచి యీ నీటిని దుర్వినియోగం చేసుకొని ప్రభుత్వానికి కట్టవలసిన కొన్ని కోట్ల కొద్దీ రూపాయల రెవిన్యూ కట్టడం లేదని అభియోగాలు వచ్చాయి. దానిపైన కరీంనగర్ జిల్లాలో వున్నత స్థాయి కమిటీ వేసినారు. అందులో నేను మెంబరును. ఇంత వరకు కమిటీ మీట్ కాలేదు. మరి మంత్రిగారేమో ఏమీ లేదని చెబుతున్నారు. గత సంవత్సరం డిమాండు ఎంత? ఎంత వసూలు అయింది?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— ప్రతిపక్షాలు చెప్పినట్లుగా ప్రశ్న వేసివుంటే నిజంగా వివరాలు వారి దృష్టికి వచ్చి వుండేవి. శ్రీరాం సాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద నీటి సెస్సు దుర్వినియోగం జరిగిందనే ఫిర్యాదులు అందలేదని కలెక్టర్లు, కమీషనర్ విచారణలో తేలింది

చేర్మన్ :— ఫిర్యాదుల గురించి కాదు. మీ డిమాండు ఎంత? ఎంత కలెక్షన్ అయిందని స్పెసిఫిక్‌గా అడుగుతున్నారు.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— ఆ విషయం ఇందులో ప్రతిబింబించడం లేదు. ఆ విషయాన్ని పరిశీలించాలి.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు :— వాటర్ సెస్ అంటే ఏమిటి? వాటర్ సెస్ డిమాండు ఎంత వున్నది? ఎంత కలెక్టు అయిందనేది చెప్పకుంటే మేము ప్రశ్న వేయడం ఎందుకు? ఇంత అనుభవజ్ఞులైన మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పకుండా తప్పించుకొంటే ఈ శాసన సభ్యుల గతి ఏమి కావాలి?

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— ప్రస్తుతానికి డిమాండు వివరాలు లేవు.

శ్రీ సిహెచ్ విద్యాసాగరరావు :— డిమాండు లేకపోతే మిస్‌అప్రోప్రియేషన్ కాలేదని ఎలా అంటున్నారు? పోస్టుపోన్ చేయాలి.

చేర్మన్ :— ఈ క్వశ్చన్‌ను పోస్టుపోన్ చేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— ప్రశ్న ఫార్ములేషన్ సరిగా లేదని చెప్పారు ఇప్పుడు గౌరవ సభ్యులు వెంకటపతిగారు వివరించిన తరువాత అర్థం అయినది. నీటి తీరువా వసూలు చేయబడకుండా ఎగవేయడానికి చేసిన ప్రయత్నాలు ఏమయినా వారి దృష్టికి వచ్చిందా? ఎంత ఎగవేయబడింది? దాని గురించి సమాధానం చెప్పాలి.

శ్రీ పి. మహేంద్రనాథ్ :— ఈ ప్రశ్నవల్ల ప్రతిబింబించడం లేదు. అందువలన వాయిదా వేసుకొన్నాము. విచారిద్దాము.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— వాయిదాలో ఇది నవరించండని అంటున్నాను.

స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్న — వ్రాతపూర్వక సమాధానములు

నూలు, రంగుల ధరల పెరుగుదల మూలంగా నిరుద్యోగులైన చేనేతపనివారు

210—ఏ

10073-పి.—సర్వశ్రీ వి. శ్రీరాములు, ఏ. నరేంద్ర (వర్ధన్నపేట). ఎస్. చంద్రమౌళి (చీరాల) :— గౌరవనీయులైన చిన్న తరహా పరిశ్రమలు, జౌళి శాఖ మంత్రి గారు దయచేసి ఈ క్రింది సమాచారం తెలియజేస్తారా!

(అ) నూలు, రసాయనాలు రంగుల ధరలు నూటికి నూరు శాతం పెరిగిన మూలంగా లక్షలాది చేనేత పనివారు నిరుద్యోగులయిన మాట వాస్తవమేనా?

(ఆ) అయినట్లయితే వారికి ఉపాధి కల్పించడానికి తీసుకున్న చర్యఏమిటి?

(ఇ) కర్నూలు జిల్లాలోని 27 ప్రాథమిక చేనేత సహకార సంఘాలకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చేనేత సహకార సంఘం లిమిటెడ్ (ఆప్కో) రూ. 5 లక్షల వరకు చెల్లించని విషయం కూడా నిజమేనా?

(ఈ) చేనేత పనివారికి కనీస వేతనాలు చెల్లిస్తున్నారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— (అ) వివిధ కౌంట్ల నూలు ధరలు 1987 జులై మాసం నుండి 12 శాతం నుంచి 52 శాతానికి పెరిగిన విషయం వాస్తవమే. తత్ఫలితంగా చేనేత వారికి ఉపాధి అవకాశాలు తగ్గాయి.

(ఆ) చేనే పనివారు ఎదుర్కొంటున్న ఇబ్బందులను తొలగించడానికి సకార సంఘాలలోని చేనేత వారికి ప్రయోజనాన్ని కల్పించే నిమిత్తం 1987 డిసెంబరు నెలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నూలు సబ్సిడి పథకాన్ని మంజూరు చేసింది. జనతా చీరలు, ధోవతులను ఉత్పత్తి చేయడంలో చేనేత పనివారిని వినియోగించడ మయింది.

(ఇ) జనతా సెట్టులకు సంబంధించి "పేపరు లావాదేవీల" విషయంలో కర్నూలు జిల్లాలోని 27 చేనేత సహకార సంఘాల నుండి రూ. 17 లక్షల మొత్తానికి పైగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర చేనేత సహకార సంఘం లిమిటెడ్ (ఆప్కో) నిలుపుదల చేసింది.

(ఈ) యజమాని-ఉద్యోగి మధ్య సంబంధం లోపించడంతో, 1948 కనీస వేతనాల నిబంధనలు సంఘాల సభ్యులకు వర్తించవు. ఈ సందర్భంలో, కనీస వేతనాలను అమలు పరిచడానికి సంబంధించి, ఒక కేసు సుప్రీం కోర్టులో విచారణకు పెండింగులో వుంది.

బయట పని చేస్తున్న చేనేత పనివారి విషయంలో, కనీస వేతనాలను అమలు

పరచడానికి ఆ చట్టం క్రింద ప్రకటించిన కార్మిక శాఖకు చెందిన వివిధ తరగతుల అధికారులు ఇనస్పెక్టర్లుగా పని చేస్తారు.

(ఉపసభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ఈ రాష్ట్రములో నూలు, రసాయనాలు, రంగుల ధరలు పెరగడం వలన చేనేత కార్మికులు రిక్షాలు త్రొక్కి, కట్టెలు కొట్టి బజార్లలో అడుక్కు-తినే పరిస్థితి దాపురించినది. ఈ విషయంలో మంత్రిగారికి ప్రశ్న వేస్తే 52 శాతం మాత్రమే పెరిగాయన్నారు. ఇది సత్యదూరము. 40, 68 కౌంట్స్‌కు దాదాపు 100 శాతం పెరగడం జరిగింది. పెరగడమేగాక వున్న నూలు కూడా మార్కెట్లలో ప్రాథమిక చేనేత సహకార సంఘాల ద్వారా బయటవున్న కార్మికులకు దొరకడం లేదు. యిప్పుడున్న వ్యవస్థలు గతంలో అనేక సార్లు ముఖ్యమంత్రిగారి సమక్షంలో ప్రామిస్ చేయడం జరిగింది. నేత కార్మికులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జనతా చీరలు, ధోవతుల మీద కొంత సబ్సిడీ మాత్రం ఇస్తున్నారు. 1976వ సంవత్సరంలో ఇదే పద్ధతి వచ్చినప్పుడు కంట్రోలు రేటుకు నూలును సప్లయి చేసిన విధంగా 1986-87వ సంవత్సరంలో వున్న ధరలకు అనుకూలంగా సప్లయి చేయాలని రెండు సంవత్సరాల నుంచి అనేక ఉద్యమాలు చేసినా, సెక్రటేరియట్ ముందు అన్ని పార్టీలు సత్యాగ్రహం చేసినా, 15 మంది డెలిగేట్స్ న్యూ ఢిల్లీకి పోయి ప్రధానమంత్రిని కలిసినా, ముఖ్యమంత్రి అందరు చేనేత మజ్దూర్ సంఘం తరపున ప్రధాన మంత్రిని హైదరాబాదులో కలిసినా, ఇంత వరకు పట్టించుకోని దురదృష్టమయిన పరిస్థితి కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో వున్న కాంగ్రెసేతర ప్రభుత్వంగా విచక్షణ చూపుతున్నది తప్ప వేరే లేదని మనవి చేస్తున్నాను. 1976వ సంవత్సరంలో ఈ పరిస్థితి వచ్చినప్పుడు ఇచ్చిందంటే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం వున్నది కాబట్టి ఇచ్చింది. ఇవాళ ఇన్నిసార్లు ఎజిటేషన్ చేసినా ఇవ్వక పోవడం చాలా దురదృష్టకరమని మనవి చేస్తున్నాను. చేనేత ప్రాథమిక సంఘాలకు ఏడవ ప్రణాళికలో రు. 600 కోట్లు ఇస్తామని చెప్పి 287 కోట్లు మాత్రమే కేంద్ర ప్రభుత్వం కేటాయించడం శోచనీయం. 1955లో సహకారోద్యమం ప్రారంభం అయినప్పుడు 60 పర్సెంట్ హ్యాండ్‌లూమ్ వర్కర్సును సహకార రంగం క్రిందకు తీసుకు వస్తామని చెప్పిన ప్రభుత్వం ఇప్పటికి మూడోవంతు కూడా తీసుకురాలేదు....

ఉదయం 9-50 గం॥

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకరు :— మీరు ప్రశ్న అడగండి.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— నేను నాలుగు ప్రశ్నలు అడుగుతాను.

ఒకటి, 5 లక్షల 28 వేల మంది చేనేత పారిశ్రామికులలో 3 లక్షల మంది మాత్రమే కో-ఆపరేటివ్ సెక్టారు క్రింద వుండి 2 లక్షల మంది జూట్ సైడ్ ది కో-ఆపరేటివ్ సెక్టారు వున్నారు. వారిని కూడా ఆదుకోవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద వుంది. వారిని కూడా ఆదుకోటానికి ఒక సెపరేట్ బ్యాంకు ఏర్పాటు చేయటానికి చర్యలు తీసుకుంటారా?

రెండు, చేనేత రంగానికి నాబార్డ్ ద్వారా ఇచ్చే అప్పులకు ఏడున్నర పర్సెంట్ వడ్డీ వసూలు చేస్తున్నారు. వీరు కూడా చాలా వెనుకబడి వున్నారు కనుక ఏడున్నర పర్సెంట్ గాక నాలుగున్నర పర్సెంటు వసూలు చేయడానికి కేంద్రప్రభుత్వంపై వత్తిడి తీసుకువస్తారా?

మూడు, కర్నూలు జిల్లాలో 27 సొసైటీలకు రెండు సంవత్సరాల నుండి 17 లక్షల రూపాయలు యివ్వవలసి వుంది. దానిని యివ్వడం లేదు. రంగనాయకులుగారు చేర్మన్‌గా వున్నప్పుడు దుర్వినియోగం జరిగింది. ఆప్కోలో వున్న పెద్ద అధికారులు, జిల్లా అధికారులు కొల్యూడ్ అయి దుర్వినియోగం చేశారు. విచారణలో తప్పు వుంటే వారిని బాధ్యులుచేసి వారికి ఇవ్వకుండా ఆపండి. అంతేగాని మొత్తం అందరకూ ఆపడం మంచిది కాదు. కనుక దానిని రిలీజ్ చేస్తామని సభాముఖంగా హామీ ఇస్తారా?

నాలుగు, చేనేత చీరలకు ఇప్పుడు 40 కౌంట్ వరకే అనుమతి ఇచ్చారు. అలా గాక జనతా వస్త్రాలకు సంబంధించి 60, 80 కౌంట్లకు కూడా అనుమతి ఇస్తారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— 1986-87లో 97 లక్షల బేళ్ళు ఉత్పత్తి కాగా 1987-88లో దుర్భిక్ష పరిస్థితుల కారణంగా 88 బేళ్ళు ఉత్పత్తి అయింది. పత్తి ధర 56 పర్సెంటు, నూలు ధర 52 పర్సెంటు పెరిగింది. 1987 జులైలో 20 కౌంట్ నూలు 109 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 166 రూపాయలు వుంది. 26 కౌంట్ 1987 జులైలో 127 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 142 రూపాయలు వుంది. 32 కౌంట్ 1987 జులైలో 140 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 187 రూపాయలు వుంది. 40 కౌంట్ 1987 జులైలో 161 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 211 రూపాయలు వుంది. 60వ కౌంట్ 1987 జులైలో 215 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 274 రూపాయలు వుంది. 80 నెంబరు కౌంట్ 1987 జులైలో 325 రూపాయలు వుంటే 1989 జూన్‌లో 393 రూపాయలు వుంది. 100 కౌంట్ 1987 జులైలో 430 రూపాయలు వుంటే 1988 జూన్‌లో 490 రూపాయలు వుంది. వడ్డీ ఏడున్నర పర్సెంట్ నుండి తగ్గించాలని మేము కేంద్రాన్ని కోరాము. అలాగే చీరలను 60 కౌంట్‌కు, ధోవతులను 40 కౌంట్‌కు పెంచాలని కూడా కేంద్రాన్ని కోరడం జరిగింది. సంఘాలకు ఇవ్వవలసిన 17 లక్షల రూపాయల విషయంలో ఈ మిస్‌అప్రొప్రియేషన్స్‌లో సంఘాల భాగం కూడా వుందని రుజువు అయింది. దీనిని సి.బి.సి.ఐ.డి.కి అప్పగించడం జరిగింది. దుర్వినియోగంలో సంఘాల పాత్ర లేదని రుజువు అయితే వాటికి ఇవ్వడము జరుగుతుంది. అయినా డిసెంబరులో శ్రీరాములుగారు కోరిన తరువాత నూలు ఇవ్వడము జరిగింది.

ఉదయం 10-00 గం॥ శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ఏడున్నర పర్సెంటు కొరకు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వ్రాశామన్నారు, 60, 80 కౌంట్సు కొరకు వ్రాశామన్నారు, 17 లక్షలు ఆపుచేశాము, సి.బి.సి.ఐ.డి. ఎంక్వయిరీలో వుంది అన్నారు. అసలు ఎంక్వయిరీ పేరుతో సొసైటీ

లను క్రిపుల్ చేయడం మంచిదికాదు. ప్రిలిమినరీ రిపోర్టు ప్రకారము ఎమౌంటు రిలీజు చేయండి. ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరి రిపోర్టులో వారు 7, 8 పర్సెంటుకు బాధ్యులంటే మొత్తం ఎమౌంటును ఏవిధంగా ఆపుతారు? మిగతాది అధికారుల వల్ల జరిగింది అంటే మొత్తం ఎందుకు ఆపురారు?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరీలో టోటల్ ఎమౌంటు 23 లక్షలు అని తేలింది. అందులో 17 లక్షలు ఆపుజేయడం జరిగింది. సి బి, సి ఐ డి, ఎంక్వయిరీకి యిచ్చాము. అది తేలిన వెంటనే, సొసైటీలు తప్పు చేయలేదంటే రిలీజు చేస్తాము.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— స్పెసిఫిక్ సమాధానం రావలసిన అవసరం వుంది. మేము ప్రశ్న వేసిన దానికి ఏమి సమాధానం చెప్పారు లక్షలాది మంది చేనేతపనివారు నిరుద్యోగులు అయిన మాట వాస్తవమేనా అంటే నిరుద్యోగులు అనడానికి మంత్రిగారికి మనసు ఒప్పక, తాత్కాలిక ఉపాధి అవకాశాలు కోల్పోయారని జవాబు చెప్పారు. నిరుద్యోగులు అనే దానికి ఉపాధి కోల్పోయారనే దానికి ఏమైనా తేడావుందా? ఉపాధి అవకాశాలకు అవకాశం లేక వుండి పోయినారు అన్నారు. రెండవది, నూలు రంగులు, రసాయనాల ధరలు పెరగడం వల్ల యిబ్బందులు పడుతున్నవారికి ఉపాధి కల్పించడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకుంటున్నారంటే జనతా చీరలు, ధోవతులు ఉత్పత్తి చేయడానికి నూలు సబ్సిడికి యిచ్చామన్నారు. అన్ని కౌంట్ల మీద చేనేత పారిశ్రామికులకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సప్లయి చేస్తున్నదా? ఈ నూలు మీదనే గాకుండా రంగులు, రసాయనాల మీద సబ్సిడి యివ్వడానికి ఆలోచన చేశారా? మూడవది, జవాబు చెబుతూ కర్నూలు జిల్లాలోని 27 చేనేత సహకార సంఘాలకు ఇవ్వవలసిన 17 లక్షలు ఆపు జేశామన్నారు. మొత్తం 23 లక్షలు వుంది. జరిగిన కుంభకోణం గురించి ఎంక్వయిరీలో వాస్తవాలు బయటకు వచ్చాయి. తరువాత సి బి. సి ఐ.డి. ఎంక్వయిరీకి యిచ్చామన్నారు. మీరు ఎంక్వయిరీ చేసిన రిపోర్టును సభా సమక్షములో పెడుతారా? సి.బి, సి.ఐ.డి. విషయం అటు వుంచనివ్వండి. బాధ్యులైన అధికారుల మీద చర్య తీసుకున్నారా? అది బయట పడాలి. కనీస వేతనాలు అమలు పరచడానికి సంబంధించి ఒక కేసు సుప్రీంకోర్టులో వుంది. సాధ్యం కాదన్నారు. దాదాపు రెండున్నర లక్షల మంది ప్రైవేటులో పనిచేసే చేనేత కార్మికు కు సరైన కనీస వేతనాలు అమలు జరపడం లేదనే విషయం మీదృష్టికి వచ్చిందా అంటే మా అధికారులు యిన్‌స్పెక్ట్ చేస్తున్నారన్నారు. వారు ఏ ఏ జిల్లాలకు పోయినారు, ఎక్కడెక్కడ అమలు జరిపారు, ఎంతమందికి సంబంధించి అమలు జరిపారనే విషయము చెబుతారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— నూలు ధరలు పెరిగినందువల్ల సహకార రంగములో వున్నటువంటి చేనేత కార్మికులకు ప్రభుత్వం సహాయం చేస్తున్నది. రంగులు, రసాయినాల ధరలు పది పర్సెంటు వరకు పెరిగాయి. ఆప్కో నేషనల్ హ్యాండ్లూం

డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషను ద్వారా ఎక్స్ ఫ్యాక్టరీ రేటుకు 5 పర్సంటు కంటే తక్కువకు తీసుకొని మార్కెటు ధరకు 10 పర్సంటు కంటే తక్కువకు చేనేత సహకార సంఘాల క్రింద వున్న చేనేత పారిశ్రామికులకు అందజేయడం జరుగుతోంది. సహకార రంగములో లేని కార్మికులకు లాభం చేయాలని టెక్స్‌టైల్ డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషను ద్వారా సుమారు 11 ప్రొడక్షను సెంటర్సును సుమారు పదివేల మగ్గాలను పెట్టి పని కల్పించడం జరుగుతోంది. అన్ని కౌంట్సుకు యిస్తారా అని వారు అడిగారు. జనతా చీరలకు ఏకౌంటు అయితే ఉపయోగిస్తున్నారో దానికి సబ్సిడి యివ్వడం జరుగుతోంది. సొసైటీల క్రింద వున్నవారికి మినిమం వేజెస్ అమలు విషయం సుప్రీంకోర్టులో ఒక కేసు వుందంటే, బయట ఏ ఏచర్యలు తీసుకున్నారని అడిగారు. దీనికి సంబంధించి, లేబరు డిపార్టుమెంటును సుమారు 7 జోన్స్ క్రింద విభజించడం జరిగింది. మొదటి జోన్‌లో ఆరుగురి మీద, రెండవ జోనులో నలుగురి మీద, మూడవ జోనులో డెబ్బది నలుగురి మీద, నాలుగవ జోనులో ఒకరిమీద, అయిదవ జోన్‌లో 21 మందిమీద యిట్లా మొత్తం 106 కేసులు ఫైలు చేయడం జరిగింది. అందులో 102 కేసులు డిస్పోజ్ చేయడం జరిగింది. దానివల్ల మొత్తం ఎమౌంటు 4,30,904 రూపాయలు వారికి మినిమం వేజెస్ క్రింద రాబట్టడం జరిగింది. 118 మందిని ప్రాసిక్యూట్ చేయడం జరిగింది.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మీ ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరీ రిపోర్టు ప్రకారము సొసైటీలకు ఎంత బాధ్యత వుందో అంత ఆపడం న్యాయం, కాని టోటల్‌గా ఆపడం న్యాయం కాదు. అందులో అధికారులు చేసింది కూడ వుంది.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— ఆప్కో వుద్యోగస్తులు 31 మందిని సస్పెండు చేయడం జరిగింది. 27 సొసైటీలలో జరిగినట్లుగా ప్రిలిమనరీ ఎంక్వయిరీలో తేలింది. రు. 23 లక్షలలో 17 లక్షలు పట్టుకోవడం జరిగింది.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ఆప్కో ఆఫీసర్సు, సొసైటీ యజమానులు ఎవరెవరు ఎంత రెస్పాన్సిబుల్ అనేది మీ ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరీ రిపోర్టులో వుంది. వీరిది రు. 7 లక్షల వరకే వుంది. రు. 13 లక్షల వరకు వుద్యోగులకు సంబంధించి వుందని అందులో వుంది.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— పేపరు లావాదేవీల విషయంలో రు. 23 లక్షలు అని ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరీలో తేలింది, అందుకని రు. 17 లక్షలు సొసైటీలనుండి ఆపు జేయడం జరిగింది.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— నిజంగా రెస్పాన్సిబుల్ అయిన దానికంటే ఎక్కువ ఆపారు. సి బి, సి ఐ డి, రిపోర్టు పూర్తి కాకముందే మొత్తం ఆపడం అన్యాయం. కేసు పూర్తి కాకముందే శిక్ష వేయడం మంచిది కాదు. ఇప్పటికైనా ఆ 17 లక్షలను రిలీజు చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— అధ్యక్షా, 17 లక్షల రూపాయలు చేనేత సహకార సంఘాలకు సంబంధించినటువంటి డబ్బు. ఆ డబ్బు మేము నిలుపుదల చేసామని మంత్రిగారు స్పష్టంగా ఒప్పుకొంటున్నారు కుంభకోణంలో ఎవరెవరు ఇన్‌వాల్వ్ అయినారంటే చెప్పారు. ఎంతోమందిని సస్పెండు చేసామని చెప్పారు. వారు చేసిన నేరాలకు సహకార సంఘాలలో ఉన్నటువంటి సభ్యులకు రావలసిన డబ్బును ఆపుదల చేసే విషయం మీరెందుకు చేబట్టారు? ఆ డబ్బును వెంటనే ఆ సంఘాలలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు రిలీజు చేస్తారా?

ఉదయం 10-10 గం

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— సహకార సంఘాలు తప్పు చేసాయని ప్రిలిమినరీ రిపోర్టులో రావడం జరిగింది. అందువల్ల ఈ సహకార సంఘాలయొక్క రు. 17 లక్షలు ఆపు చేయడం జరిగింది.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ప్రిలిమినరీ రిపోర్టు ప్రకారం ఆపారని మంత్రిగారు చెప్పారు, సంతోషం, నేను కాదనడం లేదు. ఆ సొసైటీలవారు ఎంత బాధ్యులో మీ రిపోర్టులో ఉంది. ఆ రిపోర్టులో ఉన్న ప్రకారం అయినా ఆపి మిగిలింది రిలీజు చేస్తారా? వారి బాధ్యత మీరు ఫిక్సు చేసారు. దాని ప్రకారం ఆపి మిగిలినది రిలీజు చేస్తారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— పూర్తిగా తెలుసుకొనడానికి ప్రభుత్వం సి.బి. సి.ఐ.డి. ఎంక్వయిరీ వేయడం జరిగింది. ఆ ఎంక్వయిరీలో 27 సొసైటీలలో-ఏ సొసైటీలో అయినా తప్పు జరుగలేదని అంటే వెంటనే వాటికి రిలీజు చేసివేస్తాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మీరు మెడకు పెడితే కాలుకు, కాలుకు పెడితే మెడకు పెట్టవద్దు. ప్రిలిమినరీ ఎంక్వయిరీలో వారు రెస్పాన్సిబుల్ అయినకాడకు మీరు ఉంచుకోండి, మేము కాదనడం లేదు. మిగిలినది రిలీజు చేయండి. ఫైనల్ రిపోర్టు కాలేదని ఈ విధంగా చేయడం అన్యాయం కాదా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— మేము ఇంతకు రెస్పాన్సిబిలిటీ అని ఎ సొసైటీ చెప్పలేదు.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— రిపోర్టులో ఉంది, చూసుకోండి.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు ; ఎంక్వయిరీలో-డబ్బు పంచుకోవడంలో పర్సంటేజి చెప్పారు. సొసైటీలు 13% తీసుకున్నాయి, అధికారులు 7% తీసుకున్నారని చెప్పారు. కొంతమంది సొసైటీలు 7% తీసుకున్నాయి, అధికారులు 13% తీసుకున్నారని చెప్పారని రిపోర్టులో ఉంది. అది ప్రభుత్వానికి లెటరుద్వారా ఇవ్వడం జరిగింది. దానిని కూలంకషంగా తెలుసుకొనడంకోసం సి.బి.సి.ఐ.డి ని వేసాము. రిపోర్టు వచ్చిన వెంటనే ఏ సొసైటీ అయినా తప్పు చేయలేదని అంటే వాటికి వెంటనే రిలీజు చేస్తాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— తప్పు చేయలేదని అంటే ఎలాగ ఉంచుకుంటారు?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు — 27 సొసైటీలు తప్పు చేసాయని ప్రిలిమినరీ రిపోర్టులో ఉంది, దాని ప్రకారం ఆపాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మీ రిపోర్టు ప్రకారం ఆపి మిగిలినది రిలీజు చేస్తారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— అధ్యక్షా, నేను చెప్పాను కదా. సి.బి.సి.ఐ.డి.ని వేసాము. ఆ రిపోర్టు వచ్చిన వెంటనే ఏ సొసైటీ అయినా తప్పు చేయలేదని అంటే వాటికి వెంటనే రిలీజు చేస్తాము.

మిస్టరు డెప్యూటీ స్పీకర్ :— తొందరగా చేయమని చెప్పండి.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— తొందరలోనే చేస్తాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ప్రిలిమినరీ రిపోర్టు ప్రకారం ఒప్పుకోండి.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— మీరు కనికరించండి.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— వారికి పని కల్పించడానికి కూడా ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మేము స్పెసిఫిక్‌గా అడుగుతున్నాము. 17 లక్షలు ఆపారని క్వశ్చన్‌లో అడిగాము. ప్రిలిమినరీ రిపోర్టు ప్రకారం ఆపి మిగిలినది ఇవ్వండి.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— అధ్యక్షా, సమాధానం సరిగా ఇప్పించాలి. స్పష్టంగా ఉంది. ఏదైతే మీ రిపోర్టులో తేలిందో-వారు ఈ విధంగా తప్పు చేసారని తేలిందో ఆ అమౌంటు పట్టుకొని మిగిలినది రిలీజు చేయడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి? చేనేత సహకార సంఘాలలో పనిచేసే కార్మికులు ఇబ్బందుల పాలౌతున్నారు, అప్పుల పాలౌతున్నారు. మీరు ఆపడంవల్ల. ఎంక్వయిరీలో ఎంత అని తేలిందో అంతవరకుఆపి మిగిలినది రిలీజ్ చేయండి. అన్నమో రామచంద్రా అని మీపేరు జపిస్తూ కూర్చున్నారు మంత్రిగారూ.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— పేపరు ట్రాన్సాక్షను 23 లక్షలు జరిగిందని ప్రిలిమినరీ రిపోర్టులో తేలింది. సొసైటీల ఇన్‌వాల్వుమెంటు 13% ఉందని తేలిన తరువాత సొసైటీల దగ్గర రు. 17 లక్షలు పట్టుకున్నాము. 52 ఎంక్వయిరీ ప్రకారం — డిపార్టుమెంటు ఎంక్వయిరీలో కూడా ఈ 27 సంఘాలకు దీనిలో సంబంధం ఉందని రిపోర్టు రావడం జరిగింది. అందుకే రు 17 లక్షలు పట్టుకున్నాము. దీనిలో సి బి సి ఐ డి. రిపోర్టు తొందరగా చేయమని మేము కోరడం జరిగింది. అది వచ్చిన తరువాత . .

మిస్టరు డెప్యూటీ స్పీకర్ :— మిగిలినది రిలీజు చేయడానికి అభ్యంతరం ఏమిటి?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— రు. 23 లక్షలు జరిగితే 17 లక్షలు పట్టుకున్నాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మొత్తం బాధ్యత వీరు కాదు. అంతా చేనేత కార్మికుల బాధ్యతా? అధికారుల బాధ్యత కూడా ఉందని రిపోర్టులో ఉంది. అందువల్ల ఆ రిపోర్టు ప్రకారం అయినా చేస్తామని హామీ ఇవ్వండి. మీ ప్రిలిమినరీ రిపోర్టు ప్రకారం ఎవరెవరు ఎంతెంత బాధ్యులో అది ఆపండి. మిగిలినది రిలీజు చేయండి.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— మా ప్రిలిమినరీ రిపోర్టులో సొసైటీలకు ఇంత బాధ్యత ఉంది, సొసైటీలద్వారా ఇంతడబ్బు దుర్వినియోగం అయిందని అంటే రు. 17 లక్షలు పట్టుకున్నాము. 17 లక్షలు సొసైటీలద్వారా దుర్వినియోగం జరిగిందని అంటేనే పట్టుకున్నాము.

డా. ఎస్. చంద్రమౌళి :— అధ్యక్షా, ఈనాడు చేనేత పరిశ్రమయొక్క దుస్థితి గురించి నేను కాలింగు అటెన్షను ఇవ్వడం జరిగింది. కాని దానిని షార్టు నోటీసు క్వశ్చన్‌గా అడ్మిట్ చేయడం జరిగింది. దీనిలో 3 భాగాలు ఉన్నాయి. 1. వీవర్సు యొక్క అనెంప్లాయిమెంటు, 2. కర్నూలులో జరిగినటువంటి అవకతవకలు. 3. మినిమం వేజెస్. అనెంప్లాయిమెంటు అనేదానికి యారన్ ప్రయిస్ ఒక్కటే కారణం కాదు, ఇంకా చాలా కారణాలు ఉన్నాయి. ప్రయిమరీ వీవర్సు కోఆపరేటివ్ సొసైటీలలో వర్కింగు కాపిటల్ లేకపోవడంవల్ల జరిగింది. వర్కింగు కాపిటల్ లేకపోవడానికి కారణం 1983లో వయబిలిటీ ప్రోగ్రాంలో నాన్‌వయబిలిటీగా ఉన్నవన్నీ కలపడంవల్ల వారి అప్పులు వీరిమీద పడడంవల్ల వీరియొక్క వయబిలిటీ తగ్గిపోవడంవల్ల ఈ వ్యాపారం చేయలేకపోయారు. యారన్ ప్రయిజెస్ నూటికి నూరుపాళ్ళు పెరగలేదని నిరూపించడానికి ప్రయత్నం చేసారు. అది చాలా దారుణం. 20, 40, 60 నెంబరు చూస్తే ఇంచుమించు సెంట్ పర్సంటే. సెంటు పర్సంటుకాదు 50 పర్సంటు, 60 పర్సంటు అని చెప్పడం హాస్యాస్పదంగా ఉంది. ధరలు చాలా పెరిగిపోయాయి. బైటఉన్న పవర్ లూమ్సు క్లాత్‌తో పోటీ చేయలేక వారికి పని కల్పించలేక పోతున్నారు. అందువల్ల అనెంప్లాయిమెంటు వచ్చిందని మనవిచేస్తున్నాను. విశాఖపట్టణంలో కొంతమంది చేతివృత్తులు వదలిపెట్టారు. ఇతర వృత్తులకు పోవడం జరిగింది. ఆవిధంగా వలస పోయారు. ఆవిధంగా అనెంప్లాయిమెంటు ప్రోబ్లం వచ్చింది. ఈ యారన్ ప్రయిజ్ ఎక్కువైనందు వల్ల మన రాష్ట్ర పరిధిలో వారికి జనతా వస్త్రాలకు ఏవిధంగా సబ్సిడీ ఇచ్చి సహాయం చేస్తున్నారో అలాగే జనరల్ వెరైటీస్‌కు కూడా ఇస్తారా? ఇప్పుడు తమిళనాడులో యారన్ ఫర్ పవర్ స్కీము అనేది ప్రవేశపెట్టి అక్కడ సొసైటీలలో లేనటువంటివారికి కూడా సహాయం చేస్తున్నారు. ఆ విధంగా సొసైటీలలో లేనటువంటి కార్మికులకు కూడా సహాయం చేస్తారా? 2. కర్నూలులో జరిగిన అవకతవకల గురించి శ్రీ నరేంద్రగారు, శ్రీరాములుగారు చెప్పినదానిలో చాలా వాస్తవం ఉంది. ఆ అవకతవకలలో ఆ సొసైటీలకు ఇంతబాధ్యత అని చెప్పినప్పుడు ఆ బాధ్యతవరకు పట్టుకొని మిగిలినది రిలీజు చేయాలి కాని మొత్తం 17 లక్షలు పట్టుకొనడం చాలా దారుణమైన విషయం. అక్కడవారికి పనిలేకుండా పోతున్నది. ఒక్కడున్నటువంటి పెద్దపెద్ద అధికారులను వదలివేసి డిడిహెచ్‌లను, ఎడిహెచ్‌లను, ప్రొక్యూర్‌మెంటు ఆఫీసర్సును వదలివేసి, వారిమీద ఏవిధమైన చర్య తీసుకోకుండా అక్కడున్నటువంటి సేల్సుమెన్‌ను, ఇతరులను ఉద్యోగాలనుంచి తీసివేసారు, వారిని వెంటనే ఉద్యోగాలలో పెట్టుకుంటారా లేదా? మినిమం వేజెస్ గురించి చెప్పారు. దాని మీద సుప్రీంకోర్టుకు పోయారు.

సొసైటీ యజమాని ఎవరు, యాజమాన్యం చేసే వాడి ద్వారా అని కోర్టుకు వెళ్ళారు.
దయం .20 గం॥ మినిమం వేజెస్ అనే విషయం ఏవిధంగా ఫిక్స్ చేశారంటే వైండింగు, టెస్టింగ్, వీవింగు, డైయింగు, స్ట్రిటింగు అని ఈ విధంగా మినిమం వేజెస్ ప్రిస్క్రైబ్ చేశారు. మినిమం వేజెస్ అమలు చేస్తే కాస్టింగులో ప్రయివేటు వారితో పోటీ చేయలేని పరిస్థితులు ఉంటాయని అంటున్నారు. మినిమం వేజెస్ అమలు చేస్తే నష్టము వస్తుంది కాబట్టి ప్రభుత్వము సబ్సిడీకి అందచేస్తే వారిని ఆదుకోవడానికి వీలుగా ఉంటుంది కాబట్టి ఈ మూడు ప్రశ్నలకు మంత్రిగారు సమాధానం యివ్వాలి.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— గౌరవనీయులైన చంద్రమౌళిగారు వైబిలిటీలేని సహకార సంఘాల వలన ఆర్థిక పరిస్థితి విషయంలో చాలా నష్టం వస్తున్నదని చెప్పారు. అటువంటి సొసైటీలను వైబుల్‌గా చేయడానికి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుని దీని మీద హౌస్ కమిటీని వేయడం జరిగింది. హౌస్ కమిటీ రిపోర్టు ఇచ్చిన తరువాత దాని మీద చర్యలు తీసుకుంటాము.

డా. యస్. చంద్రమౌళి :— ప్రయిమరీ ఎగ్రికల్చరల్ సొసైటీస్ మెర్జ్ అయినప్పుడు 70 కోట్ల రూపాయలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వము భరించింది. రెండు కోట్ల రూపాయలు వీరి కొరకు భరించడానికి ప్రభుత్వము సిద్దంగా లేదా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— అందువలనే ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకుని ముఖ్యమంత్రిగారు హౌస్ కమిటీని వేయడం జరిగింది, రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత దాని మీద చర్య తీసుకోవడం జరుగుతుంది. వీవర్సు అందరికీ పని కల్పించాలని సబ్సిడీ యివ్వాలని గౌరవ సభ్యులు చెప్పారు. నూలు సబ్సిడీ రేటుకు యివ్వడం అనేది కేంద్రప్రభుత్వ పరిధిలోనిది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరాయించే పరిస్థితికాదు. పని కల్పించడానికి 13 సెంటర్సు పెట్టడం జరిగింది. సెంటర్సు ఓపెన్ చేయడానికి నిర్ణయం జరిగింది.

డా. యస్. చంద్రమౌళి :— తమిళనాడు ప్రభుత్వము సబ్సిడీ రేటుకు సప్లయి చేస్తున్నది.

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— . .. సబ్సిడీ అనేది మన రాష్ట్రములోనే జరుగుతున్నది. మరే రాష్ట్రములోను లేదు. కేంద్ర మంత్రిగారు కూడా మనరాష్ట్రములో బాగా జరుగుతున్నది అని కూడా మెచ్చుకున్నారు. జనతా స్కీము విషయంలో యివ్వడం జరుగుతున్నది.

డా. యస్. చంద్రమౌళి :— వేజ్ కంపొనేంట్‌లో సబ్సిడి యిస్తారా?

(సమాధానం లేదు)

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— మంత్రిగారు అదే సమాధానం యిస్తున్నారు. అర్థం కాలేదు. వారి దగ్గర మంచి పూర్తి సమాధానం, రాలేదు. అధికారులు వారికి ఏది చెప్పారు. వారు ఏది తయారు చేసి యిచ్చారో అదే చెబుతున్నారు యిక్కడ. 17

లక్షల రూపాయలు అని ఏదైతే వారికి యిచ్చారో—ప్రయిమరీ రిపోర్టు ప్రకారం వారికి నిలుపుదల చేశారు. దానికి ఎవరు బాధ్యులు? వర్కర్సు బాధ్యులా? ఎవరుబాధ్యులు? రిపోర్టులో ఏమి ఉంది? సహకార సంఘాలకు 17 లక్షల రూపాయలు పోను మిగతా డబ్బు వారికి యివ్వాలి కదా. ఎవరెవరో సహకార సంఘాల్లో కుంభకోణాలు చేస్తూఉంటే వీరు ఏమైపోవాలి? అక్కడ వీరు నిరుద్యోగులయ్యే పరిస్థితులు వస్తున్నవి. మిగతా డబ్బు వారికి ఎందుకు చెల్లించరు? మీరు చెల్లించడానికి ఎందుకు తయారుగా లేరు? వారు అన్యాయం అయిపోతున్నారు. తెలుగుదేశం పార్టీకి చెందిన మాజీ యం యల్ ఏ ఎన్కో చైర్మనుగా చేసిన శ్రీరంగనాయకులు చేసిన కుంభకోణం నుంచి వారిని కాపాడ డానికి మీ ప్రభుత్వము ప్రయత్నము చేస్తున్నదా? లేదా? యిందులో తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం చేసినటువంటి కుట్ర స్పష్టముగా కనపడుతున్నది. రంగనాయకులు గారిని అరెస్టుచేశారా? మోరల్స్ మోరల్స్ అని చెబుతారు . మోరల్స్ ఎక్కడ ఉన్నాయి యీ ప్రభుత్వానికి? కార్మికులను తిండి తిప్పలు లేకుండా ఎండబెడతారా?

శ్రీ కె. రామచంద్రరాజు :— నేను అర్థము చేసుకున్నాను. ప్రయిమరీ రిపోర్టు ప్రకారం 17 లక్షల రూపాయలు నిలుపుదల చేయడం జరిగింది. ఎవరినో కాపాడు తున్నామన్నారు ఎవరినీ కాపాడే ప్రశ్నలేదు ఈ ప్రభుత్వానికి. రంగనాయకులు గారిని క్షమించాలనే పరిస్థితి లేదు. రిపోర్టు వచ్చిన తరువాత ముఖ్యమంత్రిగారు వారిని సస్పెండు చేయడం జరిగింది. తొలగించడం జరిగింది. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వము ఎవరిని కాపాడడానికి సిద్ధంగా లేదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఏ. నరేంద్ర :— ఆయన మీద కేసు పెట్టారా? ఆయనను అరెస్టు చేశారా?

శ్రీ జి. యాదగిరిరెడ్డి :— గత రెండు సంవత్సరాల క్రితము మండలాలలో చేనేత కార్మికులకు నూలు, రంగులు, రసాయనాలు తక్కువ ధరకు సప్లయి చేస్తామని ప్రకటించారు. ప్రకటించి రెండు సంవత్సరాలైనా యింతవరకు అమలు జరుపలేదు. ప్రయిమరీ సొసైటీలకు లక్షల రూపాయలు బకాయీలు ఉన్నాయి. అవి దెబ్బతినే పరి స్థితిలో ఉన్నవి. మీరు వెంటనే వాటికి బకాయీలు చెల్లిస్తారా? బలహీన వర్గాలకు ఇండ్లు కట్టిస్తున్నారు. చేనేత కార్మికులకు వర్క్ షెడ్ఫ కట్టిస్తారా? వారికి వర్క్ షెడ్సు లేక బ్రతకడానికి దారి లేక నిరుద్యోగంతో వారు బాధపడుతున్నారు. చేనేత పని వారికి వర్క్ షెడ్స్ గురించి ఆలోచిస్తారా? ఆలోచిస్తే ఎప్పుడు పని ప్రారంభిస్తారు?

శ్రీ కె రామచంద్రరాజు :— చేనేత కార్మికులకు హౌసింగు స్కీము, వర్క్ షెడ్సు కార్యక్రమము ఈ తెలుగుదేశం ప్రభుత్వము ప్రారంభించింది. మండల కేంద్రంలో రసాయనాలు, రంగులు గురించి చెప్పారు. తక్కువ ధరకు సంఘాలకు సప్లయి చేయడం జరుగుతున్నది. నూలు ధర గురించి చెప్పారు ...

శ్రీ జి. యాదగిరిరెడ్డి :— ఇంతవరకు సప్లయి చేయలేదు....

(సమాధానం లేదు)

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ :— స్వల్పవ్యవధి ప్రశ్న-వాగ్రూప సమాధానములు ముగిసినవి.

సభా కార్యక్రమము

శ్రీ బి. బాల్‌రెడ్డి (కారవాక) :— అధ్యక్షా, ఒక విషయాన్ని మీ దృష్టికి తీసు
ఉదయం కుని రాదలచాను. దళిత వర్గానికి, పేద ప్రజానీకానికి పామోలిన్ నూనె కిలో ప్యాకెట్
-10 గం॥ సప్లయి చేస్తున్నారు. దాని మీద ధర క్లియరుగా మెన్షను చేశారు. రూ. 15-82 పైసలకు అందించాలని వినియోగదారునికి అని ఉంది. ప్రభుత్వము దాని ధర 16-75 పైసలకు యిస్తున్నారు. వ్యాపారస్తుడు దానిని 17 రూపాయలకు యిస్తున్నారు. యిదివరలో లూజ్‌గా యిచ్చే పామోలిన్ ఆయిల్ బంద్ చేశారు. వినియోగదారునికి తక్కువ ధరలో పామోలిన్ ఆయిల్‌ను ప్లాస్టిక్ సంచులలో ఇస్తున్నారు. ఆ పాకెట్ వినియోగదారునికి చేరేటప్పటికి, దుకాణాదారుని దగ్గర ఒక లీటరున్నటువంటి ఆయిల్ వంద గ్రాములకు దిగిపోతున్నది. ఎక్కడ ఈ అన్యాయము జరుగుచున్నది? ఇవాళ మనం ఏదయినా జనరల్ స్టోరుకు వెళ్ళి రు. 15-82లకు దొరికే ఆయిల్ రు. 16-75లకు ఎందుకు అమ్ముతున్నారు? అమ్ముతున్నా కూడా సక్రమంగా ఎక్కడా షాపువారికిగాని డీలర్సుకు గాని వినియోగదారునికి గాని ఎందుకు అందించలేక విఫలమవుతున్నారు? కే. జి. బరువుగల పాకెట్ వందగ్రాములకు దిగిపోడానికి ఎవరు బాధ్యులు? లీటరు రు.15ల చొప్పున లూజ్‌గా ఇచ్చేదాన్ని, ఈ పాకెట్ ద్వారా సప్లయి చేస్తున్నందువల్ల, అక్కడ వినియోగదారుడు లాభపడడం లేదు, ఇక్కడ ప్రభుత్వము నష్టపోతున్నది. కారకులు ఎవరు దీనికి? మంత్రిగారు దీనికి సమాధానము చెప్పాలి. నేను తెచ్చిన ఈ నూనె పాకెట్‌ను చూడండి అధ్యక్షా, ఎంత నూనె తగ్గిందో చూడండి. ఈ పాకెట్‌ను తమరికి పంపుతున్నాను. (కాంపుల్ పాకెట్‌ను స్పీకర్ గారికి అందజేశారు)

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఇంతకు ముందు ఈ సభలో ఒకసారి పాడిపరిశ్రమ విషయంపై ఉద్యోగస్తుల విషయం వచ్చినప్పుడు మంత్రిగారు సెషన్ అయిపోయేలోగా నల్గొండ జిల్లా ఎం.ఎల్.ఏ. లను రంగారెడ్డి జిల్లా ఎం.ఎల్.ఏ. లను మీటింగునకు పిలిపించి మాట్లాడుతామని అన్నారు. ఈ రోజు వరకు ఎట్టి సమాచారము మాకు రాలేదు. ఈ సమావేశాలు అయిపోతే ఎవరిని అడగాలి? ఎపుడు సమావేశము జరుపుతారో కొంచెము చెబుతారా?

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :—వారు అడిగినట్లు స్పీకరుగారు ఆదేశించారు. 27వ తేదీన సమావేశము ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. వారికి నోటీసు కూడా పంపిస్తున్నాము. ఫ్లోర్ లీడర్సుకు అనుమతి ఇమ్మని అన్నారు. వారిని పిలిచి వారి యొక్క సలహాలు తీసుకొంటాము.

శ్రీ ఎన్. ఇంద్రసేనారెడ్డి :— జిల్లా ఎం.ఎల్.ఏ. లను పిలుస్తామని ఆ రోజు ప్రొసీడింగులో వుంది. ఇపుడు మరల ఈ రకంగా చెప్పడం ఏమిటి?

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :—గౌరవనీయ స్పీకరుగారు ఏది ఆదేశిస్తే ఆవిధంగా తప్పకుండా నిర్వర్తిస్తామని తెలియజేస్తున్నాను.

మిష్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :— రెండు జిల్లాల ఎం. ఎల్. ఎ. లను కూడా పిలిపించండి.

శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణ :— అలాగే,

ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన అత్యవసర ప్రాముఖ్యముగల విషయము :

16-6-88 నాడు ఎల్. బి. నగర్ వద్ద జరిగిన ఆర్.టి.సి. బస్సు ప్రమాదాన్ని గూర్చి.

ముఖ్యమంత్రి తరపున సాంకేతిక శాఖ మంత్రి (శ్రీ డి. సత్యనారాయణ) :— ఎ బి.కె. 8456 నెంబరు ప్రయివేటు బస్సును ఆర్. టి. సి. అద్దెకు తీసుకొని నడుపు తున్నది. ఇందులో డ్రయివరు మాత్రమే ఉంటాడు. కండెక్టరు ఉండడు. శ్రీ సుబ్బా రావు అనే డ్రయివరు నడుపుతున్న ఆ బస్సు 15-6-1988 తేదీ రాత్రి 10-00 గంట లకు తెనాలి నుండి బయలుదేరి, రాత్రి 11 గంటల 15 నిమిషాలకు విజయవాడ చేరు కుంది. ఛేంజి ఓవరు డ్రయివరు టి. పుల్లయ్య, క్లీనరు పి. సత్యనారాయణతో ఆ బస్ హైదరాబాదులోని బి హెచ్.ఇ.ఎల్. టౌను షిప్‌కు విజయవాడ నుండి రాత్రి 11 గంటల 15 నిమిషాలకు బయలుదేరింది ఈ బస్‌లో 37 మంది ప్రయాణీకులు, 5 సంవత్సరాల లోపు వయస్సు గల 5 మంది పిల్లలు, డ్రయివరు, క్లీనరుతోపాటు మొత్తం 44 మంది ప్రయాణిస్తున్నారు. అందరు ప్రయాణీకులు హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు, బి హెచ్. ఇ ఎల్ వెళ్ళడానికి తెనాలిలో బస్సు ఎక్కారు. అది 16-6-88 తేదీ తెల్లవారుజామున 4 గంటల 40 నిమిషాల సమయంలో హైదరాబాదు నగరం పొలిమేరలో ఎల్.బి నగర్ రింగురోడ్ వద్ద ప్రమాదానికి గురి అయింది. ఆ ప్రమాదంలో 18 మంది ప్రయాణీ కులు అక్కడికక్కడే మరణించారు.

బస్సు ఎల్. బి. నగర్ రింగిరోడ్‌వద్ద ట్రాఫిక్ డివైడరును గుద్దుకొనింది. బస్సు ముందువుండే యాక్సిలు విరిగిపోయి, ప్రక్కగా వున్న డీజిల్ ట్యాంకుకు గుచ్చుకున్నది. ముందువుండే యాక్సిలు విరిగిపోవడంతో బస్సు పూర్తిగా నేలకు ఆనుకుపోయి, ఆ ప్రదేశం నుండి సుమారు పది గజాల దూరం వరకు రోడ్డును రాచుకొంటూ వెళ్ళింది. డీజిల్ ఆయిలు ట్యాంకు పగిలిపోవడం వల్ల బస్సు చాసిస్ పైన, బస్సు చుట్టూ రోడ్డు పైన డీజిల్ చిమ్మింది. రాపిడి. వత్తిడి, వేడివల్ల నిప్పురవ్వలు లేచి, చుట్టూ చిమ్మిన డీజిల్ ఆయిల్‌కు నిప్పంటుకొని వుండవచ్చును.

16-6-88 నాడు ఎల్.బి. నగర్‌వద్ద జరిగిన ఆర్.టి.సి బస్సు ప్రమాదాన్ని గూర్చి.

తెల్లవారుజామున పెద్ద శబ్దంతో ఈ ప్రమాదం జరిగినపుడు ప్రయాణీకులంతా మంచి నిద్రలో వున్నారు. ఈ ప్రమాదం జరగగానే ప్రయాణీకులు భయపడి, కంగారు చెంది, మంటలు వేగంగా వ్యాపించడం చూసి ఒకరి నొకరు తోసుకుంటూ తలుపు దగ్గరికి చేరుకునేందుకు ప్రయత్నించారు. కొంతమంది ప్రయాణీకులు సమయస్ఫూర్తితో వ్యవహరించి, తొందరగా బయటికి వెళ్ళిపోవడానికి వీలుగా కిటికీ, వెనుకవైపు అద్దాలను పగులగొట్టి బస్సునుండి క్రిందకు దూకేశారు. ఈ హడావుడిలో బస్సు మధ్య సీట్లలో కూర్చున్న 10 సంవత్సరాల లోపు వయసు గల 7 గురు పిల్లలతో సహా 16 మంది ప్రయాణీకులు బయటికి రాలేక బస్సు చుట్టూ వ్యాపించిన మంటలలో చిక్కుకుని కాలి పోయారు.

ఈ ప్రమాదంలో మరణించిన వారిపేర్లు, బ్రతికి బయటపడ్డ వారిపేర్లు తెలిపే 2 జాబితాలను సభా సమక్షములో వుంచడమైనది.

పై ప్రమాదం దృష్ట్యా, బస్సు యజమాని డ్రయివరును ఉద్యోగంలో నుండి తీసివేశారు. 304-ఎ సెక్షను క్రింద బస్సు డ్రయివరు పైన వనస్థలిపురం పోలీసు స్టేష నులో ఒక కేసును రిజిష్టరు చేశారు. బస్సు డ్రయివరును అరెస్టు చేసి, కోర్టుకు హాజరు పరచగా ఆయనను బెయిలుపై విడుదల చేశారు.

ఎ.బి.కె. 8456 బస్సుకు ఓరియంటల్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీలో కాంప్రిహెన్సివ్ ఇన్సూరెన్సు ఉంది. దీనివల్ల ప్రయాణీకులకు థర్డు పార్టీలకు కూడా పరిమితిలేని బీమా వర్తిస్తుంది. మృతుల కుటుంబాలకు ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ ద్వారా సత్వరమే నష్ట పరి హారం చెల్లించడానికి రోడ్డు రవాణా సంస్థ శాయశక్తుల ప్రయత్నం చేస్తున్నది. చని పోయిన మొత్తం 16 మందిలో, ఒక్కొక్కరి సమీప బంధువులకు వెంటనే 2 వేల రూపాయల వంతున ఎక్స్‌గ్రేషియా మొత్తాన్ని చెల్లించేందుకు సంస్థ ఏర్పాటు చేసింది. మృతుల కుటుంబాలలో ఒక్కొక్క కుటుంబానికి సంస్థ, మొత్తం 15 వేల రూపాయలను చెల్లిస్తుంది. గాయపడిన ఇద్దరు ప్రయాణీకులకు వెయ్యి రూపాయలను ఎక్స్‌గ్రేషియాగా చెల్లించడం కూడా జరిగింది.

ఈ బస్సును సంస్థకు చెందిన సీనియరు మెకానికలు ఇంజనీరు, 1986 జనవరి లోను, 1987 సెప్టెంబరులోను తనిఖీ చేశారు. దానిని అద్దెపై నడపడం కొనసాగిం చారు. ఆ అద్దె బస్సును నడపడానికి శ్రీ టి పుల్లయ్యను డ్రయివరుగా కుదుర్చుకొన డానికి ముందు రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థకి చెందిన మెడికలు ఆఫీసరు, ఆయనను 19-11-1986 తేదీన వైద్య పరీక్ష చేసి ప్యాసెంజరు బస్సు నడపడానికి ఆయన యోగ్యుడిగా ఉన్నట్లు కనుగొన్నారు.

భవిష్యత్తులో అట్టి ప్రమాదాలు జరగకుండా చూడడానికి వీలుగా రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ, ఈ క్రింది అదనపు చర్యలను చేపట్టింది. అవి ఏవంటే :—

(1) అద్దె బస్సులలో కూడా అంటే డీలక్సు, ఎక్స్‌ప్రెస్ బస్సులకు గంటకు 70 కిలోమీటర్లకు, ఆర్డినరీ బస్సులకు గంటకు 60 కిలోమీటర్లకు వేగాన్ని పరిమితం చేస్తూ స్పీడు కంట్రోలు సాధనాలను అమర్చడం.

(2) అన్ని అద్దె బస్సులకు ఎమర్జెన్సీ డోరును తప్పనిసరిగా ఏర్పాటుచేయడం.

(3) అగ్ని ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి వీలుగా, అద్దె బస్సులలో విప్‌చెక్ (15 ఎం. ఎం.) తోగాని, వంపులుగల అల్యూమినియం రేకు (10 జి) తోగాని సెలూన్ ఫ్లోరింగు ఉండాలి.

(4) ప్రయాణీకుల తలుపును ఫ్రంట్ వీల్ ఆర్చ్ తరువాత పిల్లరు సెంటరు ప్రక్కన వుండే విధంగా అమర్చాలి.

అన్ని మోటారు వాహనాలలో వేగాన్ని అదుపుచేసే సాధనాలను అమర్చడానికి వీలుకల్పిస్తూ ప్రభుత్వం, ఆంధ్రప్రదేశ్ మోటారు వాహనాల నియమావళిని సవరించేందుకు చర్యలు ప్రారంభించింది. రోడ్డు డివైడర్లు రాత్రి సమయాలలో కూడ స్పష్టంగా కనిపించడానికి వీలుగా, అవి ఉన్నట్లు తెలియచేయడానికి లూమినస్ పెయింటింగులను గాని, ఇండికేటర్లను గాని యేర్పాటు చేయవలసినదిగా జాతీయ రహదారుల చీఫ్ ఇంజనీరుకు ప్రభుత్వం ఆదేశాలు కూడా జారీచేసింది.

STATEMENT—I

Sl. No.	Name of the deceased S/Sri.	Age years	Address
1.	Kum. B. Silpa	10	D/o Bommareddy Veera-Reddy, Manager, Spiral Tubes Pvt. Ltd., HMT Nagar, Nacharam, Hyderabad.
2.	G. T. V. Kumar	9	S/o G T. Balakrishna, B H.E.L., Hyderabad
3.	G. V. Lakshmi	35	W/o Gamidi Venkata Rao, Dullavari Street, Kolakalur.

4.	T. Viswanath	4	S/o T. Sambasiva Rao, Junior Lab Assistant, Central University, Hyderabad.
5.	Mrs T. Venkataratnamma	25	W/o T. Sambasiva Rao, Jr. Lab. Assistant, Central University, Hyderabad.
6.	Jampala Sridevi	24	W/o J. V Chowdary, S.B.I., Kollur.
7.	J. Ramathej	8 months	S/o J. V. Chowdary, S.B.I., Kollur.
8.	M. B. Srinivas	25	S/o Purnachandra Rao, L.I C., Guntur
9.	Dr. M. Padmalatha	25	D/o Purnachandra Rao, L I C., Guntur.
10.	B. Raghavaiah	70	F/o B. Bhaskara Rao E-43397, Electrician, APSRTC., Ponnur,
11.	R. Samatha	8	C/o R. Lakshmana Rao, 265/C, BHEL Township, Ramachandrapuram, Hyderabad-500032.
12.	Prattipati Joshna	25	W/o P. Surender, Nandulapeta, Tenali.
13.	P. Nagaraju	7	S/o P. Surender, Nandulapeta, Tenali.
14.	Phani Kumar	4	S/o P. Surender, Nandulapeta, Tenali.
15.	Y. Bharati	38	W/o Dharma Rao, C/o Kishore Kumar, HUDA Colony, BHEL, R. C Puram.
16.	Y. Dharma Rao	45	F/o Kishore Kumar, HUDA Colony, BHEL, R. C. Puram.

STATEMENT—II

LIST OF SURVIVORS OF ACCIDENT BUS No. ABK. 8456 ON 16-6-1988.

Sl. No.	NAME S/Sri	Age years	Address
1.	N. Sambasiva Rao S/o Rama Rao	30	Kolakaluru
2.	Alapati Yogendranath S/o Late Srinath	24	Yadlapalli, Chandole Mandal.
3.	Anam Sambasiva Rao	30	Tenali.
4.	P. V. N. Srinivas S/o Subrahmanyam	24	C/o Swastik Coffee Works, Tenali.
5.	D. S Prasad S/o Nagalingam	24	1. BHEL, Hyderabad. 2. Podapulivarru, Repalle Mandal.
6.	A. Nalini Kumari D/o D. S. Prasad	3	1. C/o D. S Prasad, BHEL, Hyderabad. 2. Pedapulivarru, Repalle Mandal.
7	K. Venkateswarlu S/o K. Sitaramaiah	17	H.No. 7-2-287/2, Kalidas Nagar, Sanath nagar, Hyderabad.
8.	Smt A Indira Kalyani W/o Balakrishna	40	BHEL, Hyderabad.
9.	A. Koteswara Rao S/o Kameswara Rao	22	Nandigadda, Krishna District.
10.	Srikanth S/o N. V. Subba Rao	18	Plot No. 41, Chandranagar Colony, Begumpet, Hyderabad.
11.	A. Maniprabha D/o N. V. Subba Rao	40	Plot No. 41, Chandranagar Colony, Begumpet, Hyderabad.
12.	G. Lakshmi D/o Balakrishna	8	C/o Naga Venkata Rao, Kolakaluru.
13.	E. Subba Reddy	60	Valiveri, Tenali Tq.

14.	Appi Reddy, Grand Son of B. Subba Reddy	7	Valiveri, Tanali Tq.
15.	T. Sambasiva Rao S/o Veeraiah	30	Junior Lab Assistant, Central University, Hyderabad. (Native of Duggirala).
16.	T. Pullaiah S/o Nateshwara Rao	28	Bus Driver
17.	Satyanarayana S/o Lakshmana Rao	24	Bus Cleaner
18.	I. Jayanna	40	President of Mandal Praja Parishat, Duggirala.
19.	Kuchipudi Ramaiah	50	Champadu, Vemur Mandal Friend of I. Jayyanna, Mandal Praja Parishat, Tenali.
20.	Dr. Hemanth Kumar		Medical Officer, Avanigadda.
21.	I. Srinivasa Rao	25	Inampalem, Near Valiveru, Working in Military at Alwal.
22.	P. Kasi Vishwanatham	40	Govada, Amruthaluru Mandal.
23.	Manne Ratnamma W/o M. Subba Rao	50	Battiprolu, Guntur Dist.
24.	R. Kusuma	35	C/o Ram Babu, Accounts Section, BHEL., Hyderabad.
25.	R. Kiran	11	
26.	R. Vinil Krishna	9	
27.	K. Prákash S/o Kota Veerabhadrudu	13	Tenali.
28.	T. Phani Kumar S/o T. Sambasiva Rao	2 1/2	C/o T. Sambasiva Rao, Jr. Lab. Assistant, Central University, Hyderabad.

ప్రజాప్రాముఖ్యముగల విషయము :
16-6-88 నాడు ఎల్.బి. నగర్‌వద్ద జరిగిన
ఆర్.టి.సి బస్సు ప్రమాదాన్ని గూర్చి.

శ్రీ కె. అచెన్న (సంత నూతలపాడు) :— అధ్యక్షా, ఎల్.బి నగరు వద్ద జరిగిన బస్సు ప్రమాదము చాలా ఘోరమైంది, చాలా మంది చనిపోవడం జరిగింది. మంత్రి గారు ప్రమాద వివరాలు చెబుతూ, ఒక విషయం మరచారు. అద్దెకు తీసుకొన్న ఆబస్సు లోని డీజెల్ ఆయిలు 10శాతం, 90శాతం కిరోసిన్ కల్తీ చేయడంవల్ల అది తొందరగా ఫయిర్ అవడానికి కారణమని తెలుస్తున్నది. ఆ డీజెల్ ఆయిల్‌ను ఏ బంకులో నింపు కొన్నారు? ఆ బంకు యజమాని మీద కేసు పెట్టారా? ఆర్.టి.సి. సంస్థలో ప్రమాదాల రేటు ఎంత? మూడవది, సంస్థలో మొత్తం 10 వేలకు పైన బస్సులున్నాయి. ఈ అద్దెకు తీసుకున్న బస్సులు 300 వున్నట్లుగా తెలుస్తున్నది. అద్దెబస్సు సరియైన కండిషన్‌లో లేనందువల్ల ఈ ప్రమాదం జరిగినట్లు తెలుస్తున్నది. వాటిని ఉపసంహరించుకొనే ప్రతి పాదన ప్రభుత్వము దగ్గర వుందా?

శ్రీ డి సత్యనారాయణ :— అధ్యక్షా, డిసెల్‌లో కిరసనాయిలు కల్తీచేశారని గౌరవ సభ్యులు చెప్పడం జరిగింది. అటువంటి కల్తీ లేదని ఆర్.టి.సి. వారు చెప్పారు. ఆటువంటి కల్తీ ఏమీ జరగలేదని మనవి చేస్తున్నాను. అదే విధంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ఏక్సిడెంటులు కూడా చాలా తక్కువ అని, ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చి చూస్తే చాలా తక్కువ అని మనవి చేస్తున్నాను. 1984-85 ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 21, గుజరాత్‌లో 33, మహారాష్ట్రలో 35. కర్నాటకలో 31 తమిళనాడులో 66 ఉందని మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి దీనిని ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చుకుంటే మాత్రం ఏక్సిడెంటులు చాల తక్కువ అని గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. ఉదయం 10-40 గం

శ్రీ పిహెచ్. జయరాంబాబు :— ఆర్.టి సి బస్సులకు స్పీడు కంట్రోలు చేస్తున్నారు. ప్రయివేటు బస్సులకు లేదు. అలాగే ఆర్. టి. సి. బస్సులలో రాత్రి ప్రయాణంలో ఇద్దరు డ్రయివర్లు ఉంటారు. కాని ప్రయివేటు బస్సులలో 400 కిలో మీటర్లు అయినా సరే ఒకడే డ్రయివరు ఉంటాడు. వాటిలో కూడా అద్దె బస్సులలో కూడా ఇద్దరు డ్రయివర్లని పెట్టే ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— తెనాలి నుంచి బయలుదేరిన ఆ బస్సులో ఇద్దరు డ్రయివర్లు ఉన్నారు. తెనాలి నుంచి విజయవాడ వరకు సుబ్బారావు అనే డ్రయివరు ఉన్నాడు. విజయవాడలో చేంజోవరు డ్రయివరు టి. పుల్లయ్య వచ్చాడు. స్పీడుకంట్రోలు కూడా ఉన్నది.

శ్రీ కె. అచెన్న :— కల్తీ జరిగింది. నేను చెబుతున్నాను. కల్తీమీద మంత్రి గారు ఇప్పుడైనా ఎంక్వయిరీ చేయిస్తారా? నాకు అద్దెబస్సుల గురించి వారు సమాధానం చెప్పలేదు.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— అద్దె బస్సుల పద్ధతి 1979 నుంచి కొనసాగుతున్నది. అద్దెబస్సులు 350 బస్సులు ఉన్నమాట వాస్తవం. రః కార్పొరేషనులో సుమారు 12000బస్సులు ఉన్నప్పుడు 350 అద్దెబస్సులు ఉండడం చాలా స్వల్ప సంఖ్య. 10 పర్సెంటు వరకు ఉండవచ్చు బస్సులను అద్దెకు తీసుకోవడం అనేది ఈ ఒక రాష్ట్రములోనే కాదు ఉత్తరప్రదేశ్‌లో గాని ఢిల్లీలో గాని ఇతర రాష్ట్రాలలో ఈ పద్ధతి ఉంది.

(సభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు.)

మిష్టర్ స్పీకర్ :— సరిఅయిన నిఘాపెట్టి ప్రయివేటు బస్సులకు కూడా ఇద్దరు డ్రయివర్సుని పెట్టే ఏర్పాటు చేయండి సరి పోతుంది.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— ఇద్దరు డ్రయివర్సు ఉన్నారు.

శ్రీ నాయని నరసింహారెడ్డి (ముషీరాబాద్) :— ఎక్స్‌ప్రెస్ బస్సులకు కూడా స్పీడు కంట్రోలు చేస్తున్నారు. డ్రయివర్సు ఎక్కువటైము తీసుకుంటున్నారు. టైముకి పోవడం లేదు. హైదరాబాదునుంచి చౌరస్తా మల్లేపల్లికి పోవడానికి గంటన్నర ఏమిటి? ఎక్స్‌ప్రెస్ బస్సులకు స్పీడు కంట్రోలు పెట్టకూడదు.

శ్రీ డి సత్యనారాయణ :— పరిశీలిస్తాము అధ్యక్షా.

ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన :

రాయలసీమలోని నిత్య కరువు పీడిత ప్రాంతాలకు సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరాపై సమావేశము గురించి

శ్రీ ఎన్. టి. రామారావు :— అధ్యక్షా, ఇదివరకు గౌరవనీయ సభ్యులు, వారు వెలిబుచ్చినటువంటి, వారి యొక్క ఊహలు, వారి యొక్క అపోహలు కూడా నేను వినడం జరిగింది. ఎందుకంటే ఈనాడు ప్రభుత్వం చిత్త శుద్ధితో వ్యవహరిస్తున్నది. ఈనాడు అందరికి చెందిన ప్రభుత్వం అన్ని ప్రాంతాలకు అని నేను చెప్పడం జరిగింది. ఎవరికి అన్యాయం చేయలేదు. అటువంటిది జరగదు అని కూడా నేను వారికి హామీ ఇవ్వడం జరిగింది. మరి అయినప్పుడు వారు చర్చ కావాలి అని దానితో ప్రభుత్వం ఆలస్యము చేస్తున్నది జాగు చేస్తున్నది అనేటటువంటి అభిప్రాయాన్ని కూడా వ్యక్తం చేయడం గమనించడం జరిగిందని నేను వారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఆ సందర్భాలలో మరి మిగిలినటువంటి ఫ్లోర్ లీడర్సుని అందరిని కూడా దయచేయవలసిందిగా ఆహ్వానించి, ప్రభుత్వం ఏవిధమైన పరిస్థితిలోను ఏదీ దాచవలసిన అవసరంలేదు, ప్రజలకు చెందిన ప్రభుత్వం ప్రతి ఒకరు అవగాహన చేసుకోవాలి సత్యాన్ని ప్రజలందరు తెలుసుకోవాలి

రాయలసీమలోని నిత్యకరువు పీడితప్రాంతాలకు
సేద్యానికి, త్రాగడానికి నీటి సరఫరాపై
సమావేశము గురించి.

అన్నదే మా అభిప్రాయం తప్ప మరొకటి లేదని వారికి మనవి చేయడం జరిగింది. కాబట్టి ఈనాడు ప్రభుత్వం దాచడం అన్న ప్రశ్న ఏమీలేదు, అటువంటి అభిప్రాయం పడవద్దని గౌరవనీయ సభ్యులకు తమ ద్వారా మరొకసారి నేను మనవి చేస్తున్నాను. కాబట్టి ఇంతవరకు వచ్చిన తరువాత ఏవిధంగా కూడా ఏ అనుమానాలు కలిగించే విధంగా పద్ధతిగా వ్యవహరించడం ప్రభుత్వ ధర్మంగా నేను సవినయంగా తమ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. కాల వ్యవధి లేదు. అయినప్పటికి ఇదే ఆహ్వానంగా భావించి గౌరవ నీయులు సభ్యులందరు కూడా దయచేయవలసిందిగా మరి అక్కడ ఉన్నటువంటి వారిని అందరిని కూడా తమ ద్వారా నేను నా అభ్యర్ధనను తెలియజేస్తున్నాను. అదే విధంగా మరి ఈ నాడు నిరాహార దీక్ష పూనుకున్నటువంటి గౌరవనీయులు శాసనసభ్యులు వారు న్నారు. వారిని కూడా సహృదయ పూర్వకమైనటువంటి ఆప్యాయతతో వారిని కూడా ఆదరించడం జరుగుతోంది, ప్రభుత్వ పరంగా అని తమద్వారా నేను మనవిచేస్తున్నాను. కాబట్టి ఇప్పుడు దీనిని పోస్టుపోన్ చేయడం గాని కాల వ్యవధి తీసుకోవడంగాని జరగదు. ఇది అతి సునిసితమైనటువంటి సమస్య అని మనవి చేశాను. 4-00 గంటలకు కార్యక్ర మాన్ని ఏర్పాటు చేసినట్లయితే, చర్చని ఏర్పాటు చేసినట్లయితే పూర్తిగా ఆమోదిస్తాము. ఆహ్వానిస్తున్నాము అని కూడా తమ ద్వారా గౌరవ నీయమైనటువంటి ఈ సభకు నేను మనవి చేస్తున్నాము.

శ్రీ ఎ. నరేంద్ర :— ఆ సమావేశం పెట్టారు. చాలా సంతోషం, కాని ఈరోజు పత్రికలలో ఒక వార్త వచ్చింది. ఈ నిరాహార దీక్ష పూనుకున్నందుకు అక్కడ కడపలో ధర్నా కార్యక్రమం చేపట్టారు. హైదారాబాదు నగరానికి మంచినీళ్ళు ఇవ్వ డానికి అని చెప్పి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రకటన చేశారు, ధర్నా కార్యక్రమంలో కలెక్టరు గారికి ఒక మెమోరాండం ఇచ్చారు. మెమోరాండంలో మొదటి పాయింటు ముఖ్యమంత్రి చేసిన ప్రకటనకు నిరసనగా అనేటటువంటిది వ్రాయడం జరిగింది. ఈ రోజు పత్రి కలలో కూడా వచ్చింది. ఆ పాయింటు కూడా డిస్కస్ చేస్తారా? ఇక్కడ ప్రకటనలు వేరుగా ఉన్నాయి, అక్కడ ప్రకటనలు వేరుగా ఉన్నాయి.

మిష్టర్ స్పీకర్ :— 4 గంటలకు ఆ మీటింగు కానివ్వండి. అయిన తరువాత ఆ పరిణామాలు ఏమిటో మనం చర్చిద్దాము.

శ్రీ నాయని నరసింహారెడ్డి :— కృష్ణనీళ్ళు హైదరాబాదుకి త్రాగడానికి వ్యతి రేకంగా వారు ఉద్యమం చేస్తున్నదే నిజమైతే మేము హైదరాబాదు ప్రజలము కూడా ఊరుకోము, మేము కూడా వారుచేస్తున్నదానికి వ్యతిరేకంగా ప్రొటెస్టు చేస్తాము.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— కాబట్టి ఈ మీటింగు ఈ రోజు 4-00 గంటలకు కమిటీ రూము నంబరు (1)లో జరుగుతుంది కాబట్టి రాయలసీమ ఎం.ఎల్.ఎ.లు ఫ్లోర్ లీడర్లు అందరు వచ్చి చర్చించుకోండి. హైదరాబాదు నగర సభ్యులను కూడా ఇన్వైట్ చేస్తున్నాను.

ఉదయం 11-50 గం॥ శ్రీ ఏ. నరేంద్ర :— రాయలసీమకు సంబంధించి ఏర్పాటు చేస్తున్న మీటింగుకు హైదరాబాదు నగర ఎం ఎల్.ఏ.లను కూడా ఆహ్వానించాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— నేను మిమ్మలను కూడా ఆహ్వానిస్తున్నాను మీరు కూడా మీటింగులో పార్టిసిపేటు చేయండి.

ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకు వచ్చిన అత్యవసర ప్రాముఖ్యముగల విషయము :

16-6-88 నాడు ఎల్. బి. నగరు వద్ద జరిగిన ఆర్. టి. సి. బస్సు ప్రమాదాని గూర్చి

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి (అదిలాబాద్) :— బి. హెచ్. ఇ. ఎల్. నానియోజక వర్గంలో ఉంది. బి.హెచ్.ఇ ఎల్. నుంచి ప్రయివేటు బస్సులవారు తెనాలి, గుంటూరు లకు బస్సులు నడుపుతున్నారు. మొన్న జరిగిన ప్రమాదంలో చనిపోయినవాడు పెద్ద జీతాలు తీసుకునేవాడు. ఈ విధంగా రోజూ ఆఫీసర్లు బి. హెచ్ ఇ.ఎల్.లకు సంబంధించిన వారు వారి ఫామిలీస్‌తో ప్రయాణం చేస్తూ ఉంటారు. మరల యిటువంటి ప్రమాదం జరగదని అనుకోలేము. ఏమయినా బి.హెచ్.ఇ.ఎల్. నుంచి తెనాలి, గుంటూరుకు వేసే ప్రయివేటు బస్సులు మార్చి ఆర్.టి.సి. బస్సులను వేస్తారా?

శ్రీ ఏ. ధర్మారావు :— ఈ యాక్సిడెంటు జరిగిన బస్సు ఆర్.టి.సి.వారు హైర్ చేసినది. ఆర్.టి.సి.వారు బస్సులు లేక హైర్ చేసారా? లేక ఇల్లీగల్‌గా ప్లై చేస్తూ ఉంటే ప్రయివేటు బస్సులవారిని ఆపలేక వారితో రాజీ పడ్డారా? ఆర్.టి.సి. బస్సులలో అయితే రాత్రివేళ డ్రయివర్స్ 3,4 గంటలకు ఒకరు మారుతూ ఉంటారు. ఆ పద్ధతి బాగుంది. ప్రయివేటు బస్సులలో అయితే 8 గంటలు 10 గంటలు ప్రయాణం చేయ వలసివచ్చినా ఒకరే డ్రయివరు నడుపుతారు. కాబట్టి యీ ప్రయివేటు బస్సులలో కూడా 3,4 గంటలకంటే డ్రయివరు ఎక్కువ కాలం నడపకుండా చర్యలు తీసుకోవాలి. రెండ వది చనిపోయినవారికి కాంపెన్‌సేషన్ ఒక లక్షరూపాయలు యితర రాష్ట్రాలలో యిస్తు న్నారు. అదేమాదిరిగా యీ యాక్సిడెంటులో చనిపోయినవారికి ఒక లక్షరూపాయలకు కాంపెన్‌సేషన్ ఎన్‌హాన్సు చేయాలని కోరుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— ప్రతీది సభలో పరిష్కారం కావాలంటే కష్టము. మోటర్ వెహికిల్ యాక్టు 110 క్రింద కాంపెన్సేషన్ క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చును.

శ్రీ ఎ. ధర్మారావు :— ఇప్పుడు బస్సులో చనిపోయినవారు తెనాలికి సంబంధించినవారు, వారి బంధువులు హైదరాబాదు కోర్టులో క్లెయిమ్ చేయడానికి వ్యవహారం చేయడం కష్టం.

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి :— నేను బి హెచ్. ఇ. ఎల్. నుంచి ఆర్. టి. సి. వారిని బస్సులు నడపమని అడిగాను. దాని విషయములో మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పలేదు.

శ్రీ డి. సత్యనారాయణ :— బి.హెచ్.ఇ.ఎల్. నుంచి ప్రయివేటు బస్సులను విత్‌డ్రాచేసి ఆర్.టి.సి బస్సులు నడుపుతాము. రెండవది ధర్మారావుగారు అడిగిన దానికి ఇపుడు మోటారు వెహికిల్స్ యాక్టు ప్రకారం కాంపెన్సేషన్, చనిపోతే, 15 వేల రూపాయలు ఇవ్వాలని ఉంది. అయినా కూడా ఇది ప్రయివేటు పార్టీ బస్సు కాబట్టి కోర్టు ద్వారా పెద్దమొత్తం డబ్బు అడగవచ్చును. పార్టీలకు కావలసిన పని కోసము లాయర్ను పెట్టుకోవడానికి సహాయం చేస్తాము.

ముఖ్యమంత్రి ప్రకటన :

ఉద్యోగుల నియామకంపై నిషేధం ఎత్తివేయుట గురించి.

శ్రీ ఎన్ టి. రామారావు :— ఆర్థికపరమైన ఇబ్బందుల వల్ల అన్ని ప్రభుత్వ శాఖల్లో ఉద్యోగులను నియమించడాన్ని గురించి ప్రభుత్వం నిషేధం విధించిన విషయం గౌరవ సభ్యులకు విదితమే. నిషేధం వున్నప్పటికి కొన్ని అసాధారణ పరిస్థితుల్లో వైద్యాధికారులు, పోలీసు అధికారులు ఉపాధ్యాయులు వంటి అనేక పదవులకు నియామకాలు చేయడం జరిగింది.

వివిధ యువజన సంఘాల నుండి, విద్యార్థుల నుండి ప్రభుత్వ శాఖల నుండి ఈ నిషేధాన్ని ఎత్తివేయవలసిందిగా కోరుతూ యిటీవల అనేక విజ్ఞప్తులు నాకు అందాయి. ఈ విన్నపాలను దృష్టిలో వుంచుకొని ఈ నిషేధాన్ని వెంటనే ఎత్తి వేసేందుకు ప్రభుత్వము నిర్ణయించింది. ప్రభుత్వం తీసుకొన్న అత్యంత ప్రధానమైన ఈ నిర్ణయం చాలా మంది విద్యావంతులయిన నిరుద్యోగులకు ఉపాధి అవకాశాలను కల్పించడంలో ఎంతగానో ఉపకరిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

ప్రభుత్వము దృష్టికి తీసుకువచ్చిన అత్యవసర ప్రజాప్రాముఖ్యముగల విషయము :

తెలుగును అధికార భాషగా అమలు చేయుట గూర్చి.

ఉదయం 1-00 గం॥ ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున సహకార శాఖామంత్రి (శ్రీ దాడి వీరభద్రరావు):— గౌరవ సభ్యులు శ్రీ పి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు, మరి నలుగురు శాసన సభ్యులు దిగువ తెలిపిన విధంగా నోటీసు యిచ్చారు :

"ప్రభుత్వం పదే పదే వాగ్దానాలు చేసినప్పటికి అన్ని స్థాయిలలో తెలుగును అధికార భాషగా అమలు చేయడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విఫలమయినది. రోజువారీ పరిపాలనలో ప్రజాబాహుళ్యం అసౌకర్యానికి లోనవుతున్నారు."

1983 సంవత్సరం ఏప్రిల్ 14వ తేది నుంచి సచివాలయ స్థానంలో తెలుగును పరిపాలనా భాషగా ప్రవేశపెడుతూ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులిచ్చింది. దీనితో, న్యాయ స్థానాలు మినహా, ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలోని గ్రామ, తాలూకా, జిల్లా శాఖాధిపతి, సచివాలయ స్థాయిల వరకు తెలుగు అధికార భాషగా పూర్తిహోదాను సంతరించుకున్నట్టయింది. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలోని టైపిస్టులకు, జూనియర్ స్టెనోలకు తెలుగు టైపు రైటింగును, తెలుగు షార్టుహాండును అవసర అర్హతలుగా 1987 సంవత్సరం మార్చి 5 నుంచి ప్రభుత్వం ప్రకటించడంతో ప్రభుత్వ అధికార భాషా విధానం మరొక ముందంజ వేసింది. ఇక శాసన సభ ప్రస్తుత గౌరవ శాసన సభాపతి ఆదేశాలమేరకు 1987వ సంవత్సరం "ప్రభవ" ఉగాది నుంచి అంటే మార్చి 30 నుంచి శాసన సభలో బిల్లులు తెలుగులోనే ప్రవేశపెట్టాలని ప్రభుత్వం చేసిన నిర్ణయం చారిత్రాత్మకమయినది. ఆపైన తేది 18-3-88 తో ప్రారంభమై వచ్చే తేది 8-3-89తో ముగియనున్న "విభవ" తెలుగు సంవత్సరాన్ని ప్రభుత్వ అధికార భాషా సంవత్సరంగా ప్రకటించి రాష్ట్రంలోని అన్ని కార్యాలయాలు ఇంగ్లీషును విడచి తెలుగులో తమ కార్యకలాపాలు సాగించవలసిందిగా అందరు అధికారులను కోరింది. తేది 19-3-1988 నాటి 167/88-1 మెమోలో యిచ్చిన యీ ఉత్తర్వులు తెలుగు అమలు విషయంలో ప్రభుత్వానికున్న పట్టుదలకు తిరుగులేని తార్కాణమని మనవి చేస్తున్నాను. 1966వ సంవత్సరంలో అధికారభాషా చట్టం అమలులోనికివచ్చి తెలుగును రాష్ట్ర అధికారభాషగా ప్రకటించేక క్రమానుగతంగా పరిపాలనలో తెలుగు పెంపుకు ప్రభుత్వం యిచ్చిన ఉత్తర్వుల పరంపరకు చర్యల చిత్తశుద్ధికి, యిది పరాకాష్ఠ దశ అని కూడా మనవి చేస్తున్నాను.

అయితే ప్రభుత్వం యిస్తున్న ఆదేశాలు అమలు కావడం లేదని, వాగ్దానాలు భంగం అవుతున్నాయని నోటీసు యిచ్చిన గౌరవ శాసన సభ్యులు ఆరోపించారు.

సందర్భంగా ప్రభుత్వం సచివాలయంలో తెలుగు వాడకం స్థితిగతులను సభ దృష్టికి తేదలచాను. గత జూన్, జూలై నెలలో చేసిన ఒక మదింపు ప్రకారం సచివాలయం వివిధ శాఖలనుంచి ప్రభుత్వ జి.వో.లు సుమారు 8 శాతం వరకు, మిగతా కార్యకలాలు మరొక 10 శాతం వరకు—అంటే మొత్తంమీద 15 నుంచి 20 శాతం వరకు తెలుగులో జరిగాయి. రాష్ట్రంలోని 11 జిల్లాలు అంటే దాదాపు సగం రాష్ట్రం విస్తృతంగా అధికార భాషా సంఘం పర్యటించిన దరిమిలా ఆ జిల్లాలలో ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలు సగానికి పైగానే తెలుగులో జరుగుతున్నట్లు అంచనా వేయడమయింది. ఇది రాష్ట్ర చరిత్రలో మొట్టమొదటిసారిగా వచ్చిన ఆశావహ పరిణామమని, ఇక ఏ పరిస్థితిలోను తెలుగు వాడకాన్ని మరింతగా పెంపుదల చేయడమేగానీ తిరుగుముఖం పట్టనివ్వకూడదని ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉందని కూడ సభవారికి తెలియజేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం యొక్క ఈ ఆశావాదం వెనుక అనేక అంశాలలో జరిగిన తీవ్రమైన కృషి వున్నది. ఈ కృషిని క్లుప్తంగా 10 అంశాలుగా సూచిస్తాను.

1. ఇంగ్లీషు టైపురైటర్ల ఉపసంహరణ : రాజధానిలోని అన్ని రాష్ట్రస్థాయి కార్యాలయాలలో తెలుగు, ఇంగ్లీషు టైపురైటర్లు సమనిష్పత్తిలో వుండాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించి అదనంగా వున్న ఇంగ్లీషు టైపురైటర్లను మూడువందలకు పైగా ప్రభుత్వం ఉపసంహరించింది.

2. జిల్లాలలో ఇంగ్లీషు టైపురైటర్ల ఉపసంహరణ : జిల్లా స్థాయి, అంతకు దిగువ కార్యాలయాలలో ఎక్కడెక్కడ నామమాత్రంగా ఇంగ్లీషు టైపురైటర్లు వుండ వచ్చునో నిర్ధారిస్తూ ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులిచ్చింది. ఈ ప్రమాణాలకు మించి వున్న ఇంగ్లీషు టైపురైటర్లను 1988 మే నెల నాటికి ఉపసంహరించి ప్రభుత్వానికి నివేదికలు పంపవలసిందిగా అందరు జిల్లా కలెక్టర్లకు ఆదేశాలు వెళ్ళాయి. ఈ విషయంలో నివేదికలు అందుతున్నాయి.

3. తెలుగు టైపురైటింగులో విస్తృతమైన శిక్షణ కార్యక్రమం : రాజధానిలో వున్న కార్యాలయాలలోని టైపిస్టులకు, స్టెనోలకు టైపురైటింగులో శిక్షణ యిప్పించ డానికి 1987 ఫిబ్రవరి నుంచి ప్రభుత్వం విస్తృతమైన శిక్షణ కార్యక్రమము నిర్వహిం చింది. రెండు నెలలకు ఒక జట్టు చొప్పున శిక్షణ పూర్తయిన వెంటనే రాష్ట్ర సాంకేతిక విద్య శిక్షణ మండలి పరీక్షలు నిర్వహించారు. ఈ శిక్షణ పథకం గత జూన్ 15తో ముగిసింది. శిక్షణ పూర్తయిన 1482 అభ్యర్థులలో దాదాపు 90 శాతం తెలుగు టైపు రైటింగులో ఉత్తీర్ణులై ఈ శిక్షణ పథకాన్ని విజయవంతం చేశారు.

ఇక జిల్లాలో కొద్ది కొద్ది విరామంతో గత పది సంవత్సరాలుగా తెలుగు టైపు రైటింగు శిక్షణ ఇస్తూనే వున్నారు. సుమారు 9 వేల మంది ఇలా శిక్షణ పొందారు. ఈనాటి స్థితి ఏమంటే న్యాయస్థానాలలోనూ, బయటా తెలుగు టైపు తెలియని టైపిస్టులు స్టెనోలు కొన్ని వందల సంఖ్యలో వుండవచ్చును. వీరుకూడా ఎచ్చే రెండు పరీక్షల్లో ఉత్తీర్ణత సంపాదించాలని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు యిచ్చింది.

4. తెలుగు షార్టుహాండు లోయరు గ్రేడులో శిక్షణ : ఈ సంవత్సరం ఏప్రిల్ 15 నుంచి రాజధానిలోని జూనియర్, సీనియర్ స్టెనోలకు తెలుగు షార్టుహాండు లోయరు గ్రేడులో శిక్షణ నిర్వహించడానికి ప్రభుత్వం తగు ఏర్పాట్లు చేసింది. జూలై 30తో మొదటి బట్టు శిక్షణ, పరీక్ష కూడా పూర్తయింది. రెండవ బట్టు స్టెనోల శిక్షణ ఆగస్టు 1 నుంచి ప్రారంభమైంది.

5. రెండు భాషల (తెలుగు-ఇంగ్లీషు) ఎలక్ట్రానిక్ టైపురైటర్లు : ప్రభుత్వ ముద్రణ శాఖకు అనుబంధంగా ఉన్న తెలుగు పరిశోధనా విభాగంవారు రెండు సంవత్సరాలు కృషిచేసి రూపొందించిన రెండు భాషల శబ్దానుగుణమయిన ఎలక్ట్రానిక్ కీ బోర్డును ప్రభుత్వం ఖరారు చేశారు. ప్రభుత్వం ఆమోదించిన ఈ కీ బోర్డు నమూనాను తయారీదారులకు యివ్వడం కూడా జరిగింది. త్వరలోనే - అంటే మరికొన్ని వారాలలో రెండు భాషల ఎలక్ట్రానిక్ టైపురైటర్లు మార్కెట్‌లోకి రావచ్చును. ఈ విధంగా తెలుగు భాషను "కంప్యూటరైజు" చేయడంలో మన తెలుగు భాష మిగతా ప్రాంతీయ భాషలకు మార్గదర్శకమయిందని సగర్వంగా చెప్పవచ్చును.

ఈ లోగా కేవలం ఇంగ్లీషు సౌలభ్యం మాత్రమే వున్న ఎలక్ట్రానిక్ టైపురైటర్ల కొనుగోలును ప్రభుత్వం నిలిపివేసింది.

6. తెలుగు రాని ఉద్యోగులకు శిక్షణ : రాజధాని కార్యాలయాలలో తెలుగు ధారాళంగా వ్రాయలేని ఉద్యోగులకు తెలుగులో శిక్షణ ఏర్పాట్లు విస్తృతంగా చేయడానికి తెలుగు అకాడమీ అంగీకరించింది. ఈ ఆగస్టు మాసంలోనే శిక్షణ ప్రారంభమవుతుంది. సుమారు ఒక వెయ్యి మంది ఉద్యోగులకు ఈ శిక్షణ గరుపుతారు.

7. శాఖాపదకోశాలు : సుమారు 50 ప్రభుత్వ శాఖలకు శాఖా పదకోశాలు తయారై ఖాదుకలో వున్నాయి. మిగతా శాఖా పదకోశాలు కూడా వెలువరించే ప్రయత్నము జరుగుతోంది.

8. శాసనాల తెలుగు అనువాదం : ఇప్పటి వరకు భారత సంవిధానమూ, మరి ఎనభై రాష్ట్ర, కేంద్ర చట్టాలు అనువాదమై ప్రచురణ అయ్యాయి. ఈ విషయమై

యిక్కడి అనువాద విభాగంతోనూ, న్యాయ శాఖ కార్యదర్శితోనూ యిటీవల ఢిల్లీలో కేంద్ర అధికారులతోను అధికార భాషా సంఘం విస్తృతంగా చర్చలు జరిపింది. ఈ విషయమై త్వరలో ప్రభుత్వానికి తగిన సిఫార్సులు చేసే ఉద్దేశంతో సంఘం వున్నది.

9. కోర్టులలో తెలుగు వాడకం : ఇటీవల ఒక ఉన్నత స్థాయి బృందం తమిళనాడులో తమిళభాషా ప్రగతిని పరిశీలించేందుకు మద్రాసు వెళ్ళి వచ్చింది. ముఖ్యముగా కోర్టు భాషగా అక్కడ తమిళం సాధించిన ప్రగతిని ఇక్కడ ఒక ఉన్నతస్థాయి సమావేశంలో వివరించడం జరిగింది. తాత్కాలికంగా కొన్ని ముఖ్య నిర్ణయాలు తీసుకున్నారు. హైకోర్టువారు ఆమోదం తెలిపిన మీదట ఈ అధికార భాషా సంవత్సరం ముగిసే లోగానే కోర్టు భాషగా కూడా తెలుగు ముందంజ వేస్తుంది.

10. గత నవంబరు 1వ తేదీన పదవీ స్వీకారం చేసిన ఇప్పటి అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షులు, సంఘ కార్యదర్శితో కలిసి సచివాలయంలో ఒకటిన్నర మాసాలపాటు 36 చర్చాగోష్ఠులు జరిపి సుమారు 3500 సచివాలయ సిబ్బందికి, అధికారులకు ప్రభుత్వ అధికార భాషా విధానాన్ని, ఆదేశాలను వివరించారు. ఉపమంత్రిగారితో కలిసి ప్రభుత్వ కార్యదర్శుల సమావేశం ఒకటి నిర్వహించారు. డెప్యూటీ కలెక్టరు హోదాలో ఉన్న ముగ్గురు తనిఖీ అధికారుల సాయంతో 11 జిల్లాలలో అధికార భాషా సంఘం విస్తృతంగా పర్యటించి గణనీయమైన మార్పుకు నాంది పలికారు.

ప్రజల భాషలో పరిపాలన జరగాలనే సూత్రానికి ఈ ప్రభుత్వం కట్టుబడి ఉంది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం అన్ని స్థాయిల కార్యాలయాలపైన అధికార భాష అమలుకు సంబంధించిన అన్ని అంశాలపైన ఒకేసారి దృష్టిని కేంద్రీకరించి కృషిని తీవ్రతరం చెయ్యడంలో ఆశాజనకమైన వాతావరణం ఏర్పడింది. రాష్ట్రి అధికార భాష అమలుకు, అభివృద్ధికి ప్రజలు, ప్రజాప్రతినిధులు, అధికారులు, పత్రికా ప్రతినిధుల సహాయ సహకారాలను ప్రభుత్వం కోరుతుంది.

శ్రీ సిహెచ్ రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారి తరఫున ఈ గౌరవ మంత్రిగారు చేసిన సుదీర్ఘమైన ప్రకటన సారాంశం తెలుగు భాషను అధికార భాషగా చేయడానికి ఆశావహమైన పరిస్థితులు యేర్పడినాయనీ, దానితో సంతృప్తి పడవలసిందిగా అనేక వివరాలు చెప్పారు. ఈ సుదీర్ఘమయిన ప్రకటనలోని వివిధ అంశాలతో నేను భేదించదలంచేదు. కాని తెలుగు భాషను పరిపాలనా భాషగా, కోర్టులలోనూ వాడుక భాషగా, ఇతర అన్ని రంగాలలో వ్యవహారాలు తెలుగు భాషలోనే జరగాలన్న పోరాటం చాలాచారిత్రాత్మకమైంది. చాలాసుదీర్ఘమైంది. 1913లో జరిగిన ప్రథమ ఆంధ్ర

మహాసభలో ఆంధ్రదేశంలో తెలుగు పరిపాలనా భాషగా వుండాలని దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు గర్జించారు. అప్పటినుంచి తెలుగు పరిపాలనాభాషగా వుండాలన్న పోరాటం జరుగుతోంది. కనీసం స్వాతంత్ర్యంవచ్చాక అయినా ఇది సాధించుకొంటామనుకొన్నాం. 1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చాక ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావాలనుకొన్నాం, ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడినాక విశాలాంధ్ర కావాలనుకొన్నాం. విశాలాంధ్ర ఏర్పడిన తరువాత అధికార భాషా చట్టం కావాలని చర్చించగా, చర్చించగా 1960లో అధికార భాషా చట్టం తెచ్చారు. అధికార భాషా చట్టాన్ని నిర్వహించడానికి ఆ తరువాత కమీషన్లు యేర్పాట్లు చేశారు. 3, 4 కమీషన్‌లు వచ్చాయి. కాని ఈ పరిణామాలను చూస్తుంటే తెలుగు భాషను తొందరగా అధికార భాషగా తీర్చిదిద్దడానికి యుద్ధ ప్రాతిపదికపై అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడం గానీ, ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకోవడంగానీ, అవసరమైన కేటాయింపులుచేసి రాష్ట్రాన్ని త్వరగా అభివృద్ధి చేయడానికి, ప్రజాస్వామ్యాన్ని సార్థకం చేయడానికి ప్రభుత్వాలు చిత్తశుద్ధితో కృషి చేయలేదన్న విషయం వేరే చెప్పనక్కరలేదు, అది రుజువైపోయింది. తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం వచ్చాక ప్రత్యేకించి తెలుగు భాషకు, తెలుగు సంస్కృతికి ముఖ్యమంత్రిగారు అయిన ఎన్. టి. రామారావుగారు ఎంత ప్రాముఖ్యత ఇచ్చారో చెప్పనక్కరలేదు. వీరి కాలంలోనైనా అనతికాలంలో తెలుగు భాష పరిపాలనా భాషగా మారుతుందనీ, అందుకు తగిన చర్యలు తీసుకొంటారనీ ఆశించాం. కాని ఇప్పుడు మంత్రిగారు చదివిన సమాధానం ప్రకారం చూస్తే గవర్నమెంట్ ఆర్డర్లలో 7 శాతం మాత్రమే తెలుగులో జారీ చేస్తున్నారు, 7 శాతం మాత్రమే తెలుగు భాష అమలు జరుగుతున్నదంటే ఇంకా 93 శాతం ఇంగ్లీషులోనే వున్నాం. ఎందుకు ఈ మందకొడి ప్రయాణం, ఎందుకు ఈ ఇష్టంలేని కార్యక్రమం అని అడుగుతున్నాను. మంత్రిగారికో లేక ముఖ్యమంత్రిగారికో ఇష్టంలేదని కాదు, కాని మనది ఉక్కు చట్రం. ఈ తెలుగు భాష అమలేకాదు, ఏ కార్యక్రమం తీసుకొన్నా, ఏ సిద్ధాంతాన్ని అయినా ఈ ఉక్కు చట్రంలో కూర్చున్న యంత్రాంగం ద్వారా అమలు చేద్దామంటే "కుక్కతోక పట్టుకొని గోదావరి ఈదినట్టుగా" ఉంది. మీరు ఒకదాని తరువాత మరొకటి—ఇలా అనేకానేక వైఫల్యాలు చవిచూశారు, అందులో తెలుగుభాష అమలు చేయలేకపోవడం ప్రధానమైన వైఫల్యం. అందువల్ల మీరు విప్లవాత్మకమైన మార్పులుతేవాలి. ఒక కాలపరిమితిపెట్టి విద్యారంగంలో మాతృభాష వుండేట్టు ఆలాగే కోర్టులలో తెలుగు భాష అమలు జరిగేట్టు, పరిపాలనా భాషగా తెలుగును సంపూర్ణంగా అమలు చేయాలని ఒక శాసనం చేస్తే కానిదేమీలేదు. తెలుగు భాషను అధికార భాషగా అమలు చేయడానికి ప్రధానమైన ఆటంకం అధికారభాషా చట్టంలోని సెక్షన్-4. ఆ సెక్షన్‌లో తెలుగు భాషతోపాటు ఇంగ్లీషు కూడా అధికార భాషగా ప్రక్కప్రక్కనే

ప్రయాణం చేస్తుందని చెప్పుకొన్నాం. అది తొలగించి తెలుగులోనే అంతా జరగాలన్నది శిలాక్షరంగా మారితే, తప్పక అధికారులు తెలుగు భాషను పరిపాలనా భాషగా అమలు చేస్తారు. అప్పుడు దానిని వ్యతిరేకించిన వారికి శిక్షలు వేయడానికి అస్కారం వుంటుంది. కాబట్టి సెక్షన్-4 ను తీసివేసి విధిగా తెలుగు భాష పరిపాలనా భాషగా వుండాలన్న నిబంధనపెట్టి, దానిని ఉల్లంఘించిన వారిపై కఠినమైన చర్య తీసుకొంటామని చెబితే కనీసం వచ్చే 4, 5 సంవత్సరాలలోనయినా పరిపూర్ణంగా తెలుగును పరిపాలనా భాషగా మార్చే అవకాశం ఉంది తప్ప అలా చేయకపోతే అది సాధ్యం కాదు.

మనం తీసుకున్న చర్యలు కొంతవరకు ఉపశమనం కల్పించవచ్చు 7, 8 శాతము అనే యీ ప్రభుత్వాల ప్రయాణం వల్ల యింకా 25 సంవత్సరాలు జరిగినా, తెలుగుభాష పరిపాలనా భాషగా మారడం అసంభవం. మీరు ఖచ్చితమైనటువంటి టైమ్ బౌండ్ కార్యక్రమాలను తీసుకొని ఎన్ని మాసాల్లో, ఎన్ని సంవత్సరాలల్లో మొత్తం యీ యొక్క పరిపాలనను తెలుగులోకి, సంపూర్ణంగా తీసుకువస్తారు? ఇంగ్లీషును పూర్తిగా యెత్తివేస్తారా? ఉదయ 11-10

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— అధ్యక్షా, ముఖ్యంగా ఎడ్యుకేషన్‌లోను, కోర్సులలోను, అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లోను కూడా, పూర్తి స్థాయిలో తెలుగును ఉపయోగించాలి అనే టటువంటి సూచనతో నేను ఏకీభవిస్తున్నాను. అలాగే సెక్షన్ 4లో తెలుగుతో బాటు ఇంగ్లీషును కూడా కొన్నేళ్ళపాటు వుంచాలి అన్నటువంటి క్లాజును డిలీట్ చేస్తే బాగుంటుందని రాజేశ్వరరావుగారు చేసిన సూచనను పరిశీలించడం జరుగుతుంది. జీవోల విషయంలో ప్రస్తుతం 7 శాతం వరకు తెలుగులో అమల్లో వున్నాయి. మిగతావి కూడా తప్పకుండా చేయడం జరుగుతుంది. "విభవ" సంవత్సరాన్ని అధికార భాషా సంవత్సరంగా, తెలుగు అధికార భాషా సంవత్సరంగా నిర్ణయించడం జరిగింది. "యుద్ధ ప్రాతిపదిక" అనే మాట వాడలేదే తప్ప తప్పకుండా "విభవ" నామ సంవత్సరములో తెలుగును అధికార భాషగా రూపొందించాలనే భావంతో కార్యక్రమాన్ని రూపొందించడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. తప్పనిసరిగా, జిల్లాలలో మాత్రం అన్ని స్థాయిలలో అధికార భాషగా తెలుగు చాలా ఉపయోగకరంగా వుందని మనవి చేస్తున్నాను. రాష్ట్ర స్థాయిలో, ముఖ్యంగా డైరెక్టరేట్ సెక్రటేరియట్ స్థాయిలో మాత్రము 7 శాతము వున్న యీ అభివృద్ధిని మరింత పెంపొందింపజేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— అధ్యక్షా, మొత్తం సమాధానాన్ని చూస్తే, ఫండమెంటల్‌గా ప్రభుత్వ ఆలోచనలో మార్పు రావలసిన అవసరం వున్నది. [illegible]

త్సరాలు అవుతున్నది ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం యేర్పడి. అధికార భాషా చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టి 22 సంవత్సరాలు అవుతున్నది. అమలు జరుగుతున్న శాతం మాత్రము 15 నుండి 20 శాతం అని అన్నారు. మొత్తంమీద యిది నత్తనడక అని చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడు జరుగవలసిన మార్పులు యేమిటి? కామ్రేడ్ రాజేశ్వరరావుగారు కొన్ని సూచనలు చేశారు. వారు చాలా పటిష్ఠ స్పందించారు, సంతోషం. కానీ అంతకంటే లోతుకు పోవలసిన అవసరం వున్నది. మొట్టమొదటి సంగతి ఇంజినీరింగ్, మెడిసన్, సైన్స్, వీటికి సంబంధించిన పాఠ్య గ్రంధాలను తెలుగులో అనువదించడానికి, బోధించడానికి, తక్షణమే ఒక ఆరు నెలలలోనో, ఏడాదిలోనో కృషి చేయబడి నిర్ణయం తీసుకోబడాలి. ఇది పటిష్ఠ ఉర్దూ భాషలో ఇంజనీరింగ్, మెడిసన్, లా, వుండేవి. దానికి వున్న ఆదరణ కూడ తెలుగుకు లేదు కనుక, అమలు జరుగలేదు. తెలుగులో ఉత్తీర్ణులయిన వారికి మాత్రమే ఉద్యోగాలలో ప్రాధాన్యత వుంటుందని ప్రకటించి, ఆ ప్రకారం మీరు ఉద్యోగాలు యిప్పిస్తే, అందరూ విధిగా తెలుగును నేర్చుకుంటారు. ఇప్పుడు, తెలుగు భాషలో ఉత్తీర్ణులైన వారికి తెలుగు భాషా పాండిత్యం తప్ప, ప్రయివేటు వాడకానికి తప్ప విలువ లేదు. ఈ సంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ వారు నిర్వహించిన పరీక్షల్లో కూడా తెలుగుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. ఇంగ్లీషు, హిందీని విధిగా వుండాలని వారు పెట్టారు. లేకపోతే ఉద్యోగాలు ఇవ్వము అంటున్నారు. మంత్రిగారికి తమద్వారా మనవి యేమిటంటే, తెలుగులోనే ఉత్తీర్ణులైన వారికి ఉద్యోగాలు యివ్వబడతాయని, ప్రాధాన్యత యివ్వబడుతుందని ఖచ్చితంగా చెప్పాలి. అదే విధంగా చేయాలి. అన్ని స్థాయిలలోను విద్యా బోధనకు కావలసిన సైన్స్, ఇంజనీరింగ్, యివన్నీ కూడా తెలుగులో పూర్తి చేయాలి. ఈ రెండు పనులను చేయడం కోసం ఒక టైమ్ బౌండ్ కార్యక్రమాన్ని ప్రకటించండి. ఫలానా టైమ్ లోపల చేస్తామని గట్టిగా ప్రకటించాలి. మరో విషయం, మంత్రిగారు మాట్లాడుతూ తెలుగును "ప్రాంతీయ భాష" అన్నారు. దురదృష్టం యేమిటంటే మన రాజ్యాంగం లోనే వివిధ జాతులయొక్క మాతృభాషలను "ప్రాంతీయ భాషలు" అన్నారు. ప్రజలను "ప్రాంతీయ ప్రజలు" "రీజినల్" అనే మాట రాజ్యాంగ చట్టంలో వుంది. దాన్ని తొలగించవలసిన అవసరం వుంది. మనది బహుజాతులు కలిగిన దేశం. అందువల్ల "మన జాతి, మన భాష" అనండి! జాతి అంటే హిందీ అన్న అవగాహనతో మంత్రిగారు వున్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— చిన్నసూచన. కాన్‌స్టిట్యూషన్‌లో 14 భాషలు, యిన్‌క్లూడింగ్ ఉర్దూ, నేషనల్ ల్యాంగ్వేజెస్‌గా పరిగణించబడ్డాయి.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— అధ్యక్షా, ఆర్టికల్‌లో ఇంకొకచోట "రీజినల్" అని పెట్టారు. రీజినల్ అనే పదం మన నోటి వెంట రాకూడదు. రాజ్యాంగ చట్టంలో మార్పు తేవలసిందిగా పార్లమెంట్ సభ్యులను కోరాలి.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— ఉద్యోగాలు ఇచ్చేటప్పుడు తెలుగు నేర్చిన వారికే యిస్తామని చెప్పడం, అటువంటి నిర్ణయం ఏది జరగలేదు.

శ్రీ యం. ఓంకార్ :— అధ్యక్షా, అటువంటి నిర్ణయం లేదు కనుకనే అమలు జరగడంలేదు. నిర్ణయం ప్రకటించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. లేకపోతే అమలు లోకిరాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : తెలుగుభాష నేర్చుకున్న వారికి ఉద్యోగాలలో ప్రాధాన్యత ఇవ్వనంతవరకు తెలుగు నేర్చుకునే ప్రసక్తే లేదు. పాలసీని ఎడాప్ట్‌చేసి యింప్లిమెంట్ చేయాలి. లేకపోతే ల్యాంగ్వేజ్ యాక్టు ఎందుకు పెట్టారు? మన రాష్ట్రంలో ఎప్పుడు తెలుగు రావాలి? వారి సూచనలను పరిశీలించి, త్వరగా అమలు చేయడానికి ప్రయత్ని స్తామని చెప్పండి.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :—పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్‌లో మాత్రం, తెలుగులో పరీక్ష వ్రాసిన వారికి 5 గ్రేస్ మార్కులను ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఆ విధంగా తెలుగుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం జరుగుతోంది అందువల్ల తెలుగులో పరీక్ష వ్రాయడానికి ఎంతో మంది సంకల్పించడం జరుగుతోంది. సభ్యులు మనవి చేసినట్లుగా తప్పనిసరిగా తెలుగులో వ్రాసిన వారికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం గురించి ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తుంది,

మిస్టర్ స్పీకర్ :— మీరు రాజ్యాంగ సవరణ గురించి చెప్పలేదు. దానికి ఏద యినా ప్రతిపాదన వుందా? పరిశీలిస్తారా?

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— అధ్యక్షా, అటువంటి ప్రతిపాదన ప్రస్తుతానికి లేదు. పరిశీలించడం జరుగుతుంది. ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ సి. హెచ్. విద్యాసాగరరావు :— అధ్యక్షా, "విభవ" సంవత్సరాన్ని తెలుగు అధికార భాషా సంవత్సరంగా అంకితం చేశామని అన్నారు. అంకితం చేశారు—బాగానే వుంది. కానీ ఈ అంకితం చేయడం అనేది ఇంగ్లీషులో చేశారు. తెలుగుదేశం ప్రభు త్వం అధికారం లోకి వచ్చిన తరువాత ఈ 5 సంవత్సరాలలో ఎన్నో చర్యలను తీసు కుంటామని చెప్పినా, ఎట్టి పరిస్థితులలోను ఇది ముందడుగు వేయలేదని స్పష్టంగా చెప్పక తప్పదు. మన రాష్ట్రానికి ప్రక్క, ప్రక్కనే వున్న కర్ణాటక, తమిళనాడులలో,

నిర్దాక్షిణ్యంగా అఫిషియల్ ల్యాంగ్వేజ్ వ్యతిరేకించిన వారిపైన కఠోర నిబంధనలను పెట్టి, కార్యదక్షతతో వారి వారి రాష్ట్రాలలో చక్కగా అమలు చేయగలిగారు. మన రాష్ట్రంలో విఫలం అయినారని చెప్పడానికి వెనుకంజ వేయడంలేదు. తెలుగు భాషను అధికార భాషగా చేసినప్పటికి ముఖ్యంగా యూనివర్శిటీ స్థాయిలో, పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ స్థాయిలో వారికి కావలసిన పుస్తకాలను, తెలుగులో పరీక్షల సమయానికి కూడా ప్రింటు చేయలేని పరిస్థితి ఈ రాష్ట్రంలో వుంది. దానికి కారణం తెలుగు అకాడమికి నిధులు సమకూర్చక పోవడం, సిబ్బందిని సమకూర్చక పోవడం, ఇటువంటి అభ్యాసన్న, అయోమయ పరిస్థితి మన రాష్ట్రంలో వుంది. అఫిషియల్ ల్యాంగ్వేజ్ యాక్టులోని సెక్షన్-4 లో ఇంగ్లీషు అని వుంటే, మంత్రిగారు ఎంత కఠినంగా అమలు పరుస్తామని అన్నా అమలు పరచలేరు. పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ వారి గ్రూప్-1 పరీక్షలో ఎంతో చురుకుగా పాల్గొని, నైపుణ్యం కలిగివుండి కూడా ఇంగ్లీషులో సరిగా మార్కులు రాని కారణంగా వారు ఎలిజిబుల్ కావడం లేదు. గ్రూప్ వన్ పరీక్షలో ఇంగ్లీషు కంపల్సరీ. అన్ని సబ్జెక్టులతో బాటు ఇంగ్లీషులో ఏవరేజ్ మార్క్సు వస్తే క్వాలిఫైడ్‌గా వారు చెబుతున్నారు. పల్లెల నుండి వచ్చిన వారు, తెలుగు మీడియంలో చదువుకున్న వారు బాధపడుతున్నారు. గ్రూప్ వన్ పరీక్షలు పాసయిన తరువాత ఇంగ్లీషులో ట్రైనింగు వుంటుంది. ఇన్ని మార్కులు రావాలి అని పెట్టడం వల్ల ఎంతో నైపుణ్యంగల వారు పాస్ కాలేక పోతున్నారు. దాన్ని తీసివేయడానికి ఏమి చర్యలు తీసుకుంటారు?

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— అధ్యక్షా, టెక్ట్సు పుస్తకాలు సకాలంలో తెలుగులో ప్రింటు అయ్యే విధంగా తగు చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది. పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్‌లో ఇంగ్లీషులో మినిమం మార్కులు రానందున ఎక్కువ మంది విద్యార్థులు ఫెయిల్ అవుతున్నారనే విషయాన్ని సభ్యులు మా దృష్టికి తెచ్చారు. ఈ విషయంలో పరిశీలించి తగు చర్యలను తీసుకోవడం జరుగుతుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— క్లాజ్ 4 గురించి చెప్పండి.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— ఇంగ్లీషు అనే పదం తొలగించే విషయంలో పరిశీలించడం జరుగుతుంది.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగరరావు :— అధ్యక్షా, అంకితాన్ని ఎన్నిసార్లు పరిశీలిస్తారు?

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— అధ్యక్షా, అడ్మినిస్ట్రేషన్‌లో తెలుగుకు ప్రాధాన్యత యివ్వడం జరుగుతుంది. ఒకేసారి తీసివేయడం సాధ్యం కాదు. ఒకేసారి పూర్తిగా ఇంగ్లీషును తీసివేస్తే వచ్చే రియాక్షన్ గురించి కూడా ఆలోచించవలసి వుంటుంది.

మిష్టర్ స్పీకర్ :— ఇంగ్లీషు తీసివేయడం కాదు, తెలుగు మీడియంకి ప్రోత్సాహం ఉండాలి అంటే ఇంగ్లీషుకి ప్రాధాన్యం ఇవ్వద్దు. కాంపిటీటివ్ ఎగ్జామినేషన్స్‌లో 11-20 గ ఉదయ ఇంగ్లీషు ను కంపల్సరీగా పెట్టవద్దు. ఇవన్నీ చేస్తేనే తెలుగు అభివృద్ధి చెందుతుంది. తెలుగు మీడియంకి పోతారు, లేకపోతే కాన్వెంట్ స్కూల్స్‌కి పోతారు.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— పరిశీలించడం జరుగుతుంది.

Mr. Speaker .— Immediately we will take steps అనండి.

శ్రీ సి హెచ్. విద్యాసాగరరావు :— తెలుగు పండిట్స్ విషయం ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు వారి పొందికైన్యం అంతా మాకు ఉత్తరాలు వ్రాయడంలోను, ప్రభుత్వానికి విన్నవించుకోవడం జరిగినా వారిని పెర్మనెంట్ చేయడం లేదు.

Mr. Speaker :— I will get the answer.

శ్రీ కె. ఆదెన్న :— ఇటీవల మన రాష్ట్రములో కొంతవరకు మెరుగ్గా ఉన్నది అన్నది వాస్తవం. అయితే గౌరవ సభాధ్యక్షులు కూడా ఇటీవల సెక్రటేరియట్‌లో తనిఖీ చేసినప్పుడు అక్కడ తెలుగు సరిగా అమలుకావడం లేదనే ఆవేదన వ్యక్తం చేయడం జరిగింది. ముఖ్యంగా సెక్రటేరియట్‌లో, జిల్లా స్థాయిలో, మండల స్థాయిలో తెలుగులో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరగడం లేదు. కనీసం మండల స్థాయిలో కూడా ఇంగ్లీషు లోనే జరుపుతున్నారు. ప్రభుత్వం వారు ముఖ్యంగా సెక్రటేరియట్, జిల్లా, మండల స్థాయిలలో తెలుగులో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు చేసినప్పుడే కొంతవరకు తెలుగును అధికార భాషగా అమలు చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అయితే సెక్షన్ 4 ను డిలెట్ చేయడానికి ప్రభుత్వం వెంటనే చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— మండల స్థాయిలో మాత్రం ఇంగ్లీషు లో కరస్పాండెన్స్ చేయకూడదని ఆదేశాలు జారీ చేయడం జరిగింది. కేవలం తెలుగులో మాత్రమే కరస్పాండెన్స్ చేయాలని ఆదేశాలు జారీ చేయడం అయింది. జిల్లా స్థాయిలో కూడా 1:1 టైపిస్టు పోస్టులనుబట్టి ఆ పోస్టులకు టైప్‌రైటర్స్ కూడా ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అక్కడ వీలైనంత ఎక్కువగానే తెలుగులో కరస్పాండెన్స్ చేయవలసిందిగా ఆదేశాలు జారీ చేయడం అయింది సెక్రటేరియట్‌లో మాత్రం తప్పనిసరిగా ఇక ముందు ఎక్కువ స్థాయిలో తెలుగులో కరస్పాండెన్స్ జరిగేటట్లు చూడడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోవడం అవుతుంది.

మిష్టర్ స్పీకర్ :— తెలుగు పండితుల గురించి చెప్పండి.

శ్రీ కె. ఆదెన్న :— స్పెషల్ గ్రేడ్ టీచర్స్‌ను రెగ్యులరైజ్ చేస్తున్నారు. తెలుగు పండితులు మాత్రం రు. 390 జీతముతో అలాగే ఉన్నారు.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— విద్యాశాఖతో సంప్రదించి దానిపై చర్యలు తీసు కుంటామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ నాయని నరసింహారెడ్డి :— తెలుగు భాషను అధికార భాషగా నాలుగు సంవ త్సరాల తరువాత తెలుగు దేశం ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవడం జరిగింది, సంతోషం. ఏది ఏమైనప్పటికి కూడా కార్యక్రమమైతే ప్రారంభమైంది. కాని ఇది కేవలం సెక్రె టేరియట్ స్థాయి నుంచి మార్పు జరిగితేనే క్రింది స్థాయిలో మార్పు జరుగుతుంది. మండల స్థాయిలో తెలుగు అమలు కావాలంటే సెక్రటేరియట్ స్థాయి నుంచి తెలుగులో కరస్పాండెన్స్ ప్రారంభం కావాలి అప్పుడే క్రింది స్థాయిలో-జిల్లా, మండల స్థాయి లలో అమలు జరుగుతుంది. అందుచేత పై స్థాయిలో మార్పు తీసుకురాకపోతే క్రింది స్థాయిలో మార్పు తొందరగా రాదు. బ్యురోక్రసీ ఉంది. వారు ఇంగ్లీషు భాషకు బానిసలయిపోయారు. అందుకే దీనికి వారు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. ఇందుకు సెక్షన్ 4 తొలగించినట్లయితే తప్పని సరిగా మార్పు వస్తుంది. అసెంబ్లీలో కూడా కొన్ని మాత్రమే తెలుగులో ఇస్తున్నారు. ఇంగ్లీషులోనే ఎక్కువగా ఉన్నాయి మన అసెంబ్లీ లోనే అన్నీ తెలుగులో రావడం లేదు. మంత్రిగారు ఇంటరెస్ట్ తీసుకొని యుద్ధ ప్రాతి పదిక మీద తెలుగు అన్ని రంగాలలో వచ్చేటట్లు చూడాలి. కర్నాటక, తమిళనాడు రాష్ట్రాలలో వారి మాతృ భాషలోనే అన్నీ ఉంటాయి. సైన్ బోర్డ్సు ఫస్ట్ ప్రిఫరెన్స్ మాతృ భాషకు ఇచ్చాక, ఇంగ్లీషుకు యివ్వడం జరుగుతోంది. మన దగ్గర ఫస్ట్‌ప్రిఫరెన్స్ ఇంగ్లీషుకే ఇవ్వడం జరుగుతోంది. బానిసత్వం నుంచి ఇంకా విముక్తి కాలేదు. దీని నుంచి బయటపడాలి అంటే సెక్షన్ 4 తప్పనిసరిగా తొలగించాలి. తెలుగులో పాస యిన వారికే అన్ని ఉద్యోగావకాశాలు దొరుకుతాయి అనే ఆశలు అప్పుడే కలుగుతాయి. మంత్రిగారు ఇంటరెస్ట్ తీసుకొని దీనిని పకడ్‌బందీగా చేసినట్లయితే తెలుగుకు న్యాయం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. కొన్ని చట్టములు తెలుగులోకి అనువదించి ముద్రిస్తు న్నారు. అది ఇంకా పెద్ద ఎత్తున ముద్రించి ప్రజలకు తెలుగులో చట్టాలుదొరికేటట్లు ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పి నేను కోరుతున్నాను.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— సెక్షన్ 4-ఇంగ్లీషు వాడకాన్ని తొలగిస్తే మనము ఆశించినటువంటి రిజల్ట్స్ వస్తాయనే లభిప్రాయముతో నేనూ ఏకీభవిస్తున్నాను దానిని పరిశీలించి త్వరలోనే తగు చర్యలు తీసుకోవడం జరుగుతుందని మనవి చేస్తున్నాను.

మిష్టర్ స్పీకర్ :— కర్నాటక, తమిళనాడు రాష్ట్రాలలోని అఫిషియల్ ల్యాంగ్వేజ్ కమిషన్స్‌కి సర్టెన్ పవర్స్ ఉన్నాయి. అవి లేకుంటే ఇంప్లిమెంటేషన్‌లో బాధ కలుగుతుంది. కాబట్టి కొన్ని పవర్స్‌కి అఫిషియల్ లాంగ్వేజ్ కమీషన్‌కి ఇవ్వడానికి ఏదైనా ఆలోచనలో ఉందా? అది కొంచెము ఆలోచించండి. Then things will become all right.

శ్రీ డి. వీరభద్రరావు :— మన రాష్ట్రములో ఉన్నటువంటి అధికార భాషా సంఘం భాష గురించి పరిశీలించి దాని అభివృద్ధికి తగిన సలహాలు ఇవ్వడానికి మాత్రమే ప్రస్తుతం అధికారం కలిగి ఉంది. అధికారాలు, తెలుగు భాషా సంఘం పరిధిని పెంచడానికి తగినటువంటి ఆలోచన చేయడం జరుగుతుంది.

శ్రీ సి.హెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— టైమ్ చెప్పమనండి.

Mr. Speaker :— Again he will bring it to the notice of the House.

సభా సమక్షమునందు వుంచిన పత్రము :

Mr. Speaker :— The Paper is deemed to have been laid on the Table of the House.

The following Paper was laid on the Table of the House :

Notification issued in G O.Ms. No. 371, G.A (OL.I) Dept.

"A copy of the notification issued in G O.Ms. No. 371, G.A. (O.L.I) Dept , dt 28-6-1988 as required under sub-section (2) of section 8 of the Andhra Pradesh Official Language Act, 1966."

ప్రభుత్వ బిల్లులు :

(1) 1988, ఆంధ్రప్రదేశ్ వృత్తులు, వ్యాపారాలు, ఆజీవికలు, ఉద్యోగముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు :

Minister for Commercial Taxes (Sri K. Kala Venkata Rao):— Sir, I beg to move :

"that leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Tax on Professions, Trades, Callings and Employments (Amendment) Bill, 1988."

Mr. Speaker :— Motion moved.

The question is :

"that leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Tax on Professions, Trades, Callings and Employments (Amendment) Bill, 1988."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was introduced.

(2) 1987, ఆంధ్రప్రదేశ్ రహదారుల (ఒరుసుకొను కట్టడముల పెరుగుదల నివారణ, దురాక్రమణ తొలగింపు) బిల్లు
(1987 సంఖ్య 49 నెం. ఎల్.ఏ బిల్లు)

Minister for Roads and Buildings (Sri K. Jana Reddy) :— Sir, I beg to move :

"that leave be granted to introduce for continuance of the Andhra Pradesh Highways (Prevention of Ribbon Development and Removal of Encroachments) Bill, 1987."

Mr Speaker :— Motion moved.

The question is :

"that leave be granted to introduce for continuance of the Andhra Pradesh Highways (Prevention of Ribbon Development and Removal of Encroachments) Bill, 1987."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was continued.

(3) 1987, ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం (సవరణ) బిల్లు
(1987 సంఖ్య 47 నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు)

Minister for Agriculture and Legislature affairs (Sri Vasantha Nageswara Rao) :— Sir, I beg to move :

"That leave be granted for continuance of the Andhra Pradesh Agricultural University (Amendment) Bill, 1987."

Mr. Speaker :— Motion moved.

The question is :

"That leave be granted for continuance of the Andra Pradesh Agricultural University (Amendment) Bill, 1987."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was continued.

1988-89 సంవత్సరమునకు వార్షిక ఆదాయ వ్యయపట్టిక (బడ్జెట్)
1988-89 సంవత్సరమునకు గ్రాంట్ల కొరకు అభ్యర్థన :

Sri D. Satyanarayana :— Sir, on behalf of Chief Minister, I beg to move :

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 5,25,86,000 under Demand No. IX - Transport Department."

Sri K. Jana Reddy :— Sir, I beg to move :

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 59,00,41,300 under Demand No. XV - Public Works."

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 117,65,69,000 under Demand No. XLIV - Roads and Bridges."

Sri J. R. Pushpa Raj :— Sir, I bed to move :

"that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,85,73,000 under Demand No. XLIII - Minor Port Demand."

Mr. Speaker :— Motions moved.

I request the Members to move their cut motions.

Demand No. IX Transport Department Rs. 5,25,86,000/-

Sri N. Raghava Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000 for Transport Department by Rs. 100/-

నల్లగొండ జిల్లాలోని మంగలపెల్లి, పట్టిమర్తి, దుగినవెల్లి గ్రామాలకు వేసిన బస్సులు ఆపు చేసిన దానికి నిరసనగా.

Sri A. Dharma Rao :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000 for Trantport Department by Rs. 100/-

Failure of the Government in Nationalising Private Bus routes in Krishna District and Vijayawada City.

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

For enhancing Busfares abnormally.

To reduce the allotment of Rs 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

For hiring Private buses at very high rates.

Sri N. Indrasena Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ద్విచక్ర వాహనాలపై టాక్సు విధించటానికి నిరసనగా.

Dr. R. Ravindranath Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఆలంపూర్ చౌరస్తాలో ఏ. పి. ఎస్. ఆర్. టి. సి. డిపో నిర్మాణము కానందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఆలంపూర్ నియోజకవర్గములో N H 7 మరియు R & B రోడ్డు వెంబడి బస్సు స్టాపులయందు నిర్మాణము చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఆలంపూర్, మానోపాడ్, శాంతినగర్, రాజోలి, ఇటిక్యాల, ఆలంపూర్ చౌరస్తాలో బస్ స్టేషన్‌ల నిర్మాణము కానందుకు నిరసనగా.

Sri B. Bal Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs 100/-

రాష్ట్రములోని అన్ని రూట్లను జాతీయం చేసి ప్రయివేటు బస్సులను కాక ఆర్. టి. సి. బస్సులను యింతవరకు ప్రతి వూరికి బస్సును వేస్తామని చెప్పినప్పటికి రానందులకు నిరసన తెలియచేయుచున్నాము.

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

కార్వాన్ నియోజక వర్గంలో ఆర్. టి. సి. బస్సులు స్కూల్స్ మరియు ఆఫీసు వేళలలో సమయములో రానందులకు నిరసన తెల్పుచున్నాను.

Sri D. Chinna Mallaiah :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఆర్.టి.సి. చార్జీలు దఫదఫాలుగా పెంచుతున్నందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

ఆర్.టి.సి. బస్సులు నడవలేని రోడ్లను కూడ జాతీయంచేసి రవాణా సౌకర్యాలు తగ్గించినందుకు నిరసనగా.

Sri P. Venkatapathi :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

గుంటూరు జిల్లా, సత్తెనపల్లి - నుదురుపాడు రైల్వే స్టేషన్ మధ్య ఆర్. టి. సి. బస్సులు నడపనందుకు నిరసనగా.

Sri N. Indrasena Reddy :— Sir, I beg to move that ·

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

విజయవాడ నగర్, గ్రామీణ బస్సు రూట్లను జాతీయకరణ చేయకపోవడంలో జాప్యానికి నిరసనగా.

Sri A. Narendra :— Sir I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 5,25,86,000/- for Transport Department by Rs. 100/-

తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఆర్. టి. సి. బస్సుల సౌకర్యంగాని టాటా బస్సులు వేయలేనందుకు నిరసనగా.

Demand No. XV Public Works for Rs. 59,00,41,300/-

Sri N. Raghava Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

నల్లగొండ, మిర్యాలగూడెం రోడ్ ప్రక్కలు దిగబడుతున్నా రిపైర్ చేయని దానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

నల్లగొండ జిల్లా, గరిడేపల్లి, పానుగోడు మీదుగా సూర్యాపేటకు వచ్చే రోడ్ పెద్ద పెద్ద గుంటలు పడి నడవరాకుండా ఉన్నదాన్ని రిపైర్ చేయనందుకు నిరసనగా.

Sri V. Jayapal :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

For not taking immediate steps to repair 3 KM. road in between Chennapur and Recgodu in Warangal District.

Sri D China Mallaiah :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

శనిగరం నుండి గుండ్లపల్లి కరీంనగర్ వరకుగల పి.డబ్ల్యు.డి. రోడ్ వైడింగ్ మరియు పూర్తి డాంబర్ చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

హుస్నాబాద్ నుండి కొత్తపల్లి హైదరాబాద్ రోడ్ వరకు గల జిల్లా పరిషత్ రోడ్డును పి డబ్ల్యు.డి. తీసుకోనందులకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 59,00,86,000/- for Public Works by Rs. 100/-

హుస్నాబాద్ నుండి ఎలకతుర్తి వరకు గల రోడ్డును రిపేరు, వైడింగు చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

ఎలకదుర్తి నుండి కరీంనగరం వరకు గల రోడ్డు వైడింగ్ డాంబర్ చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

హుస్నాబాద్ 30 పడకల హాస్పిటల్ చుట్టూ కాంపౌండ్ వాల్ నిర్మాణం చేయనందుకు నిరసనగా.

Sri B. Venkateswara Rao :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

బోనకల్ అడ్డరోడ్డు నుండి వయ మధిర, ఎర్రుపాలెం మీదుగా విజయవాడ పోవు రోడ్డు గుంటలు పడి, వెడల్పు తక్కువగా ఉండి వాహనాలు నడవడానికి వీలులేనంత అధ్వాన్న స్థితిలో ఉన్న రోడ్డు మరమ్మతులు గాని, వెడల్పు గాని చేయకుండా సంవత్స రాల తరబడి నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నందుకు నిరసనగా

Sri A. Dharma Rao :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

Failure to expedite the Buildings works.

Sri R. Ravindranath Reddy :— Sir, I beg to move that

To reduce the allotment of Rs. 59,00,41,300/- for Public Works by Rs. 100/-

ఆలంపూర్ నియోజకవర్గములో ఎన్. హెచ్. 7 నుండి ఆర్. అండ్ బి. రోడ్డు వయా మానోపాడు జడ్. పి. రోడ్డును ఆర్. అండ్ బి. లోకి ట్రాన్స్ఫర్ కానందుకు నిరసనగా.

Demand No. XLIII Minor Port Department Rs. 3,85,73,000/-

Demand No. XLIV Roads & Bridges Rs. 117,65,69,000/-

Sri V. Jayapal :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

For not taking over the Panchayat Raj Road from Regondu Rad to Garimillapally which is in most backward area.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

For tardy progress of C. D. works the R & B Road from R & B Road to Nizamsagar.

Sri A Dharma Rao :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges Department by Rs. 100/-

Failure of the Government for not undertaking repair works of the bad roads in the State.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000 - for Roads and Bridges by Rs. 100/-

Failure of the Government to acquire any new roads either from Zilla Praja Parishads or from other authorities for the last 5 years.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Road and Bridges by Rs. 100/-

Failure of the Government to sanction construction of a cause way in the river Krishna between Kollur in Guntur District and Srikakulam in Krishna District.

Sri N. Indrasena Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

వరంగల్ జిల్లాలో రోడ్లు భవనాల శాఖ కంట్రాక్టర్‌లు మరియు అధికారులు కుమ్మక్కై 23 లక్షల రూపాయలు స్వాహా చేసినా చర్య తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

Sri R. S. Vasu Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

మాతన్‌షెట్టిపల్లి నుండి వెల్దుర్తి మీదుగా తూప్రాన్ వరకు 35 కిలోమీటర్ల రోడ్ ఆర్ అండ్ బి వారి ఆధీనములోనికి తీసుకొనుటలో విఫలమయినందుకు నిరసనగా.

Dr. B. Venkateswara Rao :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ఖమ్మం నుండి వైరా మీదుగా రాజమండ్రి, కొత్తగూడెం వగైరా పట్టణాలకు పోవు ట్రంక్ రోడ్డుకు, వైరా, తల్లాడలకు మధ్య ఉన్న వైరానదికి ఉన్న కాజ్ వే నిజాం

కాలం నాటిది. ఏ మాత్రం వర్షం కురిసినా వాహనాలు రోజుల తరబడి నిలిచిపోతాయి. దీనిపై ఓవర్ బ్రిడ్జి నిర్మించనందుకు మరియు ఖమ్మం నుండి వయా మధిర విజయవాడ పోవు రోడ్డుకు సిరిపురం కలకోటల మధ్య వైరానదిపై ఉన్న కాజ్ వే ఏ మాత్రం వర్షం కురిసినా, వరదలు వచ్చినా రోజుల తరబడి వాహనాలు నిలిచిపోతున్నప్పటికీ ఓవర్ బ్రిడ్జి నిర్మించనందును నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs· 100/-

ఖమ్మం—కల్లూరు రోడ్డు మిట్టపల్లి నుండి వయా కుర్నవెల్లి, పెదకోరుకొండి వరకు పోవు రోడ్డు కాడావారిచే కుర్నవెల్లివరకు బి. టి. చేయబడి, ఆర్ అండ్ బి కి వప్పచెప్పిన రోడ్డున కుర్నవెల్లి నుండి పెదకోరుకొండి వరకు పోవు 6 కి.మీ. రోడ్డును కనీసం మెంటలింగ్ చేయకుండా గుంటలు పడి మట్టిరోడ్డుగా వుంచినందుకు నిరసనగా.

Sri A. Narendra :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

వరంగల్ జిల్లాలో ఆర్ అండ్ బి కాంట్రాక్టర్సు మరియు అధికారులు కుమ్మక్కుని 23 లక్షల రూపాయలు స్వాహా చేసిననూ, చర్య తీసుకోనందులకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

స్టేట్ హైవే (ఉప్పల్ టు వరంగల్) పై ఉన్న రైల్వే గేటులను తప్పించి ఆయా గేటులపై ఓవర్ బ్రిడ్జిలు వేసే ప్రతిపాదన లేనందుకు నిరసనగా.

Dr. R. Ravindranath Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

అలంపూర్ నియోజకవర్గములో మాన్‌దొడ్డి, యాపదిన్నె, కోయిల్‌దిన్నె, జిల్లాపురం వాగులపై బ్రిడ్జిలు నిర్మాణము కానందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,67,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

అలంపూర్ నియోజకవర్గములో ఆర్ అండ్ బి రోడ్డు నుండి రాజోలి వరకు జిల్లా పరిషత్ రోడ్డును ఆర్ అండ్ బి లోకి మార్చనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ఆలంపూర్ నియోజక వర్గములో పాన్నిపాడల వాగు మీద బ్రిడ్జి కానందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ఆలంపూర్ నియోజకవర్గములో ఆర్ అండ్ బి రోడ్డు నుండి ధీమవరం రోడ్డు వయా లింగనవాయ మరియు క్యాతూరు జిల్లా పరిషత్ రోడ్డు ఆర్ అండ్ బి లోకి మార్చ నందుకు నిరసగా.

Sri B. Bal Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

హైదరాబాద్ నగరములోని మూసీనదిపైన ముస్లీ జంగ్ బ్రిడ్జిను వెడల్పు చేసే పనిని యింత వరకు ప్రారంభించనందులకు మేము నిరసన తెలియచేయుచున్నాము.

To reduce the allotment of Rs 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

హైదరాబాదు మరియు సికింద్రాబాద్ పెద్ద నగరంలో ఇన్నర్ సెక్యూర్యూట్ ట్రెయిన్ యింతవరకు ప్రవేశపెట్టనందులకు మేము నిరసన తెలుపుచున్నాము.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

కార్వాన్ నియోజకవర్గములో సంఘం లంగర్ హౌజ్‌లోని ఆర్ అండ్ బి గాంధీ శాంతి పార్క్‌ను యింతవరకు అభివృద్ధి చేయనందులకు నిరసన తెలుపుచున్నాము.

Sri N. Indrasena Reddy :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs 117,65,69,000/- for Roads and and Bridges by Rs 100/-

చాదర్‌ఘాట్ నుండి హయత్‌నగర్ వరకు నేషనల్ హైవే పైన బ్రిడ్జిస్ వేయ నందులకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

రంగారెడ్డి జిల్లాలోని అబుల్లాపూర్ నుండి ఘటకేశ్వర్ రోడ్డును రోడ్డు భవనాల శాఖలో విలీనం చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs 100/-

శ్రీరాంనగర్‌కి వరల్డ్ బ్యాంకు నుండి కావలిసినంత డబ్బును తెప్పించలేనందుకు నిరసనగా.

Sri Kunja Bojji :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

తాలిపేరు (ఖమ్మం జిల్లా) బ్రిడ్జి క్రింద ఉన్న లో లెవెల్ మార్గము కొద్ది వర్షాలు, వరదలు వచ్చినపుడు గూడ ట్రాఫిక్‌కు తీవ్ర అంతరాయం కలుగుతూ ఉన్నందున అక్కడ ఓవర్ బ్రిడ్జిని నిర్మించమని విజ్ఞప్తులు చేసినప్పటికి చర్యలు తీసుకోనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

ఖమ్మం జిల్లా, కూనవరం మండలం, కూనవరం శబేరా నదియొక్క రేవును రూ. 60,000 కు పాటపాడి రూ. 20,000/- మాత్రమే వేలంపాట డబ్బుగా చెల్లించి తరువాత కిస్తీలు చెల్లించనందుకు నిరసనగా.

Sri P. Venkatapathi :— Sir, I beg to move that :

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

గుంటూరు-అమరావతి రోడ్డు వెడల్పు చేయుట యింతవరకు పూర్తి చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

గుంటూరు నుండి నాగార్జునసాగర్ మీదుగా హైదరాబాద్ వెళ్లు రోడ్డు డబల్ లైను వేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

సత్తెనపల్లి—నరసరావుపేట రోడ్డు వెడల్పు చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

గుంటూరు-మాచర్ల రోడ్డు మేడికొండూరు వద్ద వాగుపై బ్రిడ్జి నిర్మాణం చేయనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

గుంటూరు జిల్లా అమరావతి—దొడ్లేరు రోడ్డుకు ఊటుకూరు—బయ్యవరం మధ్య ఎద్దువాగుపై వంతెన నిర్మించనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 117,65,69,000/- for Roads and Bridges by Rs. 100/-

గుంటూరు జిల్లా, సత్తెనపల్లి-బయ్యవరం రోడ్డు త్వరితగతిని పూర్తిచేయనందుకు నిరసనగా.

Mr. Speaker :— Cut Motions moved.

Now the House is adjourned for 15 minutes for Tea break.

(The House then adjourned at 11-30 a.m.)

సభ ఉదయం 11—48 గంటలకు సమావేశమైనది.

(ఉపసభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

పౌర సరఫరాల శాఖామంత్రి ప్రకటన.

—సభలో తనపై చేసిన ఆరోపణల గురించి.

Mr Deputy Speaker :— The Minister for Civil Supplies wants to make a statement.

శ్రీ ఎం. గోపాలకృష్ణ :— అధ్యక్షా, గౌరవ సీయులైన బి.జె.పి. నాయకులు శ్రీ నరేంద్రగారు 17-8-88 న శాసనసభలో పోలీసు వ్యవస్థ పద్ధులపై ప్రసంగిస్తూ నాపై చేసిన కువిమర్శకు నా విచారాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నాను.

శ్రీరక సరఫరాల శాఖా మంత్రి ప్రకటన : సభలో తనపై చేసిన ఆరోపణల గురించి.

22 ఆగస్టు, 1988 .. 778

నేను 12–7–88న జిల్లా అభివృద్ధి సమీక్షామండలి సమీక్ష సందర్భంలో అధ్యక్షునిగా జిల్లాలో భూసంస్కరణ చట్టం అమలు విధానాన్ని పర్యవేక్షణ చేయు సందర్భములో నన్ను నేను ఆత్మవంచన చేసుకోలేక వివాదాలను గతములో సృష్టించి నామిగులు భూమిని నేను అనుభవిస్తున్న విధానానికి చింతిస్తూ, నా వివాదాలను స్వచ్ఛందంగా తగ్గించుకొని ప్రభుత్వానికి స్వాధీనము చేసి నా మిగులు భూమిని భూమిలేని పేద వర్గాల వారికి ఆగస్టు, 15 వతేదీ, 1988న పంచమని ప్రకటించిన విషయం అందరికీ తెలిసినదే. అందుకు అనుగుణంగా జిల్లా యంత్రాంగం పేద వర్గాల వారికి పంపిణీ చేయుటకు సన్నద్ధులు కాగా నా పాత కౌలుదారులలో ఒకరు ఈ పంపిణీకి అభ్యంతరం తెలుపగా, నా కుటుంబ సభ్యులు నా అభిప్రాయాన్ని మన్నించి చట్టపరంగా జిల్లా మునసబు కోర్టులో ఐ ఏ నెం. 884/88, డేటెడ్ 9–8–88, ఓ యస్ నెం. 604/88 దావా దాఖలా నాపాత కౌలుదారులలో ఒకరైన వి. అప్పారావుని ఈభూమిలోనికి ప్రవేశించకుండా నిరోధిస్తూ ఇంజక్షన్ ఆర్డరు తెచ్చుకోవడము జరిగినది. అంతేగాకుండా, జిల్లా మునసబు, కాకినాడవారు ఐ ఏ నెం. 913/88, డేటెడ్ 12–8–88 ఆర్డర్ దాఖలా అతని దౌర్జన్యాన్ని అరికట్టుటకు పోలీసు సహాయాన్ని ఇవ్వమని పోలీసు శాఖ వారిని ఆదేశించుట జరిగినది. తదనంతరం 42 వ స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ శుభ సందర్భములో తూర్పుగోదావరి మంత్రిగా 18 మంది భూమిలేని నిరుపేదలైన హరిజన, గిరిజన బడుగు వర్గాల వారికి వ్యవసాయ భూమిగానూ, సుమారు 80 మంది నిరుపేదలైన ప్రజలకు నివుల నీడ కల్పించుటకు ఇళ్ళ స్థలాలకుగానూ నామిగులు భూమిని పంపిణీ చేయుట జరిగింది. ఇంకను, సాంకేతిక పరమైన ఇక్కట్లను సవరించి మరి కొంత మంది నిరుపేదలకు నా భూమిని పంచవలసిన అవసరమున్నది. ఎంతో కాలంగా భూసంస్కరణ చట్టం అమలు చేయాలని ప్రజాసంక్షేమాన్ని కాంక్షించే చిత్తశుద్ధి కలిగిన ప్రజా నాయకులు డిమాండ్ చేస్తున్న తరుణంలో నేను చేసిన చర్యను అభినందించుతారని భావించాను. నేను చేసిన చర్య తప్పని ఈ సభకు అనిపిస్తే దానికి, విపరీతార్ధము అన్వయిస్తే, దీనిని బి జె పి సభ్యులుగానీ, నరేంద్రగారుగానీ విమర్శిస్తే, నా విచారాన్ని పేద ప్రజలకు నా సానుభూతిని తెలియపరుస్తాను. మీరే సహకరిస్తే నా జిల్లాలో 90,000 ఎకరాల చక్కటి మాగాణీ మిగులు భూమిని 1,80,000 మంది భూమిలేని హరిజన గిరిజన బడుగు వర్గాల వారికి పంపిణీ చేస్తాను. శ్రీ నరేంద్రగారు తనకు తెలియకుండా ఎంతో దూర ప్రాంతములో జరిగిన సంఘటనకు పూర్తి వివరాలను తెలుసుకోకుండా నేను సభలో లేని సమయంలో నాపై చేసిన ఆరోపణలను ఖండిస్తున్నాను. తాను చేసిన ఆరోపణలకు వారిపై నాకు అనేక రకాల అనుమానాలు కూడా కలుగుతున్నాయని మనవి చేస్తున్నాను.

ఉదయం -50 గం॥ శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— అధ్యక్షా, ఇది ఆరోపణ కాదు. అందరికి తెలిసిన విషయం. సభ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

శ్రీ యం. గోపాలకృష్ణ :— అధ్యక్షా, కోర్టు ద్వారా పోలీసు ప్రొటెక్షన్ వచ్చింది. మంత్రిగా నేను కోరలేదు. డాక్యుమెంట్సు వున్నాయి. కోర్టు డైరెక్షన్స్ ప్రకారం జరిగాయి. అంతేకాని అధికార దుర్వినియోగం జరుగలేదు.

(అంతరాయము)

మిస్టర్ డెప్యూటీ స్పీకర్ :— స్టేట్‌మెంట్ మీద డిస్కషన్ ఎలౌ చేయము. ఒకవేళ శ్రీనరేంద్ర వుండి అడిగితే ఒప్పుకునే వాడిని.

ఎక్సయిజ్ శాఖా మంత్రి ప్రకటన :

—ఎక్సయిజ్ అభ్యర్థనలో జరిగిన తప్పు అంకె గురించి

Minister for Excise (Sri P. Ashok Gajapathi Raju) :— Sir, before I proceed further, I would like to mention the mistake that occurred in para 2 at Page 13 of the Excise Demand (which has already been circulated). The correct position is :

"The total molasses estimated production is 2.68 lakh MTs. This was wrong typed as 2.58 lakh MTs."

1988-89 సంవత్సరమునకు ఆదాయ వ్యయ పట్టిక (బడ్జెటు)

1988-89 సం. నకు గ్రాంట్ల కొరకు అభ్యర్థనలపై చర్చ.

అభ్యర్థన	నం.	V	రెవిన్యూ, జిల్లా పరిపాలన
అభ్యర్థన	నం.	VI	స్టాంపులు, రిజిస్ట్రేషను
అభ్యర్థన	నం.	XXVIII	సహాయం, పునరావాసం
అభ్యర్థన	నం.	XXIX	ప్రకృతి వైపరీత్యాల కారణంగా సహాయం
అభ్యర్థన	నం.	XLVI	సర్వే, గణాంకములు
అభ్యర్థన	నం.	VII	అబ్కారి శాఖ నిర్వహణ
అభ్యర్థన	నం.	XLIX	స్థానిక సంస్థలకు, పంచాయితీ సంస్థలకు నష్టపరిహారాలు, కేటాయింపులు
అభ్యర్థన	నం.	VIII	వాణిజ్య పన్నుల శాఖ నిర్వహణ
అభ్యర్థన	నం.	XXX	మత సంబంధ దేవాదాయముల నిర్వహణ

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, రెవిన్యూ డిమాండ్ వాస్తవంగా ప్రభుత్వానికి వున్నటువంటి అనేక వనరులలో అనేక సంవత్సరాల తరబడి, దశాబ్దాల తరబడి ప్రధానమైన వనరుగా వున్నప్పటికీ, ఇప్పుడు ల్యాండ్ రెవిన్యూ వలన, నీటి తీరువా వలన ఆదాయం తగ్గింది. చాలా ప్రధానంగా వున్నటువంటిది, అప్రధానంగా మారి పోయిన మాట వాస్తవం. అరకు, సేల్స్‌ట్యాక్సు వీటన్నింటిని బట్టి చూస్తే, ఈ డిమాండ్ రాష్ట్రంలో మన ప్రభుత్వ ఖజానాకు వచ్చే పద్దులో అత్యంత ప్రధానమైనదిగా, సమగ్రంగా పరిశీలిస్తే స్పష్టం అవుతుంది. ఈ రెవిన్యూ గురించి వెనుకటి హైదరాబాదు గవర్నమెంట్‌లో ఒక సమాధానం వుంది. "మాల్‌గుజరే" అంటే "వుమ్రిగుజరే"అని. రెవిన్యూ అంటే లైఫ్ లాంగ్, అందులో పడ్డవాడు జీవితాంతం సమస్యలు పరిష్కారం కాకుండా సమస్యల వూబిలోకి దిగిపోవడం, పరిష్కరించలేనటువంటి వ్యవస్థ రెవిన్యూలో వుంది. కాలికి పెడితే మెడకు, మెడకు పెడితే కాలికి, ఈ విధంగా బంధనాలు వేసి సమస్యలను పరిష్కరించ జాలని ప్రత్యేక కేంద్రంగా రెవిన్యూను వర్ణించే వారు. స్వాతంత్ర్యానంతరం అనేక ప్రభుత్వాలు మారినప్పటికీ, సిద్ధాంతాలు మారినప్పటికీ, ముఖ్యంగా తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం అనేక విప్లవాత్మకమైన మార్పులు చేస్తున్నామని, తెస్తున్నామని చెప్పినప్పటికీ, రెవిన్యూ వ్యవహారంలో, రెవిన్యూ వ్యవస్థలో మార్పు ఏ విధంగా కూడా లేకపోవడం అనేది గమనించదగ్గ విషయం అని మనవి చేస్తున్నాను. రెవిన్యూ వ్యవహారానికి ప్రధాన సమస్య అధికారంలో వున్నటువంటి వారు, గ్రామ స్థాయి నుండి రెవిన్యూ బోర్డు వరకు, సెక్రటేరియట్ స్థాయి వరకు ఉన్న ఉద్యోగులు కారణం వీరికి ప్రజల సమస్యలపైన, ఏఏ చట్టాల ద్వారా ఉన్న సమస్యలను పరిష్కారం చేయవచ్చు, ఈ సమస్యల పరిష్కారం ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వనరులు, ఆదాయం సంపాదించి పెట్టవచ్చు అనే దృక్పథం లేకపోవడమే కారణం. ఎవరిపైన అయినా చట్టానికి వ్యతిరేకంగా బరువు, భారం పడుతూవుంటే, లేదా కొన్ని సందర్భాలలో చట్టంలో వున్న విషయాలు తెలుసుకోకుండా తమ మీద భారం లేకుండా వుండాలి అనుకుంటే, ఎలా? బాధ్యతాయుతంగా సమస్యలను పరిష్కరించి రెవిన్యూ సంపాదించాలని ఆలోచన అధికారులలో వుందా? అనేక హంగులతో కూడిన రెవిన్యూ డిపార్ట్‌మెంట్, వీటిని సాకల్యంగా, బాధ్యతగా పరిశీలించి పరిష్కారం చేస్తుందా అధ్యక్షా. గత 20 నుండి 50 సంవత్సరాలుగా పరిష్కారం కాని కేసులు ఆ మొక్క డిపార్ట్‌మెంటులో వున్నాయి. ఎస్టేట్ ఎబాలిషన్ యాక్టు పాస్ అయింది. జమిందారీ, జాగీర్దారీ ఎబాలిషన్ యాక్టు పాస్ అయింది. ఇంప్లిమెంటేషన్ జరిగిపోయింది. ఇనాం ఎబాలిషన్ యాక్టు క్రింద వెనుక కొన్ని, యిటీవల కొన్ని జరిగాయి. చట్టాలు వున్నది ఏమిసాధించడానికి? భూమి పైన వున్న వాస్తవ

సాగుదారులను గుర్తించి, సర్వహక్కులు, యాజమాన్య హక్కులు సమీకరింపజేసి, వారి ఆదాయాన్ని పెంపొందింప జేసుకోవడానికి, తోడ్పడడానికి వున్నాయి. చట్టం వారికి ప్రసాదించిన మంచి హక్కులను అభివృద్ధి పరచి, రక్షణ కలుగజేసి, వాటిని భంగపరచ డానికి ఎవరైనా స్వార్థపరులు, భూస్వాములు, మధ్య దళారీలు, అనేకనేక ప్రయోజనాల కోసం ప్రవేశించినట్లయితే వారి హక్కులను వ్యతిరేకించి, కొట్టిపారవేసి, చట్టాన్నిసరిగా పేద ప్రజలకు అనుకూలంగా వుండే విధంగా తీసుకురావాలి. చట్టాన్ని గమనించినప్పుడు శాసనసభ ఏ చిత్తశుద్ధితో, మంచి లక్షణంతో, ఉదాత్తమైన ఆదర్శంతో చేసిందో అవన్నీ సాధించుదామనే సంకల్పం అధికార వర్గానికి లేకపోవడం చాలా బాధాకరమైన విషయం. నాకు అనుభవం వున్నంతవరకు చెబుతున్నాను. ఏ పదో, పదిహేను శాతం మంది మాత్రమో తప్ప, మహా అయితే 25 శాతం తప్ప 75 శాతం అధికారులు ఈ చట్టాలను అమలు పరచేటప్పుడు దానికి సంబంధించిన నిబంధనలను నిర్వచనం చేసేట ప్పుడు, కవర్ చేసేటప్పుడు, చట్టాలు ఏ సదుద్దేశాన్ని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయో, వాటిని సాధించే బాధ్యత నా మీద వున్నది. నేను ఒక యంత్రాన్ని. నా ద్వారా ప్రజలకు మంచి చేకూర్చాలి అనే వుద్దేశంతో కాకుండా, స్వయంగా బాధ్య మోసే వుద్దేశం కాకుండా, మరొకరిపైన నెట్టి వేసే విధంగా తప్ప, ఎవరు కూడా బాధ్యత వహించి, ఈ సమస్యను అర్థం చేసుకొని లక్కడికక్కడే పరిష్కరించే ప్రయత్నం చేయకపోవడం అనేది రెవిన్యూ డిపార్ట్‌మెంటులో ఈ నాటికి బాగా పేరుకొని వున్నది. అందులో ఏ మాత్రం సడలింపు రాలేదని నేను బాధగా చెప్పవలసి వస్తున్నది. ఈ సందర్భంగా సోషలిస్టు, పెట్టుబడిదారీ దేశాల అనుభవాలను కూడా పరిశీలన చేద్దాం. పెట్టుబడి దేశా లుగా వున్న ఇంగ్లండ్, అమెరికా అనుభవాలను చూస్తే, ఈ మనదేశంలో జరుగుతున్న జాప్యంలో పదవ శాతం కూడా జరగడం లేదు. అదే పెద్ద జాప్యం అంటున్నారు. ఈనాడు సోవియట్ యూనియన్‌లో బ్రహ్మాండమైన అంతరంగిక సంస్కరణల డిమాండ్ "పెరిస్ట్రోయికా" వచ్చింది. అధికారి చేతిలోని కాగితం తీసుకొని చదివి, అర్థం చేసుకొని చట్ట నిబంధనలు, పరిష్కారమార్గం వ్రాసి దాన్ని పై అధికారికిస్వయంగా ఇచ్చి చర్చించి, కొన్ని గంటలలో ఆ సమస్యను పరిష్కారం చేసి, లబ్ధిదారుకు వెంటనే సమాచారం అందజేసి, సంతృప్తి కలిగించే బాధ్యత అధికార వర్గం తీసుకుంటుంది. మన అధికార వర్గం బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాది కాలంనాడు ఏర్పడిన బ్యూరోక్రసీలోనే వుంది ఈనాడు ఫ్యూడల్ వ్యవస్థగా వున్న బ్యూరోక్రసీ ఏమంటే, ఎక్కువమంది ప్రజలను ఏడిపించాలనేది. ప్రజలను ఇబ్బందులకు గురి చేయాలనేది. సమస్య గురించి బాధ్యత తీసుకోకూడదు దానంతట అదయినా పరిష్కారం కావాలి. లేదా ఎవరయినా

చేయాలి. ఈ పద్ధతి వుండడం వల్ల ఈనాటికి మనం చేసిన చట్టాలు, ముఖ్యంగా అభివృద్ధికి సంబంధించినవి, భూసంస్కరణలకు సంబంధించినవి, చట్టాలు అమలులోకి రావడం లేదు. నూటికి 95 శాతం విఫలమై పోవడం, అనర్థాలు రావడం, పరిష్కారం కాకపోవడం జరుగుతున్నది ఈ కారణాలవల్లనే కొంత మంది ముఖ్యమంత్రులు కానివ్వండి, మంత్రులు కానివ్వండి ఎంతో సదుద్దేశంతో చట్టాలు తీసుకువచ్చినా, శాసనసభల్లో మనం చర్చించి, ఎంతో సదుద్దేశంతో ఆమోదించినా, ఆంధ్రరాష్ట్రంలో, అమలు పరచడంలో దురుద్దేశం పేరుకొని. ఇటువంటి విధానాల వల్ల, యంత్రాంగం వల్ల మన చట్టాలు అమల్లోకి రాకపోవడం, ప్రజల్లో నిరాశా నిస్పృహలు కలుగడం, ప్రభుత్వాలు అభియోగాల పాలై, తొలగిపోవడం జరుగుతూవుంది. దీనికి కారణం ఈనాటికీ చలువుతో వున్న బ్యూరోక్రసీ. వీరు కదిలించి, చలించే పరిస్థితిలో లేకపోవడం వల్ల, దీన్ని ప్రధాన సమస్యగా నేను మనవి చేస్తున్నాను. మన ప్రభుత్వం ఏమైనా చేయల్గిందా అంటేఏమీ మధ్యాహ్న
చేయలేకపోయింది. తెలుగుదేశప్రభుత్వం కూడా ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో ఏమీ 12-00 గం
చేయలేదు. బ్యూరోక్రసిలో తమ పదవుల రిక్షణ కోసమో, ప్రమోషన్స్ కోసమో అధికారులు మంత్రులను, మంత్రుల వద్ద వుండేపెద్ద పెద్ద వారిని స్నేహితులుగా చేసుకొని, వారితో మంచిగా మాట్లాడుతూ కాలక్షేపం చేస్తున్నారు తప్ప ప్రజలకు సేవచేయాలనేగురుతర బాధ్యతను నిర్వహించడం లేదని చెప్పకతప్పదు. ఇంతకుముందు మంత్రిగోపాలకృష్ణగారు మాట్లాడుతూ భూసంస్కరణల విషయంలో నన్ను అపార్థం చేసుకోకండి. లక్ష్యశుద్ధితో, చిత్తశుద్ధితో చేస్తున్నాను అని చెప్పారు. అలాంటి లక్ష్యశుద్ధితో, అలాంటి చిత్తశుద్ధితో చట్టాలను అమలు పరచాలి. అలాంటి భావం రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అన్ని రాజకీయపక్షాలలో రావాలని కోరుతున్నాను. చట్టాలను అమలు పరచడంలో వున్న లోపాలకు కొన్ని ఉదాహరణలు మనవిచేస్తాను. కర్నూలు జిల్లా ఆలూరు మండలంలోని మొలగపల్లి గ్రామంలో లక్ష్మీకాంతరెడ్డి, వెంకటరంగారెడ్డిగారు వేయి ఏకరాల సర్‌ప్లస్ భూమిని పంపకం చేయడం జరిగింది. పంపకం చేసి అయిదు సంవత్సరాలు అయినప్పటికీ తిరిగి ఆ భూమిని స్వాధీనం చేసుకోటానికి పై అధికారులతో, మండల అధికారులతో లాలూచి పడి, లంచాలు ఇచ్చి కాగితాలపై తప్పుడు వ్రాతలు వ్రాయించి పేదలు, హరిజనుల స్వాధీనంలో వున్న వందల ఎకరాల భూమి నుండి వారిని బేదఖలు చేయించటానికి పోలీసుల సహాయం తీసుకుంటున్నారు. దీనిపై ఉద్యమాలు వచ్చాయి, దెబ్బలు తిన్నారు, రక్తపాతం జరిగింది. భూస్వాములు పేదల స్వాధీనంలో వున్న భూములను తిరిగి స్వాధీనం చేసుకుంటుంటే పోలీసులు, అధికారులు భూస్వాములకు వత్తాసు పలికే పరిస్థితులు వుంటున్నాయి. అలాగే మద్దికెర మండలంలో వెంకట

రెడ్డి అనే భూస్వామి వేయి ఎకరాల భూమిని బినామీల పేర వుంచుకుంటే దానిపై కలెక్టరుకు, కమీషనర్‌కు ఎన్ని ఉత్తరాలు వ్రాసినా, మెమొరాండములు ఇచ్చినా, ఊరేగింపులు జరిపినా పట్టించుకున్నవారు లేదు, భూసంస్కరణ చట్టం తెచ్చిన తరువాత దానిని ఖచ్చితంగా తమలు చేయవలసిన భాద్యత మన మీద వుంది. అలాంటి చట్టాలు అమలు జరగకుండా, దాని నుండి తప్పించుకోటానికి మష్ట ప్రయత్నం చేసే భూస్వామ్య వర్గాల మీద వత్తిడి తెచ్చి పేదలపట్ల పక్షం వున్న ధోరణిలో వ్యవహారాలు జరగడంలేదు. మద్దికరలో పేదలను తొలగించటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అలాగే గంపలవారి గ్రామం కర్నూలుజిల్లాలో వుంది అక్కడ 55 మంది పేదలకు పట్టాలు ఇవ్వడం జరిగింది. పట్టాలు ఇచ్చి కూడా పది సంవత్సరాలు అయింది. ఆ కాగితాలను నేను స్వయంగా చూశాను. 1981లో మహేంద్రనాథ్‌గారు హరిజనులకు పేదలకు అనుకూలంగా స్టే ఇచ్చారు. తిరిగి భూస్వాములు పోలీసుల సహాయంతో వారిని బేదఖలు చేస్తున్నారు. మంత్రిగారు ఇచ్చిన స్టే ఆర్డరు వల్ల ప్రయోజనం లేకుండా పోతున్నది. నేను పదిహేను రోజుల క్రిందట ఉత్తరం వ్రాస్తే అన్యాయం జరిగితే విచారిస్తాం అని నాకు అధికారుల నుండి సమాధానం వచ్చింది. అంతవరకూ సంతోషమే కాని తరువాత ఏమి జరుగుతుందో తెలియదు. ఇక రంగారెడ్డి జిల్లాలో చూస్తే ఇటువంటి సమస్యలు చాలా వున్నాయి. నైజాం నవాబుకాలంలో కంచా భూములు అనేవి వుండేవి. జాగీర్ల ఎబాలిషన్ తరువాత జాగీదార్ల నుండి దొంగ కాగితాలు సృష్టించి వేల కొలది ఎకరాలు ఆక్రమించుకున్న సంఘటనలు అనేకం వున్నాయి. రంగారెడ్డిజిల్లా, మహేశ్వరం మండలంలోని పులిమామిడి గ్రామంలో భూస్వాములు గవర్నమెంటు భూములు కూడా ఆక్రమించుకున్నారు. భూములు దున్నుకోటానికి రైతులు వెడుతుంటే వారిని అడ్డుకుంటున్నారు. నిర్భందిస్తున్నారు. పోలీసులను ఎదిరించాలంటే కష్టం. సివాయిజమా భూములను మేము సాగుచేసుకుంటున్నాము, ప్రభుత్వం ఇచ్చిన బంజరు భూములను మేము సాగు చేసుకుంటున్నాము అని చెప్పినా వినకుండా వారిని భూములలోకి ప్రవేశించనీయకుండా పోలీస్ స్టేషన్‌లో పెడుతున్నారు. 1955 నుండి 1960 వరకూ తెలంగాణా సాయుధ పోరాట సమయంలో కూడా మేము వెళ్ళి ఏదైనా చెబితే పోలీసులు మా మాట వినేవారు, మాకు భయపడేవారు. ఈనాడు ఎవరు వెళ్ళినా వారు భయపడడం లేదు. మా రాజ్యం వుంది, మాకు భయం లేదు అన్న ధోరణిలో వారు ప్రవర్తిస్తున్నారు. భూస్వాములకు,
మధ్యాహ్నం హరిజనులకు మధ్య తగాదా వచ్చిన ప్రతి సందర్భంలోనూ కలెక్టరుగారు కాని, ఆర్.డి.
12-10 గం॥ వో. కాని వ్రాస్తే తప్ప పోలీసులు భూస్వాములకు అనుకూలంగా జోక్యం కల్గించుకోకూడదని జి వో. వుంది. అలాంటి జి ఓ. కావాలని కోరినాము, జి ఓ. వచ్చింది గాని

దానిని అమలుపరిచేవారు ఎవరు లేరు. భూస్వాములు చేసే మొదటి పని ఏమంటే, దగ్గర వున్న సబిన్స్పెక్టరు, సర్కిల్ యినస్పెక్టరును పట్టుకోవడం, మూడు నాలుగు వేలు యివ్వడం, యీ భూములు వున్నవి, మేము వున్నాము, ఫలానావారు ఆక్రమిస్తున్నారు, వారికి పలానావారు నాయకులు కాబట్టి మమ్ముల్ని రక్షించండి అంటే ఆ భూస్వాములకు పూర్తి రక్షణ యిస్తున్నారు-యం ఆర్ ఓ, ఆర్ డి ఓ,కలక్టరుల వరకు-కలక్టరు తెలిసిన వాడు అయితే మహా అయితే ఏమి అంటాడు—మేము ఎమిచేయాలి, చిక్కులు వున్నవి, యింజక్షను వచ్చింది, స్టే ఆర్డరు వచ్చింది వీరు ఇది చేయలేదు, అది చేయలేదు అని లీగల్ యిబ్బందులు చెప్పడం తప్ప ఆ యిబ్బందులను పరిష్కారము చేస్తామనే సాహసముతో చెప్పే అధికారులు లేరు. 1988 లో ఇది జరుగుతున్నది. 55, 60 కాదు. ఇన్నాళ్ళ తరువాత కూడా భూస్వాములకు పక్షపాతంగా వుంటూ అధికారం కొనసాగించడమనేది సహించరానిది, దానికి వ్యతిరేకమైనటువంటి పోరాటాలు వస్తున్నాయి, రాక తప్పదు. అంతకంటే ముందుకుపోతే, ఈనాడు ఎన్ని గ్రామాల్లో ఎంత మంది తీవ్రవాదులుగా మారిపోతున్నారు, ఎంత మంది హింసాకాండకు తయారు అవుతున్నారు అనే చర్చలోకి పోను గాని దానికి మూలం ఇది-భూస్వామ్య అనుకూల, భూస్వామ్య పక్షపాత అధికారబృందం, పోలీసుబృందం—ప్రభుత్వ ఉద్దేశాలు ఉదాత్తమైనవి కావచ్చు. అయినప్పటికీ యీ బ్యూరోక్రసిని, పోలీసు డిపార్టుమెంటు చట్ట వ్యతిరేక ధోరణిని అరికట్ట లేకుండా వున్నారు. భూస్వామ్య అనుకూల విధానాన్ని మార్చలేకుండా వున్నారు ఎందుకు అది సాగడం లేదంటే నావద్ద సమాధానం లేకపోలేదు. ఈ ప్రభుత్వంలో. కూడా—ప్రభుత్వాన్ని నడిపించే నాయకులలో, వారి వెనుకాల వున్న నాయకులలో, వారి హృదయాలలో దాగి వున్నవారు ఎవరు అంటే భూస్వాములు. భూస్వామ్యవర్గ ప్రయోజనాన్ని, వారి వాసి ఎంక పోకుండా ఆస్తులకు నష్టం లేకుండా—పైకి అనేక మాయమాటలు చెప్పినప్పటికీ-ఆచరణలో భూస్వామ్య వర్గ ప్రయోజనాన్ని-పదిలంగా పరిరక్షించాలనే తత్వం నేడు పరిపాలన చేస్తున్నది. ఎన్ని మాటలు చెప్పినప్పటికీ ఆచరణలో అదే సాగుతున్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు, గౌరవ మహేంద్రనాథ్‌గారు అన్నారు అని నేను అన లేదు. కాని వారి క్రిందవున్న, వారి యాజమాన్యం క్రింద పనిచేస్తున్న డిపార్టుమెంట్లు వారి చర్యలు నిరూపిస్తున్నవి. ఒకటి కాదు, పది కాదు అన్ని సందర్భాలలో రుజువు చేస్తున్నది ఏమంటే, యీ ప్రభుత్వం భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారీ, ధనాఢ్య వర్గాల ప్రయోజనాలకొరకు పాటు పడుతున్నది అని—అందుకనే యంత్రాంగాన్ని వుపయోగిస్తున్నది తప్ప దానికి వ్యతిరేకంగా ఎన్ని ఫిర్యాదులు చేసినా, ఏ మాత్రము విన్పించుకోకుండా నామమాత్రపు సంతకాలు పెట్టి విచారణ అవి దాటవేయడం తప్ప సమస్యలు

పరిష్కారం కావడం లేదు. రంగారెడ్డి జిల్లాలోని జబ్బార్ గూడెములో వేల ఎకరాల ప్రభుత్వ భూములను భూస్వాములు ఆక్రమించుకున్నారు. కాగితాలు చూపించి, ఇవి ప్రభుత్వ భూములు, పట్టా భూములు కావు అని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది, ల్యాండు రెవిన్యూ ఆఫీసర్సు చెబుతున్నారు. హరిజనులు దున్నుకుంటున్నారు, రసీదులు వున్నవి, వారు ఆక్రమించుకున్నారు, వారి ప్రయోజనం వుంది అని చెప్పినప్పటికీ, ఒక చిన్న ప్రైమరీ కోర్టు నుండి యింజంక్షను ఆర్డరు తీసుకొని వచ్చి-రికార్డు ఆఫ్ రైట్సులో వారి పేరు లేదు, పహాణీలో పేరులేదు, ఏమీలేని వారు వచ్చి-ఆ వేల ఎకరాల భూమిని ఆక్రమించుకున్నారు. దానిపైన వ్యతిరేక ఉద్యమం వచ్చిపోరాటం చేస్తుంటే, ఒక రోజు ప్రకటించి నాగళ్ళు కడుతాము అని వ్యవసాయ కూలీలు రైతులు నాగళ్ళు తీసుకపోయే సమయానికి-తెల్లవారితే ప్రమాదం వస్తుందని చెబితే-యీ రాష్ట్రములో అత్యంత ముఖ్యమైనటువంటి పరిపాలనా స్థాయిలో ఉన్నత స్థానములో వున్నవారు సమావేశాలు జరిపి రేపు జబ్బార్ గూడెములో జరుగబోయే భూఆక్రమణను నిరోధించాలని నిర్ణయం చేసి రాత్రి 12 గంటలకు ఒక మంచి సంఘ సేవా కార్యకర్త గీతా రామస్వామిని ఆమె భర్త సిరిల్‌రెడ్డిని అరెస్టుచేసి-రాత్రిపూట మహిళను అరెస్టు చేయకూడదని చెబితే కూడా విన్పించుకోకుండా-తెల్లవారి వదలిపెట్టారు. ఏమి కొంప మునిగిపోయింది-పేదవారు వచ్చి నాగళ్ళు కట్టి భూములను ఆక్రమిస్తుంటే-వారికి హక్కులు వున్నవి అని రెవిన్యూ బోర్డు కమీషనరు చెబితే, వారి డాక్యుమెంట్సు చూపిస్తే ఏమి లెక్కపెట్టిదిలేదు. ఆభూస్వాములకు స్థానిక బలం వుంది. ఆ స్థానిక బలానికి ప్రధాన కారకులు రెవిన్యూ అధికారులు, పోలీసులు. దానిని ఆధారము చేసుకొని వేల ఎకరాలు, ప్రజలకు సంబంధించిన భూములను దున్నుకోనివ్వకుండా వారి నోట్లో మట్టి కొట్టి ఈనాడు భూస్వాములకు అప్ప జెప్పుతున్నారంటే అంతకంటే ఎక్కువ నిగ్నమైనటువంటి భూస్వామ్య పరిపాలన మరొకటి వుందా? నైజాం నవాబు కాలంలో కూడ ఇంతరంటే దుర్మార్గమైనటువంటి భూస్వామ్య పక్షపాత వైఖరి చూడలేదు. ఎందుకు మార్పు రావడంలేదు? అంటే -అణువు అణువులో కణువు కణువులో మీలో జీర్ణించుకపోయిన భూస్వామ్య అనుమానాల మనస్తత్వం దానికి కారణం. అనేక విషయాలలో మీరు స్పందిస్తున్నారు, ప్రతిస్పందిస్తున్నారు, అమాంతంగా నిర్ణయాలు చేస్తున్నారు, ప్రకటనలు చేస్తున్నారు, చేసి పారేశామని చెబుతున్నారే, మరి యీ విషయంలో ఎందుకు చేయడం లేదు? ఎందుకు మీగొంతు బల్లబడి పోయింది? ఎందుకు మీ కంమ కంఠం మ్రోగడం లేదు? ఎందుకు ధైర్య సాహసాలతో ముందుకు రావడంలేదు? ఎందుకు మీరు చెప్పే విప్లవంలో అర్థం లేదు? వందల మంది హరిజనులు వారం రోజులనాడు జబ్బార్ గూడెములో తొలగించబడ్డారు,

తొలగించబడుతున్నారు, కార్యకర్తలు ఆరెస్టు చేయబడుతున్నారు, ప్రభుత్వానికి తెలియదా? ఒకటి కాదు, పది మెమొరాండమ్స్ యిచ్చాము, కాని యిప్పటికీ ఏమీ జరగలేదు. కృష్ణా జిల్లాలోని ముచ్చింతాల అనే గ్రామములో భూస్వామి భూమిని 1975లో పంచడం జరిగింది. భూస్వామి ఎంత తెలివైనవాడు అంటే పంపకం చేయవలసి వచ్చింది గాబట్టి సరప్లస్ ల్యాండుగా డిక్లేరు చేశాడు, పంచాడు. ఇప్పుడు అంటే 14 సంవత్సరాల తరువాత ఏమంటాడు? ఆనాడు నాకు కొంతమంది టెనంట్సు వున్నారు, ఆ కౌలుదార్లు వున్నప్పుడు, వారి పేర వున్న భూమిని లెక్కపెట్టడం న్యాయం కాదు అని కౌలుదార్లు పేర ఏక్కడో కాగితము వ్రాయించుకొని వచ్చి-14ఏండ్ల తరువాత-భూస్వామి తిరిగి ఆ భూములను ఆక్రమించుకుంటున్నాడు. ఆనాడు కౌలుదార్లు లేరని, ప్రైమరీ ట్రిబ్యునల్‌లో, ఎప్పెలెట్ ట్రిబ్యునల్‌లో సరప్లస్ ల్యాండుగా తేలింది. పంపకం చేశారు. హరిజనులు అనుభవిస్తున్నారు. ఇది అన్యాయమని వారు మొత్తుకుంటే కూడా అక్కడ వున్న రెవిన్యూ ఆఫీసర్సు, పోలీసుల సహాయంతో ఆ భూస్వామి ఆ విధంగా చేస్తున్నాడు. ఇది జరగడం తప్పు అని, అన్యాయం జరిగిపోయింది అని కలక్టరు గారు బాధపడ్డారు. ఆ కలక్టరుగారు బోర్డు ఆఫ్ రెవిన్యూకు వ్రాశారు. బోర్డు ఆఫ్ రెవిన్యూకు లేకపోతే సెక్రటేరియట్‌కు వ్రాస్తే ఆ కాగితాలు ఎప్పుడు వస్తాయో తెలియదు. వారాలు, మాసాలు పట్టినా ఆ కాగితాలు దొరకవు. నేను స్వయంగా రెవిన్యూ సెక్రటరీ వద్దకు వెళ్ళి కాగితాలు యివ్వండి, ప్రమాదం జరిగిపోతుంది అంటే వారం రోజుల తరువాత కాగితాలు దొరికాయి. దొరికిన తరువాత ఏమన్నారు ఆ సెక్రటరీగారు-ఐయామ్ హెల్ప్‌లెస్ అని-ఆయన చాలా బాధ్యత గల సెక్రటరీ, నేను ఏమి చేయాలి, అట్లా జరిగింది, యిట్లా జరిగింది, హైకోర్టు నుండి ఆర్డరు వచ్చింది అన్నారు. వాస్తవంగా వీరు సాగులో వున్నారు. ఏ తీర్పు వచ్చినా వారు పోరాడుతారు, కనీసం ప్రభుత్వం తరఫున ఇంప్లీడ్ అయి గవర్నమెంటు ప్లీడరును పెట్టి స్టేవెకేట్ చేయించండి అంటే చేయలేదు అప్పుడు వారు తలక్రిందులై కోర్టులో చేయవలసిన అనేక లావాదేవీలు చేసి పేద హరిజనులు స్టే ఆర్డరు తెచ్చుకోవడం జరిగింది, ఆక్యుపేషన్‌లో వున్నారు. లేకపోతే యిప్పటికీ బేదఖలు కావలసిందే. అలాగే శ్రీకాకుళం విజయనగరం జిల్లాల్లో చూస్తే ఇంకా ఇనాము ఎబాలిషన్ యాక్టు క్రింద, ఎస్టేట్ ఎబాలిషన్ యాక్టు క్రింద వున్న సమస్యలు కోకొల్లలు వున్నవి-200, 300, 500 ఎకరాలకు సంబంధించిన సమస్యలు ఎక్కడ చూచినావున్నవి. వాటిని పరిష్కారం చేయాలంటే 30 ఏండ్ల లిటిగేషన్. ఈ లిటిగేషను ఎందుకు? ఇనాం ఎబాలిషన్ యాక్టు, ఎస్టేట్ ఎబాలిషన్ యాక్టు, జాగీరు ఎబాలిషన్ యాక్టులలో చాలా స్పష్టంగా వున్న పెక్షన్సుకు నిర్వచనం చేయలేరా? అనేక రూల్సు వున్నవి, ఎందుకు

అమలు పరచడంలేదు-అమలు పరిచే వుద్దేశము లేదు గాబట్టి-అందుకని ఏమి చేస్తున్నారు? అజ్ఞానముతో వున్న పేదలకు, హరిజనులకు, గిరిజనులకు తెలియదు, చెప్పేవారు లేరు. 20,30 ఏండ్ల తరువాత మేల్కొంటే, ఎవరైనా కార్యకర్త వారికి సహాయం చేస్తే, అప్లికేషను కలక్టరుకు పెట్టుకుంటే యిప్పుడు లిటిగేషను ప్రారంభం. పేదవారు డబ్బులేదు, విద్యలేదు, విజ్ఞానంలేదు ఈ భూస్వామ్య పెత్తందార్ల చమత్కారాలను, ప్రయత్నాలను ఎదిరించడానికి. కాబట్టి కోర్టుల చుట్టూ వ్యాజ్యాలు వేస్తూ తిరుగుతూ నిస్సహాయులై పోతున్నారు. ప్రభుత్వం వారికి సహాయం చేయడంలేదు, వారికి వ్యతిరేకంగా వున్నవారికి సహాయం చేస్తున్నది. ఇది డెముక్రసీకాదు. సోషలిజం సంగతి దేముదెరుగు? ప్రజాస్వామ్యములో చట్టబద్ధంగా వున్న హక్కులను రక్షించే బాధ్యత ప్రభుత్వం తీసుకోకపోతే ఎవరు తీసుకుంటారు? అలాగే రంగారెడ్డి జిల్లాలో ముడమల కంచా అనేది వుంది. అట్లాగే యింకా అనేక గ్రామాలు వున్నాయి. పోలీసుల సహాయముతో పేదవారిని బెదఖలు చేస్తున్నారు. దౌర్జన్యం చేస్తున్నారు, ఇబ్బంది పెడుతున్నారు. ఇక అర్బన్ సీలింగ్ సంగతి ఏమిటీ? అర్బన్ ల్యాండ్స్‌ను రెగ్యులేట్ చేయడం దాని ఉద్దేశము. పట్టణ ఆస్థులు చాలా అరుదైనవి, విలువ అయినవి గాబట్టి వాటి మీద వ్యాపారం చేసి కోట్లు సంపాదించడం అనేది గాకుండా అర్హులైన పేదవారికి అలాగే ప్రభుత్వ అవసరాలకు అందుబాటులో వుండాలనేది వుద్దేశం. సహకార సంఘాలకు ప్రత్యేక మినహాయింపు ఇవ్వాలన్నారు. శ్రీ అంజయ్యగారి కాలంలో ఈ అవకాశం ఇచ్చారు. ఏది

మధ్యాహ్నం
12-20 గం॥

ఏమైనప్పటికి సహకార సంఘాలు కాని వ్యక్తులు కాని ఒక ఇంటి స్థలం 250 గజాలు, 300 గజాలు-ఒక కుటుంబం మాగ్జిమం 500 గజాలు కావాలని కోరితే వారికి పర్మిషను ఇచ్చి ఇల్లు కట్టుకోమని చెప్పే శక్తి ఈ ప్రభుత్వానికి లేదా? అర్బన్ డెవలప్‌మెంటు అథారిటీ అని పెట్టారు. అది కొన్ని పట్టణాలలో కేంద్రీకరించడం జరిగింది. ఈ పట్టణ భూములపైన ఒక రకమైన నిషేధం పెట్టి వందల, వేల, లక్షల గృహాలు నిర్మాణం కాకుండా చూస్తున్నారు తప్ప మరొక పనిలేదు. హైదరాబాద్ పట్టణంలో కొన్ని వేలమంది-దాదాపు 30,40 వేలమంది సహకార సంఘాలు పెట్టుకొని 200, 300 గజాలు కావాలని కోరారు. అందులో బోగస్ సహకార సంఘాలు ఉన్నాయి, నాకు తెలుసు. బోగస్ సహకార సంఘాలను ముందుపెట్టి సమస్యను ప్రక్కత్రోవ పట్టించకూడదు. బోగస్ ఏమిటి, మంచి ఏమిటి పరిశీలించడానికి స్థానిక ప్రజా ప్రతినిధులు కూర్చొని చర్చించి నిర్ణయాలు చేయవచ్చు. కాని నిజమైన కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు — పెన్షనర్ల కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు, ఉన్నాయి, ఎక్స్-సర్వీస్‌మెన్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు ఉన్నాయి. నేను స్వయంగా మంత్రులకు మెమోరాండాలు ఇచ్చాను. 100 మంది ఎక్స్

సర్వీస్‌మెన్ సొసైటీ పెట్టుకొని రిజిస్టరు చేసుకొని హైదరాబాద్‌లో 200 గజాలు, 300 గజాలు కావాలని అంటే అందరికీ నిషేధం అన్నారు. కోర్టులో ఉంది, సుప్రీంకోర్టుకు పోయింది, సుప్రీం కోర్టులో ఉంది. దానిని గురించి నేను మాట్లాడదలచుకోలేదు. అర్బన్ లాండు సీలింగు యాక్టు పెట్టిన తరువాత దాని నిర్వహణం సరిగా చేయకపోవడం వల్ల, అవసరమైనవారికి అవకాశాలు ఇవ్వకపోవడంవల్ల హైదరాబాద్ పట్టణంలో 4, 5 సంవత్సరాలనుంచి కట్టడాలు ఆగిపోయాయి. నిర్మాణాలు నిలిచిపోయాయి. ఖర్చు ఎంత పెరిగిందో మీకు తెలుసు. ఇన్‌ఫ్లేషన్ 10 శాతం అయితే కాస్ట్ ఆఫ్ కనస్ట్రక్షను 25 శాతం, 30 శాతం పెరుగుతుంది. ఈ 3 సంవత్సరాలలో మీరు 50 వేల రూపాయలతో కట్టవలసిన ఇల్లు లక్ష రూపాయలకు దాటిపోయింది. ఎవరు కడతారు? మిడిల్ క్లాస్‌వారికి, వర్కింగు క్లాస్‌వారికి 200, 300 గజాలకు పర్మిషను ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు చట్టాన్ని అమలు పరచడం లేదు. బ్రేక్ వేసేసింది, తాళం వేసేసింది. అది ప్రభుత్వ బాధ్యత కాదా? హైదరాబాద్ పట్టణంలో లక్షలమంది బాధ పడుతున్నారు. వారి సమస్య పరిష్కారం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా ఆలోచన చేయాలి. చేయకపోతే వందల కోట్ల రూపాయల ప్రజాధనాన్ని దుర్వినియోగం చేసినట్లు అవుతుంది. స్వార్థపరులు కోటీశ్వరులు అయినవారు, భూములు అమ్మి మారుబేరం చేసేవారు, చేతులు మార్చేవారు అగుతున్నారా? ఆగడం లేదు. చట్టానికి అతీతంగా ఏఏ చర్యలు చేయాలో, ఏమి కుయుక్తులు చేయాలో వారికి తెలుసు, వారు చేస్తూనే ఉన్నారు. చచ్చేది ఎవరు? సామాన్యులు, పేదవారు. వాడు 30, 40 వేల రూపాయలు పెట్టి భూమి కొనలేడు. ఆచరణలో మీరు ఏమి చేస్తున్నారంటే ధనవంతులైనవారికి, భూమితో వ్యాపారం చేసే వారికి, పట్టణ ఆస్థులు పెంచుకునే వారికి దోహదపడుతున్నారు. నాకు తెలుసు. గ్రామాలలో భూస్వాములుగా ఉండి సీలింగు చట్టం తరువాత కొన్ని దొంగతనంగా అమ్ముకొని 2 లక్షలు, 3 లక్షలు పట్టుకొని వచ్చినవారు హైదరాబాద్ సిటీలో 5 సంవత్సరాలలో 2 కోట్లు, 3 కోట్లు రూపాయలకు యజమానులు అయిపోయారు. గ్రామాలలో నక్సలైట్లు మాకు సహాయం చేసారు, అక్కడినుంచి తరిమివేస్తే మా అదృష్టం పలికింది, ఇక్కడకు వచ్చి మేము బాగు పడ్డామని అంటున్నారు. ప్రభుత్వ యంత్రాంగం అంతా వారికి సహాయం చేస్తున్నారు. పేదవాడికి ఇల్లు కట్టుకొనడానికి ఆస్కారంలేదు. అందువల్ల అర్బన్ లాండు సీలింగు యాక్టు సుప్రీం కోర్టులో ఉంటే తొందరగా పరిష్కారం చేయించుకొని—పరిష్కారం కాకపోయినా మిడిల్ క్లాస్, పేదవారి అవసరాలు దృష్టిలో ఉంచుకొని వీరందరికీ అవకాశం కల్పించాలని కోరుతున్నాను. లేకపోతే ఆ చట్టం నిష్ప్రయోజనం అవుతుంది. ఎంత ఆలస్యం చేస్తే అన్ని వందల కుటుంబాలకు నష్టం

జరుగుతుంది కనుక ప్రభుత్వం దానిని సవరించి యాక్షను తీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటులోని లంచగొండితనం గురించి నేను చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఏమి మార్పు వచ్చింది చెప్పడానికి నా దగ్గర ఏమాత్రం డేటా లేదు. పత్రికలలో వచ్చిన 1,2 ఉదాహరణలు చెబుతాను. అధికార పార్టీ సభ్యులు కోపగించుకోకపోతే నిర్మొగమాటంగా చెబుతాను. నిర్మొగమాటంగా చెప్పడం అలవాటు కనుక చెబుతున్నాను. ఇటీవల ఒక ఘటన జరిగింది ఏలూరు పట్టణంలో నడిబొడ్డులో 1450 చ.గ. భూమి కావాలని ఏలూరు వాస్తవ్యులు అచ్చాయమ్మగారు కోరారు. ఆమె భూస్వామి. ఆమెకు ఏలూరు పట్టణం చుట్టూ భూములు ఉన్నాయి. కాని మునిసిపాలిటీ వారు తిరస్కరించారు. భూస్వామి అని తిరస్కరించారు. ఆమె గవర్నమెంటు ఆఫీ
మధ్యాహ్నం -30 గం॥ సర్లకు అపీల్ చేసుకోగా ఆమె భూస్వామి యివ్వనక్కరలేదు అని తీర్మానము చేశారు. మునిసిపాలిటీలో అది అక్కడకు అయిపోయింది ఆ తరువాత ఎందువల్లనో ఏలూరు మునిసిపాలిటీ రద్దు అయింది. ఆమె యిక్కడకు వచ్చారు. మునిసిపల్ డైరెక్టరుకు అప్లికేషను పెట్టుకున్నారు యింటికి స్థలంలేదు. యింటి స్థలము 1450 గజాలు కావాలని మరల అప్లికేషను పెట్టుకొంది. దీని మీద మునిసిపల్ కమీషనరుకు దీని మీద ఫోను చేశారు. ఆయన ఇవ్వడానికి వీలులేదని చెప్పారు. సంవత్సరాల తరబడి నానుతూ ఉంటాయి ఫైల్స్. అటువంటిది ఈ ఫైల్ నాలుగు పాదాల మీద నడిచింది. తరువాత సెక్రటరి గారికి, ఆ తరువాత మంత్రిగారి దగ్గరకు పోయింది. భూమి గల అచ్చాయమ్మకు ప్రభుత్వ భూమి ఇవ్వకూడదని ఆదేశాలు ఇచ్చిన అధికారుల మాట కాదని మంత్రిగారు ఫైలుమీద ఇవ్వాలని వ్రాశారు. ముఖ్యమంత్రిగారు దాని మీద సంతకము చేశారు. నేను ఏ శిక్షకైనా సిద్ధమే. ఎందుకు జరిగింది? కుంభకోణము కాదా, యిది. యిది బంధుప్రీతి కాదా, యిది ఆశ్రితపక్షపాతం కాదా, యిది అంతా ఎవరైనా ఆలోచించారా? నేను ఆధారపూర్వకంగా తెలుసుకున్నాను. పరిశీలించుకున్నాను. ...

గౌరవసభ్యులు :- మీ విఠల్‌రెడ్డి గారి సంగతి ఏమిటి?

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :- మీరు రుజువు చేసినట్లయితే మేము అంతా . విఠల్‌రెడ్డిగారు రాజీనామా చేస్తారు. ఆయన భూసంస్కరణలు గురించి యిచ్చాడు. మొన్ననే పంపకము చేశాడు. విఠల్‌రెడ్డిగారు మచ్చ లేని మనిషి. భూస్వాముల కుటుంబానికి చెందినవాడు. 40 సంవత్సరాల నుంచి పార్టీకి త్యాగము చేసిన వ్యక్తి. ఆయనను మాటి మాటికి తీసుకుని వస్తున్నారు. దయచేసి ఆయనను చర్చలోకి లాగకండి. నేను చెప్పిన విషయాలకు మంత్రిగారు ఏమి చెబుతారో చెప్పమనండి. దీనికి కారకులు

ఎవరు? మంత్రిగారు ఇక్కడనే కూర్చున్నారు. దీనికి సంబంధించిన మంత్రిగారు ఆయన. యింకో విషయం పెద కాకానో, చిన్న కాకానో తెలియదు గాని గుంటూరు జిల్లాలో శ్రీ యార్లగడ్డ వెంకయ్య ఫౌండేషను గురించి 10 యకరాల భూమి కావాలని కోరారు. యకరానికి 50 వేల రూపాయలు చొప్పున క్రయం యిచ్చి ఒప్పందము చేశారు. తరువాత వారు 15 యకరాల భూమిని వారు ఆక్రమించుకున్నారని తెలిసినది. ప్రభుత్వానికి సొమ్ము చెల్లించకుండా వారు ఎట్లాగు ఆక్రమించుకున్నారు? 50 వేల రూపాయలు ఎకరానికి యివ్వకుండా వారు ఆక్రమించుకున్నారు. నేను ఎక్కడ చెప్పాలి. ఇటువంటి విషయం శాసనసభలోనే చెప్పాలి. నెల రోజులు అనుకుంటాను-కాదు 15 రోజుల క్రిందటనే దీని గురించి ప్రత్యేకమైన జి.ఓ. వచ్చినది. ఎకరానికి ఒకరూపాయి మాత్రమే వసూలు చేయండి అని. శ్రీ యార్లగడ్డ వెంకయ్య ఫౌండేషను అంత పవిత్రమైనదా? యకరానికి 50 వేల రూపాయలని క్రయం చేసుకుని ఒప్పందం చేసుకుని తరువాత ఆ ఒప్పందాన్ని రద్దుచేసే ఆధారిటీ ప్రభుత్వానికి ఎందుకు కలిగింది? నేను ఇందులో బంధుప్రీతి, ఆశ్రితపక్షపాతము ఉన్నదని నేను ఆరోపిస్తున్నాను. ఇవిరెండూ మచ్చు తునకలు మాత్రమే. ఇంకా ఎన్ని ఉన్నాయో నాకు తెలియదు. సీనియర్ మోస్ట్ అధికారులు, ఐ ఏ యస్ అధికారులు ఎందుకు ముందుకు వచ్చి చెప్పరు? మంత్రులు ముఖ్యమంత్రులు సర్వజ్ఞులు, బానిసలు అని భావము ఎందుకు ఉండాలి? ప్రభుత్వము ఎటువంటి సందర్భాలలోనైనా చట్టానికి, న్యాయ ధర్మ సూత్రాలకు రాజ్యాంగానికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి పనులకైనా పాల్పడితే నేను చేయను అనే అధికారులు ఉంటే వారికి చేతులెత్తి నమస్కారము చెబుతాను. మనం అంతా సమాజంలో ఉన్నాము. ఫ్యూడల్ వ్యవస్థలో ఉన్నాము. డబ్బు కొరకు కక్కుర్తి పడుతున్నాము. మంత్రులను, ముఖ్యమంత్రులను యం యల్ ఏలు, బంధువులు, స్నేహితులు బాధపెట్టవచ్చు. అధికార బృందము ఎందుకు ఉంది. పదునైన ఆయుధాలు వారికి యిచ్చాము. వీరిని ఎవరు రక్షించాలో నాకు తెలియదు. స్వార్థపూరిత లక్ష్యాలతో పరిపాలన సాగుతున్నది. ప్రజల ఆస్థులను ఆకట్టుకుంటున్నారు. ప్రభుత్వము దీనికి ఏమి సమాధానం చెబుతుంది? కాదు అని అంటుందా సంతోషపడతాను. జి.ఓ. పొరపాటు అని చెప్పినా సంతోషిస్తాను. నేను ఆరోపణలు లేకుండా చెప్పడం లేదు. దీని గురించి సెక్రటరి గారిని కలపి బ్రతిమిలాడాలా? ప్రభుత్వము ఆలోచన చేసి దీనికి సమాధానం ఇవ్వాలి. గ్రామీణవ్యవస్థలో మండలాల వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశారు. మండల వ్యవస్థ పరిపాలన సామాన్య ప్రజల ముంగిట చేర్చుతామన్నారు. ఇవాళటి రోజున మండల వ్యవస్థ గురించి ఇన్ని మాసాలు గడిచినా వచ్చిన అనుభవం ఏమిటి? అదే రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటు క్లర్కుల్ని మండల

క్లర్కుల్నగా మారిపోయారు. మండల యం ఆర్ ఒలుగా, యం డి ఒలుగా తహశీల్దారు, బి డి ఒలు మారిపోయారు. యిక పరిపాలన విషయం చూస్తే గత 40 సంవత్సరాలుగా కొన సాగుతున్న లంచగొండితనం అదే విధంగా యథేచ్ఛగా సాగుతున్నది. ఎవరైనా పోతే దుర్భాలాషలాడడం, ఎవరైనా డబ్బులు యిచ్చే వాడుంటే వాడిని దగ్గరకు రానివ్వ డం, పూర్తిగా ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ అవకాశాలు కాదు. గాని సంపూర్ణంగా ఫ్యూడల్ వ్యవస్థ కొనసాగుతున్నదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. నేను నా నియోజకవర్గములో పర్యటించిన సందర్భములో ఒక గ్రామంలో జమాబంది జరిగితే యం ఆర్ ఒ, యం డి ఒలు జమా బంది ఏమి చేశారని అడగం జరిగింది. రిజిస్ట్రేషను చేసిన భూములను రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్‌లో చేర్చాలి. కోర్టులో డిక్రీ పొందిన ఆస్థులు మారినట్లయితే రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్‌లో యం ఆర్ ఒ విధిగా చేర్చాలి. పట్టేదారు పాసు బుక్సు చేర్చాలి. అందులో ఒక గ్రామస్థుడు ఏమి చెప్పాడంటే మా గ్రామంలో యిటువంటి కేసులు 75 కేసులు వచ్చినవి. ప్రతి కేసుకు 500 రూపాయలు చొప్పున ముట్టచెప్పాము అని చెప్పాడు. ఆవిధంగా యం ఆర్ ఒ గారు తీసుకున్నారు. అవి తప్పనిసరిగా రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్ చేర్చవలసినవి. రిజిష్టరు డాక్యుమెంట్సు, కోర్టులో డిక్రీ పొందినవి. వాటికి కూడా తీసుకున్నారు. నేను ఒక ఊరి సంగతే చెప్పాను. యింకో ఊర్లో అడిగితే ఎందుకు సార్ మా పని అయి పోయింది, మేము ఏర్పాటు చేసుకుని పూర్తి చేసుకున్నామని చెప్పారు. ఎందుకంటే నాయకులు ద్వారా అయితే గవర్నమెంటు అయితే పెద్ద మొత్తాలలో చెల్లించాలి. వీరికి లక్షల రూపాయలు కావాలి. 50 రూపాయలతోను, 100 రూపాయలతోను ఆ విధంగా వారు పని పూర్తి చేసుకున్నారు. దురదృష్టమో, మరి అదృష్టమో ఏమో కాని మమ్మల్ని అభిమానించే వారు ఉన్నారు. మా గ్రామస్థులు పరిస్థితి ఏమిటి అనేది మేము తెలుసు కుంటూనూ ఉంటాము. మాకు ఆ బాధలేదు. మండల వ్యవస్థ వచ్చిన తరువాత కరప్షను యం ఆర్ ఒ, ఆర్ డి ఒ లెవలులో పెద్ద యెత్తున కొనసాగుతున్నది. రేట్సు చాలా పెరిగినవి. రెండు మూడు సంవత్సరాలు క్రిందట గవర్నమెంటు ఆఫీసర్సు లంచము తీసుకోవాలి అంటే భయపడేవారు. శ్రీ యన్ టి రామారావు అంటే లంచగొండుల పాలిట యముండ: గొంతు పిసికి పారేస్తాడు అనే భయము ఉండేది. యిప్పుడు పోయింది. యిప్పుడు ఒకవేళ ఉద్యోగం పోయినా బ్రతకడానికి కావలసినంత ధనము ధైర్యంగా సంపాదించుతున్నారు. బ్రతికినన్నాళ్లు ఉద్యోగం లేకపోయినా జీవించం గడ వాలి అనే దృక్పథంలో లంచాలు పడుతున్నారు. యిప్పుడు ఆయన యముడు కాదు: సాధారణ మానవుడు: అందరం ఒకే రకంగా ప్రయాణము చేస్తున్నాము అనే భావానికి వచ్చేసారు. రేట్సు ఫిక్సు చేసేసారు. యం ఆర్ ఒలనే కాదు, యస్ టి ఒలు, ఎక్సైజు

ఆఫీసర్సు కూడా ఏదైనా ప్రమోషను కాని ట్రాన్స్ఫరు కాని చేయాలంటే మినిమమ్ 50 వేల రూపాయలు రేటు పెట్టారు. కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగం కొరకు 25 వేల రూపాయలు యిచ్చారు. మేమే ఏర్పాటు చేసుకున్నాం సార్, మీతో కలిసినా పని కాదు సార్, యీవిధంగా కరప్షను చాలా బ్రహ్మాండంగా కాలగర్భంలో కొనసాగుతూనే ఉంది. నాలుగు సంవత్సరాల క్రితము గ్రామాధికార్ల వ్యవస్థను రద్దు చేసుకున్నాము. రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్ విషయంలో—ఐదారు గ్రామాలకు సంబంధించి ఒక్కొక్క విలేజ్ ఆఫీసరును నియమించాము. వారు రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్ విషయం చూడాలి. నాకు ఒక విషయం ఆశ్చర్యము వేస్తూంది, అది ఏమిటంటే పాత పట్వారీలను తీసుకుని వచ్చారు. యం ఆర్ ఒ, రెవిన్యూ ఆఫీసరు, విలేజ్ ఆఫీసరు వారి చుట్టూ తిరిగి వారి కాళ్ళూ చేతులూ పట్టుకుని వారిని తీసుకుని వచ్చి వారితో పని చేయిస్తున్నారు. ఎందుకంటే వారికి అన్ని తెలిసి ఉంటాయి కనుక వారు ఆస్థాన పీఠము వేసుకుని వీరి సహాయం తీసుకుని పని చేస్తున్నారు. గ్రామాలలో సర్వేలేదు. ఏదైనా ఒక భూమి తగాదా ఇద్దరు అన్నదమ్ముల మధ్యన వస్తే తమ్ముడు దగ్గర ఏ వందో వెయ్యో రూపాయలు తీసుకుని నీభూమి అన్న కాజేశాడు అని చెబుతాడు. అన్న దగ్గర ఏ వందో వెయ్యో తీసుకుని నీ తమ్ముడు నీ భూమి కాజేశాడు అని చెప్పి యీ ఇద్దరు అన్నదమ్ముల మధ్యన తగాదా పెడుతున్నారు. వీరు ఇద్దరు కొట్టుకుని పోలీసు కేసు పెట్టినందుకు పోలీసులకు ఇంత లంచము, ఎడ్వకేట్ దగ్గరకు పోవలసి వస్తే వారి దగ్గరకు పోయి యింత డబ్బులు వదల్చుకుంటున్నారు. ఈ విధంగా అన్నదమ్ముల దగ్గర ఇద్దరి దగ్గర డబ్బులు తీసుకుని సర్వేయరు తింటున్నాడు. వారి ఇద్దరికి తగాదాలు పెడుతున్నాడు. భూములు సర్వే జరగడం లేదు. నిర్భీతిగా కొనసాగుతున్నది. వారికి రక్షణ కల్పించలేక పోతున్నాము ఏదైనా మండల సమావేశాలలో బల్ల గుద్ది మాట్లాడితే యం ఆర్ ఒ ఆ గ్రామాలకు పోవడం లేదు. రిజిష్టర్సు మాయమైనవి రెవిన్యూ వసూళ్లు లేవు. రికార్డ్సు లేవు. మండల వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేసి మంచి వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసినామని, ప్రయోజనకరంగా ప్రజాస్వామ్య యుతంగా పరిపాలన సాగేందుకు అవకాశం ఏర్పరిచామంటే అదేమీ కనపడడం లేదు. మీరు ఏ సదుద్దేశ్యంతో చేశారో ఆ పరిపాలన అల్లా సాగకుండా ఉండడము వలన ప్రజల నుంచి మధ్యాహ్నం
వ్యతిరేకత వస్తుందనే విషయాన్ని గుర్తు చేసుకోవాలి. ప్రజల్లో వ్యతిరేకత వస్తున్నది. 12-40 గం
మీ పరిపాలన ఏమిటి? మీ ప్రభుత్వం ఏమిటి? గ్రామంలో రికార్డు వ్రాసేవాడు లేడు. ఇది వరకు పాత పట్వారీలు 10,20 రూపాయలు ఇస్తే పనిచేసేవారు. కాని ఈనాడు విలేజ్ ఆఫీసర్లు, పాత పట్వారీల వద్దకుపోయి పని తెలుసుకొనే ఆఫీసర్లు పనులు చేయడానికి వందలు, వేలు అడుగుతున్నారేమిటని ప్రజలు ఆశ్చర్యపోతున్నారు. ఇది ఒక్క-

చోటనే కాదు. అనేక కార్యక్రమాలపై రాష్ట్ర వ్యాపితంగా తిరిగి తెలుసుకొన్న తరువాతే చెప్తున్నాను. ఈ విషయం మంత్రిగారికి తెలియదా? దీనిని ఎందుకు పరిష్కరించరు? ఎందుకు వారు క్రమశిక్షణతో పనిచేసేటట్టు చేయడం లేదు? కంప్లెయింట్ వస్తే ఒక్కరిపైన అయినా ఖచ్చితమైన చర్య తీసుకొన్నారా? తీసుకోలేదు. అలాంటి లంచగొండులకు అనుకూలమైన వైఖరిని, దుర్మార్గులను రక్షించే వైఖరినిపాటిస్తున్నారు.

(అంతరాయము)

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— శాసన సభ్యులు అయిన జయపాల్‌గారి బావమరిది "మా బావగారు యం.ఎల్.ఏ" అని చెప్పినా కూడా 500 రూపాయలు ఇస్తేనేతప్ప జమాబంది చేయలేదు.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అలాంటి వ్యక్తులను మార్చే ప్రయత్నం చేయకపోతే వారిని రక్షించే విధానం కొనసాగితే దానివల్ల ఏమీ ప్రయోజనంలేదు. ఇదివరకు తాలూకా హెడ్‌క్వార్టర్స్ అయిన పట్టణాలలో తాలూకా ఆఫీసులు వుండేవి కనుక అధికారులు అక్కడే వుండేవారు. కాని ఈనాడు మండలాలను ఏర్పాటుచేశారు. ఆ మండల హెడ్‌క్వార్టర్స్ అయిన గ్రామాలలో మండల కార్యాలయాలలో పనిచేసే సిబ్బంది నివసించడంలేదు. వారు ఏదో పట్టణంలోనో, జిల్లా హెడ్‌క్వార్టర్స్‌లోనో వుండి రోజూ మండల కార్యాలయానికి వెళ్ళివస్తుంటారు. మేము జీపుల్లో ప్రయాణం చేస్తుంటే ఉదయం 9, 10 గంటలకు మండల రెవిన్యూ ఆఫీసర్లు, క్లర్కులు స్కూటర్ల మీద, సైకిళ్ళమీద ఏ జిల్లా కేంద్రంనుంచో మండల ఆఫీసుకు వస్తుంటారు. టీచర్ల పని అంతే, ఇప్పుడు వీరి పని అంతే. ఎందుకు ఈ మండలాలు? ఎవరైనా రైతు గ్రామం నుంచి మండల ఆఫీసుకు ఏదైనా అప్లికేషన్ పెట్టాలని వస్తే అక్కడ యం. ఆర్. ఓ. వుండడు, క్లర్క్ వుండడు, పైలు వుండదు, కాబట్టి ఆ రైతు మళ్ళీరావాలి. అధికారుల లంచగొండితనం, నిర్లక్ష్యవైఖరి, బాధ్యతారాహిత్యం కొనసాగుతోంది, దీనిని అరికట్టడంలో ప్రభుత్వం విఫలమైంది. ఇక గ్రామ వ్యవస్థలో మరొక జి.ఓ. తీశారు. తెలంగాణా ప్రాంతాలలోని గ్రామాలలో సుంకరీలు అనే ఉద్యోగులు వంశపారం పర్యంగా వుంటున్నారు. సాధారణంగా ఆ ఉద్యోగాలలో హరిజనులు, వెనుకబడిన తరగతుల కుటుంబాలకు చెందినవారు వుండేవారు. ఎక్కువమంది హరిజన కుటుంబాలవారు వుండేవారు. ఆ ఉద్యోగంలో వున్న వ్యక్తి చనిపోతే అతని కొడుకు ఆ పనిచేసేవాడు. ఒకవేళ అతనికి ఇద్దరు, ముగ్గురు కొడుకులు వుంటే వంతులవారీగా సంవత్సరానికి ఒకరు చొప్పున ఆ ఉద్యోగం చేస్తూ జీతాలు పొందుతుండేవారు. అయితే దానిని రద్దుచేస్తూ ఒక

జి.ఓ. జారీచేసి ఎవరైతే అసలుదారు వున్నాడో అతనే ఉద్యోగిగా వుండాలనీ, సిక్మదార్లను ఆ ఉద్యోగాలలోకి తీసుకోకూడదని ఇటీవలే రెవిన్యూ డిపార్ట్‌మెంట్‌నుంచి జి.ఓ వచ్చింది. ఆ జి.ఓ. కాపీలను కలెక్టర్లకు, ఆర్.డి.ఓ.లకు, సబ్-కలెక్టర్లకు పంపితే వారు మండల రెవిన్యూ ఆఫీసర్లకు పంపించడం జరిగింది. దీనివల్ల వంశ పారంపర్యంగా పనిచేస్తున్న సిక్మీదార్లలో పెద్ద కలవరం పుట్టింది. అసలుదారు అంటే ఎవడు? ఒక కుటుంబంలో ఇద్దరు, ముగ్గురు వుంటే వారందరికీ హక్కు వుంటుంది, అలాంటప్పుడు అసలుదారంటే ఎవరు అని వారిలో కలవరం పుట్టింది. మీరు దీనిని మొత్తంగా రద్దు చేసి కొత్తగా పరీక్షలుపెట్టే విధానం ద్వారా వారిని ఎంపికచేస్తే మాకు అభ్యంతరంలేదు. కాని ఈ అసలుదార్లు అంటే ఎవరు? అందువల్ల ఇది తీసివేసి ఆ పదవులను సమిష్టిగా నిర్వహించడానికి కొన్ని కుటుంబాలవారికి హక్కువుంది కాబట్టి సుంకరి పదవులను వారు సమిష్టిగా అనుభవించేట్టు చేస్తే గ్రామాలలో సమైక్యత వుంటుంది కాబట్టి పాత పద్ధతిని పునరుద్ధరించాలని కోరుతున్నాను.

ఇకపోతే రికార్డ్ ఆఫ్ రైట్స్ విషయానికి వస్తే దీనికి ఒకబిల్లు తెస్తున్నట్టు మాకు తెలిసింది. దీని ఉద్దేశం ఏమిటి అంటే జరిగిన అనేక చేర్పులు, మార్పులను రికార్డులోకి ఎక్కించడం. ఏవో ఆర్థిక ఇబ్బందివల్లో మరే కారణాలవల్లో అనేకమంది భూములను అమ్మకొంటున్నారు, కొనేవారు కొంటున్నారు, ఇది ఆగేది కాదు. భూమిని అమ్మ కొన్న వాడిపేరు రికార్డులోంచి తీసివేసి, కొన్నవాడి పేరు వ్రాయాలి. అందుకు స్టాంప్ డ్యూటీ కట్టించుకొని రిజిస్ట్రేషన్‌చేసి దానిని రెగ్యులరైజ్ చేయడానికి రికార్డ్ ఆఫ్ రైట్స్ ఆక్టు రావాలి. దీనిని ఒక బలమైన సాక్ష్యంగా వుండేట్టు మార్చండి. రిజిస్ట్రేషన్‌కు తగిన స్టాంప్ డ్యూటీ కట్టించుకొని తగిన మార్పులుచేయండి. అలాంటి చట్టానికి బహుశః కేంద్రంనుంచి క్లియరెన్స్ వచ్చింది, శాసన సభలో ఆమోదించబోతున్నాం. లోటుపాట్లు లేని పద్ధతిలో చట్టాన్ని తెండి తప్ప అది సరైన పద్ధతిలో లేకపోతే విప్పర్యోజనం అవుతుంది కాబట్టి అవసరమైన పద్ధతిలో ఆ బిల్లును ప్రవేశ పెట్టాలని మంత్రిగార్లిని కోరుతున్నాను. ఇకపోతే పట్టేదారు పాస్‌బుక్స్ విషయం తీసుకుంటే ఈనాటికీ కేవలం 20, 30 శాతం మందికి మాత్రమే ఇచ్చారు, 70, 80 శాతం మందికి పాస్‌బుక్స్ లేవు. ఎందుకు అందరికీ పాస్‌బుక్స్ ఇవ్వలేదని అడిగితే ఇంకా అచ్చుకాలేదు, అచ్చు కావలసి వుంది అని అంటారు. 10 ఏళ్ళనుంచీ పాస్‌బుక్స్ ఇస్తూనే వున్నారు. అసలు పాస్ బుక్స్ లేవు, పాస్‌బుక్స్ వస్తే ఎంట్రీ సమస్య, రికార్డ్ ఆఫ్ రైట్స్ సమస్య. అనేక చిక్కులు వున్నాయి, రెవిన్యూ మండల స్థాయిలో రైతాంగం పరిస్థితి గజిబిజిగా, గందరగోళంగా వుంది. సమస్యను పరిష్కరించమని అధికారికి అప్లికేషన్ పెడితే ఆయన

ఏమాత్రం సహాయం చేయకుండా ఉన్నాడు. అందులో ఏమైనా అభ్యంతరం వచ్చిందంటే వాడు చావవలసిందే, పరిష్కరించే అవకాశాలు లేవు. ఇలాంటి గందరగోళ పరిస్థితులు గ్రామ స్థాయిలో, మండల స్థాయిలో వుండడం శోచనీయమైన విషయం. అందువల్ల ప్రభుత్వం దీని విషయంలో సంస్కరణ పూర్వకమైన చర్యతీసుకొంటే తప్ప ఇది ఉద్ధరించబడదని మనవిచేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇక ఎక్సైజ్, సేల్స్‌టాక్స్ మొ॥నైన చట్టాల విషయాల్లోకిపోను. ప్రభుత్వం ప్రతి సందర్భంలోనూ ఏదో ఒక సవరణ తెస్తున్నారు. ప్రభుత్వ బొక్కసం నింపుకోవాలి కాబట్టి ఆ రకంగా చేస్తున్నారు. డబ్బు సంపాదించుకోవలసిందే. కాని ఇటీవల ఎక్సైజ్ పాలసీలో మౌలిక మార్పులు తెస్తామని మంత్రిగారు చెప్పారు గ్రామ స్థాయిలో డైరెక్టుగా సారా దుకాణాలు ఇస్తామన్నారు. అయితే కాంట్రాక్టర్లు ఎవరు వున్నా సారాయిని పాకెట్లలో నింపడం, అమ్మడం వంటి పనులను రెగ్యులర్‌గా చేసేవారు గ్రామాలలో కొంతమంది వున్నారు. అంటే రెగ్యులర్‌గా ఆపరేట్ చేసే స్టాఫ్ గ్రామగ్రామానికీ వేరుగా వుంది. ఈనాడు గ్రామాలలో లైసెన్సు ఇవ్వదలచుకొంటే ఈ రంగంలో వున్న పేద వర్గాలవారికి ఇవ్వండి, లేక ఈ వృత్తిలో వున్నవారి సొసైటీలను ఏర్పాటుచేసి వారికి ఇవ్వండి. వాళ్ళనుంచి కొంత ఎమౌంట్ డిపాజిట్‌గా కట్టించుకోండి. వాళ్లద్వారా అమ్మించండి. మీకు కావలసింది డబ్బు ఆ డబ్బు త్రాగేవాడి నుంచి వస్తుంది, అంతేకాని మధ్య దళారులనుంచి రాదు కదా? అలాంటప్పుడు మధ్య దళారుల అవసరం లేదు మళ్ళీ మీరు గ్రామస్థాయిలో పెడుతున్నారు అంటే కావాలనే చేస్తున్నారు. ఇది నిష్పక్షపాతంగా జరుగుతుందని అనుకొనడానికి వీలులేదు. ఎందుకంటే కక్తి చేసి, అనేక రకాల కుంభకోణాలు చేసి డబ్బు సంపాదించుకొనేవారు గ్రామస్థాయిలో వచ్చే అవకాశం ఉంది. లేక రికమండేషన్లపై ఒక పార్టీకి చెందినవారికి దత్తంచేసే అవకాశాలు ఉన్నాయి. అలాకాకుండా దానిని రెగ్యులరైజ్‌చేసి కరప్షన్ లేకుండా, నెపొటిజంలేకుండా, రాజకీయ దుర్ప్రచారానికి అవకాశంలేకుండా ఇదివరకు ఆ వృత్తిలో వున్నవారు ఎవరో వారిని పిలిపించి వారికి అవసరమైన సహాయంచేసి ఈ పని చేయించినట్లయితే సమస్య వుండదు. అట్లాగా కాకుండా మళ్ళీ ఒక దొంతర మాదిరిగా చేస్తే అవుతే పొలిటికల్ ఏజెంట్ వుంటారు లేకపోతే మిమ్మల్ని, మమ్మల్ని మింగి వేసే కరప్షనే, బాగా డబ్బు సంపాదించుకొనే దురుద్దేశంకూడా కావచ్చు. అందువల్ల అలాంటివాటికి ఆస్కారంలేకుండా రెగ్యులరైజ్ చేయండి అని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక పోతే కల్లు దుకాణాలపై రేట్లు పెంచుతారని గీత పారిశ్రామికులు భయాందోళనను వ్యక్త పరుస్తున్నారు. సహకార సంఘాలకు గీచేవాడికి చెట్టు అన్నారు. అయితే ఈ వృత్తిలో

వున్నవారి పిల్లలు ఇంటర్మీడియట్ చదివినా, ఎం.ఏ.లు చదివినా వారు కూడా ఈవృత్తిలో ఇమిడిపోయే విధంగా ప్రోత్సహించాలి. అంతేకాని దీనిని కూడా కేవలం ప్రభుత్వ బొక్కసం నింపుకొనడానికి పన్నులు వసూలుచేయడానికి ఉపయోగించే పద్ధతి మంచిది కాదు. సేల్సు టాక్సే తప్పు. సేల్సు టాక్సు ఎంత వేసినా కొనుక్కున్న వారికి పోతుంది. మధ్యాహ్నం కాబట్టి గీత పారిశ్రామికుల పైన కోఆపరేటివ్‌లో ఉన్నప్పుడు లేకపోతే టి. ఎఫ్. టి తో 12-50 గ॥ ఉన్నపుడు అది ప్రభుత్వానికి బొక్కసములోనికి వెళ్ళి ఈ పెరుగుతున్న ధరలను—మనం ఏమీ వీరికి డియర్‌నెస్ ఎలవెన్సు ఇచ్చేవారము కాదు. బోనస్ ఇచ్చే వారము కాదు. స్వయం ఉపాధి కల్పన ఇచ్చేవారము కాదు. వాళ్ళ కాళ్ళ మీద వాళ్లు నిలబడే వృత్తి ద్వారానే సంపాదన చేసి నాలుగు రాళ్లు జీవితపు రాళ్లు సంపాదించుకునే ఉద్యోగం లేదు వారికి, అటువంటి వారిమీద 10 పర్సంటు, 20 పర్సంటు పెంచుతూ ఉంటే వాళ్ళవృత్తిని దెబ్బ తీస్తున్నారు. వాళ్ళమీద పన్ను భారాన్ని మోపుతున్నారు. వాళ్ళ స్వావలంబన విధానానికి విఘాతము కలుగ జేస్తున్నారు. ఇది ప్రభుత్వానికి బొక్కసములో డబ్బు వచ్చేందుకు కదా. ప్రభుత్వం ఎందుకు? ప్రజా సంక్షేమంకోసమే కదా? నువ్వు వాడిని పూరా దరిద్రుడినిచేసి మరి ఏదో రెండు రూపాయలు కె.జి. బియ్యము అని మీరు అంటే లాభం లేదు. ఆ రెండు రూపాయలు కె.జి. బియ్యముతోనే ఇప్పటికి వాళ్లు బ్రతుకు తున్నారు అది కూడా వారికి కొంచ సహాయంగా ఉంది. అలాంటి వారి దగ్గర నుంచి పన్ను పెంచి లైసెన్సు ఫీజు లేకపోతే చెట్టుపన్ను అది ఎదో రెండు మూడు విధాలు పెంచి వారి దగ్గర డబ్బు లాగడానికి ప్రయత్నం చేయడం కేవలం అన్యాయం. కాబట్టి గీత పారిశ్రామిక వృత్తి పైన అదనంగా ఏ విధంగా కూడా పన్ను పెంచే ప్రయత్నం చేయడం పారిశ్రామికుల పైన, బడుగు వర్గాలపైన ఇప్పటికే చాలా బలహీనమైన వారి పైన దారిద్ర్య రేఖకు దాదాపు దిగువలో పడి పోతున్నటువంటి వారు. ఆ వర్గము పైన మీరు మళ్ళి పన్ను భారము వేసేట్లయితే ఏ మాత్రము కూడా న్యాయము కాదు. కాబట్టి గీత పరిశ్రమను కాపాడండి అని చెప్పి ఆ అవసరమైన పరిశ్రమను ఇంకా మోడరైనేజు చేయడానికి దాని ద్వారా ఆ కల్లుని నీరాగా కాపాడి దాన్ని ఎక్స్‌పోర్టు చేసి దాని ద్వారా బెల్లము తయారుచేసి పారిశ్రామిక ప్రక్రియచేసి ఆ విధంగా దీనిని ప్రోత్సాహం చేసే కార్యక్రమాలు చేసి చేయండి గాని ఆ కల్లు గీచిన వాడిపైన పన్నులు వేసి డబ్బు సంపా దించుకుందాము అనే మాంధాత కాలంనాటి రెవెన్యూ కలెక్షనే ఆలోచన ఉందే అది వదులు కోండి అలా వదులుకోకపోతే లాభం లేదు. ఎప్పటికీ డబ్బు సంపాదించుకోడానికి వీళ్ళే దొరికారా మీకు? కాబట్టి ఎక్సయిజు డిపార్టుమెంటు ఆ సంస్కరణ కావాలి అని నేను కోరుతూ ఉన్నాను. సేల్సు టాక్సు గురించి నేను ప్రత్యేకించి చెప్పేది ఏమీలేదు.

రోజూ పెంచుతూనే ఉన్నారు. టర్నోవరు టాక్సు అంటున్నారు. అయిటమ్సు వేస్తున్నారు. మల్టిపుల్ పాయింటు అంటున్నారు. కాని సింగిల్ పాయింటు చేస్తాము అంటున్నారు, ఎన్ని చేసినప్పటికీ మళ్ళీ అన్నిటికి భారము మోసేది సామాన్య కష్ట జీవి. నిజంగా మన రాష్ట్రంలో నూటికి 75 మంది వ్యవసాయంపైన వృత్తులపైన వ్యవసాయ కార్మికుడుగా ఆధారపడే ప్రజలు ఉన్నట్లయితే అది ఇంకా వాస్తవమే అయినట్లయితే మనం సేల్సు టాక్సు విధించే వస్తువులలో అత్యధిక భాగము వినిమయం చేసుకునే వారు వీళ్ళే. పన్ను కట్టవలసిన వాళ్లు వీరే. అందుకు మళ్ళి ఇదే సిద్ధాంతం అవుతుంది. పన్నులు పెంచి పేదవాడిగా చేసి మోయలేని బరువు వారి మీద వేసి దరిద్రుడిని చేసి దారిద్ర్య రేఖ క్రిందికి త్రోసి పారేసి ఇప్పుడు మనం అంతా సహాయం చేస్తాము అంటే, సంక్షేమం చేస్తాము అంటే అది ఏమి సిద్ధాంతం, ఇది ఏ వేదాంతంకాదు మోడరన్ సిద్ధాంతాలు కానే కాదు. సోషలిజం అసలే కాదు. అతివాదము మచ్చుకి కూడా లేదు. మన బ్యూరోక్రసీ సిస్టమ్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ ఉండే డబ్బు సంపాదించి టాక్సేషన్ వేయాలి అని దానినే ఆధారముగా చేసుకున్నారు. ఒక్క అంగుళం కూడా మీరు మారడం లేదు. సంస్కరించడం లేదు. అందుకొరకు మీరు ఈ విధంగా సేల్సు టాక్సును టర్నోవరు టాక్సుని పెంచడం, వారు చెబుతున్నారు వర్తకులు, చెబుతున్నారు, నా దగ్గర మెమోరాండాలు ఉన్నాయి, వాళ్లు ఏమి చెబుతున్నారు? అయ్యా మమ్మలను వేధిస్తున్నారు, మీ సేల్సు టాక్సు ఆఫీసర్సు వచ్చి వేధించి లెక్కలు చూపించండి అని అనేక బాధలు పెడుతూ ఉంటే వారి నోట్లో 4, 5 వేలు పారేసి మేము ఏదో సర్దుకుంటాము గాని మేము ఇచ్చిన లంచము పెరిగిన పన్ను అన్నిటికి అన్ని కొనుక్కునే వాడిమీదే వసూలు చేస్తున్నాము. మా లాభాలు కూడా అందులో సంపాదించుకుంటాము. ఏమిటి ఇది? ఇది వాస్తవమైనప్పుడు దీనిని స్ట్రీమ్ లైను చేసి వినిమయదారుల పైన పన్ను పడకుండా చేయాలి. మనం సెంట్రల్ గవర్నమెంటుని అన్నామే. మీరు ఇన్‌కంటాక్సు వేయవద్దు అని అలాగే మన స్టేటు గవర్నమెంటు కూడా సేల్సు టాక్సు వేయకూడదు. కొన్ని నిత్యావసర సరుకులు నూనె, బెల్లము, బియ్యము. 7,8,10 సరుకులు ఉన్నాయి. వాటిని ఫ్రీ ఫ్రం సేల్సు టాక్సు ప్రకటించండి వాటిని పబ్లిక్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ ద్వారా సప్లయి చేయండి. అప్పుడు ఈ కొనుక్కునే వాళ్ళందరికి పెద్ద ఊరట కలుగుతుంది, పెద్దభారము తగ్గుతుంది. ఈ పరిణామం సాగుతూ ఉంటే పన్నులు పెంచే విధానం సాగుతూ ఉంటే మీరు వాడికి ఎంత సంక్షేమ కార్యక్రమాలు పెట్టినా ప్రధానమైన జీవిత భారము అవి కొనుక్కోవలసిందే తప్ప మార్కెట్‌కి పోయి తీసుకోవలసిందే తప్ప, కూరగాయల కాడినుంచి కొనుక్కోవలసిందే తప్ప ఏమీ లేదు. అందు కొరకు ఎవరి మీద బరువు

పడుతూ ఉంది? గ్రామీణ పేదప్రజలు ఈ పన్నుల భారముతో కృంగి పోతున్నారు. పూర్తిగా దరిద్రులు అయిపోతున్నారు. కాబట్టి దీనికి మనం బాధ్యత వహించాలి. అలాంటి దారిద్ర్యాన్ని తగ్గించడానికి సంక్షేమ కార్యక్రమాలే కాదు, సంక్షేమ కార్యక్రమాలతోబాటు అసలు దారిద్ర్యాన్ని పెంచకుండా ఉండేదానికి పన్నులు తగ్గించాలి. వాళ్ళ వృత్తులను రక్షించాలి. వాళ్ళ ఆదాయాన్ని రక్షించాలి. ఆ విధంగా వారు సంతృప్తి పడతారు తప్ప మరి ఈ పద్ధతులలో సెల్ఫు కాంట్రడిక్టరీ అవుతుంది తప్ప ఇది వాస్తవంగా డిమోక్రసీ కాదు, ఏ సోషల్ సిస్టమ్ కాదు కాబట్టి ఇది సంపూర్ణమైన పెట్టుబడిదారి ఆలోచన ఫ్యూడల్ ఆలోచనే తప్ప మీరు ఏ మాత్రం కూడా మారుతున్నారు అని కూడా చెప్పడానికి వీలులేదు. ఇప్పుడు ఎంట్రీటాక్సు. అది ఏమిటి అధ్యక్షా? అది మల్టిపుల్ కాదు సింగిల్ టాక్సు పెడతాము అంటున్నారు. అన్ని చోట్ల పెడతాము అంటున్నారు. దాని పరిణామము ఇదే. ప్రభుత్వానికి రావచ్చు, 4, 5 కోట్లు. ఇక ఇన్ని కోట్లు కావలసివస్తే మీరు మొత్తం గ్రామానికి గ్రామం పెట్టండి. మీ ఊరునుంచి మాకు ఇన్ని కోట్లు కావాలి అని. ఈ పద్ధతులలో రాష్ట్ర ప్రజల దగ్గర నుంచి వసూలు చేస్తూ ఉంటే సామాన్య ప్రజల దగ్గరనుంచి వసూలు చేస్తూ ఉంటే ఈఇండైరెక్టు టాక్సేషన్ వల్ల ఈ పేదవాదు మిడిల్‌క్లాసు వాడిపైన భారము పడుతుందని తెలిసి కూడా మీరు పెట్టారు అంటే రాష్ట్ర బొక్కసంలో డబ్బు ఉంటేనేమి? లేకుంటే ఏమి? దాని ద్వారా మీరు చేసి ఒరగబెట్టేది ఏమిటి? అందుకొరకు బలవంతుల మీద పన్ను వేయడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. ధనవంతుల మీద పన్ను వేయడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. అందుకొరకు ఇది సరిఅయిన సైంటిఫిక్ విధానం కాదు. నేను ఇప్పుడు ఇది అంతా చెబితే ఇది ఏదో సిద్ధాంతం అంటారు. ఈరాష్ట్రంలో ఈనాడు కూడా గ్రామీణ ఆస్తులేకాదు, పట్టణ ఆస్తులేకాదు, వాడు దాచుకున్న ఆస్తులేకాదు, వాటిని పట్టుకుని, వాటిని రంగంలోనికి లాగి వాటి ద్వారా ప్రభుత్వం ఆదాయాన్ని సంపాదించుకోండి, మళ్ళీ ప్రత్యేకించి పన్ను అక్కరలేదు. ఈ రాష్ట్రంలో నిలిచిపోయిన, 4, 5 కోట్లు కొరకు ఆగిపోయిన ప్రాజెక్టులు అన్నిపూర్తి చేసుకోవచ్చు, వచ్చే ఐదు సంవత్సరాలలో రాష్ట్ర అభివృద్ధిని సంపాదించుకోవచ్చు, సాధించుకోవచ్చు. ఆ డబ్బుని బ్యాంకులో పెట్టి పెట్టుబడిగా పెట్టి వడ్డీలతో ఇవి చేసుకోవచ్చు. ఇది అంతా మీ సిస్టమ్‌లో జరుగుతుందేమో ఎక్కడా జరగదు, ఇక్కడ మాత్రం జరగదు అంటారు. ఎందుకని మరి? ఎందుకు రాజ్యాలు? మీకు తేడా లేదు పాత పద్ధతులలో పాతసిద్ధాంతాలతో పాతపద్ధతులలో పని చేసేవారికి మీకు? పదవులలో శాశ్వతమా? పదవుల కొరకే వచ్చారా? లేక ఏమైనా పని చేసి చూపించారా? ప్రజల హృదయాలలో ఏమి తీసుకువచ్చారు? చిల్లర మల్లరగా కాదు సంక్షేమం మాత్రమే శాశ్వతం కాదు.

స్వావలంబిన విధానాలపైన వాళ్ళ కాళ్ళమీద వాళ్ళు నిలబడి ఉత్పత్తిచేసి తాను బ్రతికే పద్ధతిలో దేశాన్ని బ్రతికించే పద్ధతిలో ఏమి ప్రారంభం చేశాము ఏమి ప్రయాణం చేశాము ఏమి ప్రోత్సాహాలు చేశాము? ఏమిటి? పైగా జరిగిన కార్యాక్రమాలను వెనక్కు త్రిప్పుతూ ఉన్నాము. ఇంకా వెనక్కు లాగుతూ ఉన్నాము. ఇది ఒక అభ్యుదయాన్ని అభివృద్ధిని కోరే ప్రభుత్వం కాదు. లేదూ అభివృద్ధి నిరోధకంగా ఉంది ఈ అభివృద్ధి నిరోధకాన్ని నేను ఆపుతాను అని చెప్పడం లేదు. నా చేతిలో లేదు. ఇంత బలమైన మెజారిటీ ఉన్న మీరే ఆలోచించాలి మీ ద్వారానే సాగుతుంది. మీరే మార్చాండి. మీకే అప్పజెబుతున్నాను. ఈ రాజ్యం నడిపించే అధికారం మీకు రెండేళ్ళు కాదు. ఇంకో ఐదు ఏళ్ళు దాకా మీకు ఉండవచ్చు. నాకు ఏమీ అభ్యంతరంలేదు. నాకు కావలసింది రాజ్యము, రాజ్యాధికారము, పదవి కానే కాదు. మీరు దయచేసి మీరు రెండేళ్ళు ఉన్నా ఐదేళ్ళు ఉన్నా పదేళ్ళు ఉన్నా. పోతే మీ పట్టాలు మార్చక పోతే చిన్న పట్టాలు వదలి పెట్టి పెద్ద పట్టాలు ఎక్కక పోతే బలోపేతం అయిన సంస్కరణలు లేకపోతే ప్రజల హృదయాలలో మీరు చేసిన వాగ్దానాలు అన్ని కూడా సార్థకమైనవి అనిపించుకోకపోతే ఈ దేశం, ఈ రాష్ట్రం బాగు పడదు. అభివృద్ధి జరగదు. ఇంకా ఇంకా దరిద్రం లోనికి పోయి ఆ తరువాత మీరు పోయినా మరొకరు పోయినా వీరు లేకపోయినా వారు లేకపోయినా గందరగోళం వచ్చినా రాష్ట్రానికి మిగిలేది దుఃఖమే తప్ప సంతృప్తిలేదు. అభివృద్ధిలేదు. నేను ఇదివరకే బడ్జెట్ స్పీచ్‌లో చెప్పినట్టు ఇప్పటికే 10 సంవత్సరాలు ఇటువంటి ప్రజా వ్యతిరేకమైన విధానాల వల్ల రాష్ట్రం యొక్క అభివృద్ధి కుంటుపడి పోయింది. పది సంవత్సరాలు వెనక్కు పోయాము. ఇలాగే జరిగేది జరుగుతుంది అని సాగిస్తూ మాకు కావలసింది టైము ఇంకా రెండేళ్ళు అయితే మళ్ళీ ఎలక్షన్సు పార్ల మెంటు అసెంబ్లీ ఆ తరువాత అదృష్టవశాత్తు గెలిస్తే మరో 5 ఏళ్లు ఉంటాము అని ఎప్ప టికి పొలిటికల్ కేలుక్యులేషన్సు న్యాయంకాదు. ప్రజా స్వామ్యంలో శాశ్వత దృక్పధం అవసరం. శాశ్వత దృష్టి అవసరం. ఆ దృక్పధంతో ఆ దృష్టితో మౌలికమైన మార్పు తేవాలి అని అందులో ఈ రెవెన్యూలో ఉన్నటువంటి పట్టణ ఆస్థులు, గ్రామీణ ఆస్థులు, టాక్సేషన్ కలెక్షన్సు అందులో ఉండే లంచగొండి తనం వీటిలో మౌలికమైన సంస్క రణలు తీసుకుని వస్తే తప్ప ఈ రాష్ట్రంలో ఈ ప్రభుత్వానికి రోజు రోజుకి చెడ్డ పేరు పెరుగుతుంది. మీ నెత్తిపైన ఈ బాధ పెరిగి పెరిగి దీనిని మోయలేక బరువు క్రింద నలిగిపోయే రోజులు వస్తాయి దూరము లేదు అని చెప్పి మనవిచేస్తూ శలవు తీసు కుంటున్నాను

శ్రీ జక్కా వెంకయ్య :— అధ్యక్షా, ఈ రెవెన్యూ పరిపాలనకు సంబంధించిన పద్దులమీద కొన్ని ముఖ్యమైన విమర్శలు చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ప్రభుత్వం యీ విమర్శలను విని వినక వదిలేసే పద్ధతి కాకుండా వాటిని తీవ్రంగా పరిగణనలోనికి తీసుకొని కొన్ని ముఖ్యమైన మార్పులు తీసుకురావాలని మనవి చేస్తున్నాను. మన ఆంధ్ర రాష్ట్రం వ్యవసాయిక రాష్ట్రం. పారిశ్రామికంగా ఆంధ్ర రాష్ట్రం వెనుకబడి ఉంది. గ్రామాలలో 100 కి 80 మంది యీ వ్యవసాయం మీద ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. 3 కోట్ల ఎకరాలు రాష్ట్రంలో సేద్యానికి అనుకూలంగా భూమి ఉండి సాగు చేయబడుతోంది. ఈ విధంగా 3 కోట్ల ఎకరాల వరకూ రాష్ట్రంలో సేద్యం అవుతున్నపుడు రెవెన్యూ శాఖ పరిపాలన దాదాపు లేదని చెప్పవచ్చును. బ్రిటీష్ కాలంలో ఒంటెద్దు బండిమీద గుర్రాల మీద నడిచివెళ్ళి భూమిని సర్వే చేసారు. ఆ కాలంలో తాలూకా ప్లానులు, జిల్లా ప్లానులు, శిస్తు వసూలు రికార్డులు సమగ్రంగా ఉండేవి. కాని యిపుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విభజింపబడిన భూములకు పట్టాలు గాని రికార్డులు గాని లేవని చెప్పవచ్చును. ఈ రాష్ట్రంలో భూసంస్కరణలు అమలులోకి తీసుకువచ్చారు. దానిద్వారా సుమారు 20 లక్షల ఎకరాలు భూమి పేదలకు పంపకం చేయడానికి అవకాశం ఉంటుందని చెప్పారు. కాని యీ గ్రామోద్యోగ సంస్థ రద్దు చేసిన తరువాత మునసబులు, కరణాలు తీసివేయబడిన తరువాత గ్రామాలలో రిజిష్టర్లు గాని, మొత్తం భూమి శిస్తు రికార్డులు ఏమీ లేకుండా అస్తవ్యస్థం అయిపోయిన విషయం జిల్లా కలెక్టర్లకు, మంత్రి గారికి తెలియదా? రెవెన్యూ శాఖ అయితే సాగుబడి, యాజమాన్యం, అనుభవంలో ఉన్న భూములు దానినుంచి వసూలు చేసే శిస్తులు, నీటితీరువ ఏవయితే వసూలు చేయవలసి ఉన్నవో అవేమీ లెక్కలు లేకుండా ఉండడం ప్రధానంగా చూస్తున్నాము. ఇదంతా కూడా భూ సంస్కరణలు నీరుకార్చడానికి జరిగిన విధానమని చెప్పక తప్పదు. ఈ రోజు 200, 300 ఎకరాలు భూస్వాములు వారి క్రింద ఉన్నందువల్ల పంపకానికి కొద్దిపాటి భూమి మాత్రమే ఉంది. ఇపుడు ప్రభుత్వం యిచ్చిన లెక్కల ప్రకారమే 3 లక్షల 20 వేల ఎకరాలు పంచబడిందన్నారు. ఇట్లా ఎందుకు జరిగిందంటే యీ భూస్వాములు తమ భూములను సన్నకారు, చిన్నకారు రైతుల పేర్లమీద తమ కుటుంబ సభ్యుల క్రింద పెట్టుకొని ఉన్నారు. దాని ప్రకారం చిన్నకారు, సన్నకారు రైతులకు రావలసిన రాయితీలన్ని భూస్వాములు అనుభవిస్తున్నారు. అందువల్ల రెవెన్యూ శాఖ ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండాలంటే రైతులకు న్యాయం జరగాలంటే మొత్తం మీద యీ లాండ్ రికార్డులను రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటును ఓవర్‌హాల్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఇప్పుడు రైతులకు పాస్ పుస్తకాలు యింత వరకూ యివ్వలేదు. రికార్డులు

మధ్యాహ్నం 1-00 గం॥

భూములకు సంబంధించినవి అప్పచెప్పకుండా కరణాలు, మునసబులు యిప్పటికీ వ్యాపారము చేస్తున్నారు. రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటుకు చేరిన రికార్డులలో కూడా సరైన లెక్కలు లేవు. పాస్ పుస్తకాలలో శిస్తు కట్టడానికి రికార్డు చేసిన సర్వే నెంబర్లకు పట్టా నెంబర్లకు ఏ మాత్రం పొంతన లేకుండా తప్పుడు లెక్కలలో ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు నేను ఒకటి చెబుతున్నాను. నెల్లూరు జిల్లాలో యీ ఎరువులు, సబ్సిడీ పాస్ పుస్తకాలమీదనే యిస్తామని ప్రకటించిన తరువాత వేలాది, లక్షలాది పాస్ పుస్తకాలు కరణాల యిళ్ళల్లో నుంచి 5, 10 రూపాయలు యిచ్చి తామే పాస్ పుస్తకాలు ఫిలప్ చేసుకొని తీసుకోవడం జరిగింది. రెండవది గ్రామ వ్యవస్థను రద్దు చేసారు. దానికి ప్రత్యామ్నాయ వ్యవస్థ లేకుండా ఉన్నందువల్ల యీ రోజు గ్రామాలలో అస్థవ్యస్థంగా ఉండి యిబ్బందులుపాలు అవవలసివస్తున్నది. గ్రామాలలో సాగుభూమి, బంజరు భూమి లెక్కలు వ్రాసేవారు లేరు. ఎక్కడ భూములు ఉన్నాయో నిరూపించే సాధనము లేదు. మీరు రద్దు చేసిన గ్రామోద్యోగుల వ్యవస్థకు సంబంధించి రికార్డులు యివ్వని కేసులు వందలాది ఉన్నాయి. వారిమీద చర్య తీసుకొని రికార్డులను రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటువారు తెప్పించుకోలేక పోయారు. కరణాలు, మునసబులు గ్రామాలలో యీ రికార్డులు అప్పగించకుండా ప్రయివేటు వ్యాపారం చేస్తూ ఉంటే రెవెన్యూ అధికారులు ఎం.ఆర్.ఓ., ఆర్.డి.ఓలు రికార్డులకోసం కరణాల దగ్గరకు మునసబుల దగ్గరకూ తిరుగుతూ ఉండవలసిన దుస్థితి వచ్చింది. కాబట్టి ప్రభుత్వం యీ రికార్డు ఆఫ్ రైట్స్ క్రింద పాస్ పుస్తకాలను రైతులకు యిచ్చి వాటిని ప్రమాణంగా తీసుకొని రైతులకు దానిలో రికార్డు చేసిన సర్వే నెంబరు అతని భూమిగా నిర్ధారణ చేసి దానిమీద అప్పు యిచ్చే దానికి బ్యాంకుల వారికి కూడా ప్రామాణ్యతగా పాస్ బుక్కులు తయారు చేయించాలి. అలా పాస్ బుక్కులు తయారు చేయించాలంటే రాష్ట్రంలో మొత్తం భూమి అంతా రీ సర్వే, సెటిల్‌మెంటు చేయడం అనేది చాలా కీలకమైన పని. ఇది ఏదో 10 ఏళ్ళలో కాకుండా 3 సంవత్సరాలలో పూర్తి చేయడానికి చర్యలు తీసుకోవడం చాలా అవసరం. అంతే కాకుండా భూసంస్కరణల చట్టం క్రింద త్రొక్కి పెట్టిన భూమి వెలుపలకు రావాలంటే రాష్ట్రంలో యీ సర్వే అండ్ సెటిల్‌మెంటు చేయాలి. 10 (1) క్రింద ఎవరి పేరుతో రిజిష్టరులో ఉందో దానిమీద ఆధారపడి శిస్తులు కట్టి యీ భూమి మా అనుభవంలో ఉందని అనేక మంది బినామీ సాగుదార్ల క్రింద ఉన్న భూమి యీ రీ సర్వేవల్ల వెలుగులోకి తెచ్చినట్లవుతుంది. మిగులు భూమి తిరిగి పేద ప్రజలకు పంపకానికి వచ్చే అవకాశం ఉంది. అంతే కాకుండా భూములు అమ్మకాలు, కొనుగోలు ట్రాన్సఫర్స్ లెక్కలు చేయడం అనేది రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటులో లెక్కలు లేవు. ఎవరు ఆ భూమి అనుభవిస్తున్నారో లెక్కలు లేవు.

ఎవరి భూమి? ఎవరు యజమాని? భూమి ఎవరి అనుభవంలో ఉంది మొదలైన లెక్కలు ఈ రోజు లేవు. భూ సంస్కరణల చట్టం వల్ల రిజిస్ట్రేషన్ ఆపివేశారు. ఈనాడు తెలంగాణాలో గానీ, ఆంధ్ర ప్రాంతంలో గానీ వ్యవసాయ భూమి చేతులు మారితే రిజిస్ట్రేషన్ చేయడం అన్నది పోయింది. తెలంగాణాలో అయితే ఆర్.డి.ఓ. దగ్గర గానీ, మేజిస్ట్రేట్ దగ్గర గానీ సర్టిఫికేట్ తీసుకోవడం, తద్వారా 10 (1) రిజిష్టరులో సాగుబడి చేస్తున్నట్టు రికార్డు చేసుకొని భూములను అనుభవించడం జరుగుతోంది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో అయితే 5 రూపాయల స్టాంప్ పేపర్‌మీద స్వాధీనంలో వున్నట్టు వ్రాసుకొని 12 సంవత్సరాలు స్వాధీనంలో వున్నట్టు రికార్డు వ్రాసుకోవడం, 12 సంవత్సరాలవడంవల్ల అడ్వర్స్ పొజెషన్‌లో అనుభవం సంపాదించుకొనే పరిస్థితి ఉంది. ఇది ఒకప్పుడు ఖచ్చితంగా రిజిస్ట్రేషను జరిగేది, మూడు మాసాలలోగా పరివర్తన జరిగేది. కాని గత 10, 12 సంవత్సరాల నుండి ఆంధ్ర దేశంలో రిజిస్ట్రేషన్ అనేది లేదు. కాబట్టి దీనిపై ఒక కమిటీని వేసి కొన్ని నిబంధనలను రూపొందించి రిజిస్ట్రేషన్‌ను క్రమబద్ధం చేయడం అనేది కీలకమైన విషయం. ఇక రెండవ విషయం భూ సంస్కరణల చట్టంలోని సెక్షన్ 18 ప్రకారం ఎవరికయినా కొత్తగా భూమి సంక్రమించినట్లయితే అతను నిర్ణీతకాలంలో ప్రభుత్వానికి తెలియజేయాలి. అలా తెలియజేయకపోతే వారిపై క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ ఇనిషియేట్ చేయడానికి ల్యాండ్ రిఫామ్స్ చట్టం క్రింద కలెక్టరుకు అధికారం వుంది. కాని ఎక్కడయినా భూ సంస్కరణల చట్టం ప్రకారం ట్రిబ్యునల్‌కు పోయాక అదనంగా భూమి సంక్రమిస్తే ఆ భూమి యజమాని సెక్షన్ 18 ప్రకారం దీనిని డిక్లేర్ చేస్తున్నారా అంటే ఆ పని చేయడంలేదు. ఇలాంటి కేసులలో రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటు అధికారులు నోటీసులు ఇచ్చి ఎందుకు విచారణ జరపడంలేదు? మాగాణి భూములు గానీ, మెట్ట భూములు గానీ ఎవరికయినా కొత్తగా సంక్రమించినట్లయితే సెక్షన్ 18 ను ఎందుకు అమలు చేయడంలేదని అడుగుతున్నాను. 1976 చట్టానికి సవరణ వచ్చాక సెక్షన్ 4 (ఎ) ప్రకారం అనేక మంది మీరు పంచిన భూమిని తిరిగి వెనక్కు తీసుకొంటున్నారు. సుమారు 700 ఎకరాల భూమిని తిరిగి భూస్వాములకు అప్పగించామని చెపుతున్నారు. అలా ఎందుకు అప్పగించాలి? పేదలు 10 ఏళ్ళపాటు నెత్తురుఓడ్చి సాగుచేసిన భూముల్ని సెక్షన్ 4 (ఎ) క్రింద తిరిగి భూస్వాములకు అప్పగించాలంటే ఎందుకు అప్పగించాలి? భూస్వాములకు నష్టపరిహారం యిచ్చి భూములను సాగుచేసుకొంటున్న వారి అధీనంలోనే భూములు వుండేట్టు చూడవలసిన అవసరం ఉంది. కోర్టు నిర్ణయించిందని ఆ భూములను తిరిగి వాళ్ళకు అప్పగించాలని నిర్ణయించడం చాలా తప్పు. నా నియోజకవర్గంలోని మోపూరు అనే గ్రామంలో 11 సంవత్స

మధ్యాహ్న 1-10 గం॥

రాల క్రితం 3 ఎకరాల భూమిని 12 మంది హరిజనులకు పంపిణీ చేయడం జరిగింది వాళ్ళు ఆ భూమిలో గట్లు వేసుకొని గత 11 సంవత్సరాలుగా సాగుచేసుకొన్నాక సెక్షన్ 4 (ఎ) ప్రకారం తిరిగి ఆ భూమి భూస్వామికి సంక్రమించింది కాబట్టి ఆయనకు భూమిని అప్పగించండి అని యం.ఆర్.ఓ.ను కలెక్టరు ఆదేశించారు. ఆ రకంగా తిరిగి భూమిని అప్పగించారు. అందువల్ల నేను మనవి చేసేది ఏమిటంటే సెక్షన్ 4 (ఎ) ప్రకారం మీరు పంచిన భూమి భూస్వాములకు తిరిగి సంక్రమించే పరిస్థితులలో ఆ భూమిని ఆయనకు అప్పజెప్పకుండా నష్టపరిహారం యిచ్చి సాగుదారుల క్రిందనే భూమి వుండేట్టు చూడాలి. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం నిర్దిష్టమైన పాలసీ డిసిషన్‌ను తీసుకోవాలి. ఇక రెండవ విషయం ఏమిటంటే భూసంస్కరణల విషయంలో సుప్రీం కోర్టు యిచ్చిన తీర్పుకు అనుగుణంగా అనేక సవరణలు తేవలసివుంది. సవరణలు చేయకుండా గత మూడు సంవత్సరాలుగా జాగుచేయడంవల్ల భూస్వాములు బేనామీ భూముల్ని ఖాయం చేసుకొనడానికి, అమ్ముకొనడానికి అవకాశం ఏర్పడి భూసంస్కరణల చట్టం లక్ష్యాన్ని వమ్ముచేయడానికి ఉపయోగపడింది. దీని విషయంలో మేము పదే పదే చెపుతున్నాం, కాని రెవెన్యూ డిపార్టుమెంట్ మాత్రం పట్టించుకోవడం లేదు. అందువల్ల భూసంస్కరణల చట్టాన్ని అమలుచేయడంలో, దానికి సవరణలు చేయడంలో మీకు చిత్తశుద్ధి కొరవడిందని చెప్పక తప్పదు. ఇక మరొక విషయం ఏమిటంటే ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో స్వంత బూములను దాచుకొనడానికి భూస్వాములు చాలా కష్టపడ్డారు, చాలా వెతలు పడ్డారు. కాని ఈనాటికీ వేలాది ఎకరాల బంజరు భూములు వారి స్వాధీనములోనే ఉన్నాయి. మీరు పేదవారికి పట్టాలుగా ఇచ్చిన బంజరు భూములు వారి స్వాధీనంలో లేకుండా భూస్వాముల ఆధీనంలోనే వున్నాయి. 5 ఎకరాల మెట్ట, 2 1/2 ఎకరాల మాగాణి భూములు వున్నవారు బంజరు భూములను తమ ఆధీనంలో పెట్టుకొనడానికి వీలులేదని మీరు చట్టమైతే చేశారు, కాని అది అమలు జరుగుతున్నదా? ఈనాటికీ మా జిల్లాలో చాలా మంది పెద్ద పెద్ద భూస్వాములు తమ అధీనంలో 50 ఎకరాలు, 100 ఎకరాలు, 200 ఎకరాల చొప్పున జీడిమామిడి చెట్లు అయితేనేమి, తదితర చెట్ల తోపులు అవుతేనేమి బేనామీ పేర్లపై పెట్టుకొని అనుభవిస్తున్నారు. చాలా సందర్భాలలో పేద ప్రజలకు ఇచ్చిన భూములను వారికి దఖలు పడనివ్వకుండా కోర్టుకు వెళ్ళి స్టేలు తెచ్చుకొని కేవలం స్వాధీనపు అనుభవం వుందని చెప్పి ఒక విలేజ్ అసిస్టెంట్ దగ్గర గానీ, కరణం దగ్గర గానీ 10 (1) రికార్డును మార్పుచేసి ఏళ్ళు, పూళ్ళు అనుభవిస్తున్నారు. కోర్టుకు పోయి స్టేలు తెచ్చుకొన్నాక దానిని రద్దుచేసి పేదవాళ్ళకు భూమిని అప్పగించడానికి కలెక్టరు గానీ, యం. ఆర్. ఓ. గానీ సాహసించడంలేదు. ఆదేమిటి

అంటే సబ్ జుడిస్ అని గుడ్డిసాకు చెపుతున్నారు. ప్రభుత్వ భూమి ఒక భూస్వామి స్వాధీనంలో వున్నప్పుడు అతనిని తొలగించే అధికారం రెవెన్యూ డిపార్టుమెంట్‌కు లేదా? కలెక్టర్లతో చర్చించి, జాయింట్ కలెక్టర్లతో చర్చించి, కాని వారిని తొలగించి పేదవాళ్ళకు పట్టాలు ఇవ్వడానికి సాహసించడంలేదు. అందువల్ల 2 1/2 ఎకరాల మాగాణి, 5 ఎకరాల మెట్ట భూమికంటే ఎక్కువ భూమి కలిగివున్నవారి స్వాధీనంలో బంజరు భూములను ఉంచుకొని, కోర్టుకువెళ్ళి స్టేలు తెచ్చుకొని అనుభవించే అవకాశం లేకుండా ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకొని తక్షణం పేద ప్రజలకు ఆ భూములను పంపిణీ చేయవలసిన అవసరం ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ విషయంలో ఎలాంటి చట్టాలు అడ్డంరావు కాబట్టి సత్వర చర్యలు తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. అదేవిధంగా బంజరు భూములకు సంబంధించి 1976_77లో అంటే ఎమర్జెన్సీ కాలంలో 1100 జాయింట్ ఫార్మింగ్ సొసైటీలు ఏర్పాటుచేశారు. ఆ సొసైటీలో సుమారు 1 లక్ష 30 వేల ఎకరాలు నమోదుచేశారు. తరువాత కొన్ని సొసైటీలను ఎత్తివేశారు. ఇప్పుడు దాదాపు 800 సొసైటీలు వున్నాయి. వాటిక్రింద లక్ష ఎకరాల భూమి ఉంది. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ఎక్కడా ఇంతపెద్ద ఎత్తున ఇలాంటి ప్రయత్నంచేయలేదు. 800 సొసైటీలను ఏర్పాటుచేసి ఆయిల్ ఇంజన్స్ ఇచ్చారు, కొన్ని బావులను త్రవ్వించారు. ఆ మధ్యకాలంలో దానికి ఒక స్టాట్యుటరీ ప్రొవిజన్‌గానీ, జి.ఓ గానీ లేకుండా ఎమర్జెన్సీలో వచ్చిన ఒరవడిలో 20_పాయింట్ ప్రోగ్రాం ప్రకారం, ఆనాటి జిల్లా కలెక్టరు చొరవ వల్ల సొసైటీలు ఏర్పాటుచేశారు. కాని ఆ కలెక్టరుగారు మారిపోయిన తరువాత అవి మూలపడ్డాయి. చాలా ఇంజన్లు పాతపడిపోయాయి. సగం త్రవ్విన బావులు అలాగే నిలిచిపోయాయి. చాలా భూములు బంజరు భూములుగానే ఉండిపోయాయి. ప్రజలకు వాటివల్ల ప్రయోజనం దక్కలేదు. రాష్ట్ర స్థాయిలో ఎగ్రికల్చరల్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ ఫెడరేషన్ కూడా ఉంది. దాని ఆఫీసుకూడా ఉంది, ఆఫీసర్స్ కూడా ఉన్నారు, కాని నిధులులేవు. నెల్లూరు జిల్లాలో వున్న ఈ జాయింట్ ఫార్మింగ్ సొసైటీలు నడపడానికి ఆదేశాలు లేవు, అవి మూలపడ్డాయి. రాష్ట్రంలో వుండే ఆఫీసు నల్లమందు తిన్న చందాన తూగుతూ ఉండే పరిస్థితి ఉంది. మేము కోరేది ఇతర జిల్లాలలో కూడా జాయింట్ ఫార్మింగ్ సొసైటీలు ఏర్పాటుచేయవచ్చు. నెల్లూరు జిల్లాలోని జాయింట్ ఫార్మింగ్ సొసైటీలను పునఃప్రారంభించి వాటికి కావలసిన నిధులు కేటాయించి సగంలో ఆపివేసిన బావులను త్రవ్వించి, ఆయిల్ ఇంజన్స్ సప్లయిచేసి ఆ భూముల్ని సాగులోకి తేవలసిన అవసరం ఎంతైనాఉంది. ఇకపోతే మద్రాసు రాష్ట్రంలో ఎస్టేట్ అబాలిషన్ ఆక్టు 1950_51 లో వచ్చింది, తరువాత ఇనామ్ అబాలిషన్ ఆక్టు 1956 లో వచ్చింది.

మధ్యాహ్నం 2-20 గం॥

ఇప్పటికీ కోర్టులలో కేసులు పెండింగ్‌లో వున్నాయి. మా జిల్లాలో యినాం ఎబాలిషన్ యాక్టు ప్రకారం రిటైర్ అయిపోయిన యినాం తహసీలుదారు రికార్డులను ఇంటికి తీసుకు పోయి, రిటైర్ ఆయిపోయిన 3 మాసాల వరకు యాంటీ డేట్ వేసి పట్టాలు యిష్యూ చేశారు. వందలాది ఎకరాల భూములకు పట్టాలను ఆవిధంగా యిష్యూ చేశారు. అది వెలుగులోకి వచ్చింది. ఆనాటి కలెక్టర్ విజిలెన్స్ వారికి తెలియజేయగా, వారు పట్టు కున్నారు. ఇంతవరకు చర్య తీసుకోలేదు. కోర్టులో క్లెయిమ్ చేసి వందలాది ఎకరాల బంజరు భూములను కలుపుకున్న వారు బాగా సేవున్నారు. ప్రభుత్వం యిచ్చిన "డి" ఫారం పట్టాలు వున్న వారిని కోర్టుల చుట్టూ త్రిప్పి నానా యిబ్బందులు పెడుతున్నారు. నా నియోజకవర్గంలో వున్న 10 గ్రామాలలో పది వేల ఎకరాల భూమికి సంబంధించిన వ్యవహారాలు కోర్టులో జరుగుతున్నాయి. ఇనామ్ ఎబాలిషన్ యాక్టు, ఎస్టేట్ ఎబాలిషన్ యాక్టు, 1948కి పూర్వం వరుసగా 3 సంవత్సరాలు సాగుబడి చేసినట్లు 10(1) రికార్డులో నమోదు చేసుకుంటే వారికి పట్టా వస్తుంది. అందువల్ల పాత రికార్డులను ట్యాంపర్ చేసి ఆ విధంగా వ్రాయించుకుంటున్నారు. ఆ ప్రకారంగా 30, 40 సంవత్సరాల తరువాత కోర్టుకు ఎక్కించి, రైతులను యిబ్బంది పెట్టి రైతులు చేసుకునే అనేక బంజరు భూముల మీదకు పోయి వారిని కోర్టుల చుట్టూ త్రిప్పుతున్నారు. ఇనాం తహసీల్‌దారు కోర్టు, రెవిన్యూ ఆర్ డి వో దగ్గర అప్పీలు, ఇనాం సెటిల్‌మెంట్ కమిషనర్ దగ్గర అప్పీలు, హైకోర్టు, సుప్రీం కోర్టుల దగ్గర అప్పీలు. ఒకసారి భూమిలోకి ప్రవేశించి నందుకుగాను కోర్టుల చుట్టూ తిరిగి, ఫలితం లేక రైతులు యిబ్బందిపడే పరిస్థితి ఎదురయింది. అదే విధంగా ఎస్టేట్ ఎబాలిషన్ యాక్టు ప్రకారంగాకూడా పశ్చిమ గోదావరి, విజయనగరం, నెల్లూరు, ప్రకాశం మొదలగు జిల్లాలలో ఈ రకమైన యిబ్బందులను రైతాంగం పడుతున్నారు. దీనికి ఎక్కడో ఒక దగ్గర ఫుల్‌స్టాప్ పెట్టవలసిన అవసరం వున్నది 30 సంవత్సరాల తరువాత, 1948 కి పూర్వం వున్న రికార్డుల ప్రకారం పట్టాలు యివ్వాలని చెప్పి, రిటైర్ అయిన వారికి లంచాలు యిచ్చి పట్టాలు తెచ్చుకొని, ఆ విధంగా కూడా రైతాంగాన్ని కోర్టులకు గుంజే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఈ యాక్టును పునఃపరిశీలించి, ఈ రకంగా రైతాంగాన్ని కోర్టులకు గుంజేటటువంటి దానికి అవకాశం లేకుండా చేయడం కోసం, ఒక నిర్దుష్టమైన చర్యను తీసుకోవలసి వుంది. లేకపోతే రైతాంగం ప్రయోజనం దెబ్బతింటుంది. నాకు తెలిసి, యినాం ఎబాలిషన్ యాక్టు, జమిందారీ ఎబాలిషన్ యాక్టు క్రింద చాలాకేసులు వున్నాయి వీటన్నింటి విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చర్య తీసుకొని, ఈ విషయంలో నిపుణులను వేసి కేసులను ఏ విధంగా పరిష్కారం చేయాలి, యినాందార్ల, జమీందార్ల కుట్రలను ఏ విధంగా భగ్నం చేయాలి,

మొదలైన విషయాలను గురించి సత్వర చర్యలు తీసుకోవడం అవసరం. లేనట్లయితే ఈ నాటికీ వందలాది రైతాంగం ఇబ్బంది పడతారు. గత సంవత్సరం మీరు ఎండో మెంట్ చట్టంలో ఏమి తెచ్చారు? 1956 లో రాష్ట్రంలో చేసిన చట్టం ప్రకారం చాకిరీ ఇనాంలను యిచ్చారు. చాకిరీ యినాం క్రింద మంగల, దేవదాసి, పూవులు తెచ్చేవారు, జంగంవారు, మొదలగు వారి చాకిరీలను ఉపయోగించుకుంటున్నారు కనుక వారికి ఆచట్టం ప్రకారం ఇనాంలు ఇవ్వడం జరిగింది. గత సంవత్సరం చట్టం ప్రకారం చాకిరీ ఇనాం లను రద్దుచేసి దేవాలయాల క్రింద తీసుకోవలసిందిగా చట్టంలో సవరణ తెచ్చారు. ఇది జరుగుతుందా? మీరు పట్టాలు ఇచ్చి 30 సంవత్సరాలు అయిన తరువాత మీరు తొలగిస్తే అది చెల్లుతుందా? చెల్లదు. చెల్లకపోయినప్పటికీ మీరు ఎండోమెంట్స్ చట్టంలో దానిని జొప్పించారు. ఆ జొప్పించడం అనేది చాకిరీ ఇనాంల క్రింద పట్టాలు పొందిన వంద లాది చాకిరీ సర్వీసెస్ హోల్డర్స్ నష్టపోవడానికి వచ్చింది. ఈవిషయాన్ని ముఖ్యమంత్రి గారికి, ఆనాడు ఎండోమెంట్స్ యాక్టు చేసినప్పుడు, వారిదృష్టికి తీసుకురావడం, ఇందుకు నిరసనగా బాయ్‌కాట్ చేయడం, వాక్‌అవుట్ చేయడం కూడా జరిగింది. దాని విష యంలో సవరణ తీసుకురావడం గురించి పరిశీలిస్తామని ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పడం జరిగింది. కానీ ఇంతవరకు పరిశీలించడం జరుగలేదు. అదే విధంగా కౌలుదారీ చట్టం ప్రకారం దేవాలయ భూములను సాగుచేసే కౌలుదారులకు ఇచ్చే రక్షణ, ఎండోమెంట్ యాక్టు ప్రకారం రద్దయ్యే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఈ విషయం కూడా మేము సభ దృష్టికి తీసుకువచ్చాము. కాగా, ఒక సంవత్సరానికి తాత్కాలికంగా స్టే ఇచ్చారు. దేవాదాయ భూములు చేసే కౌలుదారులకు, చాకిరి ఇనాందారులకు ఎండోమెంట్స్ చట్టంలో చేసిన చట్టాలను, నిబంధనలను కేంద్ర ప్రభుత్వం రద్దుచేసి కౌలుదారులకు హక్కులు కల్పించ వలసిందిగాను, చాకిరీ దారులకు ఇచ్చిన పట్టాలను వెనకకు తీసుకోకూడదని కోరు తున్నాను. ఆ విధంగా చర్యలు తీసుకొని రైతాంగానికి ఉపయోగపడే విధంగా చేయవల సిందిగా కోరుతున్నాను.

మా జిల్లాలో ఒక ప్రత్యేక పరిస్థితి వుంది. ఇనాందార్ల, జమీందార్ల యొక్క చెరువులు 400, 500 ఎకరాల దాకా వున్నవి వున్నాయి. నా నియోజకవర్గంలో 5 చెరు వులు వున్నాయి. ఇవన్నీ పట్టాచెరువులు. జిల్లామొత్తం మీద ఇట్లాంటి పట్టాచెరువులు 30 దాకా వున్నాయి. ఈ చెరువులకు గండ్లు పడినప్పుడు, రిపెయిర్ చేయవలసినప్పుడు, ఓనర్స్‌కు ఇష్టం వుంటే పిడబ్ల్యుడి వారిని రిపెయిర్ చేయనిస్తారు. లేనట్లయితే, ఇది "స్వాస్వంత పట్టా భూమి. రిపెయిర్ చేయడానికి వీలులేదు" అని అడ్డం పెడుతున్నారు. గత రెండు, మూడు సంవత్సరాలుగా ఈ విషయంలో నేను అనేక పర్యాయాలు రిప్ర

డెంట్ చేశాను. కానీ ఇంతవరకు ఒక్క చర్య కూడా తీసుకోలేదు. మేము చెప్పేది ఏమిటంటే, జమీందారీ విధానం, ఇనాందారీ విధానం రద్దయి, భూసంస్కరణలు వచ్చి చట్ట ప్రకారం 50 ఎకరాలకు మించి మెట్టభూమి, 24 ఎకరాలకు మించి మాగాణి భూమి వుండకూడదు కనుక, ఈ యొక్క 400 ఎకరాలు, 500 ఎకరాలు చెరువులు వున్న వారి మీద నోటీస్ ఇచ్చి, సెక్షన్ 18 ప్రకారం కేస్ పెట్టవలసి వుంటుంది. ఈ విషయం గురించి నేను జిల్లా డెవలప్‌మెంట్ బోర్డు మీటింగులో చెప్పాను. మీరు పట్టా చెరువులను భూసంస్కరణల చట్టం క్రిందకు ఎందుకని తీసుకురారు? చెరువును ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకొని, దాని క్రింద పారే నీరును సక్రమంగా పారే ఏర్పాటు చేయాలి. ప్రైవేటు వ్యక్తులు చెరువుల రిపెయిర్స్ చేయనివ్వకుండా, అడ్డగిస్తున్నారు. చెరువు క్రింద వుండే రైతులు అతనికి వ్యతిరేకం అయితే మరీ ఎక్కువగా అడ్డగిస్తారు. అందువల్ల పట్టా చెరువులను భూసంస్కరణల యాక్టు క్రింద అయినా చేయవచ్చు లేదా, ల్యాండ్ యాక్విజిషన్ యాక్టు ప్రకారం శిస్తుకు 50 రేట్లు కాంపెన్సేషన్ ఇచ్చి వాటిని తీసుకోవచ్చు. సాగుభూమి కాదు కనుక ఈ చెరువులను ఏబాలిష్‌చేయాలి. చేసి చెరువులను తక్షణం రిపెయిర్ చేయించి, సాగుబడిదారుకు న్యాయం చేకూర్చవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

(బెల్)

అధ్యక్షా, రెండు ముఖ్య విషయాలు వున్నాయి. గ్రామంలో వెట్టి వారు, తలారీలు వున్నారు. వీరికి రక్షణ లేదు. ఈనాడు వారికి వచ్చే జీతాలు చాలా తక్కువ. అక్కడి యంఆర్‌వోలు వారి చేత వెట్టిచాకిరీ చేయిస్తున్నారు. పడక వంతులు అంటారు. యంఆర్‌వో ఆఫీస్‌కు కావలి కాయాలి. వారికి టిఎ, డిఎ వుండదు. రూ. 290 జీతంతో తలారి, వెట్టి వారు బాధపడుతున్నారు. గ్రామానికి వారు చాలా అవసరం. దండోరా వేయడానికి, శవాలను కాల్చడానికి, గ్రామంలో నీటిపారుదలను రక్షించడానికి, వెట్టి తలారీలు తరతరాలుగా గ్రామాల్లో వున్నారు. వాళ్ళ విషయంలో ప్రభుత్వం చాలా చిన్న చూపు చూస్తున్నది. వారికి వున్నవంశపారం పర్యపు హక్కును కొనసాగించడమే మంచిది. ఆ విధంగా వంశపారంపర్యపు హక్కు ఇచ్చి, వెట్టి తలారులకు రక్షణ కల్పించడం అవసరం. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే, ఈ రెవిన్యూ శాఖ అనేది స్వంతంగా ఒక్క మంత్రి అంటూ లేకుండా అయిపోయారు. అన్ని పోర్ట్ ఫోలియోల మాదిరే అది ముఖ్యమంత్రే చూస్తున్నారు. అందువల్లనే ఈ రెవెన్యూ శాఖలో ఉండే లోపాలను సకాలములో దిద్దే దానికి తగినంత సమయం ముఖ్య మంత్రిగారికి దొరకడం లేదు. రెవెన్యూ విషయాలు బాగా తెలిసి ప్రజలకు అనుకూలమైనటువంటి ఒకరికి ఈ

ధ్యాహ్నం .30 గం॥

శాఖను అప్పగించి మేము సూచించిన ఈ లోట్లను తక్షణమే దిద్ది రైతాంగాన్ని ఆదుకో డానికి చర్యలు తీసుకుంటారని ఆశిస్తూ ఈ ఇచ్చిన అవకాశానికి అభినందనలు తెలియ జేస్తూ శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

ఛేర్మన్ : ఈ సమావేశాన్ని ఈరోజు సాయంత్రం 4_00 గంటల వరకు వాయిదా వేస్తున్నాను.

(The House then adjourned at 1-31 p.m. till 4-00 p.m.)

సభ సాయంకాలం 4_00 గం॥లకు తిరిగి సమావేశమైనది.

(ఉపసభాపతి అధ్యక్ష స్థానములో వున్నారు)

ప్రకటనలు

1. 11 మంది గౌ॥ సభ్యుల అరెస్టు, విడుదల గురించి.

Mr. Deputy Speaker :— I am to announce to the House that the following Members were arrested at 4-50 P.M. on 20-8-1988 at Hyderabad and released at 5-15 P.M. the same day :—

1. Sri V. Rambhupal Chowdary
2. Sri K. Rama Bhoopal Reddy
3. Sri G. Pratap Reddy
4. Sri R. Ramayya
5. Sri B. Huli Kuntappa
6. Sri J. B. Divakar Reddy
7. Dr. M. V. Mysoora Reddy
8. Sri M. Nagi Reddy
9. Sri R. Chenga Reddy
10. Sri T. Chenchu Reddy
11. Smt. G. Kuthuhalamma

2. గౌ॥ సభ్యుడు శ్రీ బి. జనార్దన్ అరెస్టు, విడుదల గురించి.

Mr. Deputy Speaker :— "I am to announce to the House that Sri B. Janardhan, M L.A. was arrested at 10-30 hrs. on 19-3-1988 in front of Telephone Exchange near Railway Station Mancherial, Adilabad District and released at 14-30 hrs. on the same day."

ప్రభుత్వ బిల్లులు

1988 ఆంధ్రప్రదేశ సహకార సంఘాల (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సంవత్సరపు 14 నెం. ఎల్.ఎ. బిల్లు)

Sri N. Yethiraja Rao :— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Co-operative Societies (Amendment) Bill 1988 be taken into consideration."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

సహకార శాఖామంత్రి (శ్రీ ఎన్. యతిరాజారావు) :— అధ్యక్షా, 9-5-1988వ తేదీన యిచ్చిన ఆర్డినెన్సుకు సంబంధించి ఈ బిల్లును ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. దీనిని లోగడ అసెంబ్లీలో ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. ఎన్ని సందర్భాల్లో ప్రవేశపెట్టినప్పటికీ, అప్పట్లో అవకాశం లేక బిల్లును పాస్ చేసుకోలేదు. అందువల్ల 9-5-88వ తేదీన ఆర్డినెన్సును యివ్వడం జరిగింది ఇందులో మేము చేస్తున్న మార్పులు ముఖ్యంగా పెద్దగా విప్లవాత్మకమైనవి కావు. ఒక నిర్దిష్టమైన మార్పును మాత్రం చేస్తున్నాము. ఈ యొక్క చేనేత సహకార సంఘాలలో వున్న బోగస్ సభ్యత్వాన్ని రద్దు చేయడానికి మాస్టర్ వీవర్స్‌ను ఎలిమినేట్ చేయడానికి, అదీ విధంగా ఎవరయితే బయట నుండి సరకును తీసుకువచ్చి, తమ సొసైటీలు ఉత్పత్తి చేసినట్లుగా చెప్పి ఆప్కోకు యిస్తున్నారో, వాటన్నింటినీ అరికట్టడానికి ఈ చర్యను తీసుకోవడం జరుగుతోంది. ఇందులో సెక్షన్ 6, 19, 21, 48, 79, ఈ యొక్క 5 సెక్షన్లకు సంబంధించి మార్పు చేస్తున్నాము. దీనికి సవరణ చేస్తున్నాము. ఈ సవరణ వల్ల ఒక్క వీవర్సు సొసైటీలే కాకుండా కొన్ని యితర సొసైటీలకు కూడా, వృత్తిపరంగా వుండే సొసైటీలకు కూడా వర్తించే విధంగా చేయడం జరుగుతుంది. అందుకొరకు ఇది అందులోని ముఖ్యాంశం. సెక్షన్ 6 ప్రకారం రిజిస్ట్రేషన్ ప్రొవిజన్‌కు సంబంధించి, 19వ సెక్షన్ మెంబర్‌షిప్ ఎలిజిబిలిటీకి సంబంధించి, 21 సెక్షన్ డిస్‌క్వాలిఫికేషన్ ఆఫ్ మెంబర్స్ ఆఫ్ ది సొసైటీ, సెక్షన్ 48 రిజిస్ట్రేషన్ ఆఫ్ ట్రాన్సాక్షన్, నాన్‌మెంబర్స్ ద్వారా తీసుకునేది, సెక్షన్ 79 పీనల్ క్లాజు, అందులో ఆరు నెలలు కాని లేక జరిమానా కాని, అనే టటువంటి దాన్ని రెండూ వుండాలని పీనల్ క్లాజును ఎమెండ్ చేస్తున్నాము. ఇది దీని ప్రధాన ఉద్దేశం.

శ్రీ ఏ. ధర్మారావు :— అధ్యక్షా, మన ప్రభుత్వం వారికి ఆర్డినెన్సు తీసుకురావడం అంటే, కేవలం ఒక జీవోను పాస్ చేసినంత రొటీన్ అయిపోయింది. ఇది చాలా బ్యాడ్ ప్రాక్టీస్ అని మనవి చేస్తున్నాను. ఇకముందు రేర్ సర్కమ్‌స్టెన్సెస్‌లో

తప్ప ఆర్డినెన్స్ తీసుకురాము అని ముఖ్యమంత్రిగారు గతంలో కూడా ఈ సభలో స్పష్టంగా చెప్పారు. కానీ సంవత్సరానికి డజన్‌కు మించి ఆర్డినెన్సులు వెల్లువగా వస్తున్నాయి. కేవలం ఆర్డినెన్సును ముందు అమలు జరుపుతూ కేవలం యాక్సెప్టెన్స్ కోసం అసెంబ్లీలో పెట్టడం అంటే. ఆసెంబ్లికి గౌరవప్రదం కాదని, మనవి చేస్తున్నాను. ఆర్డినెన్సులు తీసుకురావడంలో కూడా "విత్ రిట్రాస్పెక్టివ్ తీసుకువస్తున్నారు. "రిట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్" అనేది ఎక్స్‌ట్రా ఆర్డినరీ సర్కమ్‌స్టెన్సెస్‌లో వుండాలి. బిల్సు ప్రాస్పెక్టివ్‌గా వుండాలి ఆర్డినెన్సును కూడా మే 9, 1988 న తీసుకురావడం జరిగింది. చాలాసార్లు శాసనసభ సమావేశం అవుతూవుంటుంది. కావాలంటే, వీటికోసం ఎక్కువ రోజులు సమావేశం జరుపుకోవచ్చు. ఆర్డినెన్సును ఆపరేషన్‌లో పెట్టడం, రిట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టులో తీసుకురావడం మంచి సాంప్రదాయం కాదు అని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ బిల్లు యొక్క లిమిటెడ్ పర్పస్, ఆబ్జెక్ట్సు అండ్ రీజన్స్‌కు సంబంధించి అపోజ్ చేయవలసింది ఏమీ లేదు. ఉద్దేశం మంచిదే. కానీ మొత్తంమీద కోఆపరేటివ్ యిన్‌స్టిట్యూషన్లు పని చేస్తున్న తీరు చూస్తే మాత్రం చాలా బాధాకరంగా, విచారకరంగా రాష్ట్రంలో వుందని మనవి చేస్తున్నాను. వాస్తవంగా, ఫెయిర్‌గా, ఇంపార్షియల్‌గా పనిచేసే కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు కనపడడం లేదు. ఇందుకు దోహదకారిగా ప్రభుత్వం వుండడం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. అటువంటి పరిస్థితుల్లో వీటిని యింకా విపరీతంగా పెంచడం శ్రేయస్కరం కాదు. మొట్టమొదట్లో ముఖ్యమంత్రిగారు, ఆయన అధికారంలోకి వచ్చిన కొత్తలో కోఆపరేషన్ అంటేనే ఎలర్జీ ఫీల్ అయేవారు. అటువంటిది ఎడ్యుకేషన్‌లో, హాస్పిటల్స్‌లో కూడా ఈ విధానం పెడతారా అనేంతగా కోఆపరేటివ్ విధానాన్ని స్ప్రెడ్ చేస్తున్నారు. దానికి సరియగు పంక్షనింగ్ వుండి, చిత్తశుద్ధితో పని చేస్తూ వుంటే ఎక్స్‌టెండ్ చేయడం మంచిదే. కానీ యిప్పుడున్న కోఆపరేటివ్ సొసైటీలను మనం చూస్తున్నాము. పైనాన్షియల్ సొసైటీస్, మార్కెటింగ్ సొసైటీస్, అగ్రికల్చరల్ సొసైటీస్, వీటన్నిటిలో కూడా కోఆపరేషన్ అంటే ప్రభుత్వానికి అనుబంధ సంస్థగా, అధికార పార్టీకి కోఆపరేట్ చేసే వ్యవస్థగా వుందే తప్ప ఒక ఇండిపెండెంట్ ఇన్‌స్టిట్యూషన్ లాగా దానంతట అది సక్రమంగా, ఫెయిర్‌గా ఫంక్షన్ చేయడం అనేది కనపడడం లేదు. దీనిలో వున్న ప్రొవిజన్స్ కూడా ఎంత వరకు చేస్తారనేది సందేహాస్పదమే ఫెయిర్‌గా, ఆనెస్ట్‌గా ప్రభుత్వం చర్య తీసుకోవాలి. అలా జరుగనప్పుడు ఆనెస్టుగా ప్రొఫెషన్ చేస్తున్న వీవర్‌కు సభ్యత్వం లభించకపోవచ్చు. చేనేత వృత్తిలో లేనటువంటి వారికి కూడా, అక్రమంగా ఇందులో సభ్యత్వం లభించే అవకాశాలు లేకపోలేదని మనవి చేస్తున్నాను. అగ్రికల్చరల్

1988, ఆంధ్రప్రదేశ సహకార సంఘాల
(సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 11వ నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు)

క్రెడిట్ సొసైటీల విషయాన్ని అనుభవంలోకి తీసుకుంటే, వాటి మెంబర్‌షిప్ ఎంత హాస్యాస్పదంగా జరిగిందో, ఎలక్షన్స్ ఏ విధంగా జరిగాయో తెలుస్తుంది. ప్రజా స్వామ్యం అంటేనే నగుబాట్లు అయ్యే పద్ధతిలో మెంబర్‌షిప్ చేర్చడం, లిస్టు పైనలైజ్ చేయడం ఎలక్షన్సు జరగడం, గత సంవత్సరం జరిగింది. ఒక గ్రామంలో వున్న ప్రజానీకం కంటే కూడా ఎక్కువగా క్రెడిట్ సొసైటీలో మెంబర్స్ వుండడం జరిగింది. అటువంటి గ్రామాలు పలు వున్నాయి. మేము మంత్రిగారి దృష్టికి కూడా తెచ్చాము, అటువంటి వాటిని ఎలిమినేట్ చేయించాము, స్క్రీనింగ్ చేయించాము, స్క్రూటినైజ్ చేయించాము, అని వారన్నారు. బోగస్ మెంబర్‌షిప్ లిస్టు కూడా యిచ్చాము. జెన్యూయిన్ మెంబర్సు చేరలేని పరిస్థితి వుంది. కొన్ని కోఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీలలో అప్పటికప్పుడు మెంబర్‌షిప్ చేర్పించడం, వెంటనే ఎలక్షన్స్ పెట్టడం జరిగింది. వీధుల్లో అడుక్కునే బిచ్చగాళ్ళు కూడా రెండు, మూడు వూళ్ళలో మెంబర్‌షిప్ చేరితే నాలుగు డబ్బులు వస్తాయని ఆ విధంగా మెంబర్సుగా చేరి డబ్బు సంపాదించడం జరిగింది. ఈ విధమైనటువంటి దుస్థితి గత సంవత్సరం కోఆపరేటివ్ క్రెడిట్ సొసైటీలలో జరిగింది. వీవర్సు సొసైటీలలో అదే పరిస్థితి రిపీట్ కాకుండా చూడవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను. గ్రామాల్లో వ్యవసాయం తరువాత చేనేత ద్వారా జీవనోపాధి కలుగుతోంది. ఎంతో కాలం నుండి ఆ వృత్తిలో యిబ్బందులు పడుతూ మిల్స్ కాంపిటీషన్ అడ్వాన్స్, టెక్నాలజీ, వీటన్నిటినీ తట్టుకోవలసి రావడంవల్ల చేనేతవృత్తి దెబ్బతినడం జరిగింది. ప్రభుత్వం, వారికి ఎంతకాలం సబ్సిడీ, సహాయం చేయాలనే ధోరణి వాదా ఒకటి వుంది. నాకు బాగా జ్ఞాపకం. ప్రధానమంత్రి మొరార్జీదేశాయ్‌గారిని, ప్రగడ కోటయ్యగారు రిప్రజెంటేషన్ యిచ్చి, సబ్సిడీ యివ్వవలసిందిగా కోరగా "హౌ లాంగ్" అంటూ దేశాయ్‌గారు ప్రశ్న వేశారు. వేరే వృత్తులు దొరకనంత కాలం, వృత్తి దెబ్బ తినే విధంగా టెక్స్‌టైల్ మిల్సును ఇంట్రడ్యూస్ చేశాము కనుక, వారికి సహాయపడ వలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద వున్నది. ఎట్ ది సేమ్ టైం వీవర్సుకు ఆల్టర్నేటివ్ ప్రొఫెషన్సుకి ముందు రాబోయే తరాలవారికయినా డైవర్ట్ చేయడానికి కూడా మనం ప్రయత్నం చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. మాష్టర్ వీవర్సును ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేయకుండానూ, అధికార పార్టీ దుర్వినియోగం చేయకుండా జెన్యూయిన్ వీవర్సుకు దీనిలో సభ్యత్వం లభించేట్లు వారికి బెనిఫిట్స్ లభించేట్లు చూడడానికి ప్రభుత్వం సరిగా చర్య తీసుకోవాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

సాయంకాలం 4-20 గం॥

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— అధ్యక్షా, సమ్‌టోటల్‌గా ఈ యొక్క కోఆపరేటివ్ బిల్లులో తెచ్చిన అమెండ్‌మెంట్ ప్రభుత్వం ఒక మంచి ఆలోచనతోనే తేవడం జరిగిం

దన్నది మాభావన కానీ మౌలికంగా ఈయాక్టులో కోఆపరేటివ్ ప్రైమరీ వీవర్స్ కోఆప రేటివ్ సొసైటీలకు మాత్రం తీరని అన్యాయం జరిగిందని చెప్పక తప్పదు. ఎందు కంటే ఈ యాక్టులో పొందుపరచిన విధంగా బోగస్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలను బోగస్ వ్యవహారం చేసిన వాళ్ళను మీరు తీసివేయడంలో మాకు ఎలాంటి అభ్యంతరం లేదు. కానీ ఇక్కడ వున్నటువంటి మెంబర్‌షిప్ ఇచ్చే పద్ధతి ఏదయితే ఈయాక్టులో పెట్టారో —ఒక కుటుంబానికి—ఒక ఫామిలీ హెడ్‌కి మాత్రమే "ఏ" మెంబర్‌షిప్ ఇచ్చి, అతనికే వోటింగ్ హక్కు ఉంటుంది, అతనే ఎలక్షన్సులో ఆ జిల్లాలో డైరెక్టర్‌గా కాంటెక్ట్స్ చేయడానికి వీలుంటుందని ఏదయితే పెట్టారో మిగతావాళ్ళు ఒకే కుటుంబంలో ఉన్నటు వంటి 19సంవత్సరాలున్నప్పటికీ అసోసియేట్ మెంబర్‌షిప్ ఏదయితే పెట్టారో ఇదిఅన్యా యం లా ప్రకారంగా కాన్‌స్టిట్యూషన్ రైట్‌కి వ్యతిరేకం అని మనవి చేస్తున్నాను. 18 సంవత్సరాలు దాటితే పెళ్ళి అయినా, కాకపోయినా కూడా ఒకే కుటుంబంలో ఉన్నా కూడా అన్ని రకాల ఎలక్షన్సులో వోటు హక్కు ఉంది. ఫార్మర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసై టీస్‌లో గానీ, టాడీ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ గానీ, పంచాయితీ, మండలి, జిల్లా పరిషత్తు ఎన్నికలలో గానీ, ఎం ఎల్.ఏ ఎన్నికలు, పార్లమెంటు ఎన్నికల వరకూ ప్రతి పౌరునికి 18 సంవత్సరాలు దాటిన వారికి వోటు హక్కు ఇచ్చి, ఇవ్వాళ హేండ్లూమ్ సెక్టార్ రాగానే మీరేదో అంతా మునిగిపోయినట్లు భావించి ఒక కుటుంబానికి ఒక్క మెంబర్‌షిప్ అని చెప్పడం హాస్యాస్పదంగా ఉంది, రాజ్యాంగ సూత్రాలకు వ్యతిరేకం అని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ బిల్లు తప్పకుండా హైకోర్టులో వీగిపోక తప్పదని ఈ సభ ద్వారా ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. చాలా అవాస్తవమయిన విషయం. ఎందుకంటే ఒకే కుటుంబంలో 5,6 మేజర్స్ ఉంటే ఎందుకు మెంబర్‌షిప్ ఇవ్వరు? టాడీ టాపర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్‌లలో ఆడవాళ్ళు చెట్లెక్కి కల్లు తీయరు. కానీ మెంబర్‌షిప్ ఉంది దీనిలో కూడా ఆడవాళ్ళకు, మగవాళ్ళకు కూడా మెంబర్‌షిప్ కల్పించాలన్నది పోయి ఉన్న మగవాళ్ళకు 18 సంవత్సరాలు దాటిన వారికి, పెళ్ళయినా, కాకున్నా ఒకే కుటుంబంలో ఉండే వారికి కూడా బి. మెంబర్‌షిప్ ఇస్తాము ఒకరికే ఏ మెంబర్‌షిప్ ఇస్తాము అంటే ఇది చాలా అన్యాయం అయిన విషయంగా మీ ద్వారా ప్రభుత్వానికి తెలియజేస్తున్నాను. ఏ మాత్రం సామ్యం లేకుండా, సమంజసం లేకుండా, అర్థం లేని విషయంగా ఈ యొక్క బిల్లులో ప్రతిపాదించడం చాలా దురదృష్టకరం. ఇవ్వలేనటు వంటి పరిస్థితి ఎందుకు వచ్చిందంటే, ఒకే కుటుంబంలో 7, 11 మంది ఉండి సొసైటీ ఫేర్మ్ చేసి వాళ్ళే ఆ సొసైటీని కాజేస్తున్నారని ప్రభుత్వం యొక్క పెద్దలుచెప్పే సలహా ప్రకారం ఇది రూపొందించినట్లు నాకు కనపడుతోంది. కానీ ఏ సొసైటీలో మిగతా

సభ్యులు ఒకే కుటుంబంలో ఉన్నా 10, 12 మంది సభ్యులకు కూడా మెంబర్‌షిప్ ఇవ్వ లేదో ఒక్కసారి ఆలోచించండి. ఫార్మర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో 20 మంది ఉంటే అందరికీ ఇచ్చారు. అదే విధంగా టాడీ టాపర్స్‌లో ఆడవాళ్ళకు ఇచ్చారు. మగ వాళ్ళకు కూడా ఇచ్చారు. వీవర్స్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో మాత్రం రిస్ట్రిక్ట్ చేసి, వీవర్స్ అంతా తినేస్తున్నారు అన్న ధోరణితో, ప్రభుత్వం చెప్పే ఈ పద్ధతి మాత్రం బాగాలేదు. తప్పు జరిగితే జరిగి ఉండవచ్చు. అవకతవకలు జరిగి ఉండవచ్చు. దానిమీద మాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. అవకతవకలు జరిగినట్లయితే దానిని అరికట్టడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ఎలుకలున్నాయని ఇల్లు కాలబెట్టుకొనే పద్ధతిలో ఆలోచన చేస్తే మాత్రం సమంజసమయిన విషయం కాదు. చేనేత రంగంలో ఉన్నవాళ్ళకు ప్రభుత్వం చేసేది చాలా తక్కువ. కోఆపరేటివ్ సెక్టార్‌లో చాలా తక్కువ లూమ్స్ ఉన్నాయి. ఇన్ టోటల్ ఆల్ ఇండియా లెవెల్లో 40 లక్షల లూమ్స్ ఉంటే వన్ థర్డ్ కూడా ఇవ్వాళ కో ఆపరేటివ్ సెక్టార్‌లోకి తీసుకోలేదు. సిక్స్త్ ప్లాన్ వరకూ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆశించింది ఏమంటే ఈ కోఆప్‌రైజేషన్ క్రింద 60 పర్సెంట్ ఆఫ్ ది లూమ్స్ తీసుకువస్తామన్నారు. 40 లాక్స్ లూమ్స్ దాదాపు 2, 3 కోట్ల ప్రజలు, అగ్రికల్చర్ తరువాత పెద్ద ఎంప్లాయ్‌మెంట్ సెక్టార్‌గా ఈ దేశంలో పని చేస్తున్న ఈ వ్యవస్థలో 40 లక్షల మంది 6 వేల మగ్గాల మీద బ్రతుకుతున్న ఈ వ్యవస్థలో కేవలం కోఆపరేటివ్ సెక్టార్ క్రింద ఇవ్వాళ మన ప్రభుత్వం ఇచ్చిన లెక్కల ప్రకారం 3 లక్షల లూమ్స్ అని చెబుతున్నారు. మిగతా 3 లక్షల లూమ్స్ ఇండివిడ్యుయల్స్ మాస్టర్ వీవర్స్‌దగ్గర ఉన్నాయి. అంటే ఒక్కసారి కంపేరిటివ్‌గా ఆల్ ఇండియా లెవెల్లో చూస్తే 1/3 అంటే దాదాపు 40 లక్షలు లూమ్స్ టోటల్‌లో కేవలం 12, 13 లక్షల లూమ్స్ మాత్రం కోఆపరేటివ్ సెక్టార్‌లో ఉంటే మిగతా 30లాక్స్ లూమ్స్ ఔట్‌సైడ్‌ది కోఆపరేటివ్ సెక్టార్‌లో ఉంది. వాళ్ళ గురించి ఆలోచించవలసిన అవసరం ప్రభుత్వానికి ఉంది. మాస్టర్ వీవర్స్ కనీసం కొంతమందికయినా తిండిపెడుతున్నాడు. మాస్టర్ వీవర్స్ దగ్గర గుడ్డలు తెచ్చి కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో అమ్మే పద్ధతిని నిరసించండి, వ్యతిరేకించండి అంతేగానీ మాస్టర్ వీవర్స్ దగ్గర ఈ రోజు 75 టు 80 పర్సెంటు ఇండివిడ్యుయల్స్ పని చేసి బ్రతుకుతున్నారు. ప్రభుత్వం ఏమీ చేయడం లేదు. కేవలం కోఆపరేటివ్ సెక్టార్‌లో ఉన్న వాటి గురించే మనం ఆలోచిస్తున్నాము అంటే కేవలం 20 టు 30 పర్సెంటు ఆఫ్ ది పీపుల్ ఆఫ్ హేండ్‌లూమ్ సెక్టార్ గురించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ఆలోచిస్తున్నాయి. ఈరాష్ట్రంలో ఉన్న 70 శాతం వీవర్స్ గురించి ఏమీ ఆలోచించడం లేదు. బడ్జెటు ఎలోకేషన్‌లో కూడా ప్రతి సంవత్సరం ఇచ్చే బడ్జెటు రు. 18, 20 కోట్లు

కూడా లేదు. ఇవ్వాళ్ళ అమాల్గమేషన్ తరువాత బోగస్ సొసైటీస్ ఉన్నాయని చెప్పారు. దానిని గురించి అమాల్గమేషన్ 1984-85 లో ప్రాసెస్ పెట్టారు. 2340 సొసైటీలుంటే 828, 830 వరకూ తగ్గించారు. దానికి మాకు సంతోషమే. బోగస్ సొసైటీస్ రద్దు చేయండి. మంచివి ఉన్నవాటిలో కూడా మెంబర్‌షిప్ రెస్ట్రిక్ట్ చేసి ఎక్కడ లేని పద్ధతిని కేవలం ఈ కోఆపరేటివ్ వీవర్స్ సొసైటీలోనే ఏ.మెంబరుషిప్, బి.మెంబరుషిప్ పెట్టే విషయం మంచి పద్ధతి కాదు. ఇది నిలవదు. కాన్‌స్టిట్యూషనల్ రైట్స్‌కి కూడా వ్యతిరేకం. కాబట్టి ఈ వీవరు సొసైటీలో ఉన్నటువంటి 18 సంవత్సరాలు దాటిన ప్రతి వారికి మెంబరుషిప్, ఆడ గానీ మగ గానీ ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉంది. నేతకు సంబంధించిన వృత్తిలో కేవలం కొంతమంది గంజిపెట్టి సరిజేస్తారు. వాళ్ళు నెయ్యరు. కొంతమంది కేవలం ఆసు పోస్తారు. వాళ్ళు నెయ్యరు. కొంతమంది ఆడవాళ్ళు నేస్తారు. నేను చీరల సజ్జా చంద్రమౌళి గారి ఊరికి వెళ్ళి చూసాను. 4, 5 వేల మగ్గాలున్నాయి. మాస్టరు వీవర్సు క్రింద కొట్టాలలో 18, 20 సంవత్సరాల అమ్మాయిలు, పెళ్ళయినవారు, పెళ్ళి కాని వారు పని చేస్తున్నారు. వారికి మెంబరుషిప్ వద్దా? వాళ్ళు ఒకే కుటుంబంలో ఉంటే వారికి మెంబరుషిప్ ఇవ్వరా? కాబట్టి 18 సంవత్సరాలు దాటిన వారికి ఈ వీవర్సు కుటుంబంలో ఉండేవారికి మెంబరుషిప్ ఇవ్వడం సముచితం. అంతేగానీ, వన్ మెంబరుషిప్ వన్ ఫేమిలీ అనేది, మిగతా వారికి బి మెంబరుషిప్ అనేది సముచితం కాదని, ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. అదే విధంగా మగ్గం ఉన్నవాడికి మెంబరుషిప్ అన్నారు. హాండ్‌లూమ్ క్రింద నేస్తే మెంబరుషిప్ కావన్నారు. ఒక వైపు ప్రభుత్వాలు మగ్గంలేని వారికి మగ్గం ఇస్తామని రేడియోలలో ప్రచారం చేస్తున్నారు—టెక్స్‌టైల్, కమీషనరు, కేంద్ర ప్రభుత్వం వాళ్ళు-కానీ ఇచ్చేది మాత్రం ఏమీలేదు. కోఆపరేటివ్ సెక్టారులో ఉన్నవాళ్ళకు మాత్రమే లూమ్ ఇస్తున్నారు. బయట వాళ్ళకు ఏమీ ఇవ్వడం లేదు. మరి కోఆపరేటివ్ సెక్టారులో కిరాయికి తెచ్చు కోవలసిన గతి ఏమున్నది? ఆ పాయింట్ రానే రాదు. లూమ్ లేకుండా కిరాయి మీద నేసుకొనే వాడిని కూడా ఎలా చేయాలి. వాడు 10 రూపాయలు పెట్టి మగ్గం కిరాయికి తెచ్చుకొన్నా కూడా వారు మెంబరుషిప్ ఇవ్వాలని అడిగితే ఇవ్వమని చెప్పే విషయం సమంజసం కాదు. దీనిని కూడా దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రతి వాళ్ళకు మెంబరుషిప్ ఇవ్వవలసిన ప్రయత్నం చేయవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. డబ్బు విషయంలో దుర్వినియోగం జరిగింది. లెక్కలు చూస్తే ఈ రాష్ట్రంలో సేల్స్‌టాక్స్, ఎక్సయిజ్ టాక్స్ ఎగగొట్టిన విషయం చూస్తే 300 కోట్ల రూపాయల పైన ఉంది. కో ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ వారు వీళ్ళంతా తిన్నారనే వినాదం బయటి ప్రపంచానికి కొంతమంది రాజకీయ నాయకులు చేస్తున్నారు. అది చాలా అవా

స్తవమయిన విషయంగా మనవి చేస్తున్నాను. అమాల్గమేషన్ తరువాత 2340 సొసైటీలకు గానూ 820 వరకూ కుదింగతీసిన విషయంలో టోటల్‌గా రెండు నుంచీ రెండున్నర కోట్ల కన్నా డబ్బు ఒకవేళ దుర్వినియోగం అయి ఉండవచ్చు. ఇంతకన్నా
యంకాలం 30 గం॥ మాత్రం ఎక్కువ లేదని మనవి చేస్తున్నాను. మీరు ఈ దుర్వినియోగం అయిన డబ్బును కూడా ఈ వేళ ఎమాల్గమేషన్ అయిన సొసైటీలకు ఎగ్జిస్టింగు సొసైటీల మీద వేస్తున్నారు. ఇది చాలా అన్యాయం ఒకవైపు ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సింగిల్ విండో పథకం క్రింద పర్మిషన్ ఇవ్వడానికి కేంద్రప్రభుత్వం 75 కోట్ల రూపాయలు దాని మీద వచ్చే నష్టాన్ని మీరు భరిస్తే తప్ప ఇవ్వము అని కేంద్రం చెబితే 75 కోట్ల రూపాయలు భరించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒప్పుకుని సింగిల్ విండో పథకాన్ని ప్రవేశ పెట్టాము. ఒకవైపు మండల ఎన్నికల ముందు, 3, 4 నెలల ముందే పంటలు లేని కాలంలో జనవరిలో ఒక ఆర్డరు ఇష్యూ చేసి ఇంటరెస్టు మాఫీ కొరకు ఒక నినాదము ఇస్తే ఒక జి ఓ ఇస్తే 45 కోట్లు రైతాంగానికి మనం ఇచ్చాము. కాని ఈవేళ భూములు లేని నిరుపేద చేనేత కార్మికులకు కనీసం 2, 2 1/2 కోట్లు వారు ఇచ్చిన పాత బాకీలు మీరు రద్దు చేయండి, ఎమాల్గమేషన్ అయినటువంటి సొసైటీల మీద వేయకండి ఉన్న సొసైటీలు కూడా ఈవేళ కుంటుపడిపోయే పరిస్థితి ఉన్నది, వారు ఇచ్చిన బట్టలకు ఆరు నెలలు తరువాత కూడా డబ్బులు రావడంలేదు. ఇచ్చినా కూడా సి.సి.బ్యాంకుల ద్వారా తీసుకోవాలి అంటే సి.సి.బ్యాంకు వారు ప్రతి కిస్తులో కూడా కొంత డబ్బు వాళ్ళు కట్ చేసుకోవడం జరుగుతోంది, పాత బాకీల క్రింద కొత్త సొసైటీలకు. మీరు పాత మెంబర్ను ఎవరైనా ఉంటే వారి మెంబరుషిప్‌లో కలిపారు అది సమంజసమే కాని ఆ మేరకు కేష్ క్రెడిట్ ఇన్‌క్రీజు చేయలేదు. కేష్ క్రెడిట్ కూడా ఇన్‌క్రీజు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఆ మేరకు కేష్ క్రెడిట్ ఇవ్వండి. రెండు సంవత్సరాల నుంచి యారను ధర రంగుల ధరలు పెరిగిపోయి అసలు పని లేకుండా ఉన్నారు. యారను బజారులో దొరకడంలేదు. కోఆపరేటివ్ సెక్టారులో కొనుక్కునే వాడే దిక్కులేదు. కాబట్టి మీరు దీనిని ఎగ్జిస్టింగు సొసైటీల మీద వేయకండి. ఇకపోతే ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్ క్రింద కూడా ఇబ్బంది వస్తున్నది గ్రామం గానీ, టౌను గానీ ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్ పెట్టండి. రోడ్డుకు ఒక ప్రక్కన ఉన్న వారు ఆ సొసైటీలో ఉండాలి అని పెట్టడంవల్ల అనేక ఇబ్బందులు వస్తున్నవి. భార్య భర్తల మధ్య వివాదము వస్తున్నది. అనేక ప్రాంతాలలో బందరు, పెడన కప్పల దొడ్డి మొదలైన ప్రాంతాలలో మేము హౌసు కమిటీతో వెళ్ళినప్పుడు విన్నాము. ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్‌లో డిఫికల్టీ ఉన్నది. రిట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు అని పెట్టడంతో కొత్తవాడిని చేర్చుకోడానికి కూడా అభ్యంతరం పెడుతున్నారు. దీనిని రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు అని కాకుండా రాబోయే రోజులలో పెట్టండి. రేఆపరేటివ్

సెక్టారులో దుర్వినియోగ జరిగింది. రిబేటు రావడం వల్ల చాలా మంది అధికారులు లంచాలు తీసుకొంటూ ఉండడంవల్ల టెక్నికల్‌గా ముద్ర 10 పర్సంటు ఇస్తే తప్ప చేయరు. కేష్ క్రెడిట్ శాన్క్షన్ చేసినప్పుడు డబ్బులు ఇవ్వాలి. ఆప్కో కూడా అక్కడ అమ్మేప్పుడు కూడా పది పర్సంటు ఇవ్వాలి. ఈ లంచగొండి వ్యవహారం వల్ల సొసైటీలు కార్మికులు పూర్తిగా కృంగి పోతున్నారు. అసిస్టెంటు డైరెక్టరు పెత్తనం, సి.సి.బ్యాంకు పెత్తనం వీటి అన్నిటివల్ల కార్మికుడు కేవలం ముష్టిగా బానిసత్వంలో మగ్గే విధంగా తయారయింది. 70 శాతం వరకు అధికారులు దుర్వినియోగం కావడానికి కమీషనర్ ఆఫ్ హాండ్లూమ్సు ఆప్కో అధికారులు కారణం మిగతా 30 శాతం తింటే కార్మికులు తిని ఉండవచ్చు. కాబట్టి అధికారుల పెత్తనం తగ్గించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతి 18 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న కార్మికుడికి ఆడ, మగ ఎవరికైనా సరే సభ్యత్వం ఉండాలని మరొకసారి కోరుతూ ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. వి. కృష్ణారావు (కొవ్వూరు):— ఇక్కడ కంఠకలక జబ్బుతో మణెమ్మ గారు హౌసుకి వచ్చారు. ఇక్కడ మనం క్లోజుడు రూములో ఉన్నాము. అది అందరికి అంటుకునే ప్రమాదం ఉందని మనవి చేస్తున్నాను.

డా॥ ఎస్. చంద్రమౌళి :— అధ్యక్షా, ఈ చేనేత ప్రాథమిక సహకార సంఘాలను సరి అయిన పద్ధతిలో నడిపించాలని మగ్గము మీద ఆధారపడినటువంటి వారికి ప్రాతినిధ్యం కల్పించి సహకార సంఘంలో వారిని వోటర్లుగా చేసేటటువంటి కార్యక్రమం చేయాలని సహకార సంఘంలో వారిని వోటర్లుగా చేసేటటువంటి కార్యక్రమం చేయాలని సహకార సంఘాలలో జరుగుతున్నటువంటి అన్యాయాలను అక్రమాలను అరికట్టాలని అనేకమైన మంచి ఉద్దేశాలతో ఈ బిల్లు తీసుకురావడం జరిగింది. 1964 వ సంవత్సరంలో కోఆపరేటివ్ ఏక్టులో ఉన్నటువంటి దానిని బట్టి చూస్తే అనేక రకాల లొసుగులు ఉన్నాయి. ఆ లొసుగులను సరిగా మనం పాచప్ చేయనందువల్ల దీనిక్రింద ఇంతవరకు ఇట్లా జరుగుతూ వచ్చి ఉందని ఎక్కడో ఏ బస్సు కండక్టరుగానో ఉన్నవాడు ఎవరో ఆ ప్రాథమిక సహకార సంఘంలో మెంబరుగా చేరడం జరుగుతూ ఉంది. అట్లనే దానికి సంబంధించనటువంటి అతను ఏ పరిస్థితిలో ఉన్న ఏ వృత్తి చేసుకుంటున్న ఏ వ్యాపారం చేసుకుంటున్న కనీసం చేనేత వృత్తి అంటేగాని మగ్గము అంటేగాని నూలు అంటే తెలియనటువంటివారిని కూడాను మెంబర్సుగా చేర్చడం జరుగుతూ ఉంది. అట్లాగే ఈ సొసైటీలు కొంతమంది కుటుంబాల జేబు సంస్థలుగా అయి ఆ కుటుంబములో ఉన్నటువంటి వారే భార్య, కొడుకు ఇట్లా వాళ్ళనే మెంబర్సుగా చేర్చుకుని దానియొక్క అధిపత్యాన్ని మేనేజిమెంటుని ఒకరి తరువాత ఒకరి టర్నులుగా రెండు సంవత్సరాలు ఖర్త

యంకాలం ప్రెసిడెంటు తరువాత భార్య తరువాత కుమారుడు ఇట్లా టరన్సు వేసుకుని చేయడం
.40 గం॥ జరుగుతూ ఉంది. అయితే మేము చెప్పేది 18 సంవత్సరాల వయస్సు దాటిన వారికి ఓటింగ్ హక్కు వుండాలి. మేము ఈ బిల్లును సమర్థిస్తున్నాము కాని ఈ రూపంలో రావడం చాలా బాధాకరంగా వుంది. ఎగ్రికల్చరల్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్, ఇతర ఇండస్ట్రియల్ కోపరేటివ్ సొసైటీస్‌లో ఇటువంటి నిబంధనలు లేవు. ఇటీవలనే ప్రైమరి ఎగ్రికల్చరల్ సొసైటీలకు ఎన్నికలు జరుపుకున్నాము. ఏ ప్రాంతంలో వున్న వారినైనా సరే ఓటర్స్‌గా చేర్చుకొని ఎన్నికలు జరుపుకున్నాము. కాని ఇక్కడ చేనేత కుటుంబంలో పుట్టి మగ్గంమీద ఆధారపడిన వారికి ఓటింగ్‌హక్కు లేకుండా చేస్తున్నాము. ఇది చాలా అన్యాయమని మనవి చేస్తున్నాను. ఒక కుటుంబంలో ఒకే మగ్గం వుండదు. ఒక కుటుంబంలో నాలుగైదు మగ్గాలు వుంటాయి. స్త్రీలు, పురుషులు, పది, పదిహేను సంవత్సరాల పిల్లలు కూడా పని చేస్తూవుంటారు. అయినా 18 సంవత్సరాలలోపు వున్న వారికి ఓటింగు హక్కు కల్పించాలని కూడా నేను కోరడంలేదు. ఆ కుటుంబంలో ఎన్ని మగ్గాలు వుంటాయో అన్ని కార్డులు ఇచ్చి 18 సంవత్సరాలు దాటిన వారికి ఓటింగ్ హక్కు కల్పించాలని కోరుతున్నాను. అది ప్రాథమిక హక్కు కూడా. ఒక కుటుంబంలో ఎన్ని మగ్గాలు వున్నా ఒకే మగ్గానికి మెంబర్‌షిప్ ఇచ్చి మిగిలిన వారికి ఎసోసియేటెడ్ మెంబర్‌షిప్ ఇవ్వడం సరికాదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్ చూస్తే ఒక వీధిలో వుంటూ మరో వీధిలో, ఒక వార్డులో ఇల్లు వుండి మరో వార్డులో నేత నేసుకుంటూ వుంటారు. లేదా ఒక వార్డులో ఇల్లు వుండి మరో వార్డులో మెంబర్‌షిప్ వుండకూడదనడం కూడా సరైనది కాదు. ఈనాడు వీకర్ సెక్షన్ హౌసింగ్ కాలనీస్ కడుతున్నారు. అవి ఎక్కడో దూరంగా వుంటాయి. అతను ఏసొసైటీలో సభ్యునిగా కొనసాగాలి? అందువల్ల ఇటువంటి ఎనామలీస్ లేకుండా చూడాలి. అందువల్ల మొత్తం గ్రామాన్ని ఒక ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్‌గా తీసుకోండి. ఆ గ్రామంలో ఎన్ని సొసైటీలు వున్నా అతనికి ఇష్టమైన సొసైటీలో సభ్యునిగా చేరే అవకాశం కల్పించండి. ఇక మెంబర్స్‌ను చేర్చుకునే విషయంలో ఎన్నో సంవత్సరాలుగా సొసైటీలో పాతుకుపోయి అధ్యక్షులుగా వున్నవారు హ్యాండ్‌లూమ్స్ అసిస్టెంట్ డైరెక్టరును పట్టుకుని చేనేతవృత్తిలో వున్నవారిని మెంబర్స్‌గా చేర్పియకుండా అరికడుతున్నారు. అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్లు ప్రలోభాలకు లొంబడి, లంచాలు తీసుకుని అలా అధ్యక్షుల చేతుల్లో కీలుబొమ్మలై ప్రవర్తిస్తున్నారు. వారు సూచించినవారినే మెంబర్స్‌గా తీసుకుంటున్నారు. అటువంటి వాటిని నివారించటానికి చర్యలు తీసుకోవాలి. ఒకే కుటుంబంలో ఒకే మగ్గానికి ఒక సభ్యుడు అంటూ మిగిలినవారిని అసోసియేటెడ్ మెంబర్స్ అనడం వల్ల షేర్ క్యాపిటల్

1988, ఆంధ్రప్రదేశ సహకార సంఘాల
(సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 14వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

తగ్గిపోతుంది. వర్కింగు క్యాపిటల్ తగ్గుతుంది. అలాగే ప్రభుత్వం ఇచ్చే రాయితీలు కూడా తగ్గుతాయి. అందువల్ల వారు అభివృద్ధిలోనికి వచ్చే పరిస్థితి వుండదు. ప్రభుత్వం హ్యాండ్‌లూమ్ వీవర్స్‌కు సంబంధించి? ఒక హౌస్ కమిటీని వేసింది. ఆ కమిటి రిపోర్టు వచ్చేవరకూ ఈబిల్లును ఆపండి. లేదా చేనేత వృత్తికి సంబంధించినవారి అందరి అభిప్రాయాలూ సేకరించటానికి ఈ బిల్లును సెలక్టు కమిటికి పంపండి ఈ రెండింటిలో ఏదో ఒక నిర్ణయం తీసుకోవాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ జి. బుచ్చయ్యచౌదరి (రాజమండ్రి) :— అధ్యక్షా, కొండ నాలుకకు మందు వేస్తే వున్న నాలుక వూడినట్లుగా వుందన్నట్లు కాకుండా నేను ముందుగా మంత్రిగారిని ఒక క్లారిఫికేషన్ ఇవ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను. వారు వివరణ ఇచ్చిన తరువాత నేను మాట్లాడతాను. ఒక కుటుంబానికి ఒక సభ్యుడు అన్న సిద్ధాంతంతో బిల్లు తీసుకు వస్తూ మిగిలిన కుటుంబ సభ్యులను అసోసియేటెడ్ సభ్యులుగా చేరుస్తామన్నారు. ఆ ఒక్క కుటుంబ సభ్యునికి మాత్రమే మిగిలిన బెనిఫిట్స్ వస్తాయా? సభ్యుల సంఖ్యను బట్టి సహాయ సహకారాలు అందచేస్తారా? ముందు దీనికి క్లారిఫికేషన్ ఇవ్వండి.

శ్రీ ఎన్. యతిరాజారావు :— ఒక ఓటింగ్ రైటు తప్ప మిగిలిన సౌకర్యాలు సభ్యులకు వుంటాయి.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— వన్ మెంబర్ ఫర్ వన్ ఫ్యామిలి అనేది రాజ్యాంగానికి విరుద్ధంగా వుంటుంది. బట్టలు నేసిన తరువాత నేను దుకాణం పెట్టి అమ్ముకుంటాను. నన్ను ఆప్కో డైరెక్టరుగా వేశారు. నేను వీవర్స్ కమ్యూనిటికి చెందినవాడిని. రాఘవరెడ్డి గారిని కూడా వేశారు. వీవర్సుకు ఎసరుపెట్టే విషయాలు బిల్లులో వున్నాయికాబట్టి చంద్రమౌళిగారు చెప్పినట్లు దీనిని సెలెక్టు కమిటీకి పంపించండి. బిల్లు కాంట్రడిక్టరీగా వుంది.

ఏరియా పాపులేషన్‌ను కూడా లెక్కలోకి తీసుకోవాలి. సెలెక్టు కమిటీ వేసి దీన్ని తరువాత సెషన్‌లో తీసుకోండి. దీనివల్ల మునిగిపోయేది లేదు. సాయంకాల 5-00 గం॥

శ్రీ జి. బుచ్చయ్య చౌదరి :— అధ్యక్షా, చట్టాలు చేసినప్పుడు సదుద్దేశంతో చేసినా, జీవోలు అమలు కావడంలో కొన్ని అవరోధాలు ఎదురవుతున్నాయి. సామాన్య కార్మికులు నష్టపోతున్నందున మంత్రిగారిని క్లారిఫికేషన్ అడిగాను. నేను బిల్లును పూర్తిగా సమర్థిస్తున్నానని మనవి చేస్తున్నాను. కారణం మనకు తెలుసు. ఈనాడు చేనేత కార్మికుల బ్రతుకులు దుర్భరమైనాయి. మాస్టర్ వీవర్సు రంగంలోకి వచ్చిన తరువాత వారు పవరు లూమ్స్ ద్వారా నేసిన బట్టను చేనేత కార్మికుల పేరుతో తెచ్చి

మార్కెట్ చేయడం, చేనేత కార్మికులకు రావలసిన సౌకర్యాలను వారు అనుభవించడం, అదే విధంగా సొసైటీలను వారి గుప్పెట్లో పెట్టుకొని, వారి కుటుంబ సభ్యుల పేరు మీద, ఎక్కడనో ఇతర జిల్లాలలో వున్న వారిని ఇందులో సభ్యులుగా చూపించి, చేనేత వ్యవస్థను చిన్నాభిన్నం చేసిన విషయం యిక్కడ గమనించవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను. మాకూ తెలుసు. 1983 కి ముందు చేనేత కార్మికులు మగ్గాలను కట్టి పెట్టి కూలీ నాలీ చేసుకొని బ్రతుకుదామ అన్న పరిస్థితికి వెడితే, ఈనాడు దాన్ని మార్చి కొంతవరకు వృత్తికి రక్షణ కల్పించడం జరుగుతోంది. దానిలో భాగంగా ఈనాడు ఈ బిల్లు తెచ్చినందుకు నేను హర్షం ప్రకటిస్తున్నాను. అయితే అమలు విషయంలో కుటుంబసభ్యులను పరిధిలోకి తీసుకున్నప్పుడు ఒక విషయం గమనించాలి. రేషన్యూవారు కార్డుల ఏరివేతకు వెడితే కాకుల లెక్కలు ఎన్నో కనబడ్డాయి. అలాంటి పరిస్థితి రాకుండా బోగస్ సొసైటీలను ఏరి వేయడం, బోగస్ సభ్యత్వం తీసివేయడం, నిజంగా ఎవరయితే వృత్తి మీద ఆధారపడి జీవిస్తున్నారో వారికి సహాయపడే విధంగా ప్రయత్నం చేయవలసిన అవసరం వుంది. సబ్సిడీ మీద బట్టలు యివ్వాలని, సేకరణ కోసం తూర్పు గోదావరి జిల్లాకు వెడితే, వారి దగ్గర బట్టలేకపోతే తమిళనాడు నుంచో, మరొకచోట నుండో పవర్ లూమ్ బట్టతెచ్చి నేతబట్టగా చెలామణీ చేసి కోట్లాది రూపాయలు ఆర్జించిన సొసైటీలను చూశాము. కార్మికులకు ఆశించిన ప్రయోజనాలు అందడం లేదు. ప్రభుత్వం రాయితీలు యిచ్చినా, సబ్సిడీలు యిచ్చినా, సబ్సిడీ మీద నూలు, రంగులు యిచ్చినా ప్రతి ఒక్కరికీ అందే విధంగా కార్యక్రమాలను చేయాలంటే బోగస్ సొసైటీలను ఏరివేయవలసిన అవసరం వున్నది. ఒకే కుటుంబం నుండి 10 మందిని తెచ్చినట్లు చూపించి బినామీ చేసే విధానం మార్చడం కోసం, కుటుంబంలోని సభ్యులకు హక్కు రావలసిన అవసరం వుంది. మిత్రులు అంగీకరించినా, అంగీకరించక పోయినా వివాహం కాగానే కుటుంబం క్రింద పరిగణింపబడతారు. అప్పటివరకు కుటుంబ యజమాని మీద ఆధారపడి జీవించడం సర్వసాధారణంగా జరుగుతుంది. కుటుంబ పరిధిలో వున్న సభ్యులకు, అంటే ఒక కుటుంబంలో ఎంతమంది సభ్యులు వుంటారో, ఎంతమందికి మెంబర్‌షిప్ వుంటుందో వారికి అన్ని సౌకర్యాలు చేస్తున్నప్పుడు ఈ బిల్లును వ్యతిరేకించవలసిన అవసరం లేదని మనవిచేస్తున్నాను. అదే విధంగా ఎక్కడో మరొక ఊరిలో వున్నవారు, ఇక్కడ సభ్యులుగా లేకుండా చూడాలి. పరిధిని నిర్ణయించేటప్పుడు, రూల్స్‌ను ఫ్రేమ్ చేసేప్పుడు జాగ్రత్తగా చేసుకోవలసిన అవసరం వున్నది. ఎక్కడెక్కడ చేనేత కార్మికులు ఎక్కువ సంఖ్యలో వున్నారో, చుట్టుప్రక్కల వున్న హామ్లెట్స్‌లో వున్నారో, వారిని ఏ పరిధిలోకి చేర్చాలన్నది నిర్ధారించకపోతే రెండింటికీ చెడ్డ రేవడి వలె తయారు అవుతారు. అది నిర్ధారించేటప్పుడు న్యాయమైన విధానాన్ని అవలంబించాలి. చట్టం

మంచిదే. కాని అమలు చేసేటప్పుడు మాత్రం అవరోధాలు లేకుండా చేయడం కోసం అధికారులను ఆదేశించవలసిన బాధ్యత మన వారి మీద వుంది. గతంలో వున్న దోపిడీ వ్యవస్థ—చేనేత కార్మిక నాయకులు చాలామంది నాకూ తెలుసు—బోగస్ సొసైటీల పేరుతో కోట్లాది రూపాయలను సంపాదించి చేనేత కార్మికులకు అన్యాయం చేశారు. ఆ పెద్దలు 1983లో మగ్గాలను మూసివేస్తే ఏమి సమాధానం చెప్పలేక పోయారు ఈ స్పిన్నింగ్ మిల్సును నష్టాల ఊబిలోకి నడిపారు. ఎందుకు వాటిని ముందుకు తీసుకురాలేక పోయారని అడుగుతున్నాను. ఈ చట్టం అవసరం. సరి అయిన విధానంలో సొసైటీలు నడవడానికి ఈ చట్టం చాలా అవసరం. ఈ చట్టం చాలా అవసరమని మనవి చేస్తూ, ఈ చట్టాన్ని బలపరుస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ మహ్మమ్మద్ రజబ్ ఆలీ :— అధ్యక్షా, ఈ రాష్ట్రంలో వున్న లక్షలాది మంది చేనేత పారిశ్రామికుల హక్కులు, వారి సంక్షేమం కోసం ఉద్దేశించిన ఈ చట్టం 1964 లోనే లోపభూయిష్టంగా, లొసుగులతో ఉన్నటువంటి దానిని సవరించి దాని స్థానంలో క్రొత్త చట్టాన్ని తీసుకువచ్చి, మరలా ఆ లొసుగుల్లోకి మనం ప్రయాణం చేయడం అనేది చాలా విచారకరంగా వుంది. ఎందుకంటే ఈచట్టంలోని కొన్ని ప్రొవిజన్స్ చూస్తే, ఏమి అర్థం కావడం లేదు. కుటుంబం అంటే ఏమిటి? చేనేత పరిశ్రమ అంటేనే ఆ ఇంటిలో వున్న చిన్నపిల్లల నుండి పెద్దల వరకు అందరూ పని చేయవలసినటువంటి, పనిచేసి నిపుణత సంపాదించి, తద్వారా సముపార్జన చేసినటువంటి కూలి గిట్టీ గిట్టని అటువంటి దానితో కాలం గడపడం, తరతరాలుగా వస్తున్న సమస్య. అది మంత్రి గారికి తెలియనిది అని కాదు. ఒక మగ్గం వుంటే, ఆ ఇంట్లోని మేజర్ పిల్లలు, చిన్న పిల్లలు కూడా పని చేయవలసి 'వుంటుంది. వాళ్ళ నిపుణత గురించి ఎవరు చెప్పాలి? చిక్కులు తీసి, కండెలుగా మార్చి, పిల్లలతో కూడా పని చేయించుకుంటారు. ప్రతి ఇంట ఒక గుంట, ఒక మగ్గం, ఆ కుటుంబం ఎంత నికృష్టంగా వుంటుందో మనకు తెలియనిది కాదు. 1944లో సంఘటిత పడడానికి, కోఆపరేటివ్ హక్కులు కావాలని వీరు పోట్లాడి, అనేక స్వాతంత్ర్య పోరాటాల్లో కూడా వీరు వున్నారు. తమకు తెలియనిది కాదు. చేనేత కార్మికులు, చేనేత రంగంలో అనేకమంది తమ చేతి వృత్తులకు గ్యారంటీ కావాలి అని, తాము చేసిన కష్టానికి రేటు రావడం లేదని, సంఘాలు పెట్టుకుంటే ఆర్థిక సహాయం యివ్వండని అనేక పోరాటాలు చేసిన చరిత్ర వుంది. ఆ చారిత్రక గమనంలో మనం చూసినప్పుడు, అసలు 1964 చట్టమే సరిగా లేదు. ఈనాడు లక్షలాది కార్మికులు వుంటే, ఇందులో డీవియేట్ చేసి సంఘంలో సభ్యత్వం అయినా వుందా, లేదా అనే మాట విచారకరం అయినటువంటిది. దీనికి మరలా పునర్జీవనం కలిగించ

డానికి ఈ ప్రయత్నం. వాస్తవంగా చెప్పాలంటే ఒక దానికి ఒకటి పొందిక లేకుండా వున్నది. 18 సంవత్సరాలు దాటిన వారికి మెంబర్‌షిప్ యిస్తామని అంటున్నారు. 18 సంవత్సరాలు దాటనటువంటి, అవిభక్త కుటుంబంగా వుండి 24 సంవత్సరాల నుండి 18 సంవత్సరాల లోపు వరకు వారు 7, 8 మంది వుంటూ వుంటారు. వారందరినీ ఎలిమినేట్ చేయడానికి యిది దారి తీస్తూవుంది. ఈ చట్టాన్ని మనం వారి సంరక్షణ కోసం చేస్తున్నామనే మాట సరి అయింది కాదు. పనిచేసినా, వారికి వచ్చే కూలి నామ మాత్రము. వారి బాగోగుల కోసం తలపెట్టిన యాక్టులో, పొరబాట్లు జరుగకుండా అంద రికీ సమానమైనటువంటి పని కల్పించే పద్ధతిలో దీన్ని తీసుకురావలసిన అవసరం వున్నది. మన స్టాటిస్టిక్స్ ప్రకారం చూస్తే 60 లక్షలు, 70 లక్షలదాకా చేనేత కార్మి కులు వున్నారు. ఇలాంటి వారిని ఎలిమినేట్ చేసి కొందరికే ఈహక్కు కలిగే విధంగా చేస్తే మనకు వచ్చే ప్రయోజనం ఏమిటి? మన ప్రభుత్వానికి, ప్రజానీకానికి, శాసన సభకు గౌరవం వుంటుందా? అందుకని సంక్షేమం కోసం చేసిన కార్యక్రమం ఏదయినా వుంటే, సంక్షేమం కోసం త్యాగాలు చేసిన వారి కోరికలు సఫలీకృతం కావాలంటే, ఆ మార్గంలో ప్రయాణం చేయాలి. లేకపోతే లాభంలేదు. అధ్యక్షా, ఒక చిన్న విమర్శ. మనం ఇటీవల సింగిల్ విండో సహకార సంఘాలు చేశాము. అందులో క్రొత్త మెంబర్స్ పాతమెంబర్స్ అనేక మందిని పెట్టాము. ఇటీవలే మంత్రిగారు కొంత బోగస్ వుందని చెప్పారు. కొంతమందిని మార్చడానికి ప్రయత్నం చేశామనీ, వెరిఫికేషన్ చేస్తామని చెప్పారు. ప్రొవిజిన్ ఒకటి కలిగించి, యిందులో అటువంటిది లేకుండా చూడవలసిన అవసరం వున్నది. ఇంట్లో ఎలుకలు పడ్డాయని ఇంటికి నిప్పు పెట్టుకునే కార్యక్రమం

సాయంకాలం 50 గం॥

చేసి, సభ్యులను ఎలిమినెట్ చేసే కార్యక్రమానికి ఉపక్రమించి ఈ చట్టం చేయడంలో అర్థం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. మనకు మిల్లు బట్టలు లేనప్పుడు మన సమాజానికి మొదటినుంచి వారు తోడ్పడినటువంటివారు. వారికి ఇచ్చే ప్రతిఫలం మంచి పద్ధతులలో ఇవ్వాలి. ఒక ఇంటిలో ఒకరికి ఉండి ఒకరికి లేకుండా అరకొరలతో ఈ చట్టాన్ని చేయడం సరైన పద్ధతి కాదు. ఆ కుటుంబంలో ఉన్న సభ్యులందరికీ వచ్చేటటువంటి పద్ధతులలో-18 సంవత్సరాలు దాటిన ప్రతివారికి వయోజన ఓటింగు హక్కు ఏ విధంగా ఉందో అదేవిధంగా ఓటింగు హక్కు కలిగిన వారందరికీ ఓటింగు సదుపాయం కల్పించ వలసిన్న అవసరం ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. మనం త్వరపడి ఏదో చట్టం చేస్తే ప్రయో జనం ఉండదు. శ్రీ సజ్జా చంద్రమౌళిగారు చాలా చక్కని సూచన చేసారు. దీనిని సెలెక్టు కమిటీకి పంపించి సావధానంగా ఆలోచించి చేయండి. ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న లక్షలాది పారిశ్రామికుల సంక్షేమం కోసం మనం ఈ కార్యక్రమం తలపెట్టామనేటటు

వంటి కీర్తి సంపాదించడానికి మీకు అవకాశం ఉంటుంది. అటువంటి సమగ్రమైన చట్టాన్ని చేయుటకు దీనిని సెలక్టు కమిటీకి పంపించాలని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ డి. శ్రీపాదరావు (మంథని) :— అధ్యక్షా, ఈ బిల్లును పాస్ చేయడానికి అభ్యంతరం చెప్పడం లేదు. కాని స్టేట్‌మెంటు ఆఫ్ ఆబ్జెక్ట్సు అండ్ రీజన్సులో మీరు ఒక విషయం చెప్పారు. "There is no stipulation in the Andhra Pradesh Co-operative Societies Act, 1964, to the effect a member of the Primary Weavers Co-operative Society should be a person engaged in weaving profession." 1964 యాక్టులో వీవర్సు ప్రొఫెషనులో ఉన్న వారికి మెంబరుషిప్ ఇమ్మని అన్నారు. మళ్ళీ పైన ఒక విషయం చెప్పారు. It is brought to the notice of the Government that a number of persons who are *not* actually engaged in weaving profession have been admitted or continued as members of the Primary Weavers Cooperative Societies. వాస్తవంగా నేత వృత్తిలో లేని అనేకమంది వ్యక్తులు ప్రాథమిక నేతపనివారి సహకార సంఘములలో సభ్యులుగా చేర్చబడుతున్న లేక కొనసాగుతున్న విషయము ప్రభుత్వ దృష్టికి తేబడినదని వ్రాస్తున్నారు. ఈ రెండు కాంట్రవర్షియల్‌గా కనిపిస్తున్నాయి. When it is brought to the notice of the Government that ineligible or non-weavers have been taken as Members, what action is being proposed by the Government, Sir? అదేమీ మెన్షన్ చేయడం లేదు. ఇది కాకుండా చేస్తామని అంటే అది ఎందుకు చేసారు. అర్హతలేని వారిని, వీవర్సు కాని వారిని మెంబర్సుగా తీసుకున్నందుకు స్ట్రింజంటు యాక్షను ఉంటుందని అమెండుమెంటు ఏమైనా పెట్టుకుంటే బాగుండేది. అది లేదు. ఇట్లాగ జరుగుతున్నదని గవర్నమెంటు దృష్టికి వచ్చినా మేము చేస్తున్నామని చెబుతున్నారు. రెండూ వారే చెబుతున్నారు. బోగస్ మెంబరుషిప్ గురించి ఒక క్లాజ్ పెట్టుకోవాలి. ఏ ఆఫీసరు అయితే బోగస్ మెంబరుషిప్ చేస్తారో వారికి పనిష్‌మెంటు ఉండాలి ఆ క్లాజ్ పెట్టుకోవాలి. వారికి పనిష్‌మెంటు లేకపోతే ఎన్నిసార్లు బిల్లు చేసినా దానిని మనం అరికట్టలేము. దీనికి చిత్తశుద్ధి అవసరం. మెంబరుషిప్ తీసుకునేదానిలో నైతిక బాధ్యత అవసరం. అనర్హులైన వ్యక్తులను తొలగించుటకు రిజిస్ట్రారుకు, మేనేజిమెంటు కమిటీకి మీరు అధికారం ఇచ్చారు. మేనేజిమెంటు కమిటీకి మీరు అధికారం ఇచ్చినప్పుడు అతను ఇన్‌ఎలిజిబుల్ మెంబరు కాదని అంటే మనం ఊరుకోవలసి వస్తుంది. అందువల్ల ఇది హయ్యర్ అథారిటీకి అంటే రిజిస్ట్రారుకు అధికారం ఇస్తే బాగుంటుంది. ఒక సొసైటీలో ఇన్‌ఎలిజిబుల్ పర్సన్ ఉన్నారని చెబితే రిజిస్ట్రార్ తప్పకుండా యాక్షను తీసుకునే ప్రొవిజను

పెట్టవలసిన అవసరం ఉంది. అది ధర్మం కూడా. మేనేజిమెంటు కమిటీకి అధికారం ఇస్తే ఇంకా బోగస్ మెంబర్సు పెరగవచ్చునేమో ఒకసారి ఆలోచించండి. మేనేజి మెంటు కమిటీవారు అక్కడున్నటువంటి ఆఫీసరు మీద మెంబరుషిప్‌కోసం ఒత్తిడి తీసు కొని రావడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అటువంటిది ఏమైనా జరిగితే రియల్ ఇన్ఫర్మేషను బైటకురాదు. అందువల్ల ఆ అధికారం రిజిస్ట్రారుకు ఇస్తే బాగుంటుంది. ఒక సొసై టీలో బోగస్ మెంబర్సు ఉన్నారని అంటే రిజిస్ట్రారు యాక్షను తీసుకొనడానికి కావలసిన ప్రొవిజను ఏర్పాటు చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు వీవర్సు అన్నారు. అంటే మగ్గమును చేతబట్టిన నేతవారికేనా మెంబరుషిప్ ఉండేది. బట్టలునేసి అచే శాఖకు చెం దినవాడై అమ్ముకుంటే మెంబరుషిప్ దొరకదా? ఈవిషయం తెలియజేయాలని కోరుచూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ సి. ఆనందరావు (కరీంనగర్) :— అధ్యక్షా, ఈ సహకార చట్టం సవరణ బిల్లును నేను బలపరుస్తూదానిలో కొన్ని సూచనలు చేస్తాను. ఒకే కుటుంబం నుండి ఒక సభ్యుడు అన్న సిద్ధాంతం సమంజసమైనదని భావిస్తున్నాను. కొన్ని విషయాలు మిత్రులు చెప్పారు. ఫ్యామిలీలో చిన్న పిల్లలు ఆయినా నేత పనిలో నిమగ్నమై ఉండ వచ్చు, కుటుంబంలో ప్రతి సభ్యుడు నేత పనిలో నిమగ్నుడై ఉండవచ్చు, అయినా వారికి మెంబరుషిప్ కల్పించబడలేదనే వాదం చేసారు. కోఆపరేటివ్ సొసైటీలో మేజర్ అయిన వారికి మెంబరుషిప్ ఇవ్వాలని అంటే–మైనర్సు వీవింగు ప్రొఫెషనులో ఉన్నా ఇవ్వకపోవడంలో ఏమాత్రం తప్పులేదు. ఈసవరణవల్ల మైనర్సుకు ఇచ్చేదానికి వీలు లేదు. యాక్చువల్‌గా వీవరే ఎలిజిబుల్ -వుతున్నది. అదే సదుద్దేశంతో చేసిన సవ రణ ఇది అని మనవిచేస్తున్నాను. ఎందుకంటే వీవర్సు కానివారు ఏదో నాయకత్వం కోసం మెంబర్సుగా చేరడం జరుగుతున్నది. ప్రొఫెషనుతో సంబంధం లేనివారు ఆ సొసైటీలో అన్ని పొజిషన్సు ఆక్యుపై చేసుకొని వీవర్సును ఎక్స్‌ప్లాయిట్‌చేసి వారు ధన వంతులై వీవర్సు నాయకులుగా చెలామణి అవుతున్నారు తప్ప మగ్గం అంటే తెలియని వారు చాలామంది ఉన్నారు. ఇటువంటి పరిస్థితి లేకుండా ఈ సవరణ తీసుకొని వచ్చి నందుకు నేను మంత్రిగారిని అభినందిస్తున్నాను. కాని దీనిలో ఇంకొక విషయం ఉంది. అది మంత్రిగారు ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. కుటుంబం అనేదానికి డెఫినిషను ఇచ్చినప్పుడు భర్త, భార్య, అవివాహిత కుమారులు, అవివాహిత కుమార్తెలు మరియు ఇంటిలోని ఇతర ఆశ్రితులు అని అన్నారు. అయినప్పుడు మేజర్ అయినా కాని స్వం తంగా అమ్మకం ఉన్నప్పుడు కాని ఒక సందర్భంలో తల్లితో వేరే ఉన్నా కాని పెళ్ళి చేసుకొని పాపాన నీకు మెంబరుషిప్ లేదని అంటే అది సమంజసం కాదేమో. సామా న్యంగా ఫ్యామిలీ డెఫినిషనులో భార్యా, భర్త, మైనర్ చిల్డ్రన్ అనే పద్ధతిలో సవరిస్తే

బాగుంటుందని భావిస్తున్నాను. పేరే ఎలిజిబిలిటీ క్లాజు సెక్షను 19లో చెప్పారు. మెజారిటీ వయసు నిండినవాడై, స్వస్థచిత్తుడైయుండి, సంఘము ఉపవిధుల ప్రకారము అది ఏదేని వ్యక్తుల వర్గమునకు ఏర్పాటు చేయబడినదైనచో ఆ వ్యక్తుల వర్గమునకు చెందిన వాడైయుండి, మరియు ఉపనిధులలో నిర్దిష్టపరచబడునట్టి లేక సహకారోద్యమ హితము దృష్ట్యా సంబంధిత సంఘముల వర్గమునకు విహితపరచబడునట్టి అర్హతలు కలిగిన వ్యక్తి అని ఎలిజిబిలిటీ క్లాజులో ఉంది. దీంట్లో పెట్టాలని అని అనడము లేదు గాని కుటుంబ డిఫినిషన్ యిచ్చినదాంట్లో అయినా విడిగా పెట్టడం వలన అతనికి ఓటు హక్కు లేకుండా పోతున్నది. కుటుంబము డిఫినిషను ఇచ్చి హజ్‌బెండ్, వైఫ్, చిల్డ్రన్ అని చేసినట్లయితే చట్ట రీత్యా ఇబ్బంది ఉండదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ సవరణ తీసుకుని రావాలని సూచిస్తున్నాను. సాయంకాలం 5-10 గం

శ్రీ యస్. యతిరాజారావు :— అధ్యక్షా, బిల్లు ప్రవేశ పెట్టినప్పుడు నేను బిల్లు యొక్క ఆబ్జెక్ట్సు అండ్ రీజన్సు చెప్పడం జరిగింది. ధర్మారావుగారు అసెంబ్లీలో ఆర్డినెన్సు రూపములో ప్రవేశ పెట్టడం జరిగిందని చెప్పారు. ఆర్డినెన్సు మే లో ఇవ్వడం జరిగింది. 18-12-1987 వ తేదీన అసెంబ్లీలో ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. అప్పుడు అసెంబ్లీ సమావేశాలు జరుగుతున్నాయి. అప్పుడు వ్యవధి లేనందువలన బిల్లు పాసు చేయలేదు. ఆర్డినెన్సు కాలాతీతమైనది. వ్యవధి లేనందువలన సత్వర చర్యలు తీసుకోవలసిన అవసరం ఉంది కాబట్టి ఆర్డినెన్సు అవసరమైనది. అప్పటి నుంచి వస్తున్నది. ఎప్పటి నుంచో ప్రభుత్వ ఆలోచనలో ఉంది. పొలిటికల్ పార్టీస్ నాయకులతో సంప్రదించి వారి ఆమోదం పొందిన తరువాతనే ఈబిల్లు చేయడం జరిగింది. 11-12-1987 తేదీన ముఖ్యమంత్రిగారి నివాసములో ఒక సమావేశం జరిగింది. ఆ సమావేశానికి ముఖ్యమంత్రి గారితో పాటు మంత్రి రామచంద్రరాజు గారు, కుడిపూడి ప్రభాకరరావు గారు, యస్. రాఘవరెడ్డి గారు, వి. శ్రీరాములు గారు, సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు గారు, యం. ఓంకార్ గారు నారాయణప్ప గారు, సజ్జా చంద్రమౌళి గారు, మాధవరెడ్డి గారు, అప్పటి సెక్రెటరి మొదలైన వారు పాల్గొనడం జరిగింది. ఈ సమావేశంలో జన్యూన్ వీవర్సు సభ్యులుగా ఉండడానికి చట్టానికి సవరించవలసి ఉందని, మాస్టరు వీవర్సును ఎలిమినేట్ చేయవలసిన అవసరం ఉందని, ఒక సభ్యుడు మాత్రమే కుటుంబములోని వారు సభ్యత్వం కలిగి ఉండాలని అప్పుడు చర్చించిన అంశాలలో ఉన్నాయి. వవరులూము హైర్డ్ మీద పనిచేసే వారికి - టువంటి వారికి సభ్యత్వం కలిగించాలనే విషయం గురించి, చేనేత వృత్తివారి సమస్యల గురించి సుదీర్ఘమైన చర్చలు జరగడం దాని పర్యవసానంగానే ఈ విషయాలు ఈ బిల్లులో పొందుపరచడం జరిగింది. 1964 కోఆపరేటివ్ ఏక్టులో

వివరణ సరిగా లేకపోయినా బైలాస్ సవరణ లేకపోయినా, సభ్యత్వ నిబంధనల వలన కొంత బోగస్ సభ్యత్వం జరిగింది. దీనిని తగ్గించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఎందుకంటే ఆప్కో పెద్ద సంస్థ కనుక ఈ సంస్థలపై చేనేత వృత్తి వారి కొరకు వర్తింప చేయడం కొరకు ఈ సవరణ ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. ఇతర సొసైటీస్‌కు లేనిది దీనికి ఎందుకు ప్రవేశ పెడుతున్నారని అని అడగడం జరిగింది. మరల కల్లు గీత వారి గురించి వేరు వేరు వృత్తులవారి పరిశీలన చేసి It is mentioned in Clause 2 (cc). I will read the portion of it "and it shall also be competent for the Government to specify by order such other class of societies" అదర్ సొసైటీస్ అయిన బాగ్రిస్ సొసైటీ, టాపర్సు సొసైటీస్ కూడా వర్తింప చేయడానికి అవకాశం చట్టంలో ఉంది. ప్రాథమిక సహకార సంఘాలకు వర్తింప చేయడానికి అవకాశం ఉందా అనే విషయం పరిశీలిస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను. ఒకే కుటుంబంలో ఒకే సభ్యుడుకు యిస్తున్నారు సభ్యత్వము అన్నారు. ఎందుకంటే నాలుగు కుటుంబాలలో 10 మందిని సభ్యులుగా చేసి వారే సొసైటీని డామినేట్ చేసే పరిస్థితి ఉండకూడదని ఒక కుటుంబములో ఒకే సభ్యుడు ఉండాలి అని పెట్టాము. ఒకే కుటుంబములో ఒక మగ్గము మీద ఆధారపడే జీవిస్తున్న వాడినని పెట్టాము. కుటుంబములో ఉన్నవారి అందరికి ఎసోసియేట్ హక్కు కలుగచేశాము కాని అందరికీ ఓటింగు హక్కు ఉండదు. దానిని డినై చేయడానికి అవకాశం లేదు. 20, 30 మంది సభ్యులతో మేనేజ్ చేస్తున్నారు, వారే డామినేట్ చేస్తున్నారు. అట్లా చేయకూడదని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యము. కుటుంబములో ఒకే సభ్యుడు ఉన్నట్లయితే ఆ ప్రాంతములో సభ్యులుగా చేరే అవకాశం ఉంటుంది. ఫెసిలిటీస్ అన్ని ఉంటాయి. చేనేత వారికి సంబంధించిన వారినే చేనేత పని చేసుకుని జీవితం గడిపే వారిని అధ్యక్షులుగా నాయకులుగా ఎన్నుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఈవిధంగా చేయడం జరిగింది. గ్రామాన్ని ఎలిమినేట్ చేయలేదు. ఓటింగు హక్కు లేదు. అన్ని సౌకర్యాలు కల్పించబడతాయి. ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషను క్రింద ఎమాల్‌గమేషను సొసైటీ చేద్దాము. టౌనులో రెండు మూడు సొసైటీస్‌ను ఒకటిగా చేయడానికి అభ్యంతరం లేదు. గ్రామాన్ని యూనిట్‌గా తీసుకుని రెవిన్యూ విలేజ్‌ను ప్రాతిపదికగా తీసుకుని ప్రాథమిక చేనేత సహకార సంఘంగా రూపొందించుకొనవచ్చును గ్రామానికి సంబంధించి ఏమీ తగాదా లేదు. పట్టణాలకు సంబంధించి గాని, మునిసిపాలిటీలకు సంబంధించి గాని, కార్పొరేషనుకు సంబంధించి గాని అక్కడ మాత్రమే ఉన్న పరిస్థితులలో ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. కార్పొరేషన్లలోను మునిసిపాలిటీలలోను వార్డులని ఉంటాయి. ఫస్ట్‌గ్రేడ్, సెకండు గ్రేడు, థర్డ్ గ్రేడ్ మునిసిపాలిటీలు అని ఉంటాయి.

దీని స్వరూపాన్ని మార్చుకునే విషయంలో ఏమి చేద్దామనే దాంట్లో పెట్టుకుందాము. దీని పరిధిని ఏవిధంగా పెంచాలనేది అవసరమైన చర్యలు రూల్సులో పొందుపరుచుకుని చేసుకోవచ్చును. దీనిని సెలెక్టు కమిటీకి పంపమన్నారు. దీని గురించి ఫ్లోరు లీడర్సు అంతా కలిసి కూర్చుని నిర్ణయం చేసినది కనుక దీనిని సెలక్టు కమిటీకి పంపనక్కరలేదు.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ముఖ్యమంత్రిగారి నివాసములో జరిగిన సమావేశములో అందరం ఉన్నాము. బోగస్ సొసైటీలను ఎలిమినేట్ చేయాలి అన్నాము. కాని పద్ధతి యిది కాదు

శ్రీ యన్. యతిరాజారావు :— ఇందులో ఉన్న విషయాలే చదివి తమరికి విన్నవించుకున్నాను. ఆనాటి ప్రొసీడింగ్సు నా దగ్గరనే ఉన్నాయి. కావాలంటే తమరు చూడవచ్చు. దేశంలో ఉన్నటువంటి చేనేత వారి స్థితిగతులు బాగుపర్చాలనే ఉద్దేశ్యంతో కుటుంబములో ఒక్కడినే సభ్యుడిగా చేయాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది ఎందుకంటే మాష్టరు వీవర్సు—రాష్ట్రములో జనతా వస్త్రాలు అడిగితే రాష్ట్రములో సరుకు లేక రాష్ట్రములో ఉన్నటువంటి ప్రాధమిక సంఘాలు కొన్ని సంఘాలుగా కలిసి ఎక్కడెక్కడ నుంచో సరుకు తెచ్చి యిస్తున్నప్పుడు మిత్రులు రామచంద్రరాజుగారిని కూడా ఈసభలో ఆవిషయం గురించి అడగడం జరుగుతూ ఉండేది. వారికి తమిళనాడు నుంచి, కేరళ నుంచి ఎక్కడనుంచో తీసుకుని వచ్చి ఇక్కడ స్టాంపు కొట్టి అమ్మడం జరుగుతున్నదని దీనిని అరికట్టాలని కోరడం జరిగింది. ఆ బిజినెస్ ఏదో మన రాష్ట్రములోనే జరగాలి. ఆ ఉత్పత్తి ఏదో మన రాష్ట్రములోనే చేసేటట్లు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతోను, ఇతర ప్రాంతాల నుంచి సరుకు తీసుకుని వచ్చి అక్కో అమ్మకూడదని ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. ప్రధానంగా తమరు గమనించవలసిన విషయం ఒకటి వుంది. ఇంతమార్పు సాయంకాల తీసుకొని వస్తున్నప్పుడు, అందరు కూడా ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించడానికి బదులుగా — 5-20 గం॥ కొన్ని డిఫినిషన్స్ వుంటే—ఇపుడు ఆనందరావు గారు చెప్పిన విషయం ఒకటి వుంది. లీగల్‌గా దాన్ని పరిశీలన చేసేదానికి ఏమయినా అమెండ్‌మెంట్ కావలసి వస్తే సపోర్టు చేస్తాము యాజిటీజ్‌గా. ఈ బిల్లు పాస్ చేద్దాం. ఒకవేళ ఇంప్లిమెంటేషన్‌లో ఇబ్బంది వుంటే, తప్పనిసరిగా ఎప్పటికప్పుడు, - తెలుగుదేశం ప్రభుత్వము వచ్చిన తరువాత ఎన్నో పాత చట్టాలను తిరగవేసి మార్చి, చిన్నవాటిని ఎన్నో మార్చుకొన్న సందర్భాలున్నాయి. కనుక చిన్న సవరణ కూడా అవసరముంటే ఎప్పటికప్పుడు అసెంబ్లీ అయ్యేలోపల కూడా చేసిన సందర్భాలున్నాయి. మేము ప్రవేశపెట్టిన ఈ సవరణలను ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో రేపు పరిశ్రమలకు సంబంధించిన డిమాండు వుంది. ఆ మంత్రిగారు వారికి సంబంధించిన క్యాష్

క్రెడిట్స్ గురించి సమాధానాలు చెబుతారు. అది వారికి సంబంధించింది. నేను దీన్ని కట్టుదిట్టంగా ఏవిధంగా చర్యలు తీసుకోవాలో అన్నపరకే నేను దీనిని ప్రవేశపెట్టాను. దీనిని ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మంత్రి గారు సవివరంగా చెప్పారు. మౌలికంగా ముఖ్య మంత్రిగారు ఆ రోజు సమావేశములో బోగస్ సొసైటీలను వేరు చేసి యాక్షన్ తీసుకోండని అన్నారు. దానికి ఎవరి అభ్యంతరం ఏమీలేదు. అయితే బోగస్ సొసైటీలున్నాయని, నేత నేసేవాడు నాయకత్వములో లేడని, ఒక కుటుంబములోని వారే నాయకత్వము వహిస్తున్నారని అన్నదాన్ని మీరు ఎట్లా కంట్రోల్ చేస్తారని అడుగుతున్నాను? ఈవాళ వృత్తిపరమైన అనేక కార్మిక సంఘాలు—గీత కార్మిక సంఘాలు, వంటివి ఎన్నో వున్నాయి. ఎవరో ఎల్లయ్య, పుల్లయ్య పేరల్స్....

(అంతరాయము)

శ్రీ ఎన్. యతిరాజారావు :— వారికి కూడా దీన్ని వర్తింప — జేస్తున్నాము. అందువల్లనే ఇది వీవర్సుకు సంబంధించిందనని అనుకోవద్దు. ఇందులో సెక్షన్ 2 (సి సి) లో "and it shall also be competent for the Government to specify by order such otherclass of societies, the applicants of which shall reside in the area of operations as aforesaid and belong to the same class or pursue the same occupation" అని వుంది. అప్పుడు ఏ సొసైటీలోనైతే ఇటువంటి అవకతవకలు జరుగుతాయో, ఆసొసైటీకి దీన్ని వర్తింపజేయడానికి ఈక్లాజ్ పెట్టాము.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ముఖ్యమంత్రిగారి ఇంట్లో జరిగిన సమావేశంలో వారు జనరలైజేషన్ చేస్తూ, ఏమి చెప్పారంటే బోగస్ సొసైటీలను గాని, అటువంటి వాటి ఫంక్షనింగ్ గాని రద్దుచేసి, యాక్షన్ తీసుకోవలెనని ఆ నాడు ఒప్పుకున్నాము. అంతే గాని ఎలెక్షన్‌లో నిలబడుటకు ఒకరికే అరిహత వుంటని చెప్పడం సమంజసంగా లేదు. ఇవి ఆ రోజు డిస్కషన్‌లో రాలేదు ఈ రోజు దీన్ని మెజారిటీగా పెట్టి కార్మికుల వృత్తిపరమైన వారి జీవనానికి గొడ్డలిపెట్టుగా దీన్ని తీసుకొనివచ్చి, ఆమోదించి ఒప్పుకోమని చెప్పడం సమంజసంగా లేదు ఇది కానిస్టిట్యూషనల్ రైట్‌కు వ్యతిరేకమని మనవి చేస్తున్నాను. 18 సంవత్సరాలు వున్న ప్రతి మెంబరుకు ఓటు హక్కుంది. అందువల్ల దీన్ని మిగతా సొసైటీలకు వర్తింప-చేసినప్పటికీ కూడా కోర్టులో ఇది నిలువదని మనవి చేస్తున్నాను. 18 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి వానికి ఓటు హక్కు ఇవ్వాలి. మీరు మగ్గము నేసే వాడికే ఓటు హక్కు యివ్వాలని అన్నారు. "The persons

who are engaged in the profession are professionals." అని అన్నారు. "సరి"పెట్టేవాడు, కండెలు చుట్టే వాడు, అచ్చులు అతికేవాడు, ఆసు పోసేవాడు, రంగులు వేసే వారు మగ్గము నేయరు. వృత్తిపరమైన చిల్లర పనులు చేస్తూ, ఇంట్లోని మెయిన్ వీవర్సుకు దోహదపడుతూ వుంటారు. వీళ్ళు దోహదపడకపోతే, వీవరు తన పనిని కొనసాగించలేడు. నేతవృత్తికి సంబంధించిన ఇన్ని పనులు చేస్తున్నప్పుడు, నేసేవాడికే అర్హత వుందని నేతకు సంబంధించిన చిల్లర పనులు చేసేవారికి అర్హత లేదని చెప్పడం సమంజసం కాదు.

ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్‌లో గ్రామాలను యూనిట్‌గా రూల్సులో చేస్తామని అన్నారు. కాని పట్టణాలలో ఈ రెట్రాస్‌పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ అని 1987 లో ఏదయితే పెట్టారో అది చేయవద్దు. దానివల్ల, చేనేత కార్మికులకు పట్టణాలలో చాలా మందికి ఇండ్లు లేవు. ప్రతివాడు కిరాయి ఇంట్లో వుంటున్నారు. ఆరునెలలు ఇక్కడుంటే, యింకో ఆరునెలల్లో యింకోచోట వుంటాడు. ఇక్కడ నుంచే అక్కడకు, అక్కడ నుండి ఇక్కడికు వెళ్ళుతూ వుంటారు. విలేజి టవున్ని ఒక యూనిట్‌గా పెట్టండి. అనేక సార్లు కొత్త సొసైటీలలో మెంబర్‌షిప్ ఇస్తామని అంటారు. దరఖాస్తు ఇస్తే మెంబర్‌షిప్ యిచ్చిన పాపాన పోలేదు. హౌస్ కమిటీ చైర్మన్ గారయిన మాధవరెడ్డి గారికి బాగా తెలుసు. ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్ రెట్రాస్‌పెక్టివ్ తీసివేయండి. 18 సంవత్సరములున్న వాడికి మెంబర్‌షిప్ యివ్వండి వన్ ఫామిలీ వన్ మెంబరు తీసివేయండి. ఒక ఫ్యామిలీ వారే పెత్తనం చేస్తారు. దానికి సంబంధములేనివారు వచ్చి పెత్తనం చేస్తారంటే, అటువంటి బోగస్ వ్యక్తులను, చెడుచేసే వ్యక్తులను తీసివేసి వారిపై చర్యలు తీసుకోండి. లీగల్‌గా చర్యలు తీసుకోదానికి అనేక అధికారాలు వున్నాయి. ఆ విధంగా వాళ్ళను ఎలిమినేట్ చేయండి. ఈ బిల్లువల్ల లాభం ఏమీ లేదు. విల్ అనేది వుండాలి. ఇవన్ని చేయడానికి ప్రొవిజన్స్ వున్నా, మీ అధికారులు ఏమీ చేయడం లేదు. అధికారుల అలసత్వము, వాళ్ళ కొల్యూజన్ వల్లనే మొత్తం సొసైటీ అంతా సర్వనాశనం అయింది. 78 శాతం వారే బాధ్యులు. మిగతా సొసైటీలకు సంబంధించి కూడా మీరు యాక్టులో కొంత ప్రొవయిడ్ చేయాలి ఎందుకంటే డిఫరెంట్ సొసైటీలున్నాయని నేను ఇంతకు ముందే చెప్పాను. ఈరోజు క్యాష్ క్రెడిట్‌కు 100 మొగ్గాలున్నాయని వ్రాయించుకుంటే తప్ప, అది రాదు. దీన్ని టి. ఎ. లు ఎ. డి. లు వ్రాయాలి. అప్పుడే క్యాష్ క్రెడిట్ వస్తుంది. అది రిలీజ్ కావాలంటే జి. ఎం. అంగీకరించాలి. అయితే అక్కడ 10 శాతం. వాడు నేసింది మరల టి.ఎ.లు ముద్ర వేయాలి. అక్కడా కొంత. మరల ఆప్‌కోకు వెళ్ళాలి. సి.సి.బ్యాంకుకు మరల ఆరు నెలలకు రావాలి. ఇన్ని రకాలుగా అధికారుల చుట్టూ తిరగాలి. అధికారుల అవినీతిని తగ్గించే, ఆలోచన

ప్రభుత్వము చేయడంలేదు. పట్టిగా బిల్లును తీసుకొని వచ్చి బోగస్ వాళ్ళను ఎట్లా ఎలిమినేట్ చేస్తారు. You take action against the culprits who are responsible for frauds in the Society మేజర్లై, కానిస్టిట్యూషనల్‌గా ఓటు హక్కు వస్తే దాన్ని తీసివేయడం బాగులేదు. ఈబిల్లులో ఏరియా ఆఫ్ ఆపరేషన్, ఒన్‌ఫ్యామిలీ వన్ మెంబర్ ఈ రెండు మూడు సవరణలు మాత్రమే వున్నాయి. వీటిద్వారా బోగస్ మెంబర్‌షిప్‌ను ఎలిమినేట్ చేయలేరు. సక్రమంగా మీ యొక్క అధికారాన్ని సద్విని యోగం చేసి, గట్టిగా చర్యలు తీసుకుంటే, ఎప్పుడయినా చేయవచ్చు. 2310 బోగస్ సొసైటీలను రద్దు చేసి, మరల 810 సొసైటీలకు కుదించలేదా? రియాక్ట్ కాకముందే కుదించారే? ఎట్లా చేశారు? చేయదలచుకున్నారు, చేశారు. కాబట్టి నేను చెప్పింది దయతో ఆలోచనచేసి, ఈ చిన్నదానికి పెద్ద రాద్ధాంతం చేసి, కొట్టుకుపోయి, అప్రతిష్ట పాలు కాకుండా, వుండాలంటే సెలెక్ట్ కమిటీకి పంపండి. ఇప్పుడు ఇది పాస్‌కాకపోతే కొంపలు మునిగేది ఏమీలేదు. నెక్స్ట్ అసెంబ్లీ సెషన్‌కల్లా ఈ 3–4 పాయింట్స్‌ను క్షుణ్ణంగా డిస్కస్‌చేసి రిపోర్టు ఇవ్వవచ్చు. ఇది చేయకపోతే చేనేత కార్మికులు ఏజిటేషన్ చేస్తారు ఈ రాష్ట్రములో.

శ్రీ యస్. యతిరాజారావు :— ఇది ఇదివరకే సుప్రీం కోర్టులో వుంది. కోర్టు అడ్మిట్ చేసింది. స్టే గాని, డైరెక్షన్ గాని మాకు ఏమీ రాలేదు. డిసిషన్ రానివ్వండి. అప్పుడు చేసుకొంటాము. ఈ స్టేజిలో మార్చడం బాగులేదు. బోగస్ సొసైటీలను తీసివేయడానికి సొసైటీవారు చేసిన తీర్మానాన్ని రిజిస్ట్రార్ అనుమతితో తీసివేయాలని పెట్టాము. శ్రీపావరావుగారు ఇద్దరూ చేస్తారా అని అన్నారు. రిజిష్ట్రారుగారు ఆయన సూమోటో యాక్షన్—ఆయనకు ఒకవేళ తెలియవస్తే ఆయన యాక్షన్ తీసుకోవచ్చు. ఒకవేళ సొసైటీలో మెంబర్‌షిప్ ఈ విధంగా బోగస్ సభ్యత్వం వుందని ఎవరయినా రిపోర్టు చేస్తే దాన్ని రిజిష్ట్రార్ తీసివేయవచ్చు. ఇష్టములేని మెంబర్‌షిప్‌ను మానేజిమెంట్ కమిటి అధ్యక్షులు తీసివేయవచ్చు. అట్లా కాకుండా, ఏదయితే వుందో అది రిజిష్ట్రార్ యొక్క పర్మిషన్ తీసుకోవచ్చని అన్నాము. అల్టిమేట్‌గా ఆ పవర్స్ రిజిష్ట్రార్ మీద పెట్టాము. చేనేత కార్మికుల్ని వాళ్ళ వృత్తిని మానివేయమని మేము చెప్పడం లేదు. లేక వారికి సౌకర్యాలు కలిగించడం లేదని గాని, వున్న సౌకర్యాలను తీసివేస్తున్నామని గాని మేము చెప్పడం లేదు. ప్రతిదానికి ఏదో ఆందోళన చేస్తాము ఆందోళన చేస్తామని అంటే నేనేమి చెప్పలేను. ఏ 10, 20 మందికో నష్టము జరుగుచున్నది అంతేగాని, మొత్తం రాష్ట్రములో వుండే కార్మికులందరికీ నష్టము జరగడం లేదు. ఎవరో నలుగురు ఐదుగురు మాత్రమే దీన్ని మానేజ్ చేస్తున్నారు, ఫెడరల్ సొసైటీలని పెట్టుకొని బొంబాయిలో వుండి ఇక్కడ డీలర్సును పెట్టి బిజినెస్ చేస్తు

న్నారు. దీన్ని అరికట్టాలని, చేనేత కార్మికుల దుస్థితిని, ఆర్థిక పరిస్థితిని బాగు చేయాలని ఇది చేశాము. ఇది సదుద్దేశముతోనే చేశాము. దయచేసి ఎట్టి సవరణలు లేకుండా ఈ బిల్లును ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— చేనేత కార్మికులకు ఉండేటటువంటి మవులికమైనటు వంటి హక్కు— సాయంత్రం 5–30 గ

శ్రీ యస్. యతిరాజారావు :— మిగతా హక్కులు అన్నీ యివ్వడం జరిగింది. బి క్లాసు మెంబర్సుకి కూడా లోను యిస్తాము, కేష్ క్రెడిట్ యిస్తాము. అన్ని సౌకర్యాలు ఉంటాయి.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మంత్రిగారు చెప్పినది ఎట్లా ఉంది అంటే సెంట్రలు జైలులో కూడా అన్ని సదుపాయాలు ఉంటాయి, అక్కడ పరుపులు ఉంటాయి, దోమతెరలు ఉంటాయి అని చెప్పినట్లు ఉంది. సదుపాయాలు ఉంటే మాత్రం ఎవరయినా సెంట్రలు జైలులో ఉంటారా? ఈ బిల్లుని సెలెక్టు కమిటీకి పంపడానికి మంత్రిగారు ఒప్పుకోవడం లేదు కాబట్టి మా పార్టీ తరపున మేము ప్రొటెస్టు చేస్తూ నిరసన తెలుపుతూ వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(భారతీయ జనతా పార్టీ సభ్యులందరు వాకౌట్ చేశారు)

శ్రీ కె బాపిరాజు (కైకలూరు) :— అధ్యక్షా, నేను శ్రీరాములగారితో బాటు వాకౌట్ చేయను గాని నేను ఆయనను సమర్థిస్తున్నాను. ఒక కుటుంబంలో మెంబరుకి ఒక వోటు అనేది దురదృష్టకరమైనటువంటి నిర్ణయం. ఇది ఎఫెక్టివ్‌గా తయారు చేసినదిగా లేదు. లేజీమాన్ తయారు చేసినట్లు ఉంది. ఇది కుటుంబంలో కూడా కలతలు పెట్టేదిగా ఉంది. ఎలక్షనులలో కాంపిటిషన్ ఏ రకంగా ఉంటుందో తమకు తెలుసు. పద్ధతి హెల్తీగా ఉండాలి తప్ప ఇది బాగాలేదు. ఇప్పటికయినా పాల్సు ప్రిస్టేజ్‌కి పోక ఈ బిల్లుని సెలెక్టు కమిటీకి పంపమని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ యస్. యతిరాజారావు :— శ్రీరాములుగారికి పూర్తిగా వివరణ ఇవ్వడం జరిగింది.

శ్రీ ఏ. ధర్మారావు :— ఫామిలీ డిఫినిషన్‌లో అన్‌మేరీడ్ సన్ అని ఉంది. మారేజి ఒక క్వాలిఫికేషన్ కాదు. అన్ డిపైడెడ్ సన్ అని అంటే ఇంకా బాగుంటుంది. 18 సంవత్సరాలు ఉన్న వారికి అందరికి ఇవ్వాలి.

శ్రీ యస్. యతిరాజారావు :— అదే ఇంటిలో ఉంటే మాత్రం కుదరదు. సాధారణంగా 18 సంవత్సరాలు దాటితే వివాహం అవుతుంది.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That the Andhra Pradesh Co-operative Societies (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

(Pause)

The Motion was adopted·

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That Clause 2 do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and Clause 2 was added to the Bill.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That Clause 3 do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and Clause 3 was added to the Bill.

Clauses 4 to 7, Clause 1, Enacting Formula and Long Title.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That Clauses 4 to 7, Clause 1, Enacting Formula and Long Title of the Bill do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and Clauses 4 to 7, Clause 1, Enacting Formula and Long Title of the Bill were added to the Bill.

Sri N. Yethiraja Rao :— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Co-operative Societies (Amendment) Bill, 1988 be passed."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

(Pause)

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That the Andhra Pradesh Co-operative Societies (Amendment) Bill, 1988 be passed "

(Pause)

The Motion was adopted and the Bill was passed.

1988, హైదరాబాద్ మహానగర నీటి సరఫరా
(నీటి రేట్లు మరియు సర్వీసు చార్జీల చెల్లుబాటు) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 20 నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

Sri B. V. Mohan Reddy :— Sir, I beg to move :

"That the Hyderabad Metropolitan Water Supply (Validation of Water Rates and Service Charges) Bill, 1988 be taken into consideration."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

(Pause)

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— అధ్యక్షా, వారు ప్రవేశ పెడుతున్నారు. కాని వివరణకూడ చెప్పవలసి ఉంటుంది. ఎందుకు దీనిని ప్రవేశ పెడుతున్నారు, వివరాలు ఏమిటి? ఎంత ఆదాయం వస్తుంది, ఎంత ఎక్స్‌పెండిచరు అవుతుంది యివి అన్ని చెప్పాలి కదా.

శ్రీ బి వి. మోహనరెడ్డి :— అధ్యక్షా, 1954 హైదరాబాదు మంచినీటి సరఫరా చట్టము క్రింద సెక్షను 67లో మంచినీళ్ళ రేటు విధించడం, సవరించడం అధికారం ఉంది. 1954 నుంచి కూడా ఈ మంచినీటిరేటును పెంచుతూ వస్తూ ఉన్నారు. 1981లో ఈ రేటును పెంచడం జరిగింది. 1981 నుంచి 1986 వరకు ఈ రేటును పెంచలేదు. 1986లో ఆర్థిక పరిస్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకొని వరల్డు బ్యాంకువారు కూడా ఒక సూచన యివ్వడం జరిగింది. ఫైనాన్షియల్ పొజిషన్ సౌండుగా ఉండాలని మంజీరా మూడవ దశకోసం ఒక నిషేధం కూడా నిషేధించడం జరిగింది. ఇపుడు మంచినీటి శుద్ధికి ఉప సాయంకాలం
యోగించే రసాయనాల కాస్ట్, మెయిన్‌టెనెన్స్ కాస్టు ఎక్కువ కావడంవల్ల 1986 సంవ 5-40 గం॥
త్సరంలో ఇండస్ట్రీస్ సైడ్, కమర్షియల్ సైడ్ వాటర్ రేట్సు పెంచడం జరిగింది. అలా పెంచినపుడు పైపు లైను సర్వీసింగు చార్జీలు విధించడం జరిగింది. అట్లా విధించి నపుడు కొంతమంది హైకోర్టుకు వెళ్ళడం జరిగింది. ఏ సెక్షను ప్రకారం యీ రేట్లు పెంచారని కోర్టుకు వెళ్ళడం జరిగింది. 1954 చట్టం ప్రకారం యీ పైపులైను సర్వీసు చార్జీలు విధించడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం లేదని కోర్టులో కొట్టివేయడం జరిగింది. ప్రభుత్వ ఆర్థిక పరిస్థితులు దృష్టిలో పెట్టుకొని 1987 సంవత్సరంలో డొమెస్టిక్ సైడ్ కూడా యీ వాటర్ రేటు పెంచడం జరిగింది. కొంతమంది దానిమీద మరల కోర్టుకు వెళ్ళారు. దానిమీద ప్రభుత్వంవారు లీగల్ ఒపీనియన్ అడగడం జరిగింది. ఆ ప్రకారంగా లీగల్ ఒపీనియన్ అడిగినపుడు 1954 చట్ట ప్రకారం ప్రభుత్వమునకు

పన్ను విధించే అధికారం లేదు. ఎందుకంటే ఈ వాటర్ వర్క్స్ సీవేజ్ బోర్డును ఏర్పాటు చేశారు కాబట్టి ఈ 1951 సంవత్సరం చట్టం రద్దయిందని లీగల్ ఒపీనియన్ యిచ్చారు. అదే విధంగా 23లో ఆర్డినెన్సు లేపడంవల్ల 22 రద్దయింది. దీనివల్ల న్యాయపరమైన శాస్త్రీయపరమైన యిబ్బందులు రావడంవల్ల ఈ ఆర్డినెన్సు తేవడం జరిగింది. ఇందులో వాటర్ రేట్లు పెంచడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం లేదని అన్నారు కాబట్టి ఈ ఆర్డినెన్సును తేవడం తరువాత ఈ బిల్లును ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది తప్ప యిందులో ప్రభుత్వానికి పరోక్ష దురుద్దేశం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ బిల్లును గౌరవ సభ్యులందరూ ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె వి. సుబ్బారెడ్డి (నెల్లూరు) :— అధ్యక్షా, మునిసిపల్ శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లు ద్వారా హైదరాబాదు-సికింద్రాబాదు నగరాలకు నీరు అందించే మంజీరా ప్రాజెక్టు పని పూర్తిచేయదానికి ఈ పన్నులు పెంచుతున్నామంటున్నారు. ప్రతీ మునిసిపాలిటీలోనూ, ట్విన్ సిటీస్‌లోనూ, కార్పొరేషన్స్‌లోనూ నీటి సప్లయి కోసము పన్నులు వేస్తూ కనీసం త్రాగడానికి నీరు సప్లయి చేయలేకపోతున్నారు దీనికి అనేక కారణాలు ఉన్నాయి మునిసిపాలిటీలలో జంటనగరాలలో పన్నులు విధించే మార్గాలు అనేకం ఉన్నాయి. ప్రజలకు సౌకర్యం చేయదానికి పన్నులు వేస్తున్నారు. కాని ఇంటిపన్ను కంటే కూడా ఈ వాటర్ టాక్సు అధికంగా వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ పన్నులు వేసిన తరువాత రోడ్లు, మంచినీటి సదుపాయానికి ప్రభుత్వం డబ్బు ఖర్చు పెట్టాలి. ఇపుడు మంత్రిగారు యిచ్చిన వివరాలు ప్రకారం 1981 సంవత్సరం నుంచి మంచినీటి కొరకు డొమెస్టిక్ కనక్షన్స్ ఎంత మంది తీసుకుంటున్నారు. వ్యాపార నిమిత్తం భవనాలకు ఎంతమంది వాటర్ కనక్షన్స్ తీసుకుంటున్నారు అనేది క్లియర్‌గా లేదు. ఇపుడు తెచ్చిన సవరణను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి ప్రభుత్వం తెచ్చి ఉంటే ప్రజలకు ఇబ్బంది ఉండేది కాదు. ఇపుడు ఎన్నో సవరణలు కోర్టులో కొట్టివేయబడుతున్నాయి. అట్లా కాకుండా ఈ చిన్న సవరణలను కూడా ప్రభుత్వం తీసుకొచ్చేటపుడు శ్రద్ధవహించడం లేదు తరువాత ఈ నీటి దొంగటినాలు మునిసిపాలిటీలలో ఎక్కువగా వున్నాయి. మీ డిపార్టుమెంటు ద్వారానే ఈ దొంగకుళాయిలు తెరుచుకునే ప్రోత్సాహం కలుగజేస్తున్నారు. ట్విన్‌సిటీస్‌లో ఒక ఇంటిలో 10, 15 కుటుంబాలు నివసించేటప్పుడు వాటికి సెపరేట్ మీటర్సు పెట్టడంలేదు. ఒక చిన్న కుటుంబంలో వున్న యిద్దరు వ్యక్తులు వాడుకునే నీటికి, 10 కుటుంబాలవారు వాడుకునే నీటికి ఒకేతీరుగా పన్ను వేస్తున్నారు. అంతే కాకుండా యీ పన్నులు వేసే విధానంలో పేదవారు, వ్యాపారం చేసుకునేవారిని కూడా ఒకే విధంగా చూస్తున్నారు. ప్రభుత్వం నీటితో వ్యాపారం చేస్తున్నప్పుడు ప్రజలకు

నీరు సరిగా యివ్వడంలేదు. ప్రజలకు నీరు అవసరం కాబట్టి ప్రజల వద్దనుంచి డబ్బు గుంజి వసూలు చేస్తున్నారు. మీటర్సు లేకుండా డొమెస్టిక్ కనెక్షన్ చాలా ఉన్నాయి. అట్లాగే కొందరు గార్డెన్సుకు కూడా యీ మంచినీటినే వాడుతున్నారు. ఇట్లాగ జరగ డానికి ముఖ్యకారణం అధికారులు వారి లంచగొండితనంవల్ల ఈ విధంగా జరుగుతోంది. మంచినీటిని శుద్ధిచేసి మునిసిపాలిటీలలో సప్లయి చేయడంలేదు. ఇపుడు వరల్డు బ్యాంకు వారు సూచించారు కాబట్టి యీ మంజీరా పథకం పూర్తిచేయడానికి మంచినీటి సప్లయి రేట్లు పెంచుతామంటున్నారు. కాని నీరు సప్లయి చేసేటపుడు నాసిరకం పైపు లైనులు వేస్తున్నారు. వాటర్ స్పీడుగా వస్తే ఆ పైపులు పగిలిపోతున్నాయి. ఇపుడు యీ విధంగా పన్నులు పెంచడంవల్ల 7 కోట్ల రూపాయలు వస్తుందని ప్రభుత్వం చెబుతు న్నది కాని కోర్టువారు యీ పన్నుల విధింపు విషయంలో ప్రభుత్వమును మందలిం చారు. తరువాత యీ వాటర్ కనెక్షన్సు యిచ్చేటపుడు ప్రయారిటీ లేదు. రెండు రూపాయల చెలానా కట్టి రిజిష్టరు చేసుకున్న తరువాత 4, 5 సంవత్సరాలు అయినా ఆర్డర్ ఆఫ్ ప్రయారిటీ ప్రకారం వాటర్ కనెక్షన్స్ యివ్వడం లేదు. రెండు రూపా యలు చెలానా కట్టకుండా వున్నవారికి కూడా వాటర్ కనెక్షన్స్ యిస్తున్నారు. ఇందులో క్రింది అధికారులు పై అధికారుల కన్ను కప్పుతున్నారు. మేము నెల్లూరులో రెండు వార్డులు తనిఖీ చేసినపుడు 400 దొంగ కుళాయిల కనెక్షన్స్ బయటపడినాయి. అయినా వాటిమీద ఏమీ చర్యలు తీసుకోలేదు. అవినీతి ఆఫీసర్లు ఉండడంవల్ల తగిన చర్యలు తీసుకోవడం మృగ్యం అయిపోయింది. ఇపుడు యీ వాటర్ టాక్సు పెంచేదానిలో నాకు అభ్యంతరంలేదు కాని గతములో 200 రూపాయలు ఉంటే దానిని 2000 రూపా యలు చేశారు. కాబట్టి గతములో వాటర్ టాక్సు ఎంత ఉంది, యిపుడు ఎంత వాటర్ రేటు పెంచుతున్నారు అనే వివరాలు మంత్రిగారు యివ్వాలి. ఇపుడు పైపులైను సర్వీసు చార్జెస్ వసూలు చేస్తున్నపుడు మీరు యిచ్చిన లెక్కల ప్రకారం పైపులైనులు ఉండడం లేదు. ఈ వ్యాపారస్థులు వాటర్ మీటర్సును వారే త్రిప్పుకుంటున్నారు. కాని బీదవారికి మధ్యతరగతి వారికి ఎక్కువ భారంవేసి వాటర్ టాక్సు పెంచుతున్నారు. ఈ రోజు 40 రూపాయలు యింటిపన్ను వుంటే 2000 రూపాయలు వాటర్ చార్జి వుంటున్నది. బీదవారికి, వ్యాపారస్థులకు ఒకే విధంగా రేట్లు వేస్తున్నారు. దొంగ డొమెస్టిక్ కనెక్షను లను, ఎలక్ట్రిక్ మోటారులు దొంగతనంగా ఉపయోగించడం వంటి పనులను అరికట్ట గలిగితే కొత్తగా యీ టాక్సులు వేయవలసిన అవసరం లేదు. ఇపుడు ఎం.ఎల్.ఏ. క్వార్టర్సు ప్రక్కన చూస్తే మెయిన్‌లో నుంచి నీరు తీసుకొని బట్టలు ఉతకడం, నీటిని వృధాగా వదిలి వేయడం కనబడుతుంది. ఈ అవకతవకలు అన్నీ సరిచేయడానికి ఆల్ పార్టీ కమిటీని ఒకటి వేసి తనిఖీ చేయిస్తే యీ వాటర్ వాడుకునే విధానంలోని లోపాలు

సాయంకాలం 6-10 గం॥

బయటపడుతాయి. వీధిలో మెయిన్ పైపు నుంచి గృహాలకు నీరు సరాసరి పైపుల ద్వారా తీసుకోవడం కూడా జరుగుతోంది. ఈనాడు ప్రజలకు ప్రొటెక్టెడ్ వాటర్‌ను సప్లయ్ చేయలేకపోవడం వల్ల ప్రజలు అనేక రోగాలకు గురిఅవుతున్నారు. నీటిని నిలువచేసే ఓవర్ హెడ్ ట్యాంక్స్‌ను క్లీన్ చేయడంలేదు. నీటిలో వుండే పురుగులు మొదలైన వాటిని తొలగించి నీటిని క్లీన్ చేయడం, అందుకు పోగడు వాడే పరిస్థితి లేదు. అందువల్ల మీరు ప్రజలకు సరఫరా చేస్తున్నది ప్రొటెక్టెడ్ వాటర్ కాదు. మీరు సప్లయి చేస్తున్న నీరు త్రాగుతున్న ఫలితంగా ప్రజలు అనేక రోగాలకు గురి అవుతున్నారు. మీరు ఎవరో కొందరు నోరున్నవారు, లాయర్లవంటివారు ప్రెషరైజ్ చేసే వారికి కొత్తగా నీటి కనెక్షన్లు యిస్తున్నారు, చేస్తున్నారు. కాని నోరులేని మూగ జీవులు అనేక మందికి నీటి కనెక్షన్లు యివ్వడంలేదు. వారు రెండు వేల రూపాయలు కట్టినా కొత్త కనెక్షన్లు యివ్వడంలేదు. ఎవరయితే అధికారాన్ని ఉపయోగించి వత్తిడి తెస్తున్నారో వారికి కొత్తగా కొళాయిలు యిస్తున్నారు. ఈనాడు మునిసిపాలిటీలవారికి పదే పదే చెప్పినా, లెటర్స్ వ్రాసినా ప్రయోజనం లేకుండా పోయింది. అలాంటివారిపై మీరు కఠినమైన చర్య తీసుకోవాలి. ఈ బిల్లు జంట నగరాలకు సంబంధించిది, నేను జనరల్‌గా మాట్లాడుతున్నాను. ఈనాడు నాసిరకం పైపులు యిస్తున్నారు, మీరు యిచ్చిన గేజ్ ప్రకారం పైప్‌లైన్ వుండడంలేదు. నీటి ప్రెషర్ కొంచెం ఎక్కువైతే పైపులు పగిలిపోయే పరిస్థితి వుంది. కొత్తగా కొళాయి కనెక్షన్ కావాలంటే ఇంటి యజమాని నుంచి 2,000, 2,500 రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు మళ్ళీ దానికి వర్క్ చార్జ్ అని వసూలు చేస్తున్నారు. ఈనాడు కొత్తగా ఒక కనెక్షన్ ఇవ్వాలంటే 5, 6 వేల రూపాయలు ఖర్చవుతున్నాయి. కాని ఇంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టి కనెక్షన్ పొందినా రోజుకు ఒకటి, రెండు గంటలయినా ఎష్యూర్డ్ వాటర్ యివ్వగలుగుతున్నారా అంటే అదిలేదు. ఇలాంటి పరిస్థితులలో యీ బిల్లు తేవడం ప్రజలకు వ్యతిరేకమైందిగా భావిస్తున్నాను. ఈనాడు మంజీరా ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయాలంటే వరల్డ్ బ్యాంకునుంచి లోన్ తీసుకోవాలంటున్నారు. ఆ లోన్‌ను తీర్చడానికి నీటి వాడకందార్లనుంచి గ్రేడు వారీగా డబ్బు వసూలు చేస్తున్నారు. ఈ రోజు స్లాబ్ రేట్స్ పెట్టారు. ఎమర్జెన్సీగా వాటర్ పైప్‌లైన్ కనెక్షన్ తీసుకోవాలంటే 3,500 రూపాయలు కట్టమంటున్నారు. ఈ రోజు "ఓన్ యువర్ టాప్" కార్యక్రమం క్రింద కనెక్షన్లు యివ్వాలంటే 5 వేల రూపాయల దాకా వసూలు చేస్తున్నారు, కాని వారికి అవసరాల మేరకు నీటి సరఫరా చేస్తున్నారా? లేదు. పైప్‌లైన్ వేయడానికి రోడ్డును త్రవ్వి తిరిగి గుంతలు పూడ్చడానికి డబ్బు వసూలు చేస్తున్నారు కాని ఎక్కడా త్రవ్విన రోడ్స్ తిరిగి వేసిన పాపానపోలేదు. ఇలాంటి పరిస్థితులలో యీ బిల్లు తేవడం పూర్తిగా ప్రజలకు వ్యతిరేకమైంది. హైదరా

బాదుకు నీరు సరఫరా చేయడానికి మంజీరా ప్రాజెక్టును పూర్తి చేయవలసిందే. అందుకు ఎదురయ్యే సమస్యలను పరిష్కరించి నీటిని సరపరా చేయవలసిన బాధ్యత మునిసిపల్ కార్పొరేషన్‌పై, ప్రభుత్వంపై వుంది. కాని ఇలా రేట్లను పెంచడం సమంజసంకాదు. రేట్లను తగ్గించవలసిన అవసరం వుంది. తగ్గింపురేట్లతో చేస్తే బాగుంటుంది, లేకపోతే మేము దీనిని పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నామని మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ఈ సవరణ బిల్లు తేవడం జరిగింది. అయితే బిల్లు తేకముందే హైదరాబాదు–సికిందరాబాదు ప్రజలపై జి.ఓ.ద్వారా పన్నులు వేయడం జరిగింది అలా చేయకుండా ముందే ఈ బిల్లు తెచ్చినట్లయితే సెలెక్ట్ కమిటీకి పంపి వుండేవాళ్ళం, సెలెక్ట్ కమిటీలో పరిశీలన జరిగేది. అలాకాకుండా ఎవరికీ తెలియకుండా, అసెంబ్లీకి తెలియకుండా పన్నులువేసే ఉద్దేశంతో జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం 635 ను జారీచేయడం జరిగింది. అయితే దానిపై వినియోగదారులు హైకోర్టుకు వెళ్ళారు, అక్కడ అది చెల్లదని చెప్పారు. దాని పర్యవసానంగా ఈ బిల్లు తేవడం జరిగింది. బిల్లు తెచ్చి చట్టాన్ని 1986 నుంచి అంటే రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ అమలు చేస్తానన్నమాట. 1986లో తీసుకొన్న కనెక్షన్స్‌కు, ఇతర కార్యక్రమాలకు పన్నులు వసూలు చేస్తారన్నమాట. ఇది ప్రజా వ్యతిరేకవిధానం. మీరు ఎట్లా వసూలు చేస్తారో అర్థం కావడంలేదు. 1986 నుంచి ఇచ్చిన కొత్త కనెక్షన్లకు ఎక్కువ డబ్బులు వసూలుచేశారు, రేట్లు పెంచుతూ వచ్చిన జి.ఓ.ను కోర్టు కొట్టివేసింది కాబట్టి, ఇది వరకు నీటి వాడకందార్లు కట్టిన డబ్బును మీరు వాపసు ఇవ్వవలసివస్తుంది కాబట్టి ఈ బిల్లును తీసుకురావడం జరిగింది. ఈనాడు జంటనగరాలకు నీటి సరఫరాకై సింగూరు ప్రాజెక్టును పూర్తిచేసేందుకు 126 కోట్ల రూపాయలు కావలసివుండింది. ఈ బిల్లువల్ల యిప్పుడు అదనంగా 9 కోట్ల 8 లక్షల ఆదాయం వస్తుందని అంటున్నారు. మళ్ళీ రు. 17 కోట్ల 5 లక్షలు అంటున్నారు. దీనివల్ల అదనంగా 9 కోట్ల 8 లక్షల రూపాయల ఆదాయం వస్తుందని మీరు అనుకొంటున్నారు. అయితే కొత్తగా అనేక ఇండ్లు నిర్మించబడుతున్నాయి కాబట్టి వారికి నీటి పైప్‌లైన్ల కనెక్షన్లు ఇవ్వడంవల్ల ఆదాయం మరింత విపరీతంగా పెరుగుతుంది. ప్రజల నుంచి 1986 నుంచి వసూలు చేసిన డబ్బును మీరు తిరిగి చెల్లించవలసివస్తుంది కాబట్టి, మీ ఖజానాలో వసూలుచేసిన డబ్బు వుంది, అది చెల్లించవలసి వస్తుంది కాబట్టి ఈ లెక్కలు చెప్తున్నారు. ఇవి సరిఅయిన లెక్కలు కావు. ఇక మరొక విషయం ఏమిటంటే ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి ప్రపంచ బ్యాంకునుంచి సహాయం పొందుతున్నాం కాబట్టి ప్రపంచ బ్యాంకువారు చెప్పిన సలహా ప్రకారం పన్నులు వేస్తున్నారు, ఇట్లా వారి ఆదేశాల ప్రకారం చేయడం సమంజసంకాదు. దీని

వల్ల పేద ప్రజలపై, మధ్యతరగతి ప్రజలపై విపరీతమైన పన్నుల భారం పడుతోం దన్న విషయం మీరు గుర్తించాలి మరొక విషయం ఏమిటంటే గేలన్ నీరు వాడు కొన్న వారు ఎంత డబ్బు చెల్లిస్తారో అందులో సగం నీరు వాడుకొన్న పేదవాడుకూడా అంత డబ్బు చెల్లించవలసిందే. మీరు పేదవాళ్ళకు మినహాయింపు ఇస్తారని అను కొన్నాం. క్రొత్త నీటి రేట్ల ప్రకారం రెవెన్యూ వసూలు గురించి చెపుతూ రోజు వారీగా 90 మిలియను గ్యాలన్ల నీటి సరఫరాకు 29.23 కోట్లు వుంటుందని, రోజువారీగా 51 మిలియను గ్యాలన్ల పరిమిత నీటి సరఫరాకు రు. 15.99 కోట్లు రెవెన్యూ వసూలు వుంటుందని అన్నారు. అంటే మీరు అన్నీ కలిపి ఒక్కదగ్గర జమచేసి టోకుగా ఇన్ని

మంకాలం 0 గం॥ మిలియన్ గేలన్లకు యింత డబ్బు అని అన్నారు. ప్రతివారూ వాటర్ కనెక్షన్ తీసు కొంటారు. పేదవారిమీద మధ్యతరగతివారిమీద యింత పడుతుంటే పెద్దవారి మీద ఎంత పడుతున్నది? పేదవారి మీద మధ్యతరగతి వారిమీద అదే పన్ను, చాలా ధనవం తులు కూడ అదే చెల్లించవలసి వస్తున్నది. కాబట్టి వ్యత్యాసము చూపించడం లేదు. పేదవారికి మినహాయింపు లేదు. ధనవంతులకు అదనంగా వేసింది ఏమీ లేదు. 50 గ్యాలన్లు వాడుకునే వారిమీద ఎక్కువ పన్ను వేసి 5, 10 గ్యాలన్లు వాడుకునే వారికి మినహాయింపు యిస్తే అనుకూలమైనటువంటి చట్టము అనిపిస్తుంది. బలహీనవర్గాల వారి మీద పన్నులు వేయడానికి ఉద్దేశింపబడిన యీ బిల్లును సంపూర్ణముగా వ్యతిరేకించ వలసిన అవసరం వుంది. రెండవది, దీనివల్ల ఏదో నామమాత్రంగా 9 కోట్లు వస్తుం దని చూపించారు. అది సరికాదు. దీని ద్వారా రు. 30, 40 కోట్లు వచ్చే అవకాశాలు వున్నాయి. ఈనాడు మంచినీటి సమస్య ఎట్లా వుందో చూస్తున్నాము. ఒకవైపు నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోతున్నాయి, రెండవ వైపు మంచినీటి ధరలు పెంచు తున్నారు. త్రాగేనీటిమీద విపరీతంగా పన్నులు వేస్తున్నారు. హైదరాబాదు, సికింద్రా బాదు జంట నగరాలలో చాలా మంది నికృష్టమైనటువంటి జీవితము గడుపుతున్నారు. వారికి నిత్యావసర వస్తువులు కొనుక్కునే పరిస్థితి లేదు, విపరీతంగా ధరలు పెరిగాయి. దాని పర్యవసానంగా వారి ఆదాయం పడిపోతున్నది. దానికితోడు యీ నీటిమీద పన్ను వేసే పద్ధతి మంచిది కాదు. ఇది అభివృద్ధి నిరోధకమైన బిల్లు అని చెప్పక తప్పదు. అందుకని యిట్లా విచక్షణారహితంగా పన్నులు వేసే విధానాన్ని విరమించుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. కనీసము పది గ్యాలన్లు నీరు వాడుకునే వారిని మినహాయించి వుంటే దీనిని బలపరిచే వారము. అందుకని యిది ఏ విధంగాను బలపరచడానికి వీలు లేదు. దీనినివ్యతిరేకించవలసిన అవసరం వుంది. ధనవంతులు, యిన్ని ట్యాప్స్ పెట్టు కుంటే, యిన్ని కనెక్షన్సు తీసుకుంటే, యింత డబ్బు అంటే బాగుండేది. ఒక్కొక్క ధనవంతుడు ఒక ఇండ్లకు 50, 60 కనెక్షన్సు తీసుకుంటాడు. ఆ కనెక్షన్సు పైన

వేయడం లేదు. వాడు వాడే నీటి పైన పన్ను వేస్తున్నారు. పేదవారికి, మధ్యతరగతి వారికి మినహాయింపు లేదు. కాబట్టి యీ బిల్లును సంపూర్ణంగా వ్యతిరేకిస్తున్నాను. ఈ బిల్లును తెస్తున్నారు గాని యిది అమలులోకి రాదు, మళ్ళీ యిది న్యాయస్థానములో కొట్టివేయబడుతుంది. ఎందుకంటే గతములో జి ఓ ఇస్యూ చేశారు — రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు అని 86 నుండి వసూలు చేస్తున్నారు, యీ బిల్లులో కూడ రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ అని పెట్టారు. 1986 నుండి వసూలు చేస్తున్నారు, ఏవిధంగా లెక్క వేస్తున్నారు? మొన్న ఎండాకాలములో ఒక పూట, అది కూడ దినం తప్పించి దినము, గంట రెండు గంటలు నీరు ఇచ్చారు. ఎట్లా వసూలు చేస్తున్నారు. రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు అని పెట్టడంవల్ల ఇది కోర్టుతో నిలబడదు. ఎందుకంటే ఇదివరకటి జి ఓను కోర్టు కొట్టివేసింది. ఇందులో కూడ రెట్రాస్పెక్టివ్ అని పెట్టడం సరైనది కాదు. అందుకని యీ బిల్లును సెలెక్టు కమిటీకి పంపించి పరిశీలన చేసి, పేదవారిని మినహాయించి, ధనవంతులకు అదనంగా వేయడానికి చర్య తీసుకుంటే బాగుంటుంది. ఈ బిల్లును సెలెక్టు కమిటీకి పంపించి సుదీర్ఘంగా చర్చించిన తర్వాత తిరిగి ప్రవేశపెడితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బిల్లులో, ఇప్పుడున్న నీటి సరఫరాకు అదనంగా రోజువారీ 60 మిలియను గ్యాలన్ల నీటి సరఫరా చేయడానికైరు. 126 కోట్లుఅవుతుంది గాబట్టి నీటి చార్జెస్‌ను పెంచడం, పైపు లైను చార్జీలను వసూలు చేయాలనే పద్ధతిని పెట్టడం, కొత్త కనెక్షన్సు మీద రేట్లు పెంపుదల చేయడం జరిగిందని చెప్పారు. చేయండి. కాని 86 నుండి రెట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ అని పెట్టారు. 86 నుండి లెక్క వేస్తామంటే, రెండు రోజులకు ఒకసారి నీరు యిచ్చే సమయములో కూడా లెక్క వేయడం—సమంజసముగా లేదు. మనకు వనరులు లేనప్పుడు ఎంతో కొంత పెంచుకోవచ్చు. మాకు అభ్యంతరం లేదు. ఉదాహరణకు చెబుతున్నాను. వరంగల్‌లో పూర్వము, 500 రూపాయలకు కనక్షను వుండేది. Now, they are charging Rs. 2,000/-. సీరియల్‌గా అయితే-వెంటనే కావాలంటే రు. 3 వేలు ఇస్తే కనక్షను ఇచ్చే పద్ధతి వుంది. జి ఓ. వచ్చిన తరువాత 1986 నుండి ఆ విధంగా అమలు చేస్తున్నారు. ఇందులో మీరు ఇచ్చిన లెక్కల ప్రకారము రోజువారీగా 90 మిలియను గ్యాలన్ల సరఫరాకు-81 లోని రేట్ల ప్రకారము-ఇప్పుడున్న మీ ఆదాయం రు. 13 కోట్లు, దీని ప్రకారము యివాళ రు. 30 కోట్లు అయింది అంటే మీరు రు. 17 కోట్లను ఒకేసారి పెంచుతున్నారు. అంటే 130 పర్సంట్ పెంచారు—నీటి పన్ను, పైప్ లైన్ చార్జెస్, కనక్షన్సు మీద—ఇది చాలా అన్యాయము. హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు జంటనగరాలలో యీ పన్నుల పెంపుదల వల్ల, మధ్య తరగతి వారికి, అంతకన్న

తక్కువ స్థాయిలో వున్న వారికి, ఇండ్ల కిరాయిలు పెరిగే అవకాశం వుంది. 130 పర్సెంటు పెంచే విధానం మంచిది కాదు. 10, 20, 30 పర్సెంటు పెంచాలి గాని 130 పర్సెంటు పెంచి అందులో రెండు సంవత్సరాల నుండి సరిగా నీరు యివ్వలేని పరిస్థితులలో, లేని భారం కార్మికవర్గము మీద, బలహీనవర్గాల మీద మోపడం ప్రభుత్వానికి మంచిది కాదు ఇది కార్మికలోకమునకు గుదిబండగా తయారు అవుతుంది. కనీసము దీనిని గ్రీన్ కార్డ్సు వారికి వర్తింపజేయకుండా మంత్రిగారు అమెండుమెంటు తెస్తే బాగుంటుంది. ఈ బిల్లు సమంజసమైనటువంటిది కాదు. 130 పర్సెంటు పెంచడం, అందులోను రెండు ఏండ్లుగా నీరు సరిగా యివ్వలేని పరిస్థితిలో, ఇది చాలా అన్యాయముగా వుంది. దీనిని మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాము. దీనికి అమెండుమెంటు తీసుకువచ్చి ఆసపప్పు కార్డ్సు వారిని ఎగ్జంప్ట్ చేయండి, కనీసం 50 పర్సెంటు అయినా చేయండి-130 పర్సెంట్ నుండి-126 కోట్ల ప్రాజక్టు యీ 17 కోట్లు పెంచిన దానితో పూర్తి కాదు.

'యంకాలం
.10 గం॥

అనవసరంగా ప్రభుత్వం కొరివితో తల గోక్కోవడం మంచిది కాదు. బదనాం అయ్యే పరిస్థితులు తెచ్చుకుంటున్నారు. కాని భారం మాత్రం ప్రజలమీద ఎక్కువ పడుతుంది. అది ఆలోచించి పచ్చకార్డుల వారిని తగ్గించి, మిగరా వారికి 50 శాతం పెంచి ఈబిల్లును సవరించుకోవాలి. ఏజ్ ఇట్ ఈజ్ గా ఉన్న బిల్లును మాత్రం మేము వ్యతిరేకిస్తున్నామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ బి. వి. మోహనరెడ్డి :— అధ్యక్షా, ముఖ్యంగా గౌరవసభ్యులు సుద్బారెడ్డిగారు, శ్రీరాములుగారు, విఠల్‌రెడ్డిగారు మాట్లాడారు. వారికి బిల్లు ప్రధానమైన ఉద్దేశం చెప్పాలి. నీటి రేటును పెంచాలని కాదు అని గతములో చెప్పడం జరిగింది. ఈ రేట్స్ అన్నీ పెరిగిపోయాయి రసాయనిక మందులు, మెయిన్‌టెనెన్స్, జీతభత్యాల రేట్స్ ఏ విధంగా పెరిగాయన్నది గౌరవసభ్యులకు బాగా తెలుసు. అది దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. గౌరవసభ్యులు విఠల్‌రెడ్డిగారు చెపుతూ మీరు వరల్డ్ బ్యాంక్ వారు చెప్పిన మీదట ఈ రేట్స్ పెంచుతున్నారని అన్నారు. వరల్డ్ బ్యాంకు నుంచి రు. 220 కోట్లు అప్పు తీసుకున్నాము. ఋణ సహాయం అన్నప్పుడు ఒక కండిషన్ అడిగారు. మీ ఫైనాన్సియల్ పొజిషన్ సౌండ్‌గా ఉండాలి, మీ ఆర్థిక పరిస్థితి బాగా ఉండాలి, మంజీరా థర్డ్‌ఫేజ్ త్వరితగతిని పూర్తి చేయాలని చెప్పడం జరిగింది. మన పొజిషన్ సౌండ్‌గా ఉండాలని చెప్పి వారు కండిషన్‌గా చెప్పడం జరిగింది ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని పెంచడం జరిగింది. ఏదైనా బీదవారిని మంచిగా చూడాలన్నదే ఈ ప్రభుత్వ ఉద్దేశం. స్లమ్ ఏరియాస్‌లో మేము చార్జి చేయడం లేదు. 4 వేల టాప్స్ ఉన్నాయి. బీదవారి కోసం, వారికి మంచి నీళ్ళు ఫ్రీగా ఇవ్వాలని చెప్పడం జరిగింది. ట్విన్ సిటీస్‌లో వారికోసం 4 వేల టాప్స్

ఉన్నాయి. గౌరవసభ్యులకు అన్ని విషయాలు తెలుసు. సుబ్బారెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ అనేక విషయాలు చెప్పడం జరిగింది కమర్షియల్, ఇండస్ట్రియల్ కనక్షన్స్‌కి మీటర్స్ ఉన్నాయి. ఏదో డొమెస్టిక్ వాటికి అక్కడక్కడ సరిగా మీటర్స్ లేవు కాని కమర్షియల్, ఇండస్ట్రిల్య కనక్షన్స్‌కి ఉన్నాయి.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— మనము నేల మీద పన్ను ఏల అన్నప్పుడు మంచి నీళ్ళ మీద పన్ను వేస్తే ఎట్లాగ?

శ్రీ బి వి. మోహనరెడ్డి :— మంచినీటికి పన్ను కాదు. పరిస్థితి మీకు తెలుసు. ఆర్థిక పరిస్థితి దృష్టిలో పెట్టుకొని కాని వేరే ఉద్దేశం కాదని చెప్పడం జరిగింది. గౌరవ సభ్యులు సుబ్బారెడ్డిగారు కమర్షియల్, ఇండస్ట్రియల్ కనక్షన్స్‌కి మీటర్స్ విషయం చెప్పారు. మీటర్స్ ప్రకారంగానే వాటికి రేట్స్ వేస్తున్నాము. రెసిడెన్సియల్ కనక్షన్స్‌కి వచ్చినప్పుడు అక్కడక్కడ కొన్ని మీటర్స్ లేవు. కాని త్వరితగతిని పెట్టుకోవాలని చెపుతున్నాము. దాని గురించి ఖచ్చితముగా పరిశీలిస్తాము. ఇల్లీగల్ కనక్షన్స్ ఉన్నాయి అంటున్నారు. ఎక్కడయినా ఇల్లీగల్ కనక్షన్సు ఉంటే చర్య తీసుకోవాలని గట్టిగా ఆదేశాలు మున్సిపల్ కమిషనర్స్‌కి ఇస్తున్నాము. వాటర్ రేట్ బిల్డింగును బట్టి కాని, దాని రెంట్‌ను బట్టి కాని ఫిక్స్ చేసే పద్ధతి కాదు. పైప్ సైజ్‌ని బట్టి వాడకం పరిమాణాన్ని బట్టి అక్కడ ఉన్నటువంటి ఇండస్ట్రియల్, కమర్షియల్ కనక్షన్సుకి రేటు విధించడం జరుగుతుంది. అదే విధంగా విఠల్‌రెడ్డిగారు చెపుతూ 1986 నవంబరు 18 నుంచి డబ్బు వసూలు చేస్తున్నారా అని చెప్పడం జరిగింది. అసలు మేము తెచ్చిన ఉద్దేశం కూడా అదే. ఒప్పుకుంటున్నాను. ఎందుకంటే డబ్బును క్రమబద్ధం చేయాలి. దీనికి రిట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్ట్ ఇవ్వడానికి ఈ బిల్లు తేవడం జరిగింది. దాదాపు రు. 2కోట్లు అక్కడ వసూలు చేయడం జరిగింది. అదే విధంగా ఈ బిల్లు వల్ల దాదాపు రు. 34కోట్లు వస్తాయి అన్నారు. తప్పు, ఇంకా డిటెయిల్స్ వర్కవుట్ చేయాలని చెప్పడం జరిగింది. శ్రీరాములుగారు అనేక విషయాలు చెపుతూ ఈ వాటర్ రేట్ 1981 లోను 1986 లోను పెంచారని చెప్పడం జరిగింది. ఇది వేరే దురుద్దేశముతో కాకుండా మెయిన్‌టినెన్స్ రేట్లు, ఇవన్నీ పెరగడం వల్ల పెంచినాము తప్ప వేరే కాదు. బలహీనవర్గాల సంక్షేమంకోసం పబ్లిక్ టాప్స్ ఇస్తున్నాము. కాబట్టి ఈ బిల్లును ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తూ అదే విధంగా రాఘవరెడ్డిగారు, తదితర గౌరవసభ్యులు ప్రవేశ పెట్టిన స్టాట్యుటరీ రిజల్యూషన్ విత్‌డ్రా చేసుకోవలసిందిగా మనవి చేస్తున్నాను

శ్రీ సిహెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— 4 వేల టాప్స్ బయట ఉన్నాయి అంటున్నారు. రు. 6 వేల ఇన్‌కమ్ లోపల ఉన్న జనుల సంఖ్య ఎంత? మీరు 4 వేల టాప్స్ పెట్టా

మని చెప్పారు. ఇవి వారికి సరిపోతాయా? గ్రీన్ కార్డ్స్ ఎంతమందికి ఇచ్చారు, వారి సంఖ్య ఎంత? ఆ బీద వారి లెక్క చెప్పగలరా? గ్రీన్ కార్డ్స్ ఉన్న వారి సంఖ్య చూస్తూ సుమారు ఎనిమిది లక్షలు ఉండవచ్చని నేను అనుకుంటున్నాను. కాని ఇంకా అదనముగా కూడా ఉండవచ్చు. మీరు 4 వేల టాప్స్ ఇచ్చారు. ఈ కుటుంబాలకు అవి సరిపోతాయా? అది స్పష్టము చేయవలసి ఉంది. ఈ మీటర్ ఖర్చు ఎవరు భరించాలి? చిన్నవారు కూడా ఇళ్ళు కట్టుకున్న వారు ఉన్నారు. హవుస్ హోల్డర్ భరించాలా, ప్రభుత్వం భరిస్తుందా అన్నది క్లియర్ చేయవలసిన అవసరం ఉంది. ఉన్న టాప్స్ కాకుండా అదనముగా టాప్స్‌ను బీదవారి కోసం పెంచేదానికి ప్లానుకుంటారా? అది కూడా స్పష్టం చేయాలి

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి .— పేదవారికి స్లమ్ ఏరియాస్‌లో అవసరాన్ని బట్టి టాప్స్ పెంచడం జరుగుతుంది. ఫలానా చోట ఇంకా అవసరం ఉందని స్పెసిఫిక్‌గా చెపితే స్లమ్ ఏరియాస్‌లో పెంచడం జరుగుతుంది. అదే కాకుండా టాంకర్స్ ద్వారా స్లమ్ ఏరియాస్‌లో సప్లయి చేయడం కూడా జరుగుతున్నది.

శ్రీ సి.హెచ్. విఠల్‌రెడ్డి :— నీళ్ళకొరత ఏర్పడినప్పుడు సమ్మర్‌లో టాంకర్స్ ద్వారా నీళ్ళు సప్లయి చేస్తారు. ఎప్పటికీ టాంకర్స్ ద్వారా సప్లయి చేస్తారా?

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి :— టాంకర్స్ ద్వారా ఇస్తున్నాము. ఎమ్. సి. హెచ్ తీర్మానాన్ని బట్టి కావాలంటే తప్పకుండా ఇస్తున్నాము.

శ్రీ ఎమ్. బాగారెడ్డి :— ఈ బిల్లు ద్వారా ప్రత్యేకంగా రు. 10 కోట్లు కలక్ట్ చేయాలనే యోచన ప్రభుత్వానికి ఉంది. హైదరాబాదు సిటీలో సుమారు 7 లక్షల ఇళ్ళు ఉన్నాయి. ఈ 7 లక్షల ఇళ్ళల్లో సుమారుగా 1.70 లక్షల ఇళ్ళకు ఇల్లీగల్‌గా కనక్షన్స్ ఉన్నాయి. ఒక లక్ష కనక్షన్స్ లీగల్‌గా నడుస్తున్నాయి. ఇది ఒకసారి బేన్ పెట్టి, ఒకసారి బేన్ తీసేసి మరి దీనిని రెగ్యులరైజ్ చేయకుండా అటు నుంచి ఏమీ కలక్ట్ కాకుండా ఉంటోంది. అసలు కొద్దిగా పరిశీలించి చూస్తే ప్రభుత్వానికి ఈ అమెండ్‌మెంట్ కాని ఎన్‌హాన్స్‌మెంట్ గాని అవసరం లేదు. డబ్బు అవసరం అనుకుంటే ఇల్లీగల్ కనక్షన్స్‌ను రెగ్యులరైజ్ చేస్తే మీకు కావలసినంత ఆదాయం దాని నుంచి వస్తుంది. అది వదిలేసి చరిత్రలో ఎన్నడు కనివిని ఎరగనటువంటి ఓరుగా రెండు రోజులకు ఒకసారి నీళ్ళు ఇవ్వడం 1986 జనవరి నుంచి ప్రారంభించారు. ఈరోజు ప్రాజక్టులలో నీళ్ళు బాగా ఉన్నాయి, పొంగి పొరలుతున్నా కూడా ప్రతి రోజూ ఇస్తే హైదరాబాదు వాసులకు అలవాటు తప్పిపోతుందేమోనని, ఇప్పుడు రోజూ ఇస్తే మళ్ళా ఎండాకాలంలో ఇబ్బంది అవుతుందనేమో ప్రతి రోజు ఇవ్వడం లేదు. ఉన్నప్పుడు

కూడా ఉపవాసం పెడితే దానికి అలవాటు పడతారని రెండు రోజులకు ఒకసారి ఇస్తున్నట్లుగా ప్రభుత్వ ధోరణి కనిపిస్తోంది. ఈ ఎన్‌హాన్స్‌మెంట్ హైల్లీ ఇల్లాజికల్ అండ్ ఇల్లీగల్. ఇంకో విషయం ఏమిటంటే జస్టిస్ సీతారామరెడ్డిగారు ఒక ఆర్డినెన్స్ తెస్తే స్టే ఇచ్చారు. మే 9, 1988 నాడు స్టే వచ్చింది. దానిని ఓవర్ టేక్, ఓవర్‌కమ్ చేసేటందుకు జుడీషియల్‌గా ఎట్లా డిఫీట్ చేయాలనే ఉద్దేశముతో ఒక ఆర్డినెన్స్‌కి స్టే వచ్చినప్పుడు అదే ఆర్డినెన్స్‌ను బిల్లు రూపకంగా తేవడం ఇది కేవలం లెజిస్లేటివ్ పవర్స్‌ను మిస్‌యూజ్ చేసినట్లు అవుతుంది. ఈ బిల్లు-మంత్రిగారికి తెలుసు, అందరికి తెలుసు, హైకోర్టుకి పోతే మళ్ళీ కొట్టివేయబడుతుంది. ఈ శాసనసభలో యీ విధంగా హడావుడిగా బిల్స్ ఎందుకు పాస్ చేస్తున్నారు. ఇదివరకు అయితే యీ బిల్స్ పాస్ అయిన తరువాత సెలెక్టు కమిటీకి తరువాత కౌన్సిల్‌కు పోయి బిల్స్ స్క్రూటినీ జరిగేది. ఇపుడు అది లేదు హైకోర్టువారు యిచ్చిన తీర్పును డిఫీట్ చేయడానికి జుడీషియరీని ఓవర్‌కమ్ అయ్యేందుకు శాసనసభను అపఖ్యాతి పాలు చేసేందుకు చేసినట్లు అవుతుంది కాబట్టి ఆవిధంగా కాకుండా ఈవాటర్ సెస్ బిల్లును హైకోర్టు ఫైనల్ జడ్జిమెంటు వచ్చిన తరువాత దీనిని పాస్ చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

సాయంకాలం 6-20 గం

శ్రీ పి. రామచంద్రారెడ్డి :— ఇపుడు ఈ మంజీరా డామ్ నా నియోజకవర్గంలో ఉంది. ఈ మంజీరాడామ్ కట్టినపుడు సంగారెడ్డి నుండి హైదరాబాదు వరకూ ఉండే గ్రామాలలో యీ మంజీరా నీటిని సరఫరా చేయాలని ఉంది. అంటే రుద్రారం, పటాంచెరు, రామచంద్రాపురం, బి.హెచ్.ఇ.ఎల్ మొదలైన ప్రాంతాలకు నీరుయివ్వాలి. తరువాత మంజీరా వాటర్ సప్లయికి డిపార్టుమెంటు వేరే ఏర్పడింది. ఈ మెట్రో పోలిటన్ వాటరు సప్లయి క్రింద చేసిన తరువాత మేము కూడా వారి క్రింద ఉన్నాము. ఇటువంటి పరిస్థితులలో యీపెంచిన వాటరు సెస్సు జంటనగరాలకు సంబంధించి మాత్రమే ఉందా? లేక సంగారెడ్డినుంచి హైదరాబాదు వరకూ ఉండే గ్రామాలకు కూడా వేస్తారా? అట్లాగ ఈరేటు వర్తిస్తే ఆగ్రామాలవారు ఇళ్ళు అమ్ముకొని పరిగెత్తుకెళ్ళాలి. ఈపెంచిన రేటు వారు యివ్వలేరు. వారికి కిట్టుబాటుకాదు. ముఖ్యంగా సంగారెడ్డి, కంది, రుద్రారం, ముత్తంగి, పటాంచెర్వు, రామచంద్రాపురం, బి.హెచ్.ఇ.ఎల్ ప్రాంతాలకు యీపెంచిన రేటు వర్తించకూడదని నా విజ్ఞాపన.

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి :— బాగారెడ్డిగారు అడిగినదానికి క్లారిఫికేషన్ ఏమిటంటే టోటలుగా ఒక లక్ష 70 వేలు కనెక్షన్స్ జంటనగరాలలో ఇస్తే అందులో కొన్ని ఇల్లీగలు కనెక్షన్స్ ఉన్నమాట వాస్తవం. దీనిమీద గట్టి చర్యలు తీసుకొంటున్నాము. తరువాత యీ మంచినీరు జంటనగరాలలో వర్షాలు పడినా కాని యింకా రెండు రోజుల

కొకసారి సప్లయి చేస్తున్నారని అడిగారు. సెప్టెంబరు నెలలో హైదరాబాదులో ఎక్కువ వర్షాలు పడతాయి. వాటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని తరువాత వచ్చే సమ్మరును కూడా దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రతీరోజు నీరు ఇవ్వడం విషయం పరిశీలన చేస్తాము. దీనిమీద సెప్టెంబరు తరువాత ఒక నిర్ణయం తీసుకుంటాము. తరువాత కోర్టులో కేసు ఉంది కాబట్టి ఈబిల్లును తరువాత పాస్ చేస్తే బాగుంటుందని బాగారెడ్డిగారు అన్నారు. కోర్టులో ఆర్డినెన్సుకు సంబంధించి చట్టపరమైన ఇబ్బందులను అధిగమించడానికే ఈబిల్లును తీసుకు రావలసి వచ్చింది. అంతకంటే వేరే ఉద్దేశంలేదని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత రామచంద్రారెడ్డిగారు మంజీరా నీరు వారి నియోజకవర్గంలోని గ్రామాలవారు వాడుకునే టపుడు పెంచిన వాటరు సెస్సు వర్తిస్తుందా అని అడిగారు. గ్రామ పంచాయతీలకు యీ పెంచిన రేట్లు వర్తించవు. ఈ బిల్లును ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని సభవారిని కోరుచున్నాను.

శ్రీ ఎం. బాగారెడ్డి :— మంత్రిగారు యీ బిల్లుమీద పునరాలోచించాలి. ఇప్పటికే జంటనగరాలలో ప్రజలు ఏమనుకుంటున్నారంటే పాసీతో సహా పైసే జరూర్ వసూల్ కరే, అంటే నీరు ఇవ్వడంలేదు కాని డబ్బుమాత్రం రెండింతలు వసూలు చేస్తున్నారని అనుకుంటున్నారు. ఈ బిల్లు మీద వాటరు బోర్డు నజెషన్స్ కాని, వేరొకరి సజెషన్స్ కాని ఏమీ లేకుండా ప్రభుత్వం ఇల్లీగల్‌గా ఇల్లాజికల్‌గా వాటరు రేట్లు పెంచుతున్నారు కాబట్టి హైకోర్టు ఎట్లాగూ దీనిని కొట్టివేస్తారు అందువల్ల మా పార్టీ దీనికి పార్టీ కాకుండా యీ బిల్లునకు ప్రొటెస్టు చేస్తూ మా కాంగ్రెసు పార్టీవారము వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(కాంగ్రెసు (ఐ) సభ్యులు వాకౌట్ చేసారు)

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— ఇపుడు యీ వాటర్ రేట్లు పెంచడం ద్వారా ప్రభుత్వానికి కేవలం రు. 10, 15 కోట్లు ఆదాయం వస్తుంది. మంజీరా ప్రాజెక్టు మూడవ దశ పూర్తిచేయడానికి వరల్డ్ బ్యాంకువారు డబ్బు ఇవ్వడానికి యీరేట్లు పెంచమని చెప్పినట్లు మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. అందువల్ల డబ్బు సమకూర్చుకోవడానికి ఈ పన్నులు వేస్తున్నారు. ఇపుడు రు. 126 కోట్లుగా ఉన్న యీ బడ్జెటును సవరించి యీ రు. 15 కోట్లు జేరుస్తూ ముందుకు వెడతారు. కాని కనీసం పచ్చకార్డులు కలవారికైనా వాటర్ రేట్లు ఎగ్జమ్షన్ యిస్తారా? ప్రభుత్వం అనవసరంగా ఈవిధంగా చిన్నచిన్న మొత్తాలు సమకూర్చుకునేందుకు పన్నులు పెంచుతూ ప్రజల మద్దతు కోల్పోయే పరిస్థితికి తెచ్చుకుంటున్నారు. ఎంట్రీటాక్సు రు. 10 కోట్లు పెంచి, తరువాత దానిని రు. 6 కోట్లుకు తగ్గించారు. అందులో మూడు కోట్లు ప్రభుత్వ ఖజానాకు వస్తే మూడు కోట్లు అధికా

రులు తింటారు దానిలో వచ్చింది దీపిలేదు. దానిమీద మొత్తం ఏజిటేషన్ స్టార్టు చేసారు. ఈవిధంగా చిన్న చిన్న మొత్తాలకోసం పన్నులు వేసినా పీనుగు బరువు తగ్గించాలంటే వెంట్రుకలు కత్తిరించినంతమాత్రాన బరువు తగ్గదు. ఇపుడు యీ వాటర్ సప్లయి విషయంలో ప్రజల మీద పన్నులు వేసి వారి భారం పెంచడం మంచిదికాదు. తుగ్లక్ రాజ్యంలో జుట్టుపన్ను వేసినట్లు యీ వాటర్ పన్ను ప్రభుత్వం విధించింది. మేము యీ పన్నును వ్యతిరేకిస్తూ బి.జె.పి. తరపున వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(బి.జె.పి. సభ్యులు వాకౌట్ చేసారు)

శ్రీ సి.హెచ్. విఠల్ రెడ్డి :— ప్రపంచబ్యాంకు ఆదేశాల ప్రకారం ఈప్రభుత్వం పేద ప్రజలపైన పన్నులు విచక్షణా రహితంగా వేస్తున్నది. ఇపుడు రెండు రూపాయలకు బియ్యం కిలో చొప్పున యిస్తున్నామని చెప్పుకుంటూ యీ విధంగా పేద ప్రజలపైన నీటి సప్లయికి పన్నులు పెంచుతున్నారు. ఈ విధానానికి మా సి.పి.ఐ పార్టీ వ్యతిరేకత తెలియపరుస్తూ వాకౌట్ చేస్తున్నాము.

(సి.పిఐ పార్టీ సభ్యులు వాకౌట్ చేసారు)

శ్రీ వి.వి. మోహన్‌రెడ్డి :— అధ్యక్షా, నేను ముందుగానే గౌరవ సభ్యులకు పన్ను విధించే విధానం చెప్పాను. వేరే ఉద్దేశం కాదు. ఈ మెయిన్‌టెనెన్సు కాస్ట రసాయన పదార్థాలపైన వరల్డ్ బ్యాంకు వారు కూడా కండిషన్ పెట్టారు. కానీ సూచన కాదు. మంజీరాకు దాదాపు రు. 150 కోట్లు బడ్జెటులో ఇంతవరకూ ఇవ్వడం జరిగింది. ఎక్కువ డబ్బు పెట్టడం జరిగింది. వారి కండిషన్‌తో ఈనాడు ఫైనాన్షియల్ పొజిషన్ సౌండ్ చేసు కోవాలన్న ఉద్దేశంతోనే ఈ డబ్బులు పెట్టడం జరిగింది. కానీ ఆ రు. 15, 16 కోట్లు సమస్య కాదు. రు. 220 కోట్లు వాటర్ వర్క్స్ సివరేజ్ బోర్డుకు డబ్బివ్వాలంటూ వారు కండిషన్ పెట్టినప్పుడు, ఆ కండిషన్ ఫుల్‌ఫిల్ చేయాలి కాబట్టి దానిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆలోచించాలి కాబట్టి గౌరవ సభ్యులందరూ ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

Mr. Deputy Speaker :—The Statutory resolution is not moved.

The question is :

"That the Hyderabad Metropolitan Water Supply (Validation of Water raters and Service Charges) Bill, 1988 be taken into consideration." సాయంకాలం 6-30 గం

(Pause)

The Motion was adopted and the Bill was considered.

ప్రభుత్వ బిల్లులు :
1988, ఆంధ్రప్రదేశ పురపాలక సంఘాల
(సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 21వ నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు)

Mr. Deputy Speaker: There are no amendments to the clauses The question is :

"That Clauses 2 to 9, Clause 1, Enacting Formula and Long Title do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and Clauses 2 to 9, Clause 1, Enacting Formula and Long Title were added to the Bill.

Mr. Deputy Speaker :— I shall now request the Minister to move the motion for passing the Bill."

Sri B V. Mohan Reddy :— Sir, I beg to move :

"That the Hyderabad Metropolitan Water Supply (Validation of Water Rates and Service Charges) Bill, 1988 be passed."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

The question is :

"That the Hyderabad Metropolitan Water Supply (Validation of Water Rates and Service Charges) Bill, 1988 be passed "

(Pause)

The Motion was adopted and the Bill was passed.

1988 ఆంధ్రప్రదేశ పురపాలక సంఘాల (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 21 నెం. ఎల్. ఏ బిల్లు).

Sri B. V. Mohan Reddy :— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Municipalities (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి :– అధ్యక్షా, 1965 ఆంధ్రప్రదేశ్ మునిసిపాలిటీ యాక్ట్ సెక్షన్-3 లో-ఒక క్రొత్త మునిసిపాలిటీ చేయాలన్నా, మునిసిపాలిటీలో ఒక ఏరియాను కలపాలన్నా, ఒక ఏరియాను తీసివేయాలన్నాకూడా, నోటిఫికేషన్ ఇచ్చినప్పటి నుంచీ అబ్జెక్షన్ చేసుకోవడానికి 6 వారాల వ్యవధి ఉండేది. గత మునిసిపల్ ఎలక్షన్సులోని అనుభవాలను బట్టి 6 వారాల వ్యవధి చాలా ఎక్కువ అవుతుంది అన్న ఉద్దేశంతో 10 రోజులు వ్యవధి అన్న మాట పెట్టి మొదటిసారిగా ఒక ఆర్డినెన్సును ఫిబ్రవరి 4,1988న ఇవ్వడం జరిగింది. ఇచ్చిన తరువాత కొంతమంది ప్రజా ప్రతినిధులు, ప్రజలు

1983, ఆంధ్రప్రదేశ పురపాలక సంఘాల
(సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 21వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

విజ్ఞప్తి చేసారు. లర్బన్ ఏరియాస్‌లో 10 రోజులంటే కష్టం అవుతుంది, 6 వారాలు ఉండాలని వారు విజ్ఞప్తి చేసారు. ఆ విజ్ఞప్తిని దృష్టిలో పెట్టుకొని మరల 6 వారాల వ్యవధి ఉంటుందని ప్రభుత్వం భావించి ఆ విధంగానే ఆ బిల్ పెట్టడం జరిగింది. ఈ ఆర్డినెన్సు బిల్ రూపంలో అసెంబ్లీలో పెట్టలేదు. కారణం ఏమిటంటే—గత బిల్ ఈ విధంగానే ఉంది కాబట్టి అసెంబ్లీకి పోవలసిన అవసరం లేదని భావించి అట్లాగే ఉంచడం జరిగింది. కానీ తరువాత లీగల్ ఒపీనియన్‌కి పంపిస్తే, మీరు ఒకసారి ఈ విధంగా ఆర్డినెన్సు చేసి బిల్లులో ప్రవేశ పెట్టలేదు కాబట్టి ఒకసారి ఆర్డినెన్సు చేసిన తరువాత 6 వారాల వ్యవధి ఉంది, ఆర్డినెన్సు పెట్టలేదు కాబట్టి ఇటు 10 రోజులు లేదు, అటు 6 వారాలు లేవని చెప్పడం జరిగింది. దీనివల్ల న్యాయపరమైన, శాసనపరమైన ఇబ్బందులు ఉన్నందువల్ల రెండవసారి ఆర్డినెన్సును మే 23, 1988 న ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. దీనిలో ఇబ్బంది ఏమీ లేదు. మొట్టమొదటిగా ఆ బిల్ ఈ విధంగానే ఉంది. 1965, సెక్షన్—3 లోనే ఈ యొక్క బిల్లును 6 వారాల చట్టాన్ని పొందు పరుస్తున్నాము, గత బిల్లునే పెడుతున్నాము కాబట్టి ఇక్కడ ఉన్నటువంటి గౌరవసభ్యులు, అన్ని పక్షాల వారు ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ జి. మల్లేష్ (ఆసిఫాబాద్) :—అధ్యక్షా, వాస్తవంగా చెప్పాలంటే చాలా చిన్న బిల్లు. ఈబిల్లు గురించి చెప్పాలంటే పనిలేని మంగలి పిల్లితల గొరిగినట్లు ఉంది. ఎందుకంటే 6 వారాల సమయం ఉన్నదానిని 10 రోజులు మాత్రమే అవకాశం ఉండాలన్న విధంగా ఆర్డినెన్సు అసలు ఎందుకు తీసుకురావలసి వచ్చింది? కొన్ని ప్రాంతాలలో అక్కడ వుండే పరిస్థితులవల్ల, వాగ్దానాలు పూర్తి చేయడానికి, ఆర్డినెన్సు తెచ్చి, మునిసిపాలిటీ చేయడం అన్నది జరిగింది. ఆర్డినెన్సులు చట్టపరంగా చేయకపోతే, ఎక్కువగా ఇబ్బందులు వుంటాయన్న ఉద్దేశంతో ఇది 10 రోజులకు కుదించడం జరిగింది. అధ్యక్షా, ఒక విషయం తమరి ద్వారా మనవి చేయాలి. ఈచిన్న సమస్యను కూడా ఆర్డినెన్సులో తీసుకొచ్చేంత సమస్య కాదు. అయితే మునిసిపాలిటీ ఏర్పాటు చేసే సందర్భంలో, లేకపోతే మునిసిపాలిటీ పరిధిలో వున్న ప్రాంతాన్ని కలపాలన్నా, తొలగించాలన్నా, ఆ ప్రాంత ప్రజలకు క్లెయిమ్స్ అండ్ అబ్జెక్ట్స్ చేసుకోవడానికి అవకాశం అనేది తప్పనిసరిగా వుండవలసిన ఉపసరం వుంది. ఈ 10 రోజుల సమయం అన్నది వాస్తవంగా సరిపోదు. ఇదివరకు 6 వారాలు వున్నప్పుడే క్లెయిమ్స్ అండ్ అబ్జెక్ట్స్‌కు సమయం వున్నప్పటయినా, సరయిన ప్రాపర్‌లో ఈ స్థలం లేదు, మునిసిపాలిటీ వస్తుందో లేదో తెలియకపోవడం వల్ల సరయిన ప్రాపగాండా జరగకపోవడం వల్ల, నోటిఫికేషన్ విడుదల చేయకపోవడం వల్ల, కొన్ని మునిసిపాలిటీలు చేస్తే అభ్యంతరాలు కూడా ప్రజలు

తెలుసుకోలేని పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. మునిసిపలు సిటీస్‌లో, అదే విధంగా కార్పొరేషన్స్‌లో కూడా ఈ ప్రాబ్లమ్ వచ్చింది. ఒక వుదాహరణ చెబుతాను ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో సరిహద్దులేని మునిసిపాలిటీ ఒకటి వుంది. మా జిల్లాలో, నా నియోజకవర్గంలో బెల్లంపల్లి అన్న మునిసిపాలిటీ గత సంవత్సరం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. మేము అనేక పర్యాయాలు ముఖ్య మంత్రిగారికి, ఆనాడున్న మునిసిపలు శాఖా మంత్రిగారికి మునిసిపాలిటీ ఏర్పాటు చేయాలని కలసి విజ్ఞప్తులు చేసాము, దానికి ప్రభుత్వం అంగీకరించడం చాలా బాగానే వుంది. మునిసిపాలిటీ ఏర్పడింది కానీ సరిహద్దులు ఎక్కడున్నాయో యీనాటికీ తెలియదు. ఎక్కడయినా ఒక సామాన్యుడు అనేక సంవత్సరాల నుంచీ నివాసం వుంటూ, స్థలంలో ఒక ఇల్లు కట్టుకోవాలంటే, మునిసిపాలిటీ వారి దగ్గరకు వెళ్ళి మాకు ఇల్లు కట్టుకోవడానికి అనుమతి ఇవ్వండీ అంటే, అనుమతి ఇచ్చేది లేదు. దీనిలో సింగరేణీ కాలరీస్‌కు సంబంధించిన భూమి. లీజ్‌కున్న స్థలం. కాబట్టి మా పరిధిలోకి వచ్చే పద్ధతి లేదని మునిసిపలు కమీషనర్ పర్మిషన్ ఇవ్వడం లేదు. మునిసిపాలిటీ సరిహద్దుకి సంబంధించిన సమస్య. చాలా దూరదృష్టితో ఆలోచించవలసిన సమస్య. ఇది రాష్ట్రంలో మరి కొన్ని మునిసిపాలిటీలలో జరుగుతున్న సమస్య. ఇటువంటి వివాదంతో కూడుకొన్న సమస్యగా ఉంది. ఈ విధంగా మునిసిపాలిటీలో గత 40, 20, 30 సంవత్సరాల నుంచీ నివాసం వున్నవాళ్ళు హోంసైడ్ యాక్ట్ ప్రకారం ఇంటి యజమానికి హక్కు వుండాలి కానీ లేనటువంటి పరిస్థితి వుంది. అసలు మునిసిపాలిటీ పరిధిలోకి రాదు క్లెయిమ్స్ అండ్ అబ్జెక్షన్స్ కోరలేదు కాబట్టి సింగరేణీ కాలరీస్ మునిసిపలు నీరు ఇచ్చే సమస్య కూడా లేదనీ, పైగా మునిసిపాలిటీ అని చెబుతున్నారు కాబట్టి ఈ మునిసిపలు సిటీలో మేమే అన్నీ డెవలప్ చేస్తున్నాము కాబట్టి మాకే డబ్బులు ఇవ్వాలని అటు మునిసిపాలిటీ వాళ్ళకు లోకలు మేనేజ్‌మెంట్స్ సింగరేణీ కాలరీస్ వాళ్ళు ఒక నోటీసు కూడా ఇవ్వడం జరిగింది. సరిహద్దులు నిర్ణయించని దానివల్ల జరిగింది. టెక్నికలు ఇబ్బంది. అక్కడ అధికార పార్టీకి, తెలుగుదేశంకు సంబంధించిన మునిసిపలు చైర్మన్ ఆమరణ నిరాహార దీక్ష చేసి విజ్ఞప్తులు చేయడం జరిగింది. ఒక వివాదం ఏదయితే వున్నదో, 6 వారాలు ఏదయితే వున్నదో నేను తమ ద్వారా ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తాను.
యంకాలం 40 గం॥ పది రోజులు టైము చాలదు. కనీసం ఒక నెల రోజులు అయినా తప్పనిసరిగా వ్యవధి వుండాలి. ఇది మంత్రిగారు అంగీకరించాలి. అట్లాగే బెల్లంపల్లి మునిసిపాలిటీ సరిహద్దు వివాదం పరిష్కారం కావాలి,

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి :— గతంలో వుండేటటువంటి బిల్లునే ఇప్పుడు పెడుతున్నాము. బెల్లంపల్లి మునిసిపాలిటీ విషయం ఇప్పుడే నా దృష్టికి వచ్చింది. దానిని

1988, ఆంధ్రప్రదేశ పురపాలక సంఘాల
(సవరణ) బిల్లు :
సం॥పు 21వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

గురించి తగిన చర్య తీసుకుంటాము. బౌండరీ విషయంలో కూడా సరి అయిన చర్య తీసుకుంటాము. ఈ బిల్లుని ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ వి. శ్రీరాములు :— అబ్జెక్షన్ రిసీవ్ చేసుకోడానికి టైము ఎందుకు ఇవ్వరు? ఆ టైము ఎట్లా సరిపోతుంది?

శ్రీ బి.వి. మోహనరెడ్డి :— ఆరు వారాలు పెట్టడం జరిగింది.

శ్రీ జి మల్లేష్ :— మేము చెప్పిన తరువాత మార్చుకున్నారు చాల సంతోషం.

Mr. Deputp Speaker :—The Statutory resolution is not moved.

The question is :

"That the Andhra Pradesh Municipalities (Amendment) Bill' 1988 be taken into consideration."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was considered.

Mr. Deputy Speaker :— I am now putting the clauses to vote. There are no amendments to the clauses.

The question is :

"That Clause 2, 3 and clause 1, Enacting formula and Long title do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and Clauses 2, 3 and 1, Enacting Formula and Long Title were added to the Bill.

Mr. Deputy Speaker :— I shall now request the Minister to move the motion for passing of the Bill.

Sri B. V. Mohan Reddy :— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Municipalities (Amendment) Bill, 1988 be passed."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

The question is :

"That the Andhra Pradesh Municipalities (Amendment) Bill, 1988 be passed."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was passed.

1988, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాధారణ అమ్మకముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సంగపు 11 నెం ఎల్. ఏ బిల్లు).

Minister for Commercial Taxes (Sri K. Kala Venkata Rao):— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

Mr. Deputy Speaker — Motion moved.

శ్రీ కె. కళా వెంకటరావు :— పేజి నంబరు 2, క్లాజ్ 2, సెక్షన్ 21–ఎ అని తీసుకోవలసిందిగా పేజి 2లో 22–ఎఫ్ 21—ఎఫ్.అని తీసుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అధ్యక్షా, ట్రిబ్యునల్ అంటూ ఇప్పుడు మనకు ఉంది. దాదాపు సి టి.ఓ. చేసినటువంటి ఎసెస్మెంటు మీద డి.సి. దగ్గర అప్పీలు చేసుకుంటున్నారు. డి.సి. తరువాత జాయింటు కమీషనరు. ఇప్పుడు హైకోర్టుకి ఉండేటటువంటి పని ఒత్తిడివల్ల 35 కోట్లపై చిలుకు కోర్టులలో ఉన్నాయి. కాబట్టి స్పీడుగా డిస్పోజల్ రావాలి అంటే ప్రత్యేకంగా మనం ఒక స్పెషల్ ట్రిబ్యునల్ పెట్టుకుని రోజుకి 4, 5 కేసులు ఎంక్వయిరీ పూర్తి కావాలని తొందరగా చేసుకోవాలని ఈ ట్రిబ్యునల్ని పెట్టడం జరిగింది. హైకోర్టుకి ఉండే పవర్సు అన్ని కూడా ట్రిబ్యునల్కి వస్తాయి. సుప్రీము కోర్టుకి పోవలసిన అవసరం ఉండదని చెప్పి తమ ద్వారా గౌరవ సభ్యులకు మనవిచేస్తూ దీనిని ఆమోదించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

Mr. Deputy Speaker .— I am now putting the motion to vote. The question is

"That the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was considered.

Mr. Deputy Speaker :— I am now putting the clauses to vote. The question is :

"That Clauses 2 to 5 do stand part of the Bill."

(Pause)

The motion was adopted and clauses 2 to 5 were added to the Bill.

1988, ఆంధ్రప్రదేశ సాధారణ అమ్మకముల
పన్ను (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 11వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

Mr. Deputy Speaker :— For Clause 6 there is an official amendment.

Sri K. Kala Venkata Rao :— Sir, I beg to move :

"In clause 6, in sub-section (2) of new section 21-D for "the tax assessed shall be paid in accordance with the assessment made in the case" substitute "the tax admitted to be due and 5% of the Tax in dispute shall be paid."

Mr. Deputy Speaker :— Amendment moved.

The question is :

"In clause 6, in sub-section (2) of new section 21-D for "the tax assessed shall be paid in accordance with the assessment made in the case" substitute "the tax admitted to be due and 50% of the Tax in dispute shall be paid."

(Pause)

The motion was adopted and the amendment was carried.

Mr. Deputy Speaker :— I shall now put the clause 6 as amended to vote.

The question is :

"That clause 6 as amended do stand part of the Bill."

(Pause)

The motion was adopted and clause 6 as amended was added to the Bill.

Mr. Deputy Speaker :— There are no amendments to clauses 7 to 12.

The question is :

"That clauses 7 to 12 do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and clauses 7 to 12 were added to the Bill

Mr. Deputy Speaker :— For Clause 1 there is an official amendment.

ప్రభుత్వ బిల్లులు :
1988, ఆంధ్రప్రదేశ సాధారణ అమ్మకముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 11వ నెం. ఎల్.ఏ. బిల్లు)

Sri K. Kala Venkata Rao :— Sir, I beg to move :

"In sub-clause (1) of clause 1 for "(Amendment) Act, 1988" substitute "(Second Amendment) Act, 1988."

Mr. Deputy Speaker :— Amendment moved.

The question is :

"In sub-clause (1) of clause 1 for "(Amendment) Act, 1988" substitute "(Second Amendment) Act, 1988."

(Pause)

The motion was adopted and the amendment was carried.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That Clause 1 as amended do stand part of the Bill."

(Pause)

The motion was adopted and clause 1 as amended was added to the Bill.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That the Enacting formula and Long title do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and the Enacting Formula and Long title were added to the Bill.

Sri K. Kala Venkata Rao :— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, be passed."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

The question is :

"That the Andhra Pradesh General Sales Tax (Amendment) Bill, 1988 be passed."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was passed.

1988, ఆంధ్రప్రదేశ వినోదముల పన్ను
(సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం॥పు 12వ నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

1988, ఆంధ్రప్రదేశ వినోదముల పన్ను (సవరణ) బిల్లు :
(1988 సం.పు 12 నెం. ఎల్. ఏ. బిల్లు)

Minister for Commercial Taxes (Sri K. Kala Venkata Rao):— Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Entertainment Tax (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

శ్రీ కె. కళా వెంకటరావు :— అధ్యక్షా, ఎంటర్‌టెయిన్‌మెంటు టాక్సులో ఇంతకుముందు మునిసిపాలిటీ వీటినన్నిటినీ కూడా 1984లోనే తీసుకురావడం జరిగింది. కాని నోటిఫైడు జనాభాను బట్టి మనం మునిసిపాలిటీలు నిర్ణయిస్తాము వాటిలో వుండే జనాభాను బట్టి గ్రేడు I, గ్రేడు II, గ్రేడు III నిర్ణయించడంకోసం ఈ బిల్లు ఉద్దేశించ బడిందని గౌరవసభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. ఎంటర్‌టెయిన్‌మెంటు టాక్సుకు స్లాబ్ సిస్టమ్ ప్రవేశ పెడతాము అని చెప్పి గౌరవ సభ్యులకు మనవి చేస్తున్నాను. జనాభాను బట్టి చేసే అమెండుమెంటు తీసుకువచ్చాము.

Mr. Deputy Speaker :— I am now putting the motion to vote.

The question is

"That the Andhra Pradesh Entertainment Tax (Amendment) Bill, 1988 be taken into consideration."

(Pause)

The motion was adopted and the Bill was considered.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That Clauses 2 to 3 do stand part of the Bill."

(Pause)

The motion was adopted and clauses 2 to 3 were added to the Bill.

Mr. Deputy Speaker :— For clause 1, there is an official amendment.

Sri K. Kala Venkata Rao :— Sir, I beg to move :

"In sub-clause (1) of clause 1 for "(Amendment) Act, 1988" substitute "(Second Amendment) Act, 1988."

(Pause)

The Amendment was carried.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

"That clause 1 as amended do stand part of the Bill."

(Pause)

The motion was adopted and clauses 1 as amended was wer to the Bill.

ENACTING FORMULA AND LONG TITLE

Mr. Deputy Speaker .— The question is :

"That the Enacting Formula and Long Title of the Bill do stand part of the Bill."

(Pause)

The Motion was adopted and the Enacting Formula and the Long Title was added to the Bill.

Sri K. Kala Venkata Rao — Sir, I beg to move :

"That the Andhra Pradesh Entertainments Tax (Amendment) Bill, 1988 be passed "

Mr. Deputy Speaker :— Motion moved.

The question is

"That the Andhra Pradesh Entertainments Tax (Amendment) Bill, 1988 be passed."

(Pause)

The Motion was adopted and the Bill was passed.

Mr. Deputy Speaker :— The House, stands now adjourned to meet again at 8-30 a.m. tomorrow.

(The House, then adjourned at 6-51 p.m. till 8-30 a.m. on Tuesday the 23rd August, 1988.)